POLIROM Top 10+

PAUL

AUSTER

Sunset Park

Paul Auster

Sunset Park

Traducere din limba engleză de
Daniela Rogobete

EDITURA POLIROM
2012

© 2012 by Editura POLIROM pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

ISBN ePub: 978-973-46-2858-2
ISBN PDF: 978-973-46-2859-9
ISBN print: 978-973-46-2693-9

Coperta: Laurenţiu Midvichi
Foto copertă: © Lindsay Broadley/Dreamstime.com

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

PAUL AUSTER (n. 1947) este unul dintre cei mai influenți scriitori americani ai zilelor noastre. A studiat literatura la Universitatea Columbia, apoi, între 1971 şi 1974, a trăit în Franța, unde şi-a început cariera literară ca poet şi traducător al lui Sartre, Mallarmé şi Maurice Blanchot. Pasionat de cinematografie, în 1995 a semnat scenariile filmelor *Smoke* şi *Brooklyn Boogie* (la al doilea fiind şi coregizor), precum şi scenariul şi regia filmului *Lulu on the Bridge* (1998).
Autor prolific, Paul Auster a publicat mai multe volume de poezie, eseistică şi proză autobiografică. A debutat ca romancier în 1985, cu *Oraşul de sticlă*, urmat, în 1986, de *Fantome* şi *Camera încuiată*, care alcătuiesc împreună *Trilogia New Yorkului*. *În țara ultimelor lucruri* (1987), *Palatul lunii* (1989), *Muzica întâmplării* (1990), *Leviathan* (1992) şi *Mr. Vertigo* (1994) îi consolidează reputația de scriitor preocupat de experimentele lingvistice şi de „jocul ideilor”. În 1999 apare romanul *Tombuctu* (Polirom, 2003), descris de autorul lui ca „o fabulă, un soi de comedie traversată

de ample episoade negre”, iar *Cartea iluziilor* (2002; Polirom, 2004) şi *Oracle Night* (2003), două romane pe tema identităţii şi a relaţiei complexe dintre scriitură şi viaţă, continuă explorarea registrelor şi posibilităţilor narative. În prezent, romanele lui Paul Auster sunt traduse în peste treizeci de limbi.

MILES HELLER

1

De aproape un an de zile fotografiază obiecte abandonate. Are de făcut cel puţin două deplasări în fiecare zi, câteodată chiar şase sau şapte, şi de fiecare dată când el şi cei din echipa lui intră într-o casă, se confruntă cu obiectele, nenumăratele obiecte răzleţe lăsate în urmă de familiile plecate. Oamenii absenţi au fugit cu toţii grăbiţi, ruşinaţi, confuzi, şi cu siguranţă că oriunde ar locui aceştia acum (dacă au găsit într-adevăr o locuinţă şi nu se adăpostesc pe străzi) noile lor case sunt mai mici decât acelea pe care le-au pierdut. Fiecare casă este povestea unui eşec – faliment sau prăbuşire, datorii şi evacuare forţată –, iar el şi-a asumat sarcina de a documenta ultimele urme rămase ale acelor vieţi risipite, pentru a dovedi că familiile dispărute s-au aflat odată aici, că stafiile oamenilor pe care nu-i va vedea şi nu-i va

cunoaşte niciodată sunt încă prezente în lucrurile abandonate şi împrăştiate prin casele pustii.

Slujba se numeşte debarasare, iar el face parte dintr-o echipă de patru oameni angajată de Corporația Imobiliară Dunbar, care îşi subcontractează serviciile de „conservare a imobilelor” băncilor locale care dețin în prezent proprietățile în cauză. Şesurile întinse din sudul Floridei sunt înțesate de aceste clădiri orfane şi pentru că interesul băncilor este să le revândă cât mai repede, casele părăsite trebuie curățate, reparate şi pregătite pentru a fi arătate posibililor cumpărători. Într-o lume aflată în plină prăbuşire economică şi austeritate nemiloasă, debarasarea este una dintre puținele afaceri prospere din zonă. Nu încape îndoială că a fost norocos să-şi găsească slujba asta. Nu ştie cât timp va mai rezista, dar salariul nu e deloc rău şi de vreme ce în țară locurile de muncă se împuținează din ce în ce mai mult, ar putea trece drept o slujbă bunicică.

La început a fost uluit de harababură şi mizerie, de paragină. Rar a intrat în case lăsate în condiții bune de foştii proprietari. Cel mai adesea trebuie să fi existat o izbucnire de violență şi mânie, o despărțire devastatoare, de un vandalism capricios – de la robinete de bucătărie

deschise şi căzi din care apa se revarsă, până la pereți doborâți cu barosul sau loviți ori pereți acoperiți cu graffiti obscene sau ciuruiți de gloanțe, ca să

nu mai amintim de țevile din cupru smulse, de covoarele decolorate, de mormanele de căcat lăsate pe podeaua sufrageriei. Acestea sunt exemple extreme, poate, acte impulsive născute din furia celui deposedat, declarații dezgustătoare, dar de înțeles, ale disperării, însă chiar dacă nu îl cuprinde întotdeauna repulsia când intră într-o casă, nu deschide niciodată o uşă fără un sentiment de groază. Inevitabil, îl izbeşte mirosul, aerul acru care-i năvăleşte nemilos în nări – aromele ubicue, amestecate, de mucegai, lapte rânced, lădițe de nisip pline cu excremente de pisică, veceuri murdare şi mâncare mucegăită pe blatul din bucătărie. Nici măcar aerul proaspăt care pătrunde prin ferestrele deschise nu poate îndepărta mirosurile; nici chiar cel mai curat, cel mai circumspect serviciu de debarasare nu poate şterge mirosul înfrângerii.

Apoi, întotdeauna există obiectele, bunurile uitate, *lucrurile abandonate.* De-acum, fotografiile sale sunt de ordinul miilor, iar în arhiva care prinde contur se pot găsi imagini cu cărți, pantofi şi tablouri în ulei, piane şi prăjitoare de pâine, păpuşi, servicii de ceai şi şosete

murdare, televizoare şi table de joc, rochii de seară şi rachete de tenis, canapele, lenjerie de mătase, pistoale de lipit, piuneze, figurine de plastic, tuburi de ruj, puşti, saltele decolorate, cuțite şi furculițe, jetoane de pocher, o colecție de timbre şi un canar mort întins în colivia lui. Nu are habar de ce simte nevoia să facă aceste fotografii. Înțelege că este un lucru fără rost, care nu foloseşte nimănui, şi totuşi, de fiecare dată când intră într-o casă, simte că lucrurile îl cheamă, vorbindu-i cu vocile oamenilor care nu se mai află acolo, îi cer să mai fie privite o ultimă dată înainte de a fi aruncate. Ceilalți membri ai echipei râd de el pentru această manie de a face fotografii, dar nu le dă nici o atenție. După părerea lui, aceştia nu prea contează şi îi disprețuieşte pe toți. Victor cap-sec, şeful echipei, Paco cel bâlbâit şi guraliv, şi Freddy cel gras şi gâfâitor – cei trei muşchetari ai apocalipsei. Legea spune că toate obiectele care pot fi salvate, peste o anumită valoare, trebuie predate băncii, care este obligată să le returneze proprietarilor lor, însă coechipierii lui înşfacă tot ce vor fără să se gândească. Îl cred prost pentru că întoarce spatele prăzii – sticlele de whisky, radiourile, CD playerele, echipamentele de tras cu arcul, revistele porcoase –, dar nu-şi doreşte decât fotografiile – nu

lucrurile, ci fotografiile lucrurilor. De ceva timp şi-a impus să vorbească cu ceilalţi cât mai puţin când e în timpul serviciului. Paco şi Freddy au început să-l strige El Mudo.

Are douăzeci şi opt de ani şi, din câte îşi dă seama, e lipsit de ambiţii. De ambiţii arzătoare, în orice caz, de ideea clară a ceea ce ar putea însemna construirea unui viitor plauzibil. Ştie că nu va mai rămâne mult în Florida, că se apropie momentul când va simţi nevoia să plece din nou, dar până să se concretizeze acea nevoie în necesitatea de a acţiona, se mulţumeşte să rămână în prezent şi să nu privească înainte. Singura lui realizare în cei şapte ani şi jumătate de când a abandonat facultatea şi a luat viaţa în piept este tocmai această capacitate de a trăi în prezent, de a se limita la aici şi acum, şi deşi s-ar putea să nu fie cea mai lăudabilă realizare pe care ţi-o poţi închipui, i-au trebuit o disciplină şi un autocontrol considerabile ca s-o dobândească. Să fii lipsit de planuri, cu alte cuvinte, să nu ai dorinţe sau speranţe, să te mulţumeşti cu soarta ta, să accepţi ce îţi oferă lumea de la un răsărit la altul – ca să trăieşti în felul acesta trebuie să-ţi doreşti foarte puţin, pe cât este omeneşte posibil.

Puţin câte puţin, şi-a domolit dorinţele, iar în prezent acestea se apropie de minimum absolut. A renunţat la

fumat şi la băut, nu mai mănâncă la restaurant, nu are televizor, radio sau calculator. I-ar plăcea să-şi dea la schimb maşina pe o bicicletă, dar nu poate renunța la maşină din moment ce distanțele pe care trebuie să le parcurgă până la slujbă sunt prea mari. Tot aşa şi cu telefonul mobil pe care-l poartă peste tot în buzunar – cu drag l-ar arunca la gunoi, însă îi trebuie la slujbă şi nu se poate descurca fără el. Aparatul de fotografiat digital a fost probabil un lux, dar cu toată groaza şi rutina ritualului nesfârşit al debarasării, simte că îi salvează viața. Chiria e mică, din moment ce locuieşte într-un apartament mic, într-un cartier sărac, şi în afara cheltuielilor strict necesare, singurul lux pe care şi-l permite este acela de a-şi cumpăra cărți, cărți în ediții ieftine, cel mai adesea romane, romane americane, romane englezeşti, romane străine în traducere, dar la urma urmei cărțile nu sunt un lux, ci o necesitate, iar lectura este o dependență de care nu vrea să se vindece.

Dacă nu ar fi fata, probabil că ar pleca înainte de sfârşitul lunii. A economisit destui bani cât să meargă unde vrea şi clar i s-a luat de soarele Floridei – pe care, după o îndelungă chibzuință, îl consideră acum mai degrabă dăunător decât benefic sufletului. După părerea

lui, este un soare machiavelic, un soare ipocrit, iar lumina pe care o generează nu luminează lucrurile, ci le întunecă – orbindu-te cu strălucirea ei neîntreruptă, prea intensă, izbindu-te cu deflagrațiile ei de umiditate aburindă, descumpănindu-te cu reflecțiile ei ca nişte miraje şi cu undele tremurătoare de vid. E numai luciu şi miraj, nu oferă nimic substanțial, nimic liniştitor, nimic odihnitor. Totuşi, sub acest soare a văzut-o pe fată prima dată şi, pentru că nu se poate hotărî să renunțe la ea, continuă să trăiască sub acest soare şi încearcă să se împace cu el.

O cheamă Pilar Sanchez şi a întâlnit-o cu şase luni în urmă, într-un parc public, o întâlnire pur întâmplătoare, într-o după-amiază târzie de sâmbătă, pe la mijlocul lui mai, una dintre cele mai neaşteptate întâlniri dintre toate întâlnirile neaşteptate. Era aşezată pe iarbă şi citea o carte, şi la nici cinci metri de ea stătea şi el pe iarbă şi citea o carte, cartea s-a întâmplat să fie aceeaşi, în aceeaşi ediție, cu copertă subțire, *Marele Gatsby*, pe care el o citea a treia oară de când i-o oferise în dar tatăl său de ziua lui, la şaisprezece ani. Stătea de douăzeci sau treizeci de minute, cufundat în lumea cărții şi despărțit de tot ce-l înconjura, când a auzit pe cineva râzând. S-a întors şi chiar în clipa aceea fatală când a dat cu ochii de ea, cum

stătea zâmbindu-i, arătând înspre titlul cărții ei, a bănuit că n-avea nici şaisprezece ani, era doar o fată, chiar aşa, o fetiță adolescentă îmbrăcată în pantaloni scurți strâmți şi tăiați, sandale şi un maiou mititel, aceleaşi haine purtate de orice fată cât de cât atrăgătoare, în toridele regiuni sudice ale Floridei scăldate de soare. Doar un copil, şi-a spus în sinea lui, şi totuşi o avea în fața ochilor, cu membrele ei fine, dezgolite, cu fața zâmbitoare şi vioaie iar el, care rareori zâmbeşte privind la cineva sau ceva, a privit în ochii ei întunecați şi vioi şi i-a întors zâmbetul.

Şase luni mai târziu, e tot minoră. Pe permisul ei de conducere scrie că are şaptesprezece ani, că nu va împlini optsprezece până în mai şi de aceea trebuie să se poarte atent cu în public, să evite cu orice preț să facă ceva ce ar putea trezi bănuielile libidinoşilor, pentru că un singur telefon dat la poliție de vreun băgăcios ofticat l-ar putea trimite frumuşel la puşcărie. În fiecare dimineață, când nu este weekend sau sărbătoare, o conduce cu maşina la Liceul John F. Kennedy, unde este elevă bună, în clasa a doisprezecea, aspirând la facultate şi la o viață ca asistentă medicală calificată, dar nu o lasă în fața clădirii. Ar fi prea periculos. Vreun profesor sau cineva din conducerea şcolii i-ar putea zări împreună în maşină şi ar

da alarma, aşa că se opreşte binişor la trei, patru cvartale de Kennedy şi o lasă să coboare acolo. Nu o sărută de rămas-bun. Nu o atinge. Pe ea o întristează această reținere, din moment ce în mintea ei este deja femeie în toată puterea cuvântului, dar acceptă această indiferență prefăcută pentru că el i-a spus că trebuie s-o accepte.

Părinții lui Pilar au murit într-un accident de maşină cu doi ani înainte şi, până să se mute în apartamentul lui după ce s-a încheiat anul şcolar, în iunie trecut, a locuit cu cele trei surori mai mari în casa familiei. Maria, de douăzeci de ani, Teresa, de douăzeci şi trei de ani şi Angela, de douăzeci şi cinci de ani. Maria este înscrisă la un colegiu de stat, studiind ca să devină cosmeticiană. Teresa lucrează pe post de casieră la o bancă. Angela, cea mai drăguță dintre toate, este animatoare într-un club. După spusele lui Pilar, aceasta se mai culcă uneori cu clienți pe bani. Pilar se grăbeşte să spună că o iubeşte pe Angela, că-şi iubeşte toate surorile, dar că se bucură că pleacă de acasă, un loc prea plin acum de amintirea părinților ei şi, în plus, nu se poate abține, e supărată pe Angela că face ce face, ei i se pare un păcat ca o femeie să-şi vândă trupul şi este o uşurare să nu se mai certe cu ea pe tema asta. Da, îi spune ea, apartamentul lui este micuț

şi sărăcăcios, casa este mult mai mare şi mai confortabilă, însă apartamentul nu-l găzduieşte şi pe Carlos Junior de un an şi jumătate, iar asta este tot o uşurare imensă. Fiul Teresei nu este mai rău decât alți copii, bineînțeles, şi ce să facă Teresa dacă bărbatu-său luptă în Irak, iar ea munceşte toată ziua la bancă, bine, dar asta nu îi dă dreptul să o împovăreze pe sora mai mică cu îndatoririle de dădacă din două în două zile. Pilar voia să fie o fată săritoare, dar tot îi purta pică. Are nevoie să învețe, vrea să reuşească în viață şi cum se poate aşa ceva dacă trebuie să schimbe scutece murdare? N-au decât să facă alții copii, ea nu vrea să aibă de-a face cu ei. Mulțumesc, spune ea, dar nu-mi trebuie.

Pe el îl uimeşte cât de spirituală şi inteligentă e. Chiar în prima zi, când au stat în parc vorbind despre *Marele Gatsby*, a fost impresionat că ea citea cartea pentru ea şi nu pentru că vreun profesor i-o dăduse ca temă la şcoală şi apoi, pe măsură ce discuția a continuat, a fost de două ori impresionat când ea a susținut că cel mai important personaj din carte nu era nici Daisy nici Tom şi nici măcar Gatsby, ci Tom Carraway. El i-a cerut să-i explice. Pentru că el spune povestea, i-a zis ea. El este singurul personaj cu picioarele pe pământ, singurul care poate privi dincolo

de el însuşi. Ceilalţi sunt cu toţii nişte oameni pierduţi şi superficiali şi, fără compasiunea şi înțelegerea lui Nick, nu am putea simți nimic pentru ei. Cartea depinde de Nick. Dacă povestea ar fi fost spusă de un narator omniscient, n-ar fi fost nici pe jumătate la fel de bună.

Narator omniscient. Ştie ce înseamnă termenul, la fel cum înțelege ce înseamnă *suspendarea neîncrederii*, *biogeneză*, *antilogaritmi*, şi despre controversa Brown contra Ministerului Educației[1]. Cum este posibil, se întreabă el, ca o fată precum Pilar Sanchez, al cărei tată de origine cubaneză a lucrat ca poştaş toată viața, ale cărei trei surori mai mari viețuiau liniştite în mocirla zgomotoasă a rutinei zilnice, să ajungă total altfel decât restul familiei ei? Pilar e curioasă, are planuri, munceşte din greu, iar el este mai mult decât fericit să o încurajeze, să facă tot ce-i stă în putință ca să o ajute să progreseze în educația ei. Din ziua în care a plecat de acasă şi s-a mutat la el, a tot instruit-o asupra celor mai dificile probleme legate de examenele finale, explicându-i cum să obțină un punctaj bun, i-a verificat fiecare temă, a învățat-o primele noțiuni

[1] Decizia judecătorească, în cazul Brown contra Ministerului Educației din Topeka, a declarat în 1954 drept neconstituționale şcolile de stat care restricționau accesul elevilor de culoare. (n. t.)

de analiză matematică (ce nu îi sunt oferite de programa liceului), şi i-a citit cu voce tare zeci de romane, nuvele şi poezii. El, tânărul lipsit de ambiții, cel care renunțase la colegiu şi sfidase capcanele vieții odinioară privilegiate, luase asupra lui sarcina de a avea ambiții pentru ea, de a o împinge cât de departe este dispusă să meargă. Prioritatea este colegiul, un colegiu bun cu bursă întreagă, şi odată ce ea obținea asta, el simțea că restul va veni de la sine. Pentru moment, ea visează să devină asistentă medicală calificată, dar lucrurile se vor schimba în cele din urmă, e convins, şi are încredințarea că o să reuşească să intre la Medicină şi să devină doctor.

Ea a propus să se mute la el. Lui nici nu i-ar fi trecut prin minte să propună un plan atât de îndrăzneț, dar Pilar era hotărâtă, mânată atât de dorința de a evada, cât şi vrăjită de ideea de a dormi cu el în fiecare noapte, şi după ce l-a implorat să meargă la Angela, principalul susținător al clanului şi, prin urmare, cea care avea ultimul cuvânt asupra tuturor hotărârilor de familie, a întâlnit-o pe cea mai mare dintre fetele Sanchez şi a reuşit să o convingă. La început aceasta nu a fost de acord, susținând că Pilar era prea tânără şi lipsită de experiență ca să ia în considerare un pas atât de important. Da, ştia că sora ei

era îndrăgostită de el, dar ea nu era de acord cu iubirea aceea din cauza diferenței de vârstă, ceea ce însemna că mai devreme sau mai târziu el avea să se plictisească de jucărioara lui adolescentă şi o va părăsi lăsând-o cu inima frântă. El i-a răspuns că probabil lucrurile vor sfârşi invers, că el urma să fie cel părăsit şi cu inima frântă. Apoi, lăsând deoparte orice discuție despre inimi şi sentimente, el şi-a prezentat situația strict în termeni practici. Pilar nu avea nici o slujbă, a spus el, era o povară pentru situația materială a familiei, iar el era în măsură să o susțină şi să le ia de pe umeri acea grijă. La urma urmei, nu o răpea şi o ducea în China. Casa lor se afla la doar cincisprezece minute de mers pe jos de la apartamentul lui, iar ele o puteau vedea cât de des doreau. Ca să încheie târgul, le-a oferit cadouri, orice obiect după care tânjeau, dar erau prea strâmtorate ca să şi-l cumpere. Spre marea surpriză şi amuzamentul batjocoritor al celor trei bufoni de la slujbă, a încălcat temporar lista lucrurilor permise şi nepermise de eticheta debarasărilor şi, în săptămâna următoare, a subtilizat calm un aparat TV cu ecran plat aproape nou, un filtru de cafea ultimul răcnet, o tricicletă roşie, treizeci şi şase de filme (inclusiv un set la cutie cu filmele din ciclul *Naşul*), o oglindă pentru machiaj

profesional şi un set de pahare de cristal pentru vin, pe care i le-a oferit politicos Angelei şi surorilor ei ca dovadă a recunoştinţei lui. Cu alte cuvinte, Pilar locuieşte acum cu el pentru că el i-a mituit familia. A cumpărat-o de la ai ei.

Da, este îndrăgostită de el şi da, în ciuda remuşcărilor şi ezitărilor lăuntrice, şi el o iubeşte, oricât de puţin plauzibil i s-ar părea. Să ţinem seama că nu este genul cu fixaţie pe minore. Până acum, toate femeile din viaţa lui au fost mai mult sau mai puţin de aceeaşi vârstă cu el. De aceea Pilar nu reprezintă pentru el întruchiparea vreunul model de femeie ideală – nu este decât ea însăşi, o fărâmiţă de noroc peste care a dat într-o după-amiază într-un parc public, o excepţie de la toate regulile. Nici măcar nu-şi poate imagina de ce este atras de ea. Îi admiră inteligenţa, da, dar lucrul acesta nu prezintă prea mare importanţă din moment ce a admirat inteligenţa şi altor femei înaintea ei fără să se simtă deloc atras de ele. O găseşte drăguţă, dar nu excepţional de drăguţă, deloc frumoasă într-un fel obiectiv (deşi s-ar putea susţine că orice fată de şaptesprezece ani este frumoasă pentru simplul motiv că tinereţea este frumoasă). Dar nu contează. Nu s-a îndrăgostit de ea nici datorită trupului, nici a minţii ei. Dar atunci de ce? Ce îl ţine locului când

totul îi spune că ar trebui să plece? Felul în care îl priveşte, probabil, privirea ei feroce, intensitatea acerbă a ochilor ei atunci când îl ascultă vorbindu-i, sentimentul că este întru totul prezentă atunci când sunt împreună, că el este singurul om de pe fața pământului care există pentru ea.

Câteodată, când îşi ia aparatul de fotografiat şi îi arată fotografiile obiectelor abandonate, ochii ei se umplu de lacrimi. Are o latură caldă, sentimentală, care lui i se pare aproape comică, şi totuşi este mişcat de blândețea ei, de acea vulnerabilitate în fața durerilor celorlalți, dar şi de duritatea ei, pasele guralive şi vesele, niciodată nu poate să prevadă care parte din ea îşi va face apariția la un moment dat. Poate fi obositor pe termen scurt, dar pe termen lung simte că este ceva bun. El, care şi-a refuzat atât de multe atâția ani, care a fost atât de neînduplecat în convingerile lui, care a învățat să-şi domine firea şi să treacă prin lume cu o detaşare calmă, încăpățânată, se întoarce încet la viață în fața exceselor ei emoționale, a incandescenței ei, a lacrimilor ei sentimentale atunci când se confruntă cu imaginea unui ursuleț abandonat, a unei biciclete stricate sau a unei vaze cu flori ofilite.

Prima dată când s-au culcat împreună, ea l-a asigurat că nu mai era virgină. A crezut-o pe cuvânt, dar când a venit momentul să o pătrundă, ea l-a împins la o parte şi i-a spus că nu trebuia să facă aşa ceva. *Găurica mămicii* era interzisă, a spus ea, absolut interzisă oricărui mădular bărbătesc. Limba şi degetele erau acceptate, dar nu şi mădularele, sub nici o formă. El habar n-avea despre ce vorbea ea. Doar îşi pusese prezervativul, nu? Erau protejați, nu aveau de ce să-şi facă griji. Ah, a spus ea, dar aici se înşela. Şi Teresa, şi soțul ei au crezut întotdeauna în prezervative şi uite ce-au pățit. Nimic n-o înspăimânta mai mult pe Pilar decât gândul că putea rămâne însărcinată şi n-avea de gând să rişte punându-şi încrederea într-un cauciuc subțirel. Mai bine-şi tăia venele sau sărea de pe un pod, decât să rămână borțoasă. Înțelegea? Da, înțelegea, dar care era alternativa? *Găurica buclucaşă*, a spus ea. Angela îi vorbise despre asta, iar el a trebuit să admită că, din punct de vedere strict biologic şi medical, era singura metodă cu adevărat sigură de contracepție din lume.

De şase luni îi respectă dorințele, limitându-se pentru orice penetrare cu mădularul doar la găurica buclucaşă şi folosindu-şi doar limba şi degetele pentru găurica mămicii.

Acestea sunt anomaliile şi idiosicrasiile vieții lor amoroase, care este totuşi o viața sexuală bogată, un splendid parteneriat erotic care nu dă semne că s-ar destrăma prea curând. În final, tocmai această complicitate sexuală îl leagă strâns de ea şi îl ține în acest tărâm torid şi pustiu, al caselor goale şi dărăpănate. Este vrăjit de pielea ei. Este prizonierul gurii ei tinere şi pasionale. Se simte acasă în trupul ei şi dacă îşi va găsi vreodată curajul să plece, ştie că va regreta până la sfârşitul zilelor.

2

Nu i-a spus mai nimic despre el însuşi. Chiar în prima zi în parc, când l-a auzit vorbind şi a înțeles că era din alt loc, el nu i-a spus că acel alt loc era New Yorkul, mai precis West Village din Manhattan, ci i-a răspuns vag că viața lui începuse *undeva în nord.* Puțin mai târziu, atunci când a început pregătirea pentru examene şi a inițiat-o în analiza matematică, Pilar a înțeles repede că el era mai mult decât un muncitor rătăcitor de la evacuare, că era de fapt un om bine educat, cu o minte ageră şi o dragoste pentru literatură atât de vastă şi atât de atotcunoscătoare, încât profesorii de engleză de la John F. Kennedy păreau nişte impostori pe lângă ei. Unde făcuse şcoala? l-a întrebat ea într-o bună zi. El a dat din umeri, nevoind să

pomenească de Stuyvesant şi de cei trei ani petrecuţi la Brown. Atunci când ea a insistat, el şi-a lăsat privirea în pământ şi a mormăit ceva despre un colegiu de stat neînsemnat din New England. În săptămâna următoare, când i-a dat un roman scris de Renzo Michaelson, care se întâmpla să fie naşul lui, ea a observat că apăruse la o o editură numită Heller Books şi l-a întrebat dacă exista vreo legătură. Nu, a spus el, e doar o coincidenţă, Heller pare să fie un nume foarte comun. Aşa a ajuns să pună următoarea întrebare, simplă şi întru totul logică: din ce familie Heller se trăgea. Cine erau părinţii lui şi unde locuiau? S-au dus amândoi, a replicat el. S-au dus, adică s-au prăpădit şi s-au dus? Mă tem că da. Ca şi ai mei, a spus ea, iar ochii i s-au umplut dintr-odată de lacrimi. Da, a răspuns el, ca ai tăi. Fraţi sau surori? Nu. Sunt singur la părinţi.

Faptul că o minţea l-a scutit de neplăcerea de a trebui să vorbească despre lucruri pe care se chinuia să le evite de ani de zile. Nu vrea ca ea să ştie că la şase luni după ce se născuse, mama lui l-a părăsit pe tatăl lui şi a divorţat de el pentru a se căsători cu un alt bărbat. Nu vrea să ştie că nu l-a mai văzut şi nici n-a mai vorbit cu tatăl său, Morris Heller, editor şi fondator al editurii Heller Books,

din vara de după cel de-al treilea lui an la Brown. Cu atât mai puțin nu vrea ca ea să ştie ceva despre mama lui vitregă, Willa Parks, care s-a căsătorit cu tatăl său la douăzeci de luni după divorț, şi nimic, nimic, nimic despre fratele lui vitreg mort, Bobby. Aceste probleme nu o privesc pe Pilar. Sunt propriile lui probleme şi până nu găseşte o ieşire din infernul care l-a ținut prizonier în ultimii şapte ani, nu le va împărtăşi nimănui.

Nici măcar acum nu ştie sigur dacă a făcut-o intenționat sau nu. Nu încape îndoială că el l-a împins pe Bobby, că ei doi se certau şi că el l-a împins cu furie, însă nu ştie dacă l-a împins înainte sau după ce a auzit maşina care venea, adică nu ştie dacă moartea lui Bobby a fost un accident sau dacă a încercat în secret să-l ucidă. Întreaga poveste a vieții lui se leagă de ceea ce s-a întâmplat în ziua aceea în zona Berkshires şi încă nu ştie care este adevărul, încă nu e sigur dacă se face vinovat de crimă sau nu.

Se întâmpla în vara anului 1996, cam la o lună după ce tatăl lui îi dăruise *Marele Gatsby* şi alte cinci cărți de ziua lui, la şaisprezece ani. Bobby avea optsprezece ani şi jumătate şi tocmai absolvise liceul, promovând la limită datorită, nu în mică măsură, eforturilor fratelui său vitreg,

care-i scrisese trei compuneri la prețul minim de doi dolari pe pagină, şaptezeci şi şase de doari cu totul. Părinții lor închiriaseră o casă la ieşirea din Great Barrington pe durata lunii august, iar cei doi băieți urmau să petreacă sfârşitul de săptămână împreună cu ei. El era prea tânăr ca să conducă, Bobby era singurul care avea permis şi de aceea era răspunderea lui Bobby să verifice uleiul şi să umple rezervorul înainte de plecare – lucru pe care, se-nțelege de la sine, omisese să-l facă. La vreo douăzeci şi trei de kilometri de casă, în timp ce mergeau pe un drum de țară întortocheat, deluros, maşina a rămas fără benzină. Poate că nu s-ar fi enervat atât de tare dacă Bobby ar fi arătat vreo urmă de remuşcare, dacă trântorul ăla idiot s-ar fi sinchisit să-şi ceară scuze pentru greşeală, dar, tipic pentru el, Bobby a găsit toată situația hilară şi prima lui reacție a fost să izbucnească în râs.

Pe atunci existau telefoane mobile, dar ei nu aveau nici unul, ceea ce însemna că au trebuit să coboare din maşină si să o ia pe jos. Era o zi fierbinte, apăsător de umedă, cu plutoane întregi de musculițe şi țânțari care le roiau în jurul capetelor, iar el era prost dispus, iritat de nonşalanța tembelă a lui Bobby, de căldură şi de insecte, de faptul că trebuia să meargă pe jos de-a lungul acelui

drumeag prăpădit şi îngust; în scurt timp a început să-şi verse nervii asupra fratelui său vitreg, ocărându-l şi încercând să-l provoace la bătaie. Totuşi Bobby continua să-l ignore, refuzând să-i răspundă la insulte. Nu te pierde cu firea din nimica toată, i-a spus el, viața e plină de cotituri neaşteptate, poate o să li se întâmple ceva interesant tocmai pentru că se află pe acel drum, poate, cine ştie, o să descopere două fete frumoase după cotul următor, două fete frumoase complet goale, care i-ar duce în pădure şi ar face dragoste cu ei şaisprezece ore în şir. De obicei râdea când Bobby începea să vorbească aşa, cădea voit sub vraja pălăvrăgelii prosteşti a fratelui său vitreg, însă ce se întâmpla în clipa aceea nu era tocmai obişnuit, iar el nu avea chef să râdă. Totul era atât de prostesc, îi venea să-l pocnească pe Bobby în față.

Acum, de câte ori se gândeşte la ziua aceea, îşi imaginează că altfel ar fi stat lucrurile dacă ar fi mers în dreapta lui Bobby şi nu în stânga lui. Ghiontul l-ar fi împins dincolo de marginea drumului, nu înspre mijlocul lui şi cu asta s-ar fi sfârşit povestea, pentru că nu ar fi existat nici o poveste, toată treaba ar fi fost o nimica toată, o izbucnire scurtă care ar fi fost dată uitării imediat. Dar ei se aflau acolo, dispuşi fără nici un motiv anume în acel

tandem stânga-dreapta, el la margine, Bobby în cealaltă parte, mergând pe marginea drumului în direcția traficului, care în acel moment nu exista, nici o singură maşină, camion sau motocicletă preț de zece minute, iar după ce îl tot bodogănise pe Bobby fără întrerupere în acele zece minute, indiferența jucăuşă a fratelui său vitreg în fața necazului lor s-a preschimbat încet în iritare, apoi în agresivitate şi la câțiva kilometri după ce o porniseră pe jos, țipau unul la celălalt cât îi țineau plămânii.

De câte ori se certaseră în trecut? De nenumărate ori, nici nu-şi aminteşte de câte ori, dar nu era nimic neobişnuit în asta, simte el, pentru că frații se ceartă mereu, iar dacă Bobby nu era fratele lui adevărat, fusese totuşi alături de el de când se ştia. Avea doi ani când tatăl său s-a căsătorit cu mama lui Bobby şi când toți patru au început să trăiască împreună sub acelaşi acoperiş, ceea ce plasează firesc totul într-un timp dincolo de limitele amintirii, o vreme acum cu totul ştearsă din mintea lui, şi de aceea ar fi legitim să spunem că Bobby fusese dintotdeauna fratele lui, chiar dacă lucrurile nu stăteau chiar aşa. Existaseră obişnuitele certuri şi conflicte pe atunci şi, pentru că era mai mic cu doi ani şi jumătate, corpul lui primise mare parte a pedepsei. O amintire vagă

cu tatăl său intervenind pentru a-l smulge de lângă el pe Bobby, care țipa, într-o zi ploioasă, undeva la țară, cu mama sa vitregă certându-l pe Bobby pentru că *se juca prea dur*, cu el, lovindu-l în fluierele picioarelor pe Bobby atunci când acesta îi smulgea vreo jucărie din mână. Dar nu fusese numai război şi luptă, mai fuseseră şi vremuri paşnice şi armistiții şi timpuri bune şi, începând de pe la vârsta de şapte, opt ani, adică atunci când Bobby avea nouă, zece sau unsprezece ani, îşi aminteşte că-l îndrăgea cu adevărat pe fratele său, poate chiar îl iubea, şi că era îndrăgit şi poate chiar iubit la rândul său. Dar nu au fost niciodată apropiați, nu cum sunt unii frați, chiar şi frații care se ceartă, care nu se înțeleg şi, fără îndoială, asta avea cumva de-a face cu faptul că aparțineau unei familii artificiale, o familie construită, iar loialitatea fiecărui băiat era rezervată propriului său părinte. Nu se putea spune că Willa nu-i fusese o mamă bună sau că tatăl său nu-i fusese un tată bun lui Bobby. Chiar dimpotrivă. Cei doi adulți erau aliați de nădejde, căsnicia lor era solidă şi, admirabil, lipsită de probleme, iar fiecare din ei era mai mult decât dispus să se arate îngăduitor cu copilul celuilalt. Însă existau nişte granițe invizibile, nişte fisuri microscopice care le reaminteau că erau o entitate

peticită, ceva nu pe de-a-ntregul unitar. Ca, de pildă, problema numelui lui Bobby. Willa era Willa Parks, dar pe primul ei soţ, care murise de cancer la vârsta de treizeci şi şase de ani, îl chema Nordstrom, iar pe Bobby îl chema tot Nordstrom, şi pentru că fusese un Nordstrom în primii patru ani şi jumătate ai vieţii lui, Willa nu se încumetase să-i schimbe numele în Heller. Simţea că Bobby s-ar putea descumpăni şi, mai probabil, nu se îndura să şteargă ultimele urme ale primului ei soţ, care o iubise şi care murise fără nici o vină, iar dacă-şi lipsea fiul de numele acestuia, ar fi simţit că moare a doua oară. Trecutul, aşadar, era parte a prezentului, iar stafia lui Karl Nordstrom era al cincilea locatar al casei, un spirit absent care îşi lăsase amprenta asupra lui Bobby – care era şi nu era un frate, era şi nu era un fiu, era totodată şi prieten, şi duşman.

Locuiau sub acelaşi acoperiş, dar în afară de faptul că părinţii lor erau soţ şi soţie, nu prea aveau multe în comun. După temperament şi atitudini, după înclinaţii şi comportament, după orice unităţi de măsură folosite pentru a evalua cine şi ce anume constituie o persoană, ei erau diferiţi, profund şi iremediabil diferiţi. Pe măsură ce treceau anii, fiecare se îndepărta, izolându-se în propria

lume, şi deja pe vremea când traversau agitat perioada timpurie a adolescenței, rareori se mai intersectau, doar la cină şi la excursiile cu familia. Bobby era deştept, ager şi amuzant, dar era un elev groaznic, care ura şcoala, şi pentru că mai era şi un ştrengar nesăbuit şi sfidător, a fost catalogat drept *problemă*. Din contră, fratele lui vitreg mai mic avea mereu cele mai mari note din clasa lui. Heller era tăcut şi retras, Nordstrom era extrovertit şi plin de energie şi fiecare credea că celălalt o pornise în viață cu stângul. De parcă nu era şi-aşa rău, mama lui Bobby era profesoară de engleză la NYU, o femeie pasionată de cărți şi idei, şi cât de greu trebuie să-i fi fost fiului ei s-o asculte lăudându-l pe Heller pentru rezultatele lui la şcoală, entuzismându-se când a fost admis la Stuyvesant şi discutând cu el la cină despre porcăria aia de *existențialism.* La cincisprezece ani, Bobby se transformase într-un fumător înrăit de marijuana, unul dintre liceenii aceia drogați, cu ochi sticloşi, care-şi varsă mațele pe la petreceri de weekend şi mai vând din când în când nişte droguri pentru bani de buzunar. Heller plicticosul şi Nordstrom, băiatul rău ca apa şi uleiul. Şi unul, şi celălalt se mai dezlănțuiau din când în când în atacuri verbale, însă confruntările fizice încetaseră – în mare parte din

cauza misterelor geneticii. Atunci când s-au trezit pe acel drum în Berkshires, în urmă cu doisprezece ani, Heller cel de şaisprezece ani avea un metru optzeci şi cântărea şaptezeci şi şase de kilograme. Nordstrom, mai mărunțel din fire, avea unu şaptezeci şi cântărea şaizeci şi cinci. Nepotrivirea fizică anulase toate potențialele conflicte. De ceva timp, făceau parte din categorii de greutate diferite.

Din ce motiv se certau în ziua aceea? Ce cuvânt sau propoziție, ce înşiruire de cuvinte sau de propoziții îl înfuriaseră atât de tare, că şi-a pierdut cumpătul şi l-a trântit pe Bobby la pământ? Nu-şi amintea exact. S-au spus atâtea lucruri în timpul acelei dispute, atâtea acuzații au zburat dintr-o parte într-alta, atâtea animozități îngropate au ieşit la suprafață în tot atâtea izbucniri de violență şi sete de răzbunare, încât îi e greu să repereze fraza anume care l-a stârnit. Totul a pornit ca o simplă copilărie. Se simțea iritat de neglijența lui Bobby, o altă boacănă dintr-un lung şir de boacăne, cum putea să fie atât de prost şi nepăsător, uite în ce bucluc ne-ai băgat. Bobby era iritat de reacția constipată a fratelui său în fața unei neplăceri neînsemnate, moralismul lui ipocrit, de superioritatea atotştiutoare, pe care o afişa de ani de zile. Aşa e între băieți, între doi adolescenți nesăbuiți,

nimic îngrijorător. Dar apoi, pe măsură ce se ciondăneau tot mai rău, iar Bobby s-a aprins şi el, cearta a atins un nivel de amărăciune mai profund, mai răsunător, filonul adânc al resentimentelor. Atunci s-a extins la întreaga familie, nu doar la ei doi. Necazul era că Bobby ura să fie paria acelei sfinte pătrimi, nu suporta ataşamentul mamei lui față de Miles, se săturase până peste cap de pedepsele şi interdicțiile care îi fuseseră impuse de nişte adulți fără inimă şi răzbunători, nu mai suporta să mai audă nici măcar un cuvințel despre conferințe academice şi contracte de editare şi de ce o carte era mai bună decât alta – se săturase de tot şi toate, de Miles, de mama lui şi de tatăl vitreg, de toți cei din familia aia împuțită şi de-abia aştepta să plece la colegiu luna următoare, şi chiar dacă pica şi îl dădeau afară de la colegiu, o terminase cu ei şi nu avea de gând să se mai întoarcă. Adios, cretinilor! La dracu' cu Moris Heller şi cu afurisitul de fiu-su. La dracu' cu toată lumea asta împuțită.

Nu-şi amintea care cuvânt sau cuvinte l-au împins dincolo de limită. Poate că nu asta e important, poate că nu va putea niciodată să-şi amintească ce insultă din tot acel potop ranchiunos de invective a fost răspunzătoare pentru ghiont, dar ceea ce e important, ceea ce contează

mai presus de orice altceva este să ştie dacă a auzit sau nu maşina care venea înspre ei, maşina care şi-a făcut dintr-odată apariția dintr-o curbă strânsă, cu şaptezeci de kilometri la oră, zărită doar când a fost prea târziu să împiedice impactul. Cert este că Bobby urla la el, iar el urla la Bobby, îi spunea să înceteze, îi spunea să tacă, şi cât a durat runda aceea nebună de urlete, ei tot mergeau pe drum, orbi la tot ce se afla în jurul, pădurea din stânga, pajiştea din dreapta, cerul pâclos de deasupra lor, păsările care cântau în toate ungherele, cinteze, sturzi, pitulici, toate dispăruseră în acel moment şi rămăsese doar furia din vocile lor. Aproape sigur Bobby nu a auzit maşina care se apropia – sau nu s-a sinchisit de ea, din moment ce mergea pe marginea drumului şi nu se simțea în pericol. Dar tu? se întreabă Miles. Tu ştiai sau nu ştiai?

A fost un ghiont puternic, decisiv. Bobby şi-a pierdut echilibrul şi s-a trezit proiectat, împleticindu-se pe drum, unde a căzut şi şi-a izbit capul de asfalt. S-a ridicat în capul oaselor aproape imediat, frecându-şi capul şi înjurând, şi nici n-a apucat să se ridice în picioare, că maşina l-a secerat, l-a strivit până n-a mai rămas urmă de viață în el, schimbându-le destinele pentru totdeauna.

Acesta este primul lucru pe care refuză să i-l destăinuiască lui Pilar. Al doilea lucru este scrisoarea pe care le-a scris-o părinților lui la cinci ani după moartea lui Bobby. Tocmai terminase primul an la Brown şi plănuia să-şi petreacă vara în Providence, lucrând ca cercetător cu jumătate de normă pentru unul dintre profesorii săi de istorie (nopți şi weekenduri petrecute la bibliotecă) şi curier cu normă întreagă la un magazin de aparate casnice (instalând aparate de aer condiționat, cărând televizoare şi frigidere pe scări înguste). Mai apăruse şi o fată în schemă şi, cum aceasta locuia în Brooklyn, el a chiulit o dată de la slujba de cercetător, într-un weekend din iunie, şi a mers cu maşina până la New York ca să o vadă. Încă mai avea cheile de la apartamentul părinților lui de pe Downing Street, vechiul lui dormitor era încă neatins şi, de când plecase la facultate, înțelegerea fusese că putea veni şi pleca după bunul plac, fără obligația de a-şi anunța vizitele. A pornit-o într-o vineri, târziu, după ce a terminat lucrul la magazin şi a intrat în apartament de-abia după miezul nopții. Amândoi părinții lui dormeau. Devreme în dimineața următoare, a fost trezit de vocile lor, care se auzeau din bucătărie. S-a dat jos din pat, a deschis uşa camerei sale şi apoi a ezitat. Vorbeau mai tare

şi mai apăsat decât de obicei, se simţea o notă de nelinişte în vocea Willei şi dacă nu se certau (rareori se întâmpla), oricum se întâmpla ceva important, se lămurea sau se diseca sau se reexamina vreo problemă crucială, iar el nu voia să-i întrerupă.

Reacţia cea mai potrivită ar fi fost să se întoarcă în camera lui şi să închidă uşa. Chiar în vreme ce stătea pe hol, ascultându-i, a înţeles că nu avea nici un drept să se afle acolo, că trebuia şi ar face bine să se retragă, însă nu s-a putut abţine, era prea curios, prea nerăbdător să afle ce se petrecea, aşa că a rămas locului şi, pentru prima dată în viaţa lui, a tras cu urechea la o conversaţie confidenţială între părinţii lui şi, cum acea conversaţie era în mare parte despre el, a fost prima oară când i-a auzit, când a auzit vreodată pe cineva, vorbindu-l pe la spate.

S-a schimbat, spunea Willa. Are în el o furie şi o răceală care mă înspăimântă şi îl urăsc pentru ce ţi-a făcut.

Nu mi-a făcut nimic, a răspuns tatăl lui. Poate nu vorbim la fel de mult ca pe vremuri, dar e normal. O să împlinească douăzeci şi unu de ani. Are viaţa lui.

Alta dată eraţi atât de apropiaţi. Printre altele, şi de-asta m-am îndrăgostit de tine – cât de frumos îţi iubeai

băiețelul. Îți aduci aminte de baseball, Morris? Îți amintești câte ore ați stat în parc și l-ai învățat să lovească?

Vremuri de aur de mult apuse.

Și era bun, nu? Adică era chiar bun. Era aruncător în echipa liceului în clasa a zecea. Părea atât de încântat. Și apoi s-a răzgândit și a ieșit din echipă în primăvara anului următor.

Primăvara de după moartea lui Bobby, adu-ți aminte. A fost cam dat peste cap atunci. Cu toții am fost. Nu poți să-l învinovățești. Dacă nu a mai vrut să joace baseball, a fost treaba lui. Vorbești de parcă ai impresia că încerca să mă pedepsească. N-am simțit așa ceva nici o clipă.

Atunci a început să bea, nu? Pe atunci nu știam, dar cred că atunci a început. Băutura, fumatul și înhăitatul cu puștii ăia țicniți.

Încerca să-l imite pe Bobby. Poate că nu s-au înțeles prea bine, dar cred că Milea îl iubea. Dacă îți vezi fratele murind, cumva vrei să devii ca el.

Bobby era o pușlama veselă și nepăsătoare. Miles era doamna cu coasa.

Recunosc că avea ceva lugubru în felul de-a fi. Dar întotdeauna s-a descurcat bine la şcoală. Oricât de rău era, întotdeauna reuşea să obţină note bune.

E băiat deştept, nu neg. Dar rece, Morris. Gol pe dinăuntru, disperat. Mă cutremur când mă gândesc la viitor...

De câte ori am vorbit despre asta? De o sută de ori? De o mie de ori? Cunoşti povestea lui la fel de bine ca mine. Copilul nu a avut mamă. Mary-Lee a plecat când Miles avea şase luni. Până să apari tu l-a crescut Edna Smythe, luminoasa, legendara Edna Smythe, însă n-a fost decât o dădacă, pentru ea n-a fost decât o slujbă, ceea ce înseamnă că, după acele şase luni, el nu a mai avut niciodată parte de o mamă adevărată. Când ai intrat tu în viaţa lui, a fost probabil prea târziu.

Deci înţelegi despre ce vorbesc?

Bineînţeles. Am înţeles întotdeauna.

N-a mai îndurat să asculte. Îl sfârtecau în bucăţi, îl disecau cu calmul şi eficienţa unor medici legişti desfăşurând o autopsie, vorbeau despre el ca şi când ar fi fost deja mort. S-a strecurat înapoi în dormitor şi a închis uşor uşa. Habar n-aveau cât de mult îi iubea. Cinci ani trăise cu amintirea a ceea ce-i făcuse fratelui său pe

drumul acela din Massachussetts şi pentru că nu le vorbise niciodată părinților săi despre ghiont şi despre cât îl măcina lucrul acesta, ei îi luaseră vinovăția care îl năpădise drept o formă de boală. Poate că era bolnav, poate că într-adevăr părea un om închis, cu totul antipatic, asta nu însemna că le purta ranchiună. Willei, femeia sofisticată, sensibilă, de o generozitate infinită; tatălui său cu inima lui deschisă, mereu binevoitor – se ura pentru că le provocase atâta durere, atâta suferință inutilă. Ei îl priveau acum ca pe un mort viu, ca pe un om lipsit de viitor, iar când s-a aşezat pe pat şi s-a gândit la viitorul fără viitor care se aşternea încețoşat în fața lui, şi-a dat seama că nu avea curajul să dea din nou ochii cu ei. Poate că ar fi spre binele tuturor celor implicați să iasă din viețile lor, să dispară.

Dragi părinți, le-a scris el în ziua următoare, Iertați-mi hotărârea neaşteptată, dar după încă un an de facultate, mă simt puțin cam sătul de şcoală şi cred că o pauză mi-ar prinde bine. I-am spus deja decanului că vreau să-mi întrerup studiile începând cu semestrul din toamnă şi dacă n-o să fie de ajuns, o să prelungesc pauza şi în semestrul din primăvară. Îmi pare rău dacă vă simțiți dezamăgiți. Puteți avea o bucurie: nu va mai trebui să vă

faceți griji în privința taxelor de studiu pentru o vreme. Nu mai trebuie să adaug că nu vă cer nici un ban. Am slujbă şi mă voi putea întreține singur. Mâine o să iau avionul de L.A. ca să stau la mama câteva săptămâni. După asta, imediat ce mă stabilesc undeva, o să iau legătura cu voi. Vă îmbrățişez şi vă sărut pe amândoi, Miles.

E adevărat că a plecat din Providence în dimineața următoare, dar nu s-a dus în California să-şi vadă mama. S-a stabilit undeva. În ultimii şapte ani şi mai bine, s-a tot mutat de la o adresă la alta, dar tot nu a luat legătura cu ei.

3

Suntem în 2008, în a doua duminică din noiembrie, iar el stă întins pe pat alături de Pilar, răsfoind *Enciclopedia baseballului* în căutarea unor nume ciudate şi amuzante. Au mai făcut aşa ceva de vreo două ori, şi pentru el contează enorm că ea poate să vadă umorul acestei activități absurde, să surprindă spiritul dickensian prizonier în cele două mii şapte sute de pagini ale ediției revizuite, completate şi extinse din 1985, pe care a cumpărat-o cu doi dolari luna trecută, dintr-un anticariat. În dimineața asta caută printre aruncători, pentru că întotdeauna gravitează mai întâi înspre aruncători, şi nu

după mult timp dă peste prima descoperire promițătoare a zilei. Cizmă Poffenberger. Pili își schimonosește chipul, chinuindu-se să nu râdă, apoi închide ochii și își ține respirația, dar nu rezistă mai mult de câteva secunde. Aerul îi țâșnește vijelios dintre buze, într-o tornadă de țipete, chițăieli și hohoteli. Când criza se domolește, ea îi smulge cartea din mâini, acuzându-l că a inventat numele. N-aș face așa ceva niciodată, spune el. Asemenea jocuri își pierd hazul dacă nu le iei în serios.

Și iată-l, chiar în mijlocul paginii 1977: Cletus Elwood „Cizmă" Poffenberger, născut pe 1 iulie, 1915, în Williamsport, Maryland, un aruncător dreptaci, de un metru șaptezeci și cinci, care a jucat doar doi ani în echipa Tigers (în 1937 și 1938) și un an la Dodgers (1939), înregistrând un record de șaisprezece victorii și douăsprezece înfrângeri în toată cariera lui.

Îi enumeră pe Whammy „Lovitură Năstrușnică" Douglas, Cy Slapnicka, Hahn Tăițel, Wickey Muc-cel-Mic McAvoy, McCall „Vântosu" și Billy McCool. Auzind acest ultim nume, Pili geme de plăcere. E impresionată. Tot restul dimineții, el nu mai este Miles. Este Billy McCool, scumpul și dragul ei Billy McCool, asul așilor, asul din mânecă, asul ei de inimă roșie.

Pe unsprezece, citeşte în ziar, a murit Herb Score. E prea tânăr să-l fi văzut jucând, dar îşi aminteşte ce i-a povestit tatăl său despre ce s-a întâmplat în seara de 7 mai, 1957, când o minge aruncată de bâta jucătorului în ofensivă de la Yankee Gil McDougald l-a lovit pe Score în faţă şi a pus punct uneia dintre cele mai promiţătoare cariere din istoria baseballului. Potrivit spuselor tatălui său, care avea zece ani la vremea aceea, Score a fost cel mai bun aruncător stângaci din istorie, poate chiar mai bun decât Koufax, care juca şi el ca aruncător pe vremea aceea, dar care nu a luat avânt decât câţiva ani mai târziu. Accidentul s-a întâmplat exact cu o lună înainte ca Score să împlinească douăzeci şi patru de ani. Era în al treilea sezon la Cleveland Indians, chiar după performanţele impresionante din 1955 (16-10; 2,85 media la alergare, 245 de lovituri de eliminare) şi performanţele încă şi mai impresionante în anul următor (20-9; 2,53 medie la alergare, 263 de lovituri de eliminare). Apoi a fost aruncarea către McDougald din seara aceea răcoroasă, pe Stadionul Municipal. Mingea l-a doborât pe Score la pământ, *ca secerat de glonţ* (cum s-a exprimat tatăl său), şi în timp ce zăcea nemişcat, prăbuşit la pământ, îi curgea sânge din nas, gură şi ochiul drept. Nasul îi era spart,

însă şi mai groaznică era rana de la ochi care sângera atât de rău încât majoritatea oamenilor s-au temut că o să şi-l piardă sau că o să rămână orb pentru tot restul vieții. În vestiar, după meci, McDougald, extrem de răvăşit, a promis să se lase de baseball *dacă Herb îşi pierde vederea la ochiul ăla*. Score a stat trei săptămâni în spital şi a ratat restul sezonului, căci i se încețoşa vederea şi avea defecte de percepție în adâncime, dar în cele din urmă ochiul i s-a vindecat. Totuşi, atunci când a încercat să revină în sezonul următor, n-a mai fost acelaşi. Zvâcul din aruncarea sa rapidă dispăruse, era necoordonat, n-a mai reuşit nici o lovitură. S-a chinuit cinci ani, a marcat doar de şaptesprezece ori în cincizeci şi şapte de meciuri şi apoi a pus punct şi a plecat acasă.

Citind necrologul din *New York Times,* e uimit să afle că Score parcă a fost blestemat de la început, că accidentul din 1955 a fost doar una dintre multele nenorociri care l-au urmărit de-a lungul vieții. În necrolog, Richard Goldstein scria: *Când avea trei ani, a fost lovit de un camion de brutărie, care l-a rănit sever la picioare. A lipsit un an de la şcoală din cauza febrei reumatice, şi-a rupt glezna alunecând pe podeaua udă la vestiar şi şi-a dislocat umărul stâng alunecând pe iarba udă în timpul unui meci din liga juniorilor.* Ca să nu

mai vorbim că s-a lovit la braţul stâng în timpul revenirii din 1958, a fost grav rănit într-un accident de maşină în 1998 şi a suferit un accident vascular în 2002, de pe urma căruia nu şi-a mai revenit niciodată cu adevărat. Pare incredibil ca un om să aibă atâta ghinion în decursul unei singure vieți. Dintr-odată Miles se simte tentat să-şi sune tatăl, să discute cu el despre Herbert Jude Score şi despre subtilitățile sorții, despre ciudățenia vieții, despre ce-ar-fi-dacă şi despre ce-ar-fi-putut-fi, despre toate lucrurile despre care vorbeau cu mult timp în urmă, însă acum nu este momentul, dacă va veni vreodată momentul potrivit, nu trebuie să înceapă cu un telefon interurban, aşa că rezistă impulsului, reținând povestea aceea până când se întâlneşte iar cu Pilar seara.

În timp ce-i citeşte necrologul, este tulburat de tristețea care inundă chipul ei, de profunzimea nefericirii ce iradiază din ochii ei, de colțurile lăsate ale gurii, de umerii împovărați de durere. N-are de unde să ştie, dar se întreabă dacă nu cumva se gândeşte la părinții ei şi la moartea lor bruscă şi groaznică, la ghinionul care i-a răpit de când era mică, având încă atâta nevoie de ei, şi regretă că a adus vorba despre asta, îi e ruşine că i-a provocat această durere. Ca s-o înveselească, aruncă ziarul

deoparte şi începe o altă poveste, una din multele poveşti pe care i le spunea tatăl său, dar aceasta este specială, a fost un fel de legendă în casa lor ani de zile şi speră că-i va şterge tristețea din ochi. Lohrke Norocosul, spune el. A auzit de el? Nu, bineînțeles că nu, răspunde ea, zâmbind uşor la auzul numelui. Alt jucător de baseball? Da, răspunde el, dar unul nu prea răsărit. Un jucător în apărare de la Giants şi Phillies pe la sfârşitul anilor '40 şi începutul anilor '50, cu o carieră care însumează 240 de lovituri, fără vreun interes deosebit cu excepția faptului că acest individ, Jack Lohrke, cunoscut drept Norocosul, este întruchiparea mitică a moralei care spune că nu tot ce te loveşte e ghinion. Ia gândeşte-te, spune el. În timp ce-şi făcea serviciul militar în al Doilea Război Mondial, nu numai că a supraviețuit debarcării din Ziua Z şi Ofensivei din Ardeni, dar într-o după-amiază, în toiul luptei, mărşăluia alături de alți patru soldați, câte doi de fiecare parte, când a explodat o bombă. Ceilalți patru soldați au fost ucişi pe loc, dar Lohrke a supraviețuit fără nici o zgârietură. Şi mai e ceva, continuă el. Războiul ia sfârşit, iar Norocosul e gata să se îmbarce într-un avion care urmează să-l ducă acasă în California. În ultimul moment apare un colonel sau un maior, i-o ia înainte pe scară

ierarhică şi Norocosul pierde zborul. Avionul decolează, se prăbuşeşte şi toată lumea de la bord moare.

E adevărată povestea? îl întreabă Pilar.

Sută la sută adevărată. Dacă nu mă crezi, caută tu informaţiile.

Ştii nişte chestii tare ciudate, Miles.

Stai aşa. De asta ce zici? În 1946, Norocosul se află din nou pe Coasta de Vest, jucând baseball în Liga a doua. Echipa lui o porneşte la drum cu autobuzul. Opresc undeva pentru prânz, iar managerul află la telefon că Norocosul a fost promovat în prima ligă. Norocosul trebuie să se prezinte la noua echipă imediat, aşa că, în loc să plece mai departe cu autobuzul, alături de fosta lui echipă, îşi ia lucrurile şi face autostopul către casă. Autobuzul pleacă mai departe, are de bătut drum lung, ore întregi, şi în toiul nopţii începe să plouă. Sunt sus, pe undeva prin munţi, în jur numai beznă şi umezeală, iar şoferul pierde controlul volanului, autobuzul se prăbuşeşte într-o prăpastie şi nouă jucători sunt ucişi. Groaznic. Dar omuleţul nostru a fost din nou cruţat. Gîndeşte-te ce noroc, Pili. Moartea vine să-l ia de trei ori şi de trei ori reuşeşte să scape.

Lohrke Norocul, şopteşte ea. Mai trăieşte?

Cred că da. Are optzeci şi ceva de ani, dar da, cred că încă mai este printre noi.

La câteva zile după asta, Pilar primeşte rezultatele examenului de bacalaureat. Veştile sunt bune, chiar mai bune decât spera el. Cu toate calificativele maxime în linie din liceu şi cu rezultatele acestea, e convins că va fi acceptată de orice colegiu la care îşi va depune cererea, la orice colegiu din țară. Călcându-şi jurământul de a nu mânca prin restaurante, o scoate în oraş pentru o cină festivă în seara următoare şi se chinuie pe tot parcursul cinei să n-o atingă în public. E atât de mândru de ea, spune el, vrea să-i sărute fiecare centimetru al trupului, s-o mănânce. Discută amândoi diversele posibilități pe care le are în față, iar el o îndeamnă să se gândească să plece din Florida, să-şi încerce norocul la vreuna din şcolile din nord, din Ivy League, însă Pilar nu vrea să facă un astfel de pas, nu-şi poate închipui cum ar fi să trăiască atât de departe de surorile ei. N-ai de unde să ştii, îi spune el, lucrurile s-ar putea schimba de acum până atunci şi nu te costă nimic să încerci – doar ca să vezi dacă te acceptă. Da, răspunde ea, dar înscrierile sunt scumpe şi nu are sens să toci banii fără motiv. Nu-ți face griji în privința

banilor, îi spune el. Va plăti el. Ea nu trebuie să-şi facă griji pentru nimic.

Sfârşitul săptămânii următoare o prinde îngropată până în gât în cereri de admitere. Nu doar pentru universitățile de stat din Florida, ci şi pentru cele de la Barnard, Vassar, Duke, Princeton şi Brown. Ea le completează, redactează toate eseurile necesare (pe care el le citeşte, însă nu le modifică sau corectează, din moment ce nu necesită nici o modificare sau corectură) şi apoi se întorc la viața de dinainte să înceapă toată nebunia cu colegiul. Mai târziu în luna aceea, el primeşte o scrisoare de la un vechi prieten din New York, unul dintre băieții din gaşca *puştilor țăcăniți* cu care se înhăitase în liceu. Bing Nathan este singurul om din trecut căreia îi mai scrie, singura persoană care i-a ştiut multele adrese de-a lungul anilor. La început, s-a descoperit uimit că dorea să facă o excepție în cazul lui Bing, dar după ce stătuse izolat şase, opt luni, a înțeles că nu se putea rupe cu totul, că avea nevoie măcar de o punte de legătură cu vechea lui viață. Nu că el şi Bing ar fi fost vreodată prea apropiați. De fapt, Bing i se pare cam enervant, câteodată chiar nesuferit, dar Bing îl admiră, din cine ştie ce motiv a căpătat statutul unei personalități idealizate în ochii lui Bing şi asta

înseamnă că poate avea încredere în Bing, se poate baza că o să-l ţină la curent cu orice noutăţi de pe frontul din New York. Asta e toată chestia. Bing i-a spus de moartea bunicii lui, el i-a spus că tatăl său şi-a rupt piciorul, că Will şi-a făcut o operaţie la ochi. Tatăl lui are acum şaizeci şi doi de ani, Willa, şaizeci, şi nu vor trăi veşnic. Bing stă cu urechile ciulite, dacă li se întâmplă ceva vreunuia din ei, o să pună mâna pe telefon imediat.

Bing îi raportează că acum locuieşte într-o zonă din Brooklyn care se numeşte Sunset Park. Pe la mijlocul lui august, el şi un grup de oameni au preluat o casă abandonată de pe o stradă peste drum de Cimitirul Green-Wood şi de atunci locuiesc acolo clandestin. Din motive necunoscute, curentul şi căldura încă funcţionează. Asta s-ar putea schimba în orice clipă, bineînţeles, dar pentru moment se pare că există o hibă în sistem şi nici compania electrică municipală, nici cea naţională nu şi-au sistat serviciile. Viaţa e nesigură, da, şi în fiecare dimineaţă îi paşte evacuarea forţată, cum oraşul de-abia face faţă sub povara crizei economice, s-au pierdut atâtea slujbe guvernamentale, încât mica gaşcă din Sunset Park pare să iasă din raza de acţiune a radarului municipal şi nici un funcţionar de-al primăriei sau portărel nu a apărut

ca să-i ia la goană. Bing nu ştie dacă Miles e dornic de vreo schimbare, dar unul dintre membrii grupului a plecat recent din oraş şi s-a eliberat o cameră, dacă vrea. Fosta ocupantă se numeşte Millie şi s-o înlocuieşti pe Millie cu Miles pare ceva coerent din perspectivă alfabetică, spune el. *Coerent din perspectivă alfabetică.* Un alt exemplu al inteligenței lui Bing, care nu a fost niciodată punctul lui forte, dar oferta pare sinceră şi pe măsură ce Bing îi descrie pe ceilalți oameni care locuiesc acolo (un bărbat şi două femei, un scriitor, un artist şi un student, toți între douăzeci şi treizeci de ani, toți săraci şi suferind de lipsuri, toți talentați şi inteligenți), e faptul limpede că încearcă să înfățişeze mutarea în Sunset Park în cea mai frumoasă lumină. În încheiere, Bing îi spune că tatăl lui Miles bine şi că Willa a plecat în Anglia în septembrie, unde avea să-şi petreacă anul academic ca profesor la Universitatea din Exeter. Într-un postscriptum scurt adaugă: Mai gândeşte-te.

Vrea oare să se întoarcă la New York? A sosit într-un sfârşit vremea ca fiul rătăcitor să se retragă către casă şi să-şi refacă viața? Acum şase luni, probabil că nu ar fi ezitat. Poate chiar acum o lună ar fi fost tentat să se gândească, dar acum nici nu se pune problema. Pilar i-a

luat inima în stăpânire şi simplul gând de a pleca fără ea este de nesuportat. În timp ce împătureşte scrisoarea lui Bing şi o vâră la loc în plic, îi mulțumeşte în gând prietenului său că i-a clarificat lucrurile atât de tranşant. Nimic nu mai contează în afara lui Pilar şi când va fi momentul potrivit, adică după ce va mai trece puțin timp şi ea îşi va sărbători următoarea zi de naştere, o va cere de soție. Nu-i deloc limpede dacă va accepta, dar e hotărât să o ceară. Acesta este răspunsul lui la scrisoarea lui Bing. Pilar.

Problema e că Pilar nu e doar Pilar. Este o membră a familiei Sancez şi chiar dacă relațiile ei cu Angela sunt oarecum încordate pentru moment, Maria şi Teresa îi sunt mai apropiate ca niciodată. Toate cele patru fete suferă încă după moartea părinților lor şi oricât de ataşată ar fi Pilar de el, tot familia vine pe primul loc. După ce s-a mutat cu el în iunie, a uitat cât de hotărâtă era să zboare din cuib. A devenit nostalgică după vremurile trecute şi acum nu trece săptămână fără să meargă acasă şi să-şi vadă surorile măcar de două ori. El nu se bagă şi rar o însoțeşte, cât mai rar. Maria şi Teresa sunt politicoase şi inocent de guralive, o companie suportabilă – dar plictisitoare pentru mai mult de o oră neîntrerupt, iar

Angela, care numai plictisitoare nu e, îl calcă pe nervi. Nu îi place cum îl tot ia la ochi, examinându-l cu acea combinație ciudată de dispreț şi seducție din priviri, ca şi când nu i-ar veni să creadă că surioara ei a pus mâna pe el – nu că ar fi interesată de el (pe cine ar putea interesa de un muncitor amărât de la evacuări?), dar e doar din principiu, din moment ce rațiunea îi dictează că el ar trebui să se simtă atras de ea, de femeia frumoasă, al cărei țel în viață este să fie o femeie frumoasă şi să-i facă pe bărbați să se îndrăgostească de ea. Asta e ceva grav, dar încă îşi mai aminteşte cum a mituit-o vara trecută, nenumăratele cadouri furate pe care le-a revărsat asupra ei în fiecare zi o săptămână, şi chiar dacă totul a fost pentru o cauză nobilă, nu poate să nu simtă repulsie față de aviditatea ei, față de dorința ei de a poseda toate acele lucruri urâte şi prosteşti.

Pe douăzeci şi şapte, se lasă convins de Pilar să meargă la casa Sanchez, la masa din Ziua Recunoştinței. Îşi calcă pe inimă, dar vrea s-o vadă fericită şi ştie că dacă nu va merge cu ea, o să stea îmbufnat în apartament până la întoarcerea ei. În prima oră totul decurge rezonabil şi e uimit să descopere că se simte bine. În răstimpul în care cele patru fete pregătesc masa la bucătărie, el şi prietenul

Mariei, un mecanic auto de douăzeci şi trei de ani pe nume Eddie, se duc în curtea din spate ca să-l supravegheze pe micul Carlos. Eddie se dovedeşte a fi amator de baseball, un pasionat al jocului, bine informat şi cunoscător, şi ca urmare a morții recente a lui Herb Score, ei se lansează într-o discuție despre destinele tragice ale unor aruncători din ultimele decenii.

Discuția începe cu Denny McLain de la Detroit Tigers, ultimul om care a câştigat treizeci de meciuri şi, fără îndoială, ultimul care va câştiga vreodată atâtea, aruncătorul de top al Americii între 1965 şi 1969, a cărui carieră a fost distrusă de pasiunea pentru jocurile de noroc şi de tendința de a-şi alege apropiați ai mafiei drept cei mai buni prieteni. Dispărut de pe teren înainte să împlinească douăzeci şi opt de ani, mai târziu a făcut puşcărie pentru trafic de droguri, evaziune fiscală şi escrocherii, s-a îndopat până a ajuns o namilă de o sută cincizeci de kilograme şi iar a stat la puşcărie încă şase ani prin anii '90, pentru că furase un milion şi jumătate de dolari din fondul de pensii al companiei pentru care lucra.

Şi-a făcut-o cu mâna lui, spune Eddie, aşa că nu mi-e milă de el. Dar gândeşte-te la un tip ca Blass. El ce dracu' a avut?

Se referă la Steve Blass, care a jucat la Pittsburgh Pirates de la jumătatea anilor '60 până la jumătatea anilor '70, un învingător cu scor constant de două cifre, vedeta aruncărilor din Campionatul Mondial din 1971, care a înregistrat cel mai bun sezon în 1972 (19-8; 2,49 medie la alergare) şi apoi, imediat după sfârşitul sezonului, în ultima zi a anului, Roberto Clemente, viitorul lui coleg din Galeria Vedetelor, a fost ucis când s-a prăbuşit avionul cu care livra ajutoare supravieţuitorilor unui cutremur din Nicaragua. În sezonul următor, Blass n-a mai putut să execute nici o aruncare reuşită. Controlul lui odinioară excelent dispăruse, era mereu trimis la bază – de optzeci şi patru de ori în optzeci şi opt de reprize – iar recordul lui a scăzut la 3-9, cu o medie de 9,85 la alergare. A încercat din nou în anul următor, dar după un singur meci (cinci reprize în care a aruncat şapte deplasări către bază), a părăsit terenul pentru totdeauna. Să fi fost oare moartea lui Clemente răspunzătoare pentru prăbuşirea subită a lui Blass? Nimeni nu ştie exact, dar după părerea lui Eddie, majoritatea oamenilor din cercurile de baseball tind să

creadă că Blass suferea de ceva ce se numeşte vinovăția supraviețuitorului, că dragostea lui pentru Clemente era atât de puternică, încât pur şi simplu nu şi-a mai putut vedea de viață după moartea prietenului său.

Cel puțin Blass a prins şapte, opt ani buni, spune Miles. Gândeşte-te la sărmanul Mark Fidrych.

A, răspunde Eddie, Mark Fidrych „Păsărea”, şi apoi amândoi se pornesc să elogieze cariera scurtă şi strălucitoare a acestei senzații apărute din senin, care a uluit țara în decursul a câtorva luni miraculoase, băiatul de douăzeci şi unu de ani care a fost probabil cel mai îndrăgit jucător din istoria acestui sport. Nu se mai văzuse nimeni ca el – un aruncător care vorbea cu mingea, care îngenunchea şi netezea țărâna de pe teren, a cărei ființă agitată părea electrizată de şocuri continue de energie nebună, pătimaşă – nu atât om, cât mai degrabă o maşină în perpetuă mişcare în formă de om. A dominat un sezon întreg: 19-9, o medie de 2,34 la alergare, aruncător de bază pentru Liga Americană în meciul All-Star, vedeta anului. Câteva luni mai târziu, şi-a distrus cartilajul din genunchi la alergările pe teren din timpul antrenamentelor de primăvară şi apoi, încă şi mai rău, şi-a nenorocit umărul chiar după începutul sezonului. Brațul i-a

înțepenit și, dintr-odată, Pasărea a dispărut – din aruncător în fost aruncător cât ai clipi din ochi.

Da, zice Eddie, un caz trist, dar nici nu se compară cu ce i s-a întâmplat lui Donnie Moore.

Nu, nu se compară, spune Miles, dând din cap.

E destul de în vârstă ca să fi trăit el însuși povestea și încă își amintește expresia perplexă din ochii tatălui său când și-a ridicat privirea din ziar, la micul dejun, în urmă cu douăzeci de ani, și a anunțat că Moore a murit. Donnie Moore, aruncător secund în echipa California Angels, a fost adus pe teren ca să încheie cea de-a noua repriză a partidei cu Boston Red Sox în al cincilea meci din Seria Ligii Campionilor din 1986. Angels conduceau cu un punct, pe cale să câștige primul lor trofeu, însă cu doi jucători eliminați de pe teren și un alergător la prima bază, Moore a executat una din aruncările cele mai nefericite din analele sportului – jucătorul în defensivă din terenul exterior, Dave Henderson, a lovit mingea cu bâta, trimițând-o departe și eliminând orice șansă de înscriere, cea care a inversat traiectoria jocului și a dus la înfrângerea celor de la Angels. Moore nu și-a revenit niciodată după umilința aceasta. La trei ani după acea aruncare ce i-a schimbat viața, retras din baseball,

urmărit de dificultăți financiare şi casnice, probabil nebun de legat, Moore s-a luat la ceartă cu soția sa în prezența celor trei copii ai lor. A scos o armă, a tras trei focuri în trupul soției sale, fără s-o omoare, şi apoi a întors arma şi şi-a zburat creierii.

Eddie îl priveşte pe Miles şi clatină din cap a neîncredere. Nu pricep, spune el. Ce-a făcut el n-a fost mai grav decât ce-a făcut Branca atunci când i-a aruncat mingea lui Thomson în '51. Dar Branca nu s-a sinucis, nu? El şi Thomson sunt acum amici, merg peste tot prin țară împreună, dând autografe pe afurisitele alea de mingi de baseball, şi în orice poză de-a lor, îşi zâmbesc ca doi nătărăi bătrâni fără nici o grijă pe lume. De ce nu e şi Donnie Moore pe acolo, dând autografe pe mingi alături de Henderson în loc să zacă în mormânt?

Miles ridică din umeri. E o chestiune de caracter, spune el. Fiecare om e altfel şi când se întâmplă ceva grav, fiecare reacționează în felul lui. Moore a clacat. Branca, nu.

I se pare liniştitor să vorbească despre lucrurile acestea cu Eduardo Martinez în lumina târzie de amurg a acestei Zile a Recunoştinței şi chiar dacă subiectul ar putea fi considerat oarecum sumbru – poveşti despre eşec,

dezamăgire şi moarte –, baseballul este un univers la fel de vast precum însăşi viața şi, de aceea, toate lucrurile din viață, bune sau rele, tragice sau comice, sunt în sfera lui. Astăzi examinează pilde de disperare şi speranță binecuvântată, dar data viitoare când se vor mai întâlni (presupunând că se vor mai întâlni) ar putea umple o după-amiază întreagă cu episoade amuzante care le-ar da crampe la stomac de atâta râs. Eddie i se pare un puşti cinstit, bine intenționat, şi e mişcat că noul iubit al Mariei s-a îmbrăcat în sacou şi cravată pentru această vizită de sărbătoare la familia Sanchez, că e proaspăt frezat şi că aerul din jurul lui e plin de parfumul coloniei cu care s-a dat pentru această ocazie. Băiatul este o prezență agreabilă, dar simplul fapt că Eddie se află acolo este totodată la fel de folositor, i s-a dat un aliat bărbat în această patrie a femeilor. Atunci când sunt chemați la cină, prezența lui Eddie la masă pare să neutralizeze ostilitatea Angelei față de el sau cel puțin să-i abată atenția de la el şi să reducă numărul privirilor provocatoare pe care le primeşte de obicei din partea ei. Acum mai există o persoană pe care s-o privească, un alt străin pe care să-l măsoare din cap până-n picioare şi să-l judece, pe care să-l declare demn sau nedemn de o altă

încă şi mai tânără soră a ei. Eddie pare să treacă testul, dar pe Miles îl nedumereşte că Angela nu s-a sinchisit să-şi aducă vreun iubit în această seară, că, aparent, nu are un iubit. Soțul Teresei este departe, bineînțeles, şi se aştepta pe bună dreptate ca ea să nu aibă un tovarăş, dar de ce nu a invitat Angela vreun bărbat care să li se alăture? Poate că lui Miss Frumusețe nu-i plac bărbații, se gândeşte el. Poate că slujba ei de la clubul Diavolul Albastru a umplut-o de amărăciune când vine vorba de aşa ceva.

Sergentul Lopez nu a mai fost pe-acasă de zece luni, iar masa începe cu o rugăciune tăcută pentru ca Dumnezeu să-l țină teafăr. La câteva secunde după ce încep, toată lumea îşi ridică privirile atunci când Teresa îşi înăbuşă sonor un hohot de plâns. Pilar, care este aşezată lângă ea, o cuprinde cu brațul şi o sărută pe obraz. El îşi coboară din nou privirea către fața de masă şi refuză să-şi îndrepte gândurile către Dumnezeu. Dumnezeu n-are nimic de-a face cu ceea ce se întâmplă în Irak, îşi zice în sinea lui. Dumnezeu nu are de-a face cu nimic. Şi-i imaginează pe George Bush şi pe Dick Cheney puşi la zid şi împuşcați şi apoi, de dragul lui Pilar, de dragul tuturor celor de față,

speră că soțul Teresei va avea norocul să scape teafăr şi nevătămat.

Începe să creadă că va trece prin tot chinul fără nici o răutate din partea Angelei. Au dat deja gata câteva feluri de mâncare, toată lumea atacă desertul şi, după asta, ca un gest de bunăvoință, se va oferi să spele vasele, să le spele de unul singur, fără nici un ajutor din partea cuiva, şi după ce va spăla şi va şterge nenumăratele farfurii şi pahare şi tacâmuri, după ce va freca oalele şi tigăile şi va pune totul la loc în dulapuri, va merge în sufragerie şi o va lua pe Pilar, le va spune că e târziu, că trebuie să lucreze a doua zi, şi vor pleca, doar ei doi, strecurându-se afară din casă şi urcându-se în maşină înainte să apuce careva să zică ceva. Un plan excelent, probabil, dar de cum Angela îşi termină ultima bucățică din plăcinta cu dovleac (n-au nici un fel de mâncare cubanez astăzi, e o masă strict americană, de la curcanul imens umplut, până la sosul de coacăze şi de friptură şi cartofii dulci şi desertul tradițional), îşi lasă jos furculița, îşi dă la o parte şervetul din poală şi se ridică în picioare. Trebuie să vorbesc cu tine, Miles, spune ea. Hai să mergem în spate, unde putem să fim singuri, bine? E foarte important.

Nu e important. Nu e câtuşi de puţin important. Angela se simte săracă, asta-i tot. Se apropie Crăciunul şi vrea s-o ajute din nou. Cum adică? întreabă el. Diverse, răspunde ea. Ca atunci când a ajutat-o, astă vară. Imposibil, îi spune el, furtul e ilegal, iar el nu vrea să-şi piardă slujba.

Ai mai făcut-o o dată pentru mine, spune ea. N-ai nici un motiv să n-o faci din nou.

Nu pot, repetă el. Nu pot să risc să dau de belea.

Mănânci căcat, Miles. Toată lumea o face. Aud tot felul de poveşti, ştiu ce se întâmplă. La slujbele astea de evacuare parcă te plimbi printr-un magazin universal. Piane, bărci cu pânze, motociclete, bijuterii, tot felul de chestii scumpe. Muncitorii şterpelesc tot ce le iese în cale.

Eu nu.

Nu cer o barcă. Şi la ce mi-ar trebui un pian dacă nici măcar nu ştiu să cânt? Doar chestii drăguțe, ştii tu. Lucruri ca lumea. Lucruri care să mă facă fericită.

Nu ți-ai ales omul potrivit, Angela.

Eşti prost de-a binelea, nu, Miles?

Treci la subiect. Presupun că încerci să-mi spui ceva, dar nu aud decât zgomotul de fond.

Ai uitat câți ani are Pilar?

Doar nu vorbeşti serios...

Nu?

N-ai îndrăzni. E sora ta, îți aminteşti?

Un telefon la poliție şi te-ai fript, prietene.

Termină. Pilar te-ar scuipa în față. N-ar mai vorbi cu tine în viața ei.

Gândeşte-te la toate lucrurile alea, Miles. Lucruri drăguțe. Grămezi de lucruri drăguțe. E mult mai bine decât să te gândeşti la puşcărie, nu-i aşa?

În maşină, pe drum spre casă, Pilar întreabă ce a vrut să discute Angela cu el, dar evită să-i spună adevărul, nevrând să ştie cât dispreț simte pentru sora ei, cât de profund o detestă. Bâiguie ceva despre Crăciun, despre un plan secret pe care ei doi îl pregătesc şi care priveşte întreaga familie, dar despre care nu poate să sufle o vorbă, pentru că Angela l-a pus să promită că nu va scoate o vorbă până nu-i va da ea voie. Asta pare s-o satisfacă pe Pilar, care zâmbeşte larg la gândul că li se pregăteşte ceva frumos, orice ar însemna asta, şi când se află pe la mijlocul drumului către apartament, deja nu mai vorbesc despre Angela, discută despre impresiile lor legate de Eddie. Pilar îl găseşte *adorabil* şi deloc urât, dar se întreabă dacă e destul de deştept pentru Maria – la care el

nu oferă nici un comentariu. În mintea lui, îşi pune întrebarea dacă Maria este destul de deşteaptă pentru Eddie, dar n-are de gând s-o jignească pe Pilar insultându-i sora. În schimb, cu dreapta începe să-i mângâie părul, întrebând-o ce crede despre cartea pe care i-a dat-o în dimineața aceea, *Oamenii din Dublin.*

Se întoarce la lucru a doua zi, convins că amenințarea Angelei e doar o cacialma, o mică lovitură de teatru urâtă, menită să-i înfrângă rezistența şi să-l facă să fure din nou pentru ea. Nu are de gând să cadă într-o cursă atât de stupidă şi de transparentă şi nu-i va da în ruptul capului nici măcar un singur lucru – nici măcar o scobitoare, nici măcar un şervețel de hîrtie folosit, nici măcar o băşină de-a lui Paco.

Duminică după-amiaza, Pilar merge la casa Sanchez pentru a petrece câteva ore cu surorile ei. Din nou, nu are nici un chef să o însoțească şi rămâne în apartament pentru a pregăti cina cât timp e ea plecată (el face cumpărăturile şi găteşte pentru ei doi) şi atunci când Pilar se întoarce la ora şase, îi spune că Angela a rugat-o să-i spună să nu uite de înțelegerea lor. Ea spune că nu poate să aştepte la nesfârşit, adaugă Pilar, repetând cuvintele surorii ei cu o privire nedumerită, întrebătoare. Ce naiba

vrea să spună cu asta? întreabă ea. Nimic, răspunde el, ignorând noua amenințare cu un scurt gest din cap. Absolut nimic.

Încă două zile de lucru, încă trei zile de lucru, încă patru zile de lucru şi apoi, târziu, într-o vineri, imediat ce încheie ultima operație de debarasare din acea săptămână, în timp ce se îndepărtează de o altă casă goală şi se îndreaptă spre maşina parcată pe cealaltă parte a străzii, zăreşte doi bărbați sprijiniți de portierele din față şi din spate ale unei Toyota roşie, doi bărbați masivi, unul alb şi celălalt hispanic, două huidume care arată ca doi adversari redutabili în defensivă sau ca nişte culturişti profesionişti sau ca nişte portari de club de noapte, şi dacă sunt portari, se gândeşte el, poate că sunt angajații unui local numit Diavolul Albastru. Cea mai înțeleaptă mişcare ar fi să se întoarcă şi să o ia la fugă, dar e deja prea târziu, tipii l-au văzut deja apropiindu-se şi dacă fuge acum, doar îşi înrăutățeşte situația, din moment ce fără îndoială tot îl vor ajunge din urmă până la urmă. Nu c-ar fi sfrijit sau s-ar da în lături de la bătaie. Acum are un metru optzeci şi cinci, optzeci şi patru de kilograme şi după ani de zile de muncă în slujbe ce i-au solicitat mai mult corpul decât mintea, e într-o condiție mai mult decât

acceptabilă – bine făcut, musculos, puternic. Dar nu la fel de puternic ca oricare din cei doi bărbați care-l aşteaptă şi pentru că ei sunt doi, iar el e unul, nu-i rămâne decât să spere că bărbații se află aici ca să discute şi nu ca să-şi demonstreze abilitățile de luptători.

Miles Heller? întreabă albul.

Cu ce vă pot fi de folos? răspunde el.

Avem un mesaj de la Angela.

De ce nu mi l-a spus ea direct?

Pentru că nu o asculți când îți vorbeşte. S-a gândit că o să asculți mai cu luare-aminte dacă îți transmitem noi mesajul.

În regulă, ascult.

Angela e supărată şi începe să-şi piardă răbdarea. Zice că-ți mai dă o săptămână şi dacă nu te achiți față de ea până atunci pune mâna pe telefon şi sună. Ai înțeles?

Da, am înțeles.

Eşti sigur?

Da, da, sunt sigur.

Eşti sigur că eşti sigur?

Da.

Bun. Însă doar ca să fim siguri că nu uiți cât de sigur eşti, o să-ți fac un mic cadou. Ca nodul de la batistă pe

care ți-l faci atunci când vrei să-ți aminteşti ceva. Ştii despre ce vorbesc?

Cred că da.

Fără de veste, bărbatul îşi ia avânt şi-l pocneşte în stomac. E o lovitură ca o ghiulea, o lovitură atât de groaznică prin puterea ei şi atât de devastatoare prin efect, că îl trânteşte la pământ şi plămânii i se golesc de aer, iar odată cu aerul care îi țâşneşte prin trahee îi iese şi întreg conținutul stomacului, prânzul şi micul dejun, particulele rămase de la cina de cu o seară înainte şi tot ce se afla înăuntrul lui cu o clipă în urmă este acum în afara lui, şi în timp ce zace vomitând şi gâfâind şi ținându-se de burtă de durere, cei doi bărbați solizi pleacă înspre maşina lor, lăsându-l singur pe stradă, ca un animal doborât cu o singură lovitură, ca un om care-şi doreşte să fi murit.

O oră mai târziu, Pilar află totul. Cacialmaua nu a fost cacialma şi prin urmare nu i-o mai poate ascunde. Se trezesc deodată într-un punct periculos şi e esențial ca ea să ştie adevărul. Plânge la început, nereuşind să creadă că sora ei s-ar putea comporta în halul ăsta, să-l amenințe cu închisoarea, dornică să-i distrugă fericirea pentru nişte nenorocite de obiecte, nimic din toate astea nu are vreun sens pentru ea. Nu de-asta o face, spune el. Lucrurile sunt

doar o scuză. Angela nu-l place, a fost împotriva lui de la bun început, iar fericirea lui Pilar nu înseamnă nimic pentru ea dacă acea fericirea are legătură cu el. El nu înțelege de ce ea ar simți o astfel de antipatie, dar aceasta există, e un fapt, şi nu le rămâne decât s-o accepte. Pilar vrea să se urce în maşină, să se ducă acasă şi s-o pălmuiască pe Angela. Asta merită, spune el, dar n-o poți face acum. Trebuie să aştepți să plec eu.

E o soluție groaznică, o soluție de neimaginat, dar e singura care le rămâne în situația dată. Trebuie să părăsescă statul. Nu există alternativă. Trebuie să iasă din Florida înainte ca Angela să ridice receptorul şi să sune la poliție, şi nu trebuie să se întoarcă până pe douăzeci şi trei mai, când Pilar împlineşte optsprezece ani. E tentat s-o ceară în căsătorie pe loc, dar s-au întâmplat prea multe lucruri deodată, amândoi sunt nefericiți şi supărați şi nu vrea s-o preseze sau s-o zăpăcească, să complice şi mai mult o problemă deja complicată când au la dispoziție atât de puțin timp.

Îi spune că un prieten are o cameră pentru el undeva prin Brooklyn. Îi dă adresa şi-i promite s-o sune în fiecare zi. Din moment ce întoarcerea în casa familiei ei nici nu mai intră în discuție acum, va rămâne în apartament. Îi

scrie un cec care să acopere chiria pe şase luni în avans, semnează actele prin care îi cedează dreptul de proprietate asupra maşinii lui şi apoi o duce la bancă, unde îi arată cum să folosească bancomatul. Are douăsprezece mii de dolari în cont. Retrage trei mii de dolari pentru el şi îi lasă ei celelalte nouă. După ce-i strecoară cardul în mână, o cuprinde cu braţul în timp ce păşesc în arşiţa soarelui de la amiază. Este prima dată când o atinge în public şi o face conştient, ca un act de sfidare.

Îşi pune într-o valiză mică două rânduri de schimburi, aparatul de fotografiat şi trei sau patru cărţi. Lasă totul aşa cum este – ca s-o convingă că va reveni.

A doua zi, dimineaţa devreme, e într-un autobuz care se îndreaptă spre New York.

4

Este o călătorie lungă şi plictisitoare, mai bine de treizeci de ore cu totul, cu mai bine de zece opriri care durează între zece minute şi două ore, şi de la o staţie la alta, scaunul de lângă el este ocupat de tot felul de oameni: o negresă rotunjoară, care gâfâie, un indian sau pakistanez care sforăie, o femeie albă de vreo optzeci de ani, scheletică, ce îşi tot drege glasul şi un turist german care tuşeşte, cu un aspect atât de nedefinit încât nu-şi dă

seama dacă persoana care stă alături de el este femeie sau bărbat. Nu le adresează nici un cuvânt nici unuia dintre ei, stă cu nasul în carte sau se preface că doarme şi de fiecare dată când se opresc, sare din autobuz şi o sună pe Pilar.

În Jacksonville, cea mai lungă oprire de pe parcursul călătoriei, îşi face de lucru cu doi hamburgeri de la fast-food şi o sticlă mare de apă, mestecând şi înghițind cu grijă, pentru că muşchii stomacului său încă se resimt după lovitura care l-a pus la pământ vineri. Da, durerea e la fel de eficientă ca nodul pe care ți-l faci la batistă, iar huiduma cu pumnul ca de piatră a avut dreptate când a presupus că n-o să mai uite. După ce-şi termină gustarea, se plimbă până la chioşcul stației, unde se găsesc de toate la vânzare, de la bețişoare de lemn-dulce până la prezervative. Îşi cumpără câteva ziare şi reviste, făcându-şi provizii pentru lectură în caz că vrea să ia o pauză de la cărți pe parcursul celor câteva sute de kilometri pe care le mai are de străbătut. Două ore jumătate mai târziu, în vreme ce autobuzul se apropie de Savannah, Georgia, deschide *New York Times* şi pe pagina a doua, la rubrica de artă, pe o coloană cu ştiri despre evenimentele viitoare şi bârfe despre personalități mondene, vede o poză mică a

mamei sale. Nu e neobişnuit să dea peste poze de-ale mamei. I s-a tot întâmplat de când se ştie şi cum e o actriță faimoasă, e normal ca chipul ei să apară frecvent în presă. Însă scurtul articol din *Times* prezintă un interes deosebit pentru el. După ce şi-a petrecut mare parte din viață jucând în filme şi la televiziune, mama lui se întoarce pe scena New Yorkului după o absență de zece ani, ca să joace într-un spectacol ce va debuta în ianuarie. Cu alte cuvinte, sunt toate şansele ca ea să fie deja în New York repetându-şi rolul, ceea ce înseamnă că pentru prima dată în atâția ani, în atâtea secole lungi şi sfâşietoare, mama şi tatăl său vor locui în New York în acelaşi timp, moment în care şi fiul lor se va afla, de neînțeles, acolo. Ce ciudat. Ce groaznic de ciudat şi de neînțeles. Fără îndoială că nu înseamnă nimic, absolut nimic, şi totuşi de ce acum, se întreabă el, de ce a ales să se întoarcă tocmai acum? Pentru că nu el a ales. Pentru că alegerea i-a fost impusă de un pumn care l-a doborât la pământ şi i-a ordonat să fugă din Florida către un loc numit Sunset Park. O altă aruncare de zar, aşadar, apoi o altă tragere la loterie din urna neagră de metal, o altă coincidență într-o lume a coincidențelor şi a haosului nesfârşit.

Cu o jumătate de viață în urmă, când avea paisprezece ani, se plimba împreună cu tatăl său, doar ei doi, fără Willa sau Bobby, care erau plecați altundeva în ziua aceea. Era o după-amiază de duminică, primăvara târziu, iar el şi tatăl său se plimbau unul lângă celălalt prin West Village, fără vreun scop anume, îşi aminteşte el, se plimbau doar aşa, de dragul de a se plimba, în aer liber, pentru că vremea era deosebit de frumoasă în ziua aceea şi, după ce se plimbaseră vreo oră sau o oră şi jumătate, s-au aşezat pe o bancă în Abingdon Square. Din motive care îi scapă acum, a început să-i pună tatălui său întrebări despre mama lui. Cum şi unde se întâlniseră, de exemplu, când s-au căsătorit, de ce nu rămăseseră căsătoriți şi aşa mai departe. O vedea pe mama lui doar de două ori pe an şi la ultima sa vizită în California îi pusese şi ei aceleaşi întrebări despre tatăl lui, dar ea nu voise să vorbească, îl repezise cu o propoziție scurtă sau două. Căsătoria a fost o greşeală de la bun început. Tatăl lui era un bărbat de treabă, dar nu s-au potrivit şi la ce bun să mai dezgropi lucrurile astea acum? Poate de-asta l-a luat la întrebări pe tatăl său în după-amiaza aceea de duminică, în Abingdon Square, cu paisprezece ani în urmă. Pentru că răspunsurile mamei lui fuseseră atât de

nesatisfăcătoare şi spera că tatăl său va fi mai receptiv, mai dispus să vorbească.

A văzut-o prima dată pe scenă, i-a povestit tatăl său, nederanjat de întrebare, vorbind fără ranchiună, pe un ton neutru de la prima frază până la ultima, fără îndoială crezând că fiul său este destul de mare ca să afle adevărul, iar acum că băiatul pusese întrebarea, merita un răspuns clar şi cinstit. Lucru curios, teatrul nu era departe de locul unde se aflau ei acum, i-a spus tatăl său, vechiul Circle Rep de pe Seventh Avenue. Era în octombrie 1978, iar ea o juca pe Cordelia într-o transpunere scenică a *Regelui Lear*, o actriță de douăzeci şi patru de ani pe nume Mary-Lee Swann, un nume strălucit pentru o actriță, după părerea lui, iar ea a avut o interpretare emoționantă, a fost mişcat de puterea şi realismul jocului ei, fără nici o asemănare cu Cordeliile lacrimogene şi siropoase pe care le văzuse în trecut. *Ce va rosti Cordelia? Iubire şi va tăcea.* Ea a rostit acele cuvinte cu o ezitare plină de îndoieli care părea să-i dea la iveală gândurile cele mai tainice în fața publicului. Un lucru extraordinar, i-a spus tatăl său. De-a dreptul înduioşător.

Da, tatăl său părea dispus să vorbească, însă povestea pe care i-a spus-o în după-amiaza aceea a fost foarte vagă

şi greu de urmărit. Erau amănunte, desigur, relatarea unor incidente diverse, începând cu acea primă noapte când tatăl său a ieşit după spectacol ca să bea ceva cu regizorul, care îi era vechi prieten, împreună cu alţi câţiva membri ai distribuţiei, inclusiv Mary-Lee. Tatăl lui avea treizeci şi doi de ani la vremea aceea, era necăsătorit şi fără obligaţii, deja editor la Heller Books, care funcţiona de cinci ani şi deja începea să ia avânt, în mare parte datorită succesului celui de-al doilea roman al lui Renzo Michaelson, *Casa cuvintelor.* I-a spus fiului său că atracţia a fost imediată de ambele părţi. O alăturare neaşteptată, probabil, prin faptul că ea era o fată de la ţară, dintr-o localitate oarecare din centrul statului Maine, iar el era new yorkez get-beget, născut într-o familie oarecum înstărită în timp ce a ei era prea puţin sau deloc, fiica unui şef de feronerie şi totuşi îşi făceau ochi dulci unul altuia peste masă în acel bar mic din Sheridan Square, el cu două diplome universitare, iar ea cu o diplomă de liceu şi ceva cursuri făcute la Academia Americană de Arte Dramatice, chelnăriţă atunci când nu juca, lipsită de orice interes faţă de cărţi, în timp ce cărţile erau cariera lui, dar cine poate pătrunde misterele dorinţei, a spus tatăl său, cine poate explica gândurile năvalnice care trec prin

mintea unui om? L-a întrebat pe fiul său dacă înțelegea. Băiatul a încuviințat din cap, dar de fapt nu înțelegea nimic.

A fost orbit de talentul ei, a continuat tatăl lui. Orice om care putea juca aşa ca ea în acel rol atât de solicitant şi delicat trebuia să aibă o mai mare disponibilitate sufletească şi o gamă mai largă de emoții decât oricare din femeile pe care le cunoscuse în trecut. Dar să te prefaci că eşti cineva şi să fii acel cineva sunt două lucruri diferite, nu-i aşa? Căsătoria a avut loc pe 12 martie 1979, la mai puțin de cinci luni după prima lor întâlnire. După alte cinci luni, căsnicia avea deja probleme. Tatăl lui nu voia să-l plictisească recitându-i pomelnicul neînțelegerilor şi incompatibilităților lor, însă totul se rezuma la atât: se iubeau, dar nu se înțelegeau. Avea vreo noimă povestea?

Nu, nu i se părea că avea vreo noimă. Băiatul era absolut năucit, dar îi era prea teamă să recunoască față de tatăl său, care făcea toate eforturile ca să-l trateze ca pe un adult, dar în ziua aceea nu s-a ridicat la înălțimea aşteptărilor lui, lumea adulților era de nepătruns pentru el în acel punct al vieții sale, iar el nu putea înțelege paradoxul coexistenței în aceeaşi măsură a dragostei şi a discordiei. Trebuia să fie ori una, ori alta, dragoste sau ne-

dragoste, însă nu şi dragoste, şi ne-dragoste în acelaşi timp. S-a oprit un moment pentru a-şi pune gândurile în ordine şi apoi a pus singura întrebare care i se părea relevantă, singura întrebare care avea vreo pertinență. Dacă nu se înțelegeau deloc, de ce au făcut un copil?

Urma să-i salveze, i-a spus tatăl său. Acesta a fost planul, în orice caz: să facă un copil împreună şi apoi să spere că dragostea pe care o vor simți inevitabil pentru fiul sau fiica lor va închide prăpastia care se căsca între ei doi. A fost încântată la început, i-a povestit tatăl său, amândoi au fost încântați, dar apoi... Tatăl său s-a oprit brusc în mijlocul frazei, a privit într-o parte o clipă în timp ce opera schimbătorul mental de viteze şi în cele din urmă a spus: Nu era pregătită să fie mamă. Era prea tânără. N-ar fi trebuit s-o împing să facă asta.

Băiatul a înțeles că tatăl său încerca să-i menajeze sentimentele. Nu putea să dea totul pe față şi să declare fățiş că mama lui nu l-a vrut, nu? Ar fi fost prea de tot, o lovitură pe care nimeni nu o poate asimila vreodată pe de-a-ntregul, şi totuşi tăcerea şi evitarea înțelegătoare a detaliilor conduceau către recunoaşterea acestui fapt: mama lui nu-l dorise câtuşi de puțin, naşterea lui a fost o

greşeală, nu exista nici un motiv temeinic pentru ca el să fie în viață.

Când începuse? se întreba el. În ce punct fericirea ei de la începuturi se preschimbase în îndoială, antipatie, groază? Poate atunci când corpul începuse să i se schimbe, credea el, când prezența dinlăuntrul ei începea să se arate lumii şi era prea târziu să ignore protuberanța vizibilă care o definea acum, ca să nu mai vorbim de neliniştea cauzată de îngroşarea gleznelor şi de mărirea posteriorului, toată acea greutate suplimentară care îi deforma ființa odinioară zveltă, răpitoare. Asta să fi fost tot – o criză de vanitate? Sau era oare teama că va pierde teren prin faptul că era obligată să-şi ia liber de la lucru tocmai când i se ofereau roluri mai bune, mai interesante, că îşi întrerupea evoluția în momentul cel mai prost ales posibil şi ar fi putut să nu-şi mai revină niciodată? La trei luni după ce l-a născut (pe 2 iulie 1980), a dat o probă pentru rolul principal într-un film care urma să fie regizat de Douglas Flaherty, *Visătorul inocent.* A obținut rolul şi trei luni mai târziu se îndrepta spre Vancouver, în British Columbia, lăsându-şi copilul la New York cu tatăl lui şi cu o doică locuind cu ei, Edna Smythe, o jamaicană de nouăzeci de kilograme în vârstă de patruzeci şi şase de

ani, care i-a rămas dădăcă (mai târziu şi lui Bobby) în următorii şapte ani. Cât despre mama lui, rolul acela i-a lansat cariera în filme. I-a mai adus şi un soț nou (Flaherty, regizorul) şi o viață nouă în Los Angeles. Nu, a răspuns tatăl când băiatul i-a pus întrebarea, nu s-a luptat pentru custodie. A fost *distrusă*, i-a explicat tatăl său, repetând ce-i spusese ea pe vremuri, *să renunțe la Miles a fost hotărârea cea mai grea, cea mai groaznică pe care o luase vreodată,* dar în condițiile date, *nu părea să aibă de ales.* Cu alte cuvinte, i-a spus tatăl său în acea după-amiază în Abingdon Square, ne-a lăsat baltă. Şi pe tine, şi pe mine, băiete. Ne-a servit un adio şi n-am cuvinte şi asta a fost tot.

Dar nu regret, a adăugat el repede. Gata cu îndoielile şi dezgropările morbide ale trecutului. Căsnicia lui cu Mary-Lee nu mersese, dar asta nu însemna că era un eşec. Timpul dovedise că adevăratul scop al celor doi ani pe care i-a petrecut alături de ea nu a fost să clădească o căsnicie solidă, ci să creeze un fiu, şi pentru că acel fiu era pentru el şi cea mai importantă ființă din lume, toate dezamăgirile pe care le-a trăit alături de ea au meritat efortul – nu, mai mult decât atât, au fost absolut necesare. Era clar? Da. În această privință, băiatul nu punea la îndoială ceea ce-i

spunea tatăl său. Tatăl lui i-a zâmbit, apoi şi-a trecut braţul pe după umerii lui, l-a tras la piept şi l-a sărutat pe creştet. Eşti lumina ochilor mei, i-a spus el. Să nu uiţi asta niciodată.

A fost singura dată când au vorbit pe larg despre mama lui. Şi înainte, şi după discuţia aceea de acum paisprezece ani, totul s-a rezumat mai degrabă la ceva ce ţinea de domeniul aranjamentelor practice, de programarea convorbirilor telefonice, de cumpărarea biletelor de avion până în California, de a i se reaminti să trimită felicitări de ziua ei, de a planifica felul în care să-şi coordoneze vacanţele şcolare cu perioadele de lucru ale mamei sale. Poate că ea dispăruse din viaţa tatălui său, dar cu toate absenţele şi inconsecvenţele ei, a rămas prezentă în viaţa lui. De la bun început, aşadar, a fost băiatul cu două mame. Mama lui cea adevărată, Willa, care nu-l născuse, şi mama biologică, Mary-Lee, care juca rolul străinei exotice. Primii ani nu mai există, însă întorcându-se în timp până pe la vârsta de cinci, şase ani, îşi aminteşte cum mergea cu avionul până la capătul ţării ca s-o vadă, minorul neînsoţit răsfăţat de stewardese şi de piloţi, care stătea în carlingă înainte de decolare, bând sucurile dulci şi acidulate pe care acasă rareori i se permitea să le bea, şi

casa cea mare, sus, pe colinele de deasupra Los Angelesului, cu păsări colibri în grădină, cu flori roşii şi mov, cu ienupăr şi mimoze, nopțile răcoroase după zilele calde, scăldate în lumină. Mama lui era nemaipomenit de drăguță pe atunci, blonda cea elegantă şi adorabilă despre care uneori se vorbea ca despre o reîncarnare a lui Carroll Baker sau a lui Tuesday Weld, însă mai talentată decât ele, mai inteligentă în alegerea rolurilor, iar acum că el creştea, acum când ei îi era evident că nu va mai avea alți copii, îl numea micul ei prinț, îngeraşul ei scump, şi băiatul care se ştia lumina ochilor tatălui lui era desemnat odorul mamei sale.

Totuşi, niciodată n-a prea ştiut cum să-l ia. Bunăvoință, presupunea el, avea din plin, dar nu cine ştie ce cunoaştere, nu se pricepea ca Willa şi, prin urmare, rareori simțea că relația lor avea o bază solidă. De la o zi la alta, de la o oră la alta, ea putea să treacă de la exuberanță la nepăsare, de la o afabilitate glumeață la o tăcere detaşată, iritabilă. A învățat să fie precaut în preajma ei, să se pregătească pentru schimbările acestea neprevăzute, să savureze momentele bune, însă să nu se aştepta ca acestea să dureze prea mult. De obicei o prindea între roluri atunci când o vizita şi asta probabil că

amplifica neliniştea care părea să domine întreaga casă. Telefonul începea să sune dis-de-dimineață, iar ea vorbea cu agentul ei, cu vreun producător, cu vreun coleg actor sau dacă nu, accepta sau refuza să fie intervievată sau fotografiată, să apară la televizor, să prezinte vreo decernare de premii, ca să nu mai vorbim că stabilea unde să ia cina în seara respectivă, la ce petrecere să meargă săptămâna următoare, cine ce-a spus despre cine. Lucrurile erau întotdeauna mai calme când Flaherty se afla prin preajmă. Soțul ei contribuia la aplanarea neplăcerilor şi îi ținea sub control consumul de băutură nocturn (avea tendința de a se ameți uşor când el era plecat cu treabă pe undeva) şi, pentru că avea şi el un copil dintr-o căsătorie anterioară, tatăl lui vitreg îi intuia mai bine gândurile decât mama lui. Pe fiica sa o chema Margie sau Maggie, nu-şi aminteşte, o fată pistruiată, cu genunchi rotofei, şi uneori se jucau împreună în grădină, stropindu-se cu furtunul sau punând la cale petreceri în timp ce recitau fragmente din scena Pălărierului Nebun din *Alice în Țara Minunilor.* Câți ani avea pe atunci? Şase ani? Şapte? Când avea opt sau nouă ani, Flaherty, un englez transplantat lipsit de orice interes pentru baseball, şi-a luat asupra lui sarcina de a-i duce cu maşina până la

Chavez Ravine într-o seară, pentru a-i urmări pe cei de la Dodgers jucând împotriva echipei Mets, echipa oraşului lui natal, clubul cu care a ținut şi la bine, şi la greu ani în şir. Bătrânul Flaherty era genul prietenos, un om cu multe calități, dar când Miles s-a întors în California peste şase luni, Flaherty plecase, iar mama lui trecea printr-un al doilea divorț. Noul iubit era Simon Korngold, producător de filme independente cu buget redus, şi în ciuda tuturor previziunilor, având în vedere cele întâmplate cu tatăl lui şi cu Douglas Flaherty, acesta continuă să-i fie soț, după şaptesprezece ani de căsnicie.

Când avea doisprezece ani, ea a intrat în camera lui şi i-a cerut să se dezbrace. Voia să vadă cum se *dezvoltă*, i-a spus ea, iar el i-a făcut pe plac fără chef, dezbrăcându-se până la piele, simțind că nu-i stătea în putere să-i refuze cererea. Era mama lui, la urma urmei, şi indiferent cât de înspăimântat sau ruşinat s-ar fi simțit stând gol în fața ei, aceasta avea dreptul să vadă trupul gol al fiului ei. Ea l-a privit repede din cap până în picioare, i-a spus să se învârtă şi apoi, fixându-şi ochii asupra organelor lui genitale, a zis: Promițător, Miles, dar mai ai mult de aşteptat.

La treisprezece ani, după un an de schimbări tumultuoase pe plan spiritual şi fizic, ea i-a cerut acelaşi lucru. Stătea pe marginea piscinei de data asta şi nu avea pe el decât costumul de baie şi deşi a fost şi mai agitat şi mai ezitant decât cu un an înainte, s-a ridicat, a tras în jos marginea slipului şi i-a permis să zărească ceea ce voia să vadă. Mama lui i-a zâmbit şi i-a spus: Micuțul nu mai e chiar aşa micuț, nu? Păzea, doamnelor. Vine Miles Heller.

La paisprezece ani, i-a spus un nu sec. Ea a părut oarecum dezamăgită, a simțit el, dar nu a insistat. Cum vrei tu, băiete, a spus ea, apoi a ieşit din cameră.

La cincisprezece ani, ea şi Korngold au dat o petrecere în casa lor, o petrecere mare şi zgomotoasă cu mai bine de o sută de invitați, şi chiar dacă se aflau acolo multe chipuri cunoscute, actori şi actrițe pe care îi văzuse prin filme şi la televizor, actori faimoşi, cu toții buni actori, oameni care fie l-au emoționat, fie l-au făcut să râdă adesea de-a lungul anilor, nu a suportat zgomotul, larma tuturor acelor voci sporovăitoare l-a înnebunit, şi după ce şi-a dat silința mai bine de o oră, s-a furişat la etaj în camera lui şi s-a întins pe pat cu o carte, cartea pe care se întâmpla să o citească în acel moment, şi îşi aminteşte că se gândea la cât de tare voia să petreacă restul serii cu

autorul acelei cărți în locul gloatei zgomotoase de la parter. După cincisprezece sau douăzeci de minute, mama lui a dat buzna în cameră cu un pahar în mână, părând furioasă şi puțin afumată. Ce credea că face? Nu ştia că se dădea o petrecere şi cum îndrăznea să plece în toiul ei? Cutărescu era aici şi cutărescu era aici şi cutărescu era aici şi cine îi dădea lui dreptul să-i insulte urcându-se la etaj ca să citească o afurisită de *carte*? El a încercat să-i explice că nu se simțea bine, că îl durea rău capul şi, oricum, ce conta dacă nu se simțea în stare să stea şi să se hlizească împreună cu o adunătură de adulți? Eşti la fel ca taică-tău, a spus ea, devenind din ce în ce mai nervoasă. O acritură pretențioasă. Erai un puşti atât de haios, Miles. Acum te-ai transformat într-un urâcios. Din cine ştie ce motiv, i s-a părut foarte amuzant cuvântul *urâcios.* Sau poate că imaginea mamei sale stând acolo cu o vodcă tonică în mână îl amuza, mama lui cea pornită, înfuriată, care-l insulta cu cuvinte infantile precum *acritură* şi *urâcios*, şi dintr-odată a început să râdă. Ce-i aşa amuzant? l-a întrebat ea. Nu ştiu, i-a răspuns el, pur şi simplu nu mă pot abține. Ieri eram odorul tău şi azi sunt un urâcios. Ca să fiu sincer, nu cred că sunt nici una, nici alta. În acel moment, care a fost fără îndoială un

apogeu, expresia de pe chipul ei a trecut de la mânie la veselie, de la o extremă la alta într-o singură clipă, şi dintr-odată a izbucnit şi ea în râs. Să mă ia dracu', a spus ea. Mă port ca o scorpie, nu-i aşa?

La şaptesprezece ani i-a promis că vine la New York, la festivitatea de absolvire a liceului, dar n-a apărut. În mod curios, nu i-a purtat pică. După moartea lui Bobby, lucruri care altădată contau pentru el acum nu mai aveau nici o importanță. Şi-a închipuit că uitase. Uitarea nu e un păcat – e o simplă greşeală omenească. Data următoare când a văzut-o, ea şi-a cerut scuze, aducând vorba despre asta înainte ca el să apuce să pomenească incidentul, ceea ce n-ar fi făcut în nici un caz.

Vizitele lui în California s-au rărit. Acum era la colegiu şi în timpul celor trei ani pe care i-a petrecut la Brown, a mers acolo doar de două ori. Existau totuşi întâlniri, prânzuri şi cine luate în restaurantele din New York, multe conversații telefonice lungi (întotdeauna la inițiativa ei) şi un weekend împreună în Providence, alături de Korngold, care, după un deceniu de loialitate neabătută față de ea, îi stârnea doar admirația. În unele privințe, Korngold îi amintea de tatăl său. Nu ca înfățişare sau ca temperament sau ținută, ci prin munca pe care o făcea,

care implica străduința de a face filme mici, valoroase într-o lume a mega-prostiilor, la fel cum şi tatăl lui se străduia să publice cărți de valoare într-o lume a maculaturii şi a scrierilor efemere, fără greutate. La vremea aceea mama lui trecuse binişor de patruzeci de ani şi părea mai împăcată cu sine decât fusese atunci când se afla în culmea frumuseții, mai puțin implicată în intrigile propriei vieți, mai deschisă către ceilalți. În acel sfârşit de săptămână din Providence, ea l-a întrebat dacă se gândise ce voia să facă după absolvire. Nu era sigur, i-a răspuns el. Într-o zi era convins că urma să devină doctor, a doua zi înclina înspre fotografie iar în ziua următoare plănuia să se apuce de predat. Nu se gândea să devină scriitor sau editor? l-a întrebat ea. Nu, nu credea, i-a spus el. Îi plăcea să citească cărți, dar nu-l interesa să le scoată pe piață chiar el.

Apoi a dispărut. Mama lui nu a avut nimic de-a face cu hotărârea impetuoasă de a-şi lua tălpăşița, dar odată ce i-a părăsit pe Willa şi pe tatăl lui, a părăsit-o şi pe ea. În orice caz, aşa a trebuit şi aşa trebuie să se întâmple. Dacă se duce să o vadă pe mama lui, ea îl va contacta imediat pe tatăl lui şi îi va spune unde este şi apoi se va alege praful de ce s-a chinuit să realizeze în ultimii şapte ani şi

jumătate. S-a transformat în oaia neagră a familiei. Acesta este rolul pe care şi l-a asumat conştient şi va continua să-l joace chiar şi la New York, chiar şi în vreme ce rătăceşte la marginea turmei pe care a părăsit-o. Va îndrăzni oare să se ducă la teatru şi să bată la uşa cabinei mamei sale? Va îndrăzni oare să sune la uşa apartamentului de pe Downing Street? Posibil, dar nu crede că va fi aşa – sau, cel puțin, nu se poate gândi la asta acum. După tot acest timp, încă nu se simte tocmai pregătit.

Exact la nord de Washington, când autobuzul intră pe ultima porțiune a călătoriei, începe să ningă. Intră acum cu toții în zona iernatică, îşi dă el seama, gândindu-se la zilele răcoroase şi nopțile lungi ale iernilor copilăriei lui, şi dintr-odată trecutul se preschimbă în viitor. Închide ochii, imaginându-şi chipul lui Pilar, cum îşi trece mâinile pe trupul ei absent şi apoi, în întunericul din spatele pleoapelor sale, se vede pe sine ca pe un punct negru într-o lume de zăpadă.

BING NATHAN ŞI GAŞCA

Bing Nathan

El este războinicul urgiei, cavalerul nemulțumirii, distrugătorul militant al vieții contemporane, care visează să clădească o nouă realitate din ruinele unei lumi decăzute. Spre deosebire de mulți opozanți de felul lui, el nu crede în acțiunea politică. El nu face parte din nici o mişcare sau partid, n-a vorbit niciodată în public şi nu simte nici o dorință să conducă hoarde furioase pe străzi, ca să incendieze clădiri şi să doboare guverne. Este o poziție strict personală, dar dacă-şi trăieşte viața potrivit principiilor pe care şi le-a stabilit singur, e sigur că ceilalți îi vor urma exemplul.

Aşadar, atunci când vorbeşte despre lume se referă la lumea lui, la sfera mică, circumscrisă a propriei lui vieți, şi nu la lumea largă, prea mare şi prea scindată, după părerea lui, pentru a avea vreun efect asupra ei. De aceea se concentrează asupra a ceea ce se petrece la nivel local, asupra particularului, asupra detaliilor aproape invizibile ale chestiunilor cotidiene. Hotărârile pe care le ia sunt, prin urmare, mărunte, dar mărunte nu înseamnă întotdeauna neimportante şi zi după zi se luptă să respecte regula fundamentală a nemulțumirii sale: să fie în opoziție cu lucrurile-aşa-cum-sunt, să se împotrivească acestui *status quo* pe toate planurile. De la războiul din

Vietnam, care a început cu aproape douăzeci de ani înainte ca el să se fi născut, el susține că acel concept cunoscut drept *America* s-a erodat, că țara nu mai este o entitate funcțională, dar dacă mai există ceva care să unească masele dispersate ale acestei națiuni defuncte, dacă opinia publică mai crede într-o idee anume, aceasta este credința în noțiunea de progres. E de părere că toată lumea se înşală, că progresele tehnologice ale ultimelor decenii au diminuat de fapt posibilitățile existenței. Într-o cultură a deşeurilor generată de lăcomia corporațiilor avide după profit, peisajul devine din ce în ce mai dezolant, mai alienant, tot mai golit de însemnătate şi finalitate concretă. Actele lui de răzvrătire sunt meschine, probabil, gesturi pline de arțag care realizează prea puțin sau mai nimic chiar şi pe termen scurt dar îl ajută să-şi consolideze demnitatea de ființă umană, să pară nobil în propriii ochi. Consideră de la sine înțeles că viitorul este o cauză pierdută şi dacă prezentul este tot ceea ce contează acum, atunci trebuie să fie un prezent impregnat de spiritul trecutului. Din această cauză evită telefoanele mobile, computerele şi orice aparatură digitală – pentru că refuză să participe la noile tehnologii. De aceea îşi petrece sfârşiturile de săptămână cântând la tobe şi la

instrumente de percuţie într-o formaţie de jazz formată din şase bărbaţi – pentru că jazzul e mort şi doar puţinii aleşi mai sunt interesaţi de el. De aceea şi-a început afacerea cu trei ani în urmă – pentru că voia să riposteze. Spitalul Lucrurilor Stricate este situat în Park Slope, pe Fifth Avenue. Flancat de-o parte de o spălătorie automată şi de cealaltă parte de un magazin de haine vechi, este un fel de atelier meşteşugăresc destinat reparării obiectelor care provin dintr-o epocă dispărută de pe faţa pământului: maşini de scris, stilouri, ceasuri mecanice, radiouri cu tranzistori, pick-upuri, jucării cu cheiţă, bomboniere automate, şi telefoane cu disc. Prea puţin contează că nouăzeci la sută din banii pe care îi câştigă vin din înrămarea fotografiilor. Magazinul lui oferă un serviciu unic şi inestimabil şi de fiecare dată când lucrează la vreun alt artefact uzat aparţinând vreunei industrii perimate datând de acum o jumătate de secol, îl tratează cu hotărârea şi pasiunea unui general care luptă într-un război.

Tangibilitate. Acesta este cuvântul pe care-l foloseşte cel mai adesea când îşi discută ideile cu prietenii săi. Lumea este tangibilă, spune el. Fiinţele umane sunt tangibile. Ele sunt înzestrate cu trupuri şi, pentru că acele trupuri simt

durere şi suferă de boli şi sunt supuse morţii, viaţa umană nu s-a schimbat câtuşi de puţin de la începutul omenirii. Da, descoperirea focului l-a mai încălzit pe om şi a pus capăt dietei cu carne crudă; construirea podurilor i-a permis să traverseze râuri şi izvoare fără să-şi ude degetele de la picioare; inventarea avionului i-a permis să sară peste continente şi oceane şi să creeze noi fenomene precum decalajul de fus orar şi filmele difuzate în avion – dar chiar dacă omul a schimbat lumea din jurul lui, omul în sine nu s-a schimbat. Datele vieţii sunt constante. Trăieşti şi apoi mori. Te naşti din trupul unei femei şi dacă reuşeşti să supravieţuieşti naşterii, mama ta trebuie să te hrănească şi să aibă grijă de tine ca să fie sigură că vei supravieţui în continuare, şi tot ce ţi se întâmplă din momentul naşterii tale până în momentul morţii, fiecare emoţie care se naşte în tine, fiecare izbucnire de mânie, fiecare imbold al dorinţei, fiecare şuvoi de lacrimi, fiecare hohot de râs, orice vei simţi vreodată în decursul vieţii tale a mai fost simţit de toţi cei care au existat înaintea ta, fie că eşti om al cavernelor sau astronaut, fie că locuieşti în deşertul Gobi sau la Cercul Arctic. Totul i s-a limpezit la şaisprezece ani, când a avut din senin o epifanie. Răsfoind într-o după-amiază o carte ilustrată despre manuscrisele

de la Marea Moartă, a dat peste nişte fotografii ale lucrurilor care au fost dezgropate alături de pergamente: farfurii şi ustensile pentru mâncat, coşuri din răchită, oale, căni, toate absolut intacte. Le-a studiat cu atenție preț de câteva momente, nepreaînțelegând de ce i se păreau obiectele acelea atât de interesante şi apoi, după alte câteva clipe, a înțeles. Modelele decorative de pe vase erau identice cu modelele de pe vasele din vitrina magazinului de vizavi de apartamentul său. Coşurile de răchită erau identice cu coşurile pe care milioane de europeni le folosesc ca să-şi facă azi cumpărăturile. Lucrurile din imagini erau vechi de două mii de ani, şi totuşi păreau cu totul noi, întru totul contemporane. Aceasta a fost revelația care i-a schimbat modul de a percepe timpul uman: dacă un om de acum două mii de ani, trăind în cel mai îndepărtat cotlon al Imperiului Roman, putea fabrica un obiect casnic care să arate exact ca un obiect casnic de astăzi, cum anume putea să fie mintea sau inima sau ființa lăuntrică a acelui om în vreun fel diferită de a lui? Aceasta este povestea pe care nu oboseşte niciodată să le-o repete prietenilor săi, contraargumentul său în fața credinței generalizate cum că noile tehnologii modifică conştiința umană.

Microscoapele şi telescoapele ne-au permis să vedem mai multe lucruri decât înainte, spune el, dar noi ne ducem zilele tot în zona percepției normale. E-mailurile sunt mai rapide decât scrisorile prin poştă, spune el, dar la urma urmei, nu sunt decât o altă formă de a scrie scrisori. Oferă exemplu după exemplu. Ştie că-i înnebuneşte cu raționamentele şi opiniile lui, că îi plictiseşte cu predicile lui lungi şi pisăloage, însă toate acestea sunt importante pentru el şi odată ce se porneşte, îi e greu să se oprească.

Este o prezență solidă, impozantă, mătăhălos ca un urs, greoi, cu o barbă deasă şi castanie şi o țintă de aur în urechea stângă, înalt de un metru optzeci fără vreo doi centimetri, dar cântărind vreo sută de kile pe care şi le poartă legănându-se. Uniforma lui zilnică, formată dintr-o pereche de blugi negri şi lălâi, bocanci galbeni şi o cămaşă cadrilată din lînă. Îşi schimbă rar chiloții. Mestecă mâncarea prea zgomotos. N-a avut noroc în dragoste. Dintre toate lucrurile în viață, cântatul la tobe îi face cea mai mare plăcere. A fost un copil zburdalnic, o puşlama cu o exuberanță nedisciplinată şi o agresivitate stângace, sporadică, iar atunci când părinții săi i-au oferit un set de tobe de ziua lui, când împlinea doisprezece ani, în speranța că impulsurile lui distructive ar putea îmbrăca o

nouă formă, bănuiala lor s-a dovedit corectă. Şaptesprezece ani mai târziu, colecţia lui s-a mărit de la setul tradiţional (tobe mici, tom-tomuri, tobe laterale, tobe mari, cinele suspendate, talgere fus), ajungând să includă mai mult de douăzeci de tobe de forme şi dimensiuni diferite din toate colţurile lumii, printre care o *murumba*, o *batá*, o *darbuka*, un *okedo*, un *kalangu*, un *rummelpot*, un *bodhrán*, o *dhola*, un *ingungu*, un *koboro*, o *ntenga* şi un *tabor*. În funcţie de instrument, cântă cu beţe, măciuci sau cu mâinile. Dulapul lui cu instrumente de percuţie e înţesat cu echipament de rezervă precum clopote, gonguri, trâmbiţe, castagnete, pocnitori, talgere, table şi *kalimbas*, dar a mai cântat şi cu lanţuri, linguri, pietricele, glaspapir şi vârtelniţe. Formaţia din care face parte se numeşte Mob Rule şi au în medie două sau trei concerte pe săptămână, mai cu seamă prin băruleţele şi cluburile din Brooklyn şi sudul Manhattanului. Dacă ar câştiga mai mulţi bani, ar lăsa cu plăcere totul baltă şi şi-ar petrece restul vieţii cutrierând lumea în turnee alături de ei, dar de-abia câştigă destul cât să-şi acopere costurile spaţiului de repetiţii. Iubeşte sunetul aspru, distonant, improvizat pe care-l creează – un fel de funk de scandal, după cum îl numeşte el câteodată – şi îşi au fanii credincioşi. Dar nu

sunt suficienți, nici pe departe, aşa că-şi petrece diminețile şi dupăamiezele în Spitalul Lucrurilor Stricate, înrămând postere din filme şi reparând relicve care au fost construite pe când bunicii lui erau copii.

Când Ellen Brice i-a pomenit vara trecută de casa abandonată din Sunset Park, i s-a părut o ocazie de a-şi pune ideile în practică, de a depăşi faza atacurilor invizibile, solitare asupra sistemului şi de a participa la o acțiune comunitară. Este pasul cel mai îndrăzneț pe care l-a făcut până acum şi reconciliază fără probleme caracterul lui ilegal cu dreptul de a-l face. Sunt timpuri disperate pentru toată lumea şi o casă de lemn care stă să se prăbuşească, goală, într-un cartier prăpădit ca acesta îmbie vandalii şi incendiatorii, e o urâțenie care cere să fie spartă şi jefuită, amenințare la adresa bunăstării comunității. Ocupând casa aceea, el şi prietenii lui apără siguranța străzii, uşurând viețile tuturor celor din jurul lor. E început de decembrie acum şi sunt instalați acolo clandestin de aproape patru luni. Pentru că în primul rând a fost ideea lui să se mute acolo şi pentru că el a recrutat soldații micuței lor oştiri, şi pentru că el ştie totul despre dulgherie, țevărie şi instalații electrice, este liderul neoficial al grupului. Poate că nu un lider mult iubit, însă

un lider tolerat, pentru că ştiu cu toţii că experimentul ar eşua fără el.

Ellen a fost prima persoană pe care a invitat-o. Fără ea, n-ar fi pus niciodată piciorul în Sunset Park şi n-ar fi descoperit casa, prin urmare se cuvenea să-i dea ei dreptul primului refuz. O cunoştea de când erau mici, de când mergeau împreună la şcoala elementară din Upper West Side, dar apoi au pierdut legătura mulţi ani de zile, ca să descopere doar cu şapte luni în urmă că locuiesc amândoi în Brooklyn şi că de fapt sunt vecini nu prea îndepărtaţi în Park Slope. Ea intrase în Spital într-o după-amiază, ca să-şi înrămeze ceva, şi deşi la început nu a recunoscut-o (ar putea cineva recunoaşte o femeie de douăzeci şi nouă de ani, pe care a văzut-o ultima dată pe când avea doisprezece ani?), când i-a scris numele pe chitanţă a înţeles imediat că ea era Ellen Brice pe care o cunoscuse când era copil. Micuţa Ellen Brice cea ciudată, femeie în toată firea acum şi angajată ca agent imobiliar la o firmă de pe Seventh Avenue colţ cu Ninth Street, artistă în timpul liber, aşa cum şi el e muzician în timpul lui liber, deşi el are o oarece carieră, iar ea nu. În acea primă după-amiază, în magazin, el a gafat cu obişnuitele lui întrebări prietenoase, lipsite de tact şi a aflat repede că e

încă nemăritată, că părinții ei s-au retras într-un orăşel de coastă, în Carolina de Nord, şi că sora ei urmează să nască gemeni. Prima lui întâlnire cu Millie Grant avea să se întâmple peste şase săptămâni în viitor (aceeaşi Millie care urmează să fie înlocuită de Miles Heller) şi pentru că el şi Ellen erau oficial disponibili, a invitat-o în oraş să bea ceva.

N-a ieşit nimic din întâlnirea aceea, nici din cina la care a invitat-o trei seri mai târziu, dar nu fusese nimic între ei pe vremea când erau copii şi nici ca adulți nu avea să fie. Amândoi erau singuri totuşi şi chiar dacă nu se întrezărea nimic romantic la orizont, au continuat să se vadă din când în când şi au început să construiască o prietenie firavă. Pentru el nu conta că ei nu-i plăcuse concertul Mob Rule la care fusese (haosul zgomotos al muzicii lor nu era pentru oricine), nici nu era preocupat că-i găsea desenele şi picturile plictisitoare (naturi moarte şi peisaje urbane meticuloase, bine executate, dar lipsite de viață şi de originalitate, simțea el). Ceea ce conta era că ei părea să-i facă plăcere să-l asculte vorbind şi că nu-l refuza niciodată atunci când suna. Ceva din sufletul lui răspundea sentimentului de singurătate care o învăluia, era mişcat de bunătatea ei senină şi de vulnerabilitatea pe

care o vedea în ochii ei, şi totuşi cu cât prietenia lor avansa, cu atât era mai confuz în ceea ce o privea. Ellen nu era o femeie neatrăgătoare. Trupul ei era bine făcut, chipul îi era plăcut, dar transmitea un aer de nelinişte şi înfrângere şi, din cauza tenului prea palid şi a părului tern, lipsit de strălucire, se întreba dacă nu cumva era prizoniera vreunui soi de depresie, ducându-şi zilele într-o cameră la subsolul Hotelului Melancoliei. Ori de câte ori o vedea, făcea tot ce-i stătea în puteri ca s-o facă să râdă – cu rezultate amestecate.

Pe la începutul verii, în aceeaşi zi toridă în care Pilar Sanchez s-a mutat cu Miles Heller în sudul Floridei, în nord a survenit un moment de criză. Contractul de închiriere a magazinului care găzduia Spitalului Lucrurilor Stricate era pe punctul de a expira, iar proprietarul îi cerea o mărire a chiriei de douăzeci la sută. El i-a explicat că nu-şi permite, că aceste cheltuieli suplimentare lunare îi vor falimenta afacerea, dar scârba a refuzat să cedeze. Singura soluție a fost să-şi părăsească apartamentul şi să găsească un loc mai ieftin, altundeva. Ellen, care lucra la departamentul de închirieri al firmei imobiliare de pe Seventh Avenue, i-a vorbit despre Sunset Park. Era un cartier mai dubios, i-a spus ea, dar nu era departe de

locul unde locuia acum, iar chiriile erau jumătate sau o treime din cât plătea în Park Slope. În duminica aceea, au mers amândoi să exploreze teritoriul dintre 15th şi 16th Street din vestul Brooklynului, o zonă pestriță care se întinde între Upper New York Bay şi Ninth Avenue, locuită de o sută şi ceva de mii de oameni, printre care mexicani, dominicani, polonezi, chinezi, iordanieni, vietnamezi, albi americani, negri americani şi o comunitate de creştini din Gujarat, India. Depozite, fabrici, rezervoare de apă părăsite, Statuia Libertății vizibilă în depărtare, Terminalul Armatei, acum închis, unde altădată lucraseră zece mii de oameni, o bazilică numită Fecioara Veşnicei Speranțe, baruri pentru motociclişti, bancomate, restaurante hispanice, al treilea cartier chinezesc ca întindere din New York şi cei patru sute şaptezeci şi opt de acri ai Cimitirului Green-Wood, unde sunt înmormântate şase sute de mii de trupuri, inclusiv ale lui Boss Tweed, Lola Montez, Currier şi Ives, Henry Ward Beecher, F.A.O. Schwarz, Lorenzo Da Ponte, Horace Greeley, Louis Confort Tiffany, Samuel F.B. Morse, Albert Anastasia, Joey Gallo şi Frank Morgan – vrăjitorul din *Vrăjitorul din Oz.*

Ellen i-a arătat vreo şase sau şapte case în acea zi, fără să fie atras de vreuna, şi apoi, în timp ce mergeau pe

lângă cimitir, au luat-o la întâmplare pe o stradă pustie dintre Fourth Avenue şi Fifth Avenue şi au văzut casa, o casuță banală de lemn cu etaj, cu o verandă acoperită la intrare, semănând leit cu ceva furat de la vreo fermă din preria Minnesotei şi aruncat la întâmplare în mijlocul New Yorkului. Era aşezată între un teren viran acoperit de gunoaie, cu o maşină dezmembrată în mijloc, şi scheletul metalic al unui bloc cu mini-apartamente pe jumătate înălțat, a cărui construcție încetase cu mai bine de un an înainte. Cimitirul era exact peste stradă, ceea ce însemna că nu existau case care să mărginească cealaltă parte a străzii, ceea ce mai însemna că acea casă abandonată era aproape invizibilă, din moment ce era pe o stradă unde nu locuia aproape nimeni. A întrebat-o pe Ellen dacă ştia ceva despre ea. Proprietarii muriseră, i-a povestit ea, şi pentru că urmaşii lor încălcaseră legea neplătind impozitele câțiva ani în şir, casa aparținea acum oraşului.

O lună mai târziu, atunci când s-a hotărât să facă imposibilul, să rişte totul în schimbul şansei de a trăi într-o casă fără chirie atâta vreme cât oraşul nu-l va observa şi nu-l va lua la goană, a fost uimit când Ellen i-a acceptat invitația. A încercat s-o convingă să n-o facă, explicându-i cât de greu avea să fie şi în ce bucluc era posibil să intre

amândoi, însă ea a rămas pe poziție, spunând că da înseamnă da şi la ce bun o mai invitase dacă voia să spună nu?

Au intrat în casă într-o noapte şi au descoperit că erau patru dormitoare, trei mici la etaj şi unul mai mare la parter, care era o parte a unei construcții auxiliare din spatele casei. Locul se afla într-o condiție lamentabilă, toate suprafețele erau acoperite de praf şi funingine, dîre de apă pătau peretele din spatele chiuvetei, linoleumul era rupt, parchetul era ciobit, o echipă de şoareci sau veverițe participau la curse de ştafetă pe sub acoperiş, mai existau o masă prăbuşită, scaune fără picioare, pânze de păianjen spânzurate pe la colțurile tavanului, dar, în mod cu totul remarcabil, nici o fereastră nu era spartă şi chiar dacă apa de la robinete țâşnea maronie, arătând mai degrabă a ceai pentru un mic dejun englezesc decât a apă, instalația era intactă. Şmotru, a spus Ellen. De atât era nevoie. O săptămână sau două de frecat şi vopsit şi puteau să se mute.

Şi-a petrecut următoarele zile căutând oameni cu care să umple ultimele două dormitoare, dar nimeni din formație nu a fost interesat şi, pe măsură ce se apropia de finalul listei de prieteni vechi şi cunoştințe, a descoperit că

ideea de a locui clandestin într-o casă abandonată nu avea succesul pe care presupusese el că-l va avea. Apoi s-a întâmplat ca Ellen să vorbească cu Alice Bergstrom, fosta ei colegă de cameră de la colegiu, şi a aflat că era pe punctul de a fi dată afară din locuința ei subînchiriată din Morningside Heights. Alice absolvise la Columbia, îşi pregătea deja disertația, pe care spera s-o termine într-un an, şi nici nu se punea problema să se mute cu prietenul ei. Chiar dacă şi-ar fi dorit să locuiască împreună, nu ar fi fost posibil. Garsoniera lui era cea mai mică dintre cele mai mici, de mărimea unui timbru poştal, şi doi oameni nu aveau pur şi simplu suficient loc ca să muncească acolo în acelaşi timp. Şi amândoi aveau nevoie să muncească acasă. Jake Baum era scriitor, până acum exclusiv scriitor de nuvele (unele dintre ele publicate, cele mai multe nu) şi de-abia reuşea să trăiască din salariul pe care-l câştiga ca profesor la o şcoala populară din Queens, lucrând cu jumătate de normă. Nu avea bani s-o împrumute pe Alice, nu putea să-i ofere nici un ajutor cu găsirea unui nou apartament şi din moment ce Alice era şi ea aproape falită, nu ştia la cine să apeleze. Bursa îi aducea o mică subvenție, dar nu putea să trăiască din ea şi chiar şi cu slujba cu jumătate de normă de la PEN Club,

unde lucra pentru Programul Libertății Scrisului, trăia din tăieței cu unt, orez şi fasole şi din când în când câte-un sendviş cu ou. După ce a aflat despre situația strâmtorată a prietenei ei, Ellen i-a sugerat să vorbească cu Bing.

Cei trei s-au întâlnit într-un bar din Brooklyn în seara următoare şi, după zece minute de conversație, Bing era convins că Alice o să fie o membră valoroasă a grupului. Era tipul scandinav înalt, osos, din Wisconsin, cu o față rotundă şi brațe voinice, o persoană solidă şi serioasă care se întâmpla să fie foarte isteață şi să aibă un simț al umorului ascuțit – o combinație rară, simțea el, ceea ce o făcea o candidată sigură. Lucru la fel de important, îi plăcea că era prietena lui Ellen. Ellen se dovedise a fi o aliată admirabilă, din motive de neînțeles, i se alăturase în aventura lui nebunească, donquijotescă, ca şi când ar fi fost propria ei aventură, dar încă îşi făcea griji în privința ei, era tulburat de tristețea iremediabilă, de nealinat care părea s-o însoțească oriunde se ducea, şi s-a simțit încurajat văzând cât de relaxată devenea în prezența lui Alice, cât de fericită şi însuflețită părea în timp ce stăteau de vorbă în bar, şi a sperat că traiul în aceeaşi casă alături de buna ei prietenă va face bine.

Înainte de a o întâlni pe Alice Bergstrom, se întâlnise deja cu Millie Grant, dar i-au trebuit câteva săptămâni după acea seară la bar ca să-şi facă curaj şi s-o întrebe dacă era interesată să ocupe cel de-al patrulea şi ultimul dormitor. Pe vremea aceea era deja îndrăgostit de ea, îndrăgostit de ea într-un fel în care nu mai iubise niciodată pe nimeni în viața lui, şi îi era prea teamă s-o întrebe, pentru că n-ar fi îndurat un refuz. Avea douăzeci şi nouă de ani şi până să o întâlnească întâmplător pe Millie după un concert Mob Rule la Barbès, în ultima zi a primăverii, istoria lui cu femeile fusese un eşec absolut, nesfârşit. El era grăsanul care nu a avut niciodată o iubită în şcoală, naivul nătăfleț care nu şi-a pierdut virginitatea până la douăzeci de ani, toboşarul de jazz care nu agățase niciodată vreo străină într-un club, fraierul care-şi cumpăra sex oral de la curve când se simțea disperat, nătărăul hămesit după sex care şi-o freca uitându-se la imagini pornografice în întunericul dormitorului său. Nu ştia nimic despre femei. Avea mai puțină experiență cu femeile decât majoritatea adolescenților. Visase femei, alergase după femei, îşi declarase iubirea femeilor, dar fusese refuzat în repetate rânduri. Acum, când era pregătit să facă cel mai riscant joc al vieții sale, în timp ce era gata

să ocupe ilegal o casă din Sunset Park şi poate ajungea la puşcărie, intra în toată povestea aceasta cu o echipă compusă în întregime din femei. În sfârşit triumfa şi el.

De ce s-a îndrăgostit Millie de el? Nu prea ştie, nu poate fi sigur de nimic atunci când vine vorba despre teritoriile înşelătoare ale atracției şi dorinței, însă bănuieşte că ar putea avea de-a face cu casa din Sunset Park. Nu cu casa în sine, ci cu planul de a se muta acolo, care deja se materializa în mintea lui la vremea când a întâlnit-o pe ea, se transforma deja dintr-o speculație vagă şi capricioasă într-o hotărâre concretă de a acționa, şi probabil că în seara aceea ideea îl mistuia, emițând un şuvoi de scântei metalice care-l înconjurau ca un câmp magnetic şi încărcau atmosfera cu o energie nouă şi vitală, o forță irezistibilă, cum ar veni, făcându-l probabil mai atrăgător şi dorit decât de obicei – şi de-asta s-a simțit atrasă de el. Nu era o fată drăguță, nu, nu conform standardelor convenționale care definesc frumusețea (nasul prea ascuțit, ochiul stâng un pic saşiu, buze prea subțiri), dar avea o coamă grozavă de păr roşcat şi sârmos şi un corp zvelt, atrăgător. În acea noapte au ajuns în pat şi atunci când a înțeles că nu era dezgustată de acest *corpus horrendous* al lui, păros şi plinuț, a invitat-o la cină

în seara următoare şi au sfârşit din nou în pat. Millie Grant era o dansatoare şi animatoare cu jumătate de normă la un bar, avea douăzeci şi şapte de ani, şi era născută şi crescută în Wheaton, Illinois, o fată cu patru tatuaje mici şi un inel în buric, adepta unei sumedenii de teorii ale conspirației (de la asasinarea lui Kennedy, până la atacurile din 9 septembrie şi până la pericolele sistemului public de furnizare a apei potabile), moartă după muzica zgomotoasă, vorbind fără întrerupere, vegetariană, activistă pentru drepturile animalelor, o operă de artă vivace, tensionată, iute la mânie şi cu un râs ca de mitralieră – cineva pe care puteai să contezi pe termen nedefinit. Dar el nu a putut conta pe ea. Nu înțelege ce s-a întâmplat, dar după două luni şi jumătate de trai în comun în acea casă, ea s-a trezit într-o bună dimineață şi a declarat că pleacă la San Francisco ca să se alăture unei companii de dans. Dăduse o probă pentru ei în primăvară, i-a spus ea, fusese prima picată, iar acum că una dintre dansatoare era însărcinată şi fusese forțată să renunțe, o angajaseră pe ea. Scuze, Bing. A fost drăguț cât a fost şi din astea, dar era şansa pe care o aşteptase şi ar fi fost proastă să nu profite. El nu prea ştia dacă s-o creadă sau nu, dacă *San Francisco* era pur şi simplu un termen care

însemna *la revedere* sau dacă chiar pleca într-acolo. Acum că a plecat, se întreabă dacă a fost destul de bun la pat, dacă a fost capabil s-o satisfacă sexual. Sau, din contră, dacă a simțit că era prea disperat după sex, dacă toată vorbăria lui porcoasă despre împreunările bizare pe care le văzuse prin filmele porno nu cumva o puseseră pe fugă într-un sfârşit. Nu va afla niciodată. Nu a mai luat legătura cu el din dimineața în care a plecat din casă, iar el nu se aşteaptă să mai primească veşti de la ea.

La două zile după plecarea lui Millie, i-a scris lui Miles Heller. Poate că s-a lăsat un pic luat de val când a zis că locuiau patru persoane în casă în loc de trei, dar patru era un număr oarecum mai bun decât trei şi n-a vrut ca Miles să creadă că marea lui insurecție anarhistă se redusese la umila lui persoană şi la două femei. În mintea lui, cea de-a patra persoană era Jake Baum, scriitorul, şi deşi e adevărat că Jake mai trece în vizită pe la Alice o dată sau de două ori pe săptămână, nu este locatar permanent. Se îndoieşte că lui Miles îi va păsa, dar dacă într-adevăr o să-l intereseze, va fi destul de uşor să inventeze vreo minciună ca să explice neconcordanța.

Îl iubeşte pe Miles Heller, dar îl crede nebun şi e bucuros că atitudinea de cowboy singuratic a prietenului

său va lua în cele din urmă sfârşit. Cu şapte ani în urmă, atunci când a primit prima din cele cincizeci şi două de scrisori pe care Miles i le-a scris, l-a sunat fără ezitare pe Morris Heller să-i spună că fiul său nu era mort, aşa cum se temea toată lumea, ci muncea ca ajutor de bucătar într-o cantină, în sudul oraşului Chicago. Miles dispăruse deja de şase luni la momentul acela. Exact după dispariția lui, Morris şi Willa îl invitaseră pe Bing în apartamentul lor ca să-l descoasă în privința lui Miles şi ce credea că i s-ar fi putut întâmpla. Nu va uita niciodată cum a izbucnit Willa în lacrimi, nu va uita niciodată expresia plină de îngrijorare de pe chipul lui Morris. Nu a putut să le sugereze nimic în dupăamiaza aceea, dar a promis că dacă primea vreo veste de la Miles sau auzea ceva despre el, îi va contacta imediat. Îi tot sună de şapte ani încoace – de cincizeci şi două de ori, după fiecare scrisoare. Îl doare că Morris şi Willa nu s-au urcat în avion ca să se ducă în vreunul din multele locuri în care Miles se aciuase – nu neapărat ca să-l ia pe sus acasă, ci doar ca să-l vadă şi să-l silească să le dea o explicație. Dar Morris spune că n-au ce face. Atâta vreme cât băiatul refuză să se întoarcă acasă, lor nu le rămâne decât să aştepte şi să spere că în cele din urmă se va răzgândi. Bing se bucură că Morris

Heller şi Willa Parks nu sunt părinții lui. Fără îndoială că sunt amândoi oameni buni, dar sunt la fel de încăpățânați şi nebuni ca Miles.

Alice Bergstrom

Nu îi vede nimeni. Nimănui nu-i pasă că acea casă goală este acum ocupată. S-au instalat.

Atunci când a riscat şi s-a hotărât să-şi unească forțele cu Bing şi Ellen vara trecută, şi-a imaginat că vor fi nevoiți să trăiască în umbră, strecurându-se pe uşa din spate ori când nu-i vedea nimeni, ascunzându-se în spatele transperantelor pentru a preveni orice pătrundere a razelor de lumină prin ferestre, mereu temători, mereu privind peste umăr, mereu aşteptându-se ca nenorocirea să se abată asupra lor. Era dispusă să accepte condițiile acestea pentru că era disperată şi simțea că nu are de ales. Îşi pierduse apartamentul şi cum poți să închiriezi un apartament nou când nu ai bani de chirie? I-ar fi mai uşor dacă părinții ei ar putea-o ajuta, dar ei de-abia reuşesc să trăiască din ajutorul social, decupând cupoane de prin ziare, vânând mereu chilipiruri, reduceri, şmecherii, orice şansă de a mai economisi câțiva bănuți pentru cheltuielile lunare. Întrezărea o perioadă sumbră, o viață meschină, plină de temeri şi lipsuri într-o

maghernițǎ dǎrǎpǎnatǎ, dar s-a înşelat în privința asta, în privința multor lucruri, şi chiar dacǎ Bing poate fi insuportabil uneori, când loveşte cu pumnul în masǎ şi-i supune unei noi pologhii îngrozitoare de-a lui, când îşi soarbe zgomotos supa şi plescǎie din buze şi îşi umple barba de firimituri, i-a interpretat greşit inteligența, nu a reuşit sǎ-şi dea seama cǎ el pusese la cale un plan pe de-a-ntregul rezonabil. Fǎrǎ ascunzişuri, a spus el. Dacǎ se purtau de parcǎ nu erau din partea locului, n-ar fi fǎcut decât sǎ atragǎ atenția cartierului, dându-se de gol cǎ locuiau ilegal. Trebuiau sǎ opereze la lumina zilei, sǎ-şi țină fruntea sus şi sǎ pretindǎ cǎ erau proprietarii de drept ai casei, pe care o cumpǎraserǎ de la stat aproape pe degeaba, da, da, la un preț şocant de mic, pentru cǎ îl scutiserǎ de cheltuielile cu demolarea. Bing avea dreptate. Era o poveste plauzibilǎ şi oamenii au acceptat-o. Dupǎ ce s-au mutat în august trecut, a existat un scurt acces de curiozitate legat de venirile şi plecǎrile lor, dar acesta s-a stins destul de repede şi, în scurt timp, strada aceea prea puțin populatǎ se obişnuise cu prezența lor. Nimeni nu-i urmǎreşte şi nimǎnui nu-i pasǎ. Vechiul imobil Donohue s-a vândut în sfârşit, soarele continuǎ sǎ rǎsarǎ şi sǎ

apună iar viața merge înainte ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat.

În primele săptămâni, s-au chinuit cum au putut să facă acea casă locuibilă, atacând cu hărnicie toate formele de murdărie şi ruină, tratând fiecare sarcină banală ca şi când ar fi fost o activitate umană vitală, şi, puțin câte puțin, şi-au transformat cocina crâncen de insalubră în ceva ce putea, cu oarecare generozitate, să fie clasificat drept cămin. E departe de a fi confortabilă, se lovesc de nenumărate inconveniențe în fiecare zi, iar acum de când s-a răcit vremea, aerul înghețat năvăleşte peste ei printr-o mie de crăpături din pereți şi prin caturile ferestrelor, forțându-i să se încotoşmăneze în pulovere groase şi să-şi pună câte trei perechi de şosete dimineața. Dar nu se plânge. Pentru că nu mai are de plătit chiria şi nici facturile de întreținere, a reuşit în patru luni să economisească aproape trei mii cinci sute de dolari şi pentru prima dată de o groază de timp poate să respire fără să simtă o apăsare în piept, fără să simtă că plămânii îi sunt gata să explodeze. Lucrul la teză înaintează, poate să întrevadă sfârşitul departe la orizont şi ştie că are puterea de a termina. Fereastra camerei ei dă înspre cimitir, iar atunci când îşi scrie disertația aşezată la biroul

ei mic, aflat exact sub fereastră, rămâne adesea cu privirea pierdută înspre terenul tăcut, vast şi pierdut al cimitirului Green-Wood, unde sunt îngropate mai mult de o jumătate de milion de trupuri, un număr aproximativ egal cu al populației din Milwaukee, oraşul în care se născuse, oraşul în care încă mai locuiesc cei mai mulți din familia ei, şi i se pare ciudat şi chiar o obsedează că în pământul de peste drum de fereastra ei zac tot atâția oameni care trăiesc în locul în care a venit ea pe lume.

Nu-i pare rău că a plecat Millie. Bing este şocat, bineînțeles, încă descumpănit de plecarea bruscă din casă a iubitei lui, dar ea simte că grupul se va înțelege mai bine fără acea furtună roşcată şi arțăgoasă, plină de nemulțumiri şi împunsături necugetate, adepta farfuriilor nespălate şi a radioului dat la maximum, care aproape a nimicit-o pe sărmana, fragila Ellen cu comentarii la adresa desenelor şi picturilor ei. Un bărbat pe nume Miles Heller li se va alătura peste o zi sau două. Bing spune că este fără îndoială cel mai deştept, cel mai interesant pe care l-a cunoscut vreodată. Se pare că se ştiu de când erau adolescenți, din primii ani de liceu, aşa că Bing o şti el ce spune – deşi cam exagerează, după părerea ei, dar Bing

recurge adesea la hiperbole şi doar viitorul va dovedi dacă *Señor* Heller se ridică la înălțimea recomandărilor.

Este sâmbătă, o sâmbătă cenuşie de început de decembrie, iar ea este singură acasă. Bing a plecat acum o oră să repete cu formația lui, Ellen îşi petrece ziua împreună cu sora ei şi gemenii în Upper West Side, iar Jake este în Montclair, New Jersey, în vizită la fratele şi cumnata lui, cărora tocmai li se născuse un copil. Bebeluşi tot vin pe lume, în toate părțile globului femeile gâfâie şi împing şi aduc pe lume batalioane proaspete de nou-născuți, contribuind la perpetuarea rasei umane şi la un moment dat din viitorul nu prea îndepărtat speră să-şi pună şi ea pântecele la încercare şi să vadă dacă nu poate să contribuie şi ea. Tot ce mai rămâne este să aleagă tatăl potrivit. Aproape doi ani a crezut că acela era Jake Baum, dar acum începe să aibă îndoieli în legătură cu Jake, ceva pare să scârțâie între ei doi, mici eroziuni zilnice au început încet să macine peticul lor de pământ şi dacă lucrurile continuă să se deterioreze, nu va mai trece mult până când țărmuri întregi vor fi inundate şi sate întregi vor fi acoperite de ape. Acum şase luni, n-ar fi pus niciodată această întrebare, dar acum se întreabă dacă mai are tăria să fie cu el. Jake nu e genul expansiv, dar

avea o blândețe pe care i-o admira, o abordare fermecătoare, ironică a lumii care o liniştea şi îi dădea sentimentul că se potriveau, că erau pe aceeaşi lungime de undă. Acum se tot îndepărtează de ea. Pare furios şi dezamăgit, glumele lui, odinioară amuzante, au căpătat o nuanță nouă de cinism şi nu pare să obosească niciodată când vine vorba să-şi denigreze studenții şi colegii. Şcoala populară LaGuardia s-a transformat în Şcoala Tâmpiților, Universitatea lu' Peşte şi Institutul pentru Retardare Avansată. Nu-i place să-l audă vorbind aşa. Studenții lui sunt majoritatea săraci, imigranți din clasa muncitoare, care învață şi muncesc, ceea ce nu e niciodată o treabă uşoară, după cum ştie şi ea al dracului de bine, şi cine se crede să facă haz pe socoteala lor pentru că vor să beneficieze de educație? În ceea ce priveşte scrisul, e mai mult sau mai puțin aceeaşi poveste. O avalanşă de remarci caustice de fiecare dată când îi e respins un alt manuscris, un dispreț acid față de lumea literară, o ranchiună nezdruncinată pentru orice editor care nu reuşeşte să-i recunoască talentul. Este convinsă că e talentat, că scrie din ce în ce mai bine, dar i se pare un talent mărunt, iar aşteptările ei în ce priveşte viitorul lui sunt la fel de modeste. Poate că e o parte a problemei.

Probabil simte că ea nu prea crede în el şi în ciuda tuturor încurajărilor ei, în ciuda lungilor conversații în care ea îi enumeră strădaniile timpurii ale unor scriitori importanți, el nu pare să dea atenție cuvintelor ei. Nu-i vina lui că se simte frustrat – dar vrea oare să-şi petreacă restul vieții alături de un om frustrat, un om care se consideră tot mai mult un ratat?

Nu trebuie să exagereze, totuşi. Cel mai adesea, se poartă frumos cu ea şi nu a făcut niciodată vreo aluzie cum că s-ar fi săturat de relația lor, n-a propus niciodată să se despartă. Este încă tânăr, la urma urmei, nu are nici treizeci şi unu de ani, adică e extrem de tânăr pentru un scriitor, iar dacă nuvelele lui se îmbunătățesc, sunt şanse să se întâmple ceva bun, să aibă succes într-un fel sau altul, şi odată cu acea schimbare şi dispoziția să i se schimbe. Nu, poate să-i suporte dezamăgirile dacă trebuie, nu e o problemă, poate să suporte totul atâta vreme cât îl simte întru totul alături de ea, dar tocmai asta nu mai simte, şi chiar dacă pare mulțumit să plutească alături de ea în virtutea obişnuinței, din reflexul unei vechi afecțiuni, ea e din ce în ce mai sigură, nu, probabil că *sigură* e prea mult spus, e din ce în ce mai dispusă să nutrească ideea că el a încetat s-o iubească. E ceva ce nu ține de ce spune

el. Ține de felul în care o priveşte acum, felul în care o priveşte de câteva luni, fără vreun interes deosebit, cu ochi goi, pierduți, ca şi când i-ar fi totuna dacă o priveşte pe ea sau o lingură, o cârpă de bucătărie, un fir de praf. Rareori o mai atinge când sunt singuri şi chiar înainte de a se muta în casa din Sunset Park, viața lor sexuală era într-un declin accelerat. Asta este problema, fără nici o îndoială problema începe şi se termină aici, iar ea se învinovățeşte pentru ce se întâmplă, nu poate să nu creadă că vina apasă în exclusivitate pe umerii ei. Întotdeauna a fost o tipă solidă, mai solidă decât celelalte fete de la şcoală – mai înaltă, mai spătoasă, mai robustă, mai sportivă, nu plinuță, nu prea grasă pentru înălțimea ei, doar solidă. Atunci când l-a cunoscut pe Jake, cu doi ani şi jumătate în urmă, avea un metru şaptezeci şi cinci şi şaptezeci de kilograme. Are tot un metru şaptezeci şi cinci, dar cântăreşte şaptezeci şi cinci de kilograme. Acele cinci kilograme fac diferența între o femeie puternică, impozantă şi un munte de femeie. A intrat la regim încă de când s-a mutat în Sunset Park, dar indiferent cât de sever îşi limitează cantitatea de calorii, nu a reuşit să slăbească mai mult de un kil, două, pe care întotdeauna le pune la loc într-o zi sau două. Corpul ei îi provoacă repulsie acum

şi nu mai are curajul să se privească în oglindă. Sunt grasă, îi spune lui Jake. O spune iar şi iar, sunt grasă, sunt grasă, incapabilă să se abţină să repete aceste cuvinte, iar dacă ei îi provoacă repulsie imaginea propriului ei corp, îşi imaginează ce trebuie să simtă el atunci când ea se dezbracă şi se urcă în pat lângă el.

Lumina păleşte acum, iar ea se ridică din pat ca să aprindă o veioză, îşi spune că nu trebuie să plângă, că numai nevolnicii şi imbecilii îşi plâng de milă, prin urmare nu trebuie să-şi plângă de milă pentru că nu este nici nevolnică, nici imbecilă, are destulă minte să ştie că dragostea nu este pur şi simplu o chestiune trupească, legată de mărimea şi forma şi greutatea trupurilor, iar dacă Jake nu poate să facă faţă prietenei lui oarecum supraponderale, aflată într-o dietă furibundă, atunci Jake se poate duce învârtindu-se. O clipă mai târziu, se aşază la birou. Porneşte laptopul şi în următoarea jumătate de oră se pierde în munca ei, reciteşte şi corectează cele mai noi pasaje din disertaţia ei, pe care le-a scris în această dimineaţă.

Subiectul ei este America de după cel de-al Doilea Război Mondial, e o analiză a relaţiilor şi conflictelor dintre bărbaţi şi femei, aşa cum sunt prezentate în cărţile şi

filmele apărute între 1945 şi 1947, în mare parte romane polițiste celebre şi filme comerciale produse la Hollywood. Pare o temă prea generoasă pentru un studiu academic, dar nu s-a putut imagina irosindu-şi viața comparând rimele lui Poe cu ale lui Byron (una dintre prietenele ei face aşa ceva) sau analizând metaforele din poeziile lui Melville despre Războiul Civil (o altă prietenă face asta). A vrut să se apuce de ceva mai vast, ceva de importanță umană, care s-o implice la nivel personal şi ştie că şi-a ales acest subiect pentru că bunicii şi unchii şi mătuşile ei au trecut cu toții prin război, au trăit în vreme de război, iar războiul i-a făcut alți oameni. Argumentul ei este că normele tradiționale ale comportamentului dintre bărbați şi femei au fost distruse pe câmpurile de luptă şi pe frontul de acasă şi imediat ce războiul s-a terminat, stilul de viață american a trebuit reinventat. S-a limitat la câteva texte şi filme, cele pe care le simte emblematice, care exprimă spiritul timpului în termenii cei mai clari, mai drastici, şi a scris deja câteva capitole despre *Coşmarul climatizat* a lui Henry Miller, despre misoginismul brutal al lui Mickey Spillane din *Eu, juratul*, despre dualitatea feminină fecioară-curvă reprezentată în filmul noir al lui Jacques Tourneur, *Out of the Past*, şi a disecat cu atenție

un bestseller antifeminist numit *Femeia modernă: Sexul pierdut*. Acum vrea să scrie despre filmul lui William Wyler din 1946, *Cei mai frumoşi ani ai vieții noastre,* un film esențial pentru teza sa şi pe care-l consideră epopeea națională a acelei epoci din istoria Americii – povestea a trei bărbați distruşi de război şi de greutățile cu care se confruntă atunci când se întorc în sânul familiilor lor, poveste trăită de milioane de alți oameni în acel moment.

Întreaga țară a văzut filmul, care a câştigat Oscarul pentru cel mai bun film, cel mai bun regizor, cel mai bun actor într-un rol principal, cel mai bun actor în rol secundar, cel mai bun montaj, cea mai bună coloană sonoră şi cel mai bun scenariu, însă în vreme ce majoritatea criticilor au răspuns cu entuziasm (*unele dintre cele mai frumoase şi inspirate demonstrații de forță umană pe care le-am văzut în filme,* scria Bosley Crowther de la *New York Times*), alții au fost mai puțin impresionați. Manny Farber l-a desființat, considerându-l *o căruță plină de sentimentalism liberal*, şi în recenzia lui lungă, publicată în două părți în *The Nation*, James Agee a condamnat şi a lăudat totodată *Cei mai frumoşi ani ai vieții noastre*, numindu-l *foarte enervant prin superficialitatea şi timiditatea lui* şi apoi a încheiat spunând: *Totuşi filmul acesta îmi*

provoacă de o sută de ori mai multă plăcere şi admirație decât repulsie sau dezamăgire. Este de acord că filmul are scăpările sale, că este adesea prea cuminte şi sentimental, dar în final simte că virtuțile îi depăşesc defectele. Jocul actorilor este puternic de la cap la coadă, scenariul e plin de replici memorabile (*Anul trecut nu auzeai decât omoară japonezi, acum refrenul e fă bani; cred că ar trebui să te scoată pe bandă rulantă; mă ocup cu strânsul gunoaielor, o ocupație pentru care mulți oameni mă cred bine calificat prin instruire şi temperament*), iar imaginea lui Gregg Toland este excepțională. Îşi scoate *Enciclopedia filmelor* de Ephraimm Katz, şi citeşte fraza următoare din dreptul lui William Wyler: *Utilizarea revoluționară a profunzimii de câmp pusă la punct de Toland i-a permis lui Wyler să-şi dezvolte tehnica preferată de a filma secvențe lungi, în care personajele apar în acelaşi cadru pe toată durata scenelor, mai degrabă decât să taie, sărind de la un personaj la altul şi astfel disrupând relațiile dintre ele.* Două paragrafe mai jos, la finalul unei scurte descrieri a *Celor mai frumoşi ani ai vieții noastre*, autorul remarcă faptul că filmul conține *unele dintre cele mai complicate compoziții văzute vreodată pe celuloid.* Încă şi mai important, cel puțin pentru scopul disertației pe care o scrie, povestea se concentrează exact pe acele elemente ale conflictului bărbat-femeie care o interesează pe ea cel mai

mult. Bărbații nu mai ştiu cum să se poarte cu soțiile şi cu iubitele lor. Şi-au pierdut dorința pentru domestic, sentimentul că aparțin căminului. După ani de zile în care au trăit separați de femei, ani de luptă şi măcel, ani de chinuri pentru a supraviețui ororilor şi pericolelor războiului, sunt rupți de trecutul lor de civili schilodiți, prinşi în coşmarul experiețelor lor şi femeile pe care le-au lăsat în urmă le-au devenit străine. Aşa începe filmul. S-a instaurat pacea, dar, pentru numele lui Dumnezeu, ce se întâmplă acum?

Are un televizor mic şi un DVD player. Pentru că nu există nici un cablu de televiziune în casă, televizorul nu prinde canalele normale, dar se mai uită la filme, iar acum, când e gata să înceapă capitolul despre *Cei mai frumoşiu ani ai vieții noastre*, simte că ar trebui să-l mai vadă o dată, să mai treacă o ultimă dată prin el înainte să se apuce de treabă. S-a lăsat seara acum, dar când se aşază pe pat pentru a-i da drumul, stinge veioza ca să studieze filmul în întuneric deplin.

Îl ştie foarte bine, desigur. După ce l-a văzut de patru sau de cinci ori, practic îl ştie pe de rost, dar este hotărâtă să caute mici detalii care poate i-au scăpat mai devreme, amănuntele care trec în grabă şi care formează în final

textura filmului. Deja în prima scenă, atunci când Dana Andrews este la aeroport, încercând zadarnic să găsească un bilet pentru a se întoarce în Boone City, atenția îi este atrasă de omul de afaceri cu crosele de golf, domnul Gibbons, care își plătește calm taxa pentru bagajul suplimentar, ignorându-l pe căpitanul de aviație Andrews, care și-a adus contribuția la câștigarea războiului pentru dl. Gibbons și concetățenii lui, și de acum înainte, hotărăște ea, va da atenție tuturor exemplelor de indiferență a civililor față de soldații care se întorc de pe front. Este răsplătită când vede cât de repede se adună acestea pe măsură ce se derulează filmul: funcționarul de la ghișeu din imobilul în care locuiește Fredric March, de pildă, care nu vrea să-l lase pe sergentul în uniformă să intre în propria lui casă, sau directorul de la Midway Drugs, domnul Thorpe, care nu ține cont de experiența de război a lui Andrews când îi oferă o slujbă prost plătită sau chiar soția lui Andrews, Virginia Mayo, care-i spune să *iasă odată din starea aia*, n-o să ajungă nicăieri până nu încetează să se mai gândească la război ca și când mersul la război ar fi reprezentat o neplăcere minoră, echivalentul unei programări la dentist.

Alte detalii, alte mărunţişuri: Virginia Mayo care-şi scoate genele false; reumaticul domn Thorpe care-şi pulverizează spray nazal în nara stângă; Myrna Loy, care încearcă să-l sărute pe Fredric March adormit, care aproape o împuşcă drept răspuns; hohotul înăbuşit al mamei lui Harold Russell atunci când vede pentru prima dată cârligele protezelor fiului ei; Dana Andrews, care scotoceşte prin buzunar căutându-şi portofelul după ce îl trezeşte Teresa Wright, sugerând prin acea mişcare rapidă, instinctivă câte nopţi trebuie să fi petrecut în compania femeilor uşoare de peste ocean; Myrna Loy, care aşază flori pe tava cu micul dejunul a soţului ei, apoi se hotărăşte să le dea la o parte; Dana Andrews, care ia fotografia de la cina organizată la club, o rupe în două ca să păstreze imaginea Teresei Wright, care e aşezată lângă el şi apoi, după o scurtă ezitare, rupe şi acea jumătate; Harold Russell, care se poticneşte la rostirea jurămintelor de căsătorie în scena finală a nunţii; tatăl lui Dana Andrews, care încearcă stângaci să ascundă sticla de gin în prima zi după sosirea fiului său de la război; un panou publicitar zărit prin geamul unui taxi în trecere: *Un hotdog, ce vrei mai mult de-atât?*

O interesează în mod special interpretarea Teresei Wright în rolul lui Peggy, tânăra care se îndrăgosteşte de Dana Andrews cel nefericit în căsnicie. Vrea să ştie de ce este atrasă de acest personaj când totul îi spune că Peggy este prea perfectă ca să fie credibilă ca fiinţă umană – prea echilibrată, prea bună, prea frumoasă, prea deşteaptă, una dintre cele mai pure întruchipări ale americancei ideale pe care şi-o poate imagina – şi totuşi, de fiecare dată când vede filmul, se trezeşte mai vrăjită de acest personaj decât de oricare altul. Din momentul în care Wright îşi face apariţia pe ecran – la începutul filmului, când tatăl ei, Fredric March, se întoarce acasă la Myrna Loy şi la cei doi copii – se hotărăşte să urmărească orice nuanţă a comportamentului lui Wright, să analizeze cele mai fine tuşe ale interpretării acesteia ca să înţeleagă de ce acest personaj, probabil cea mai slabă verigă a filmului, sfârşeşte prin a uni toate iţele poveştii. Nu doar ea gândeşte aşa. Chiar şi Agee, atât de aspru când vine vorba de celelalte aspecte ale filmului, admiră cu entuziasm realizarea lui Wright. *Această nouă interpretare a ei, total lipsită de scene mărețe, de şmecherii sau îndârjire – cu greu te poți gândi la ea ca la o interpretare actoricească – pare să fie una*

dintre cele mai echilibrate şi mai frumoase pe care le-am văzut în ultimii ani.

Imediat după scena lungă din două cadre a lui March şi Loy îmbrăţişându-se la capătul holului (unul dintre momentele cheie din film), camera trece brusc la un prim-plan cu Wright – şi chiar atunci, în timpul acelor câteva secunde cât Peggy ocupă singură întreaga scenă, Alice ştie ce anume trebuie să caute. Interpretarea lui Wright se concentrează în întregime în ochi şi faţă. Urmăreşte-i ochii şi chipul şi vei rezolva enigma măiestriei sale, pentru că ochii ei sunt neobişnuit de expresivi, într-un mod subtil, însă vivace, iar chipul îi trădează emoţiile cu o autenticitate atât de sensibilă, firească, încât nu poţi să nu crezi în ea, ca într-un om pe de-a-ntregul veridic. Din cauza ochilor şi a chipului ei, Wright în rolul lui Peggy este capabilă să scoată lăuntricul la iveală şi chiar şi atunci când tace ştim ce gândeşte şi simte. Da, ea este fără îndoială personajul cel mai sănătos, mai sincer din film, însă cum să nu reacţionezi la declaraţia ei furioasă în faţa părinţilor ei despre Andrews şi soţia lui, *o să le distrug căsnicia*, sau la felul nervos în care-l respinge pe prietenul ei bogat, frumos, care o scoate la cină, când acesta încearcă să o sărute, spunându-i *Nu fi o pacoste, Woody*,

sau râsul scurt, complice pe care-l adresează mamei ei când îşi spun noapte bună după ce-i duc la culcare pe cei doi bărbați beți? Asta explică de ce Andrews crede că ea ar trebui fabricată pe bandă rulantă. Pentru că ea este numai una şi cât de frumoasă ar fi lumea (cât de bine le-ar fi bărbaților) dacă ar exista mai multe Peggy primprejur.

Face tot posibilul să se concentreze, să-şi țină ochii fixați pe ecran, dar pe la jumătatea filmului gândurile încep să-i rătăcească. Privindu-l pe Harold Russell, al treilea protagonist alături de March şi Andrews, actorul amator care şi-a pierdut mâinile în timpul războiului, începe să se gândească la unchiul ei, Stan, soțul tuşii mari, Caroline, veteranul care a trecut prin Ziua Z şi acum are o singură mână, cu sprâncene stufoase, Stan Fitzpatrick, cel care dădea peste cap băuturi la petrecerile de familie, spunându-le glume porcoase fraților ei pe terasa din spatele casei bunicilor ei, unul dintre mulți alții care nu au reuşit niciodată să-şi revină după război, omul cu treizeci şi şapte de slujbe, bătrânul unchiaş Stan, mort de mai bine de zece ani, şi la poveştile pe care bunica ei i le-a spus în ultima vreme despre cum acesta obişnuia *s-o pocnească câte-un pic pe Caroline*, acum răposată, o pocnea atât de tare, încât aceasta şi-a pierdut câțiva dinți într-o

zi, şi apoi mai sunt cei doi bunici, ambii încă în viață, unul senil şi celălalt lucid, care au luptat în Pacific şi Europa când erau tineri, aproape băiețandri, şi chiar dacă a încercat să-l tragă de limbă pe bunicul cel lucid, Bill Bergstrom, soțul singurei ei bunici care mai trăia, acesta nu spune niciodată mai nimic, spune doar cele mai vagi generalități, pur şi simplu îi este imposibil să vorbească despre anii aceia, cu toții s-au întors acasă nebuni, marcați pe viață, şi chiar şi anii de după război erau încă parte a războiului, anii coşmarurilor şi ai nopților asudate, anii când şi-ar fi dorit să dea cu pumnii în ziduri, aşa că bunicul îi face pe plac vorbindu-i despre colegiul unde a mers pe banii statului, ca veteran, despre cum a întâlnit-o într-o bună zi pe bunica ei într-un autobuz şi s-a îndrăgostit de ea la prima vedere, bălării, bălării de la început până la sfârşit, dar este unul dintre acei oameni care nu pot vorbi, un membru deplin al generației de bărbați care nu pot vorbi, şi de aceea trebuie să conteze pe bunica sa când vine vorba de poveşti, însă ea nu a fost soldat în război, nu ştie ce s-a întâmplat acolo şi toate poveştile pe care le spune sunt legate de cele trei surori ale ei şi soții acestora, răposata Caroline şi Stan Fitzpatrick şi Annabelle, cea al cărei soț a fost ucis la Anzio şi care mai

târziu s-a recăsătorit cu un bărbat numit Jim Farnsworth, alt veteran din Pacific, dar nici acea căsnicie nu a durat mult, el i-a fost necredincios, a falsificat cecuri sau a fost implicat în înşelătorii la bursă, amănuntele nu sunt clare, dar Farnsworth a dispărut cu mult înainte de naşterea ei şi singurul soţ de care a avut parte vreodată a fost Mike Meggert, comisvoiajorul, care nici el nu vorbea niciodată despre război, şi în sfârşit mai este Gloria, Gloria şi Frank Krushniak, cuplul cu şase copii, dar războiul lui Frank a fost diferit de războiul celorlalţi, el a pretins că avea un handicap şi nu a trebuit niciodată să se înroleze, ceea ce înseamnă că nici nu are nimic de spus, şi când se gândeşte la generaţia bărbaţilor tăcuţi, a băieţilor care au trăit pe timpul Crizei şi au fost soldaţi sau ne-soldaţi în timpul războiului, nu le găseşte nici o vină că refuză să vorbească, că nu vor să se întoarcă în trecut, dar cât de curios este, se gândeşte ea, cât de sublim de incoerent e faptul că generaţia ei, care nu prea are încă multe de spus despre nimic anume, naşte bărbaţi care nu se opresc niciodată din vorbit, bărbaţi ca Bing, de pildă, sau bărbaţi precum Jake, care vorbeşte despre sine cum prinde cea mai mică ocazie, care are o părere asupra oricărui subiect, care scuipă cuvinte de dimineaţa până seara, însă doar

pentru că vorbeşte asta nu înseamnă că vrea să-l şi asculte, pe când în cazul bărbaţilor tăcuţi, a bătrânilor, a celor aproape dispăruţi, ar da orice ca să asculte ce au de spus.

Ellen Brice

Stă pe verandă, cu privirea pierdută în ceaţă. Este duminică dimineaţa şi aerul de afară e aproape cald, prea cald pentru începutul lui decembrie, încât pare o zi dintr-un alt anotimp sau de la o altă latitudine, o vreme umedă, înmiresmată care-i aminteşte de tropice. Când priveşte peste stradă, ceaţa este atât de densă, încât cimitirul este invizibil. O dimineaţă ciudată, îşi spune în sinea ei. Norii au coborât până aproape de pământ şi lumea a devenit invizibilă – ceea ce nu este nici bine, nici rău, hotărăşte ea, doar ciudat.

E devreme, devreme pentru o zi de duminică, în orice caz, un pic trecut de ora şapte, iar Alice şi Bing încă dorm în paturile lor de la etaj, dar ea s-a sculat iarăşi odată cu prima rază de lumină, ca de obicei, chiar dacă nu au parte de prea multă lumină în această dimineaţă mohorâtă, saturată de ceaţă. Nu-şi aminteşte când a reuşit ultima dată să doarmă şase ore întregi, şase ore neîntrerupte, fără să se trezească dintr-un vis urât sau să descopere că

a deschis ochii în zori, şi ştie că aceste tulburări ale somnului sunt un semn rău, un avertisment fără greş legat de vreo problemă viitoare, dar în ciuda a ceea ce tot îi spune mama ei, nu vrea să se întoarcă la medicamente. Să ia o pilulă e ca şi cum ar înghiți o mică doză de moarte. Odată ce începi să iei chestiile alea, zilele ți se transformă într-un regim paralizant de uitare şi confuzie, şi nu există clipă în care să nu simți că ai capul înțesat cu vată şi hârtie. Nu vrea să-şi întrerupă viața ca să şi-o prelungească. Vrea ca simțurile să-i fie treze, să deruleze gânduri care să nu dispară de cum îi trec prin minte, să se simtă vie întru totul, aşa s-a simțit odată. Clacările sunt scoase acum din program. Nu-şi mai poate permite să cedeze, dar în ciuda eforturilor ei de a rămâne ancorată în prezent, presiunile se acumulează iarăşi înlăuntrul ei şi începe să simtă spasmele vechii panici, nodul din gât, sângele năvălindu-i prea rapid în vene, gheara din inimă şi ritmul frenetic al pulsului. Teamă fără nici un obiect, după cum i-a descris-o odată doctorul Burnham. Nu, îşi spune ea acum: teama de a muri fără a fi trăit.

Nu încape îndoială că venind aici a făcut planul corect şi nu a regretat niciodată că a lăsat în urmă micul apartament de pe President Street din Park Slope. Se

simte impulsionată de riscul pe care şi l-au asumat împreună, iar Bing şi Alice au fost atât de buni cu ea, atât de generoşi şi protectori, atât de statornici în prietenia lor, dar cu toate că acum se simte mai puțin singură, au existat dăți, multe dăți de fapt, când traiul alături de ei n-a făcut decât să înrăutățească lucrurile. Atunci când locuia pe cont propriu, nu trebuia să se compare cu nimeni. Luptele ei erau luptele ei, eşecurile erau eşecurile ei şi putea să treacă prin ele între granițele spațiului ei mic, solitar. Acum este înconjurată de oameni pasionali, energici, şi alături de ei se simte ca un trântor prost, o nonentitate fără speranță. Alice îşi va obține în curând titlul de doctor şi un post academic pe undeva, Jake publică nuvelă după nuvelă în reviste mărunte, Bing are formația lui şi afacerea lui subversivă haioasă şi chiar şi Millie, cea cu limba ascuțită, Millie cea care nu trece niciodată neobservată, prosperă ca dansatoare. Cât despre ea, ea se îndreaptă rapid către neant, mai repede decât îmbătrâneşte un câine, mai repede decât înfloreşte şi se ofileşte o floare. Munca ei ca artistă s-a ciocnit de un perete şi tot restul timpului şi-l petrece arătând apartamente goale posibililor chiriaşi – o slujbă pentru care e cu totul nepotrivită şi din care se teme că ar putea

fi dată afară în orice zi. Toate astea au fost şi aşa greu de îndurat, dar mai este şi problema sexului, futaiurile pe care trebuie să le asculte prin pereții subțiri de la etaj, faptul că e unica persoană singură într-o casă cu două cupluri. A trecut mult timp de când nu a mai făcut dragoste cu cineva, optsprezece luni după ultimele ei socoteli, şi este atât de flămândă de contact fizic, încât de-abia se mai poate gândi la altceva. Se masturbează în patul ei în fiecare noapte, dar masturbarea nu este o soluție, ea nu oferă decât o uşurare de moment, e ca o aspirină pe care o iei ca să alungi durerea unui dinte care te sâcâie şi nu ştie cât mai poate rezista fără să fie sărutată, fără să fie iubită. Bing este liber acum, e adevărat, şi simte că e interesat de ea, dar, într-un fel, nu se poate imagina alături de Bing, nu se vede cuprinzându-i cu brațele spinarea spătoasă şi păroasă sau încercând să-i găsească buzele prin stufărişul bărbii dese. De când a plecat Millie, se tot gândeşte să-i facă avansuri, dar apoi îl vede pe Bing dimineața, la micul dejun, şi ştie că acest lucru nu este posibil.

Gândurile au început să o tulbure, micile jocuri pe care le joacă în mintea ei fără să vrea, derapajele bruşte, de necontrolat, care-o cufundă în întuneric. Câteodată îi vin

în minte în fulgerări scurte – un impuls de a da foc casei, de a o seduce pe Alice, de a fura bani din seiful firmei imobiliare – şi apoi, la fel de repede pe cât apar, dispar în neant. Altele sunt mai frecvente, mai rezistente prin impactul lor. Chiar şi ieşitul în oraş este plin de neprevăzut acum, pentru că sunt zile când nu-i mai poate privi pe oamenii pe lângă care trece pe stradă fără să-i dezgolească în imaginația ei, să-i dezbrace de haine cu o mişcare rapidă, violentă şi apoi să le examineze trupurile goale în timp ce aceştia continuă să meargă. Străinii aceştia nu mai sunt oameni pentru ea, sunt pur şi simplu trupurile care le aparțin, vițe de carne înfăşurate în jurul oaselor şi țesut şi organe interne, şi din pricina şuvoiului de pietoni care se deplasează pe Seventh Avenue, strada pe care se află biroul ei, sute dacă nu mii de specimene îi trec prin fața ochilor în fiecare zi. Vede sânii enormi, greoi ai femeilor grase, penisurile micuțe ale băieților, părul pubian de-abia răsărit al copiilor de treisprezece ani, vaginele roz ale mamelor care îşi împing bebeluşii în cărucioare, cururile bătrânilor, organele genitale lipsite de păr ale fetițelor, coapse pline, coapse slăbuțe, funduri enorme, tremurânde, păr pe piept, burice scobite, sfârcuri afundate, burți cu cicatricele operațiilor de apendicită şi

urmele cezarienelor, fecale alunecând din anusurile deschise, pişatul scurgându-se prin penisuri lungi, parțial în erecție. E revoltată de aceste imagini, îngrozită că mintea ei este capabilă să producă asemenea gunoaie, dar odată ce încep să-i treacă prin cap, nu are puterea de a le face să dispară. Uneori merge într-atât de departe, încât se imaginează oprindu-se ca să-şi strecoare limba în gura fiecărui trecător, a fiecărei persoane pe care o are în fața ochilor, fie tânără, fie bătrână, fie frumoasă sau diformă, se opreşte să lingă fiecare trup gol cât e el de lung, împingându-şi limba în vagine umede, luând în gură penisuri groase, tari, oferindu-se cu aceeaşi pasiune fiecărui bărbat, femeie sau copil într-o orgie a dragostei fără discriminare, democratică. Nu ştie cum să oprească viziunile acestea. O lasă pustiită şi epuizată, dar gândurile nebuneşti îi împuiază capul de parcă i le-a sădit altcineva acolo şi chiar dacă se luptă să le suprime, e o bătălie pe care nu o câştigă niciodată.

Ocolişuri trecătoare, crize mentale, mizerii care se ridică din adâncurile lăuntrice, dar afară, în lumea exterioară a lucrurilor solide, nu le-a permis dorințelor ei s-o ia razna decât o singură dată, o singură dată, fără consecințe pe termen lung. Balada lui Benjamin Samuels

datează din vara anului 2000, acum opt ani, opt ani şi jumătate, mai precis, ceea ce înseamnă că de atunci încolo a mai trăit aproape o treime din viața ei şi încă îi mai dăinuie în amintire, nu a încetat niciodată să asculte în minte cântecul acela, şi în timp ce stă pe terasă în această dimineață cețoasă de duminică, se întreabă dacă i se va mai întâmpla vreodată ceva la fel de memorabil. Avea douăzeci de ani şi tocmai încheiase al doilea an de colegiu la Smith. Alice se întorcea în Wisconsin să lucreze pe post de consilier într-o tabără de vară în apropierea lacului Oconomowoc şi a întrebat-o dacă voia şi ea o slujbă acolo, ceva ce putea aranja uşor. Nu, nu o interesau taberele de vară, a spus ea, avusese o experiență nefericită într-o tabără pe la unsprezece ani şi aşa că până la urmă a acceptat o altă slujbă mai aproape de casă, profesorul Samuels şi soția acestuia, care închiriaseră o casă în sudul Vermontului pentru două luni şi jumătate şi aveau nevoie de cineva care să aibă grijă de copiii lor – Bea, Cora şi Ben –, fetele aveau cinci şi şapte ani, iar băiatul, şaisprezece. Băiatul era prea mare ca să aibă nevoie de dădacă, dar o sfeclise urât la şcoală în anul acela, promovând cu greu la câteva materii, iar ea trebuia să-l mediteze la engleză, istoria Americii şi algebră. Era în

toane foarte proaste la începutul verii – i se interzisese să meargă în tabăra lui mult iubită de fotbal din Northampton şi avea în fața ochilor perspectiva celor unsprezece săptămâni de exil insuportabil, alături de părinții şi surorile lui, la mama naibii. Dar ea era frumoasă pe atunci, n-a fost niciodată mai frumoasă decât în vara aceea, mult mai rotundă şi mai fragedă decât creatura sfrijită în care s-a transformat acum, şi ce motive ar avea un băiat de şaisprezece ani să se plângă că e nevoit să ia lecții de la o tânără fermecătoare în maiouri şi pantaloni scurți din spandex negru? La începutul celei de-a doua săptămâni se împrieteniseră şi la începutul celei de-a treia săptămână îşi petreceau majoritatea serilor împreună în pavilion, o mică anexă a clădirii aflată la aproape douăzeci de metri depărtare de casa principală, unde urmăreau filmele pe care le alegea ea de la Magazinul de Închirieri Video al lui Al în ieşirile la cumpărături la Brattleboro. Fetele şi părinții lor dormeau cu toții la ora aceea. Profesorul Samuels şi soția acestuia scriau amândoi câte o carte în vara aceea şi aveau un program strict, se trezeau la ora cinci şi jumătate în fiecare dimineață şi dădeau stingerea la nouă jumătate, zece. Nu erau câtuşi de puțin preocupați că ea şi fiul lor

petreceau atât de mult timp împreună în pavilion. Ea era Ellen Brice, la urma urmei, fata cu voce blândă, de încredere, care învățase atât de bine la cursul de istoria artei al profesorului Samuels, şi puteau să se bazeze pe ea că se va purta responsabil în orice situație.

N-a fost ideea ei să se culce cu Ben – cel puțin nu la început. Îi plăcea să-l privească, puterea şi suplețea trupului lui de jucător de fotbal o excita adesea, dar era doar un băiat, cu nici şase luni în urmă avusese cincisprezece ani şi oricât de atrăgător i s-ar fi părut, nu avea nici o intenție să facă ceva în privința asta. Dar după o lună din cele două şi jumătate pe care le-a petrecut acolo, într-o noapte caldă de iulie răsunând de chemările broscuțelor de copaci şi milioanelor de cicade, băiatul a făcut primul pas. Erau aşezați ca de obicei la capetele micuței canapele, fluturii de noapte se loveau ca de obicei de plasele ferestrelor, aerul nopții mirosea a pin şi a pământ umed ca de obicei, la video rula ca de obicei o comedie idioată sau un western (oferta de la Al era limitată), şi începea s-o ia somnul, încât îşi tot lăsa capul pe spate şi închidea ochii câteva clipe, poate zece secunde, poate douăzeci de secunde, şi înainte să-i deschidă, tânărul domn Samuels trecuse pe partea ei de canapea şi

o săruta pe gură. Ar fi trebuit să-l împingă sau să întoarcă repede capul, sau să se ridice şi să plece, dar nu i-a trecut prin cap să facă nimic din toate astea, aşa că a rămas unde era, aşezată pe canapea cu ochii închişi şi l-a lăsat s-o sărute în continuare.

Nu au fost prinşi niciodată. O lună şi jumătate şi-au continuat mica escapadă sexuală (nu s-a îndurat niciodată s-o considere o poveste de dragoste) şi apoi vara a luat sfârşit. Poate că nu se îndrăgostise de Ben, dar se îndrăgostise de trupul lui, şi chiar şi acum, după opt ani şi jumătate, încă se mai gândeşte la pielea lui neobişnuit de catifelată, la senzația pe care i-o dădeau brațele lui lungi înlănțuite în jurul ei, la dulceața gurii lui, la gustul lui. Ar mai fi continuat să-l vadă pe Ben în Northampton după sfârşitul verii, dar rezultatele şcolare proaste din anul care trecuse îi îngrijoraseră atât de rău pe părinții lui, încât l-au trimis la o şcoală cu internat din New Hampshire şi dintr-odată a dispărut din viața ei. I-a dus dorul mai mult decât se aşteptase, dar până să înțeleagă cât timp îi trebuia ca să-l uite, câte săptămâni sau luni sau ani, s-a trezit într-o nouă încurcătură. I-a întârziat ciclul. I-a povestit lui Alice despre asta, iar prietena ei a luat-o imediat la farmacia cea mai apropiată ca să-şi

cumpere un test de sarcină. Rezultatul a fost pozitiv, cu alte cuvinte, negativ, într-un mod dezastruos şi irevocabil. Crezuse că fuseseră destul de prudenți, de atenți cât să evite aşa ceva, dar clar greşiseră undeva şi acum ce se făcea? Nu putea spune nimănui cine era tatăl. Nici măcar lui Alice, care o tot bătea la cap, şi nici chiar tatălui în persoană, care nu era decât un băiat de şaisprezece ani, de ce să-l pedepsească cu vestea asta când nu putea face nimic ca s-o ajute, când ea era singura vinovată pentru toată povestea aceasta sordidă? Nu putea să vorbească cu Alice, nu putea să vorbească cu Ben şi nu putea să vorbească nici cu părinții ei – nu numai despre cine era tatăl, dar nici despre cine era ea. O fată însărcinată, o studentă idioată cu un bebeluş care creştea înăuntrul ei. Mama şi tatăl ei nu puteau să afle niciodată ce se întâmplase. Doar când se gândea cum să le spună îi venea să moară.

Dacă ar fi fost mai curajoasă, ar fi păstrat copilul. În ciuda greutăților pe care o sarcină dusă la termen le-ar fi provocat, voia să meargă înainte şi să lase copilul să se nască, dar îi era prea frică de întrebările care aveau să i se pună, prea ruşinată să-şi înfrunte familia, prea slabă să-şi impună voința şi să renunțe la facultate ca să intre în

rândurile *mamelor necăsătorite.* Alice a dus-o cu maşina la clinică. Se zicea că e o procedură rapidă, fără complicații şi, în termeni medicali, totul s-a petrecut ca la carte, dar i s-a părut ceva grotesc şi umilitor şi s-a urât pentru că acționase împotriva celor mai lăuntrice impulsuri ale sale, a celor mai profunde convingeri. Patru zile mai târziu, a dat gata o jumătate de sticlă de votcă şi douăzeci de somnifere. Alice trebuia să plece la sfârşit de săptămână şi dacă nu şi-ar fi schimbat planurile în ultimul moment şi nu s-ar fi întors în camera lor de cămin la patru după-amiaza, colega ei de cameră adormită ar mai dormi şi astăzi. Au dus-o la Spitalul Cooley Dickinson şi i-au spălat stomacul, iar cu asta s-a terminat colegiul, a fost sfârşitul lui Ellen Brice ca persoană aşa-zis normală. A fost transferată la salonul de psihiatrie al spitalului şi ținută acolo douăzeci de zile, şi apoi s-a întors la New York, unde a petrecut o perioadă lungă, infinit de deprimantă împreună cu părinții ei, dormind în vechiul ei dormitor din copilărie, ducându-se la doctorul Burnham de trei ori pe săptămână, participând la şedințe de terapie de grup şi ingerând cantitatea zilnică de pilule care trebuiau să îi facă bine, dar nu i-au făcut. Până la urmă, şi-a luat viața în mâini şi s-a înscris la nişte cursuri de desen la Şcoala

de Arte Vizuale, care s-au transformat în cursuri de pictură în anul următor şi, încetul cu încetul, a simțit că aproape revenise iar la viață, pe lumea aceasta, că ar fi putut să existe şi pentru ea, la urma urmei, un viitor oarecare. Când cumnatul soțului surorii ei i-a oferit o slujbă la agenția lui imobiliară din Brooklyn, s-a mutat din apartamentul părinților ei şi a început să trăiască pe cont propriu. Ştia că nu era slujba potrivită, că obligația de a vorbi cu atâția oameni în fiecare zi putea să devină o corvoadă necruțătoare pentru nervii ei, dar a acceptat slujba. Avea nevoie să iasă, avea nevoie să se elibereze de privirile veşnic îngrijorate ale mamei şi tatălui ei, iar altă şansă nu avea.

Asta s-a întâmplat acum cinci ani. Acum, în timp ce stă pe verandă, învelită în pardesiu şi-şi bea cafeaua de dimineață, îşi dă seama că trebuie s-o ia din nou de la capăt. Oricât de dureros a fost să asculte cuvintele lui Millie acum două luni, condamnarea brutală şi irevocabilă a desenelor şi pânzelor ei era bine meritată. Lucrările ei nu spun nimic nimănui. Ştie că nu e lipsită de îndemânare, că nu e lipsită de talent chiar, dar s-a izolat într-un colț, urmărind o singură idee şi acea idee nu este destul de puternică pentru a purta povara lucrurilor pe

care încercase să le realizeze. A crezut că delicatețea tuşei ei o putea conduce pe tărâmul sublim şi auster unde locuise altădată Morandi. Voia să facă tablouri care să evoce minunea mută a materiei pure, răsuflarea eterului sfânt în spațiile dintre obiecte, o tălmăcire a existenței umane într-o prezentare minuțioasă a tot ceea ce se află *undeva acolo*, dincolo de noi, în jurul nostru, aşa cum ştie că cimitirul invizibil se află în fața ei chiar dacă nu poate să-l vadă. Dar s-a înşelat când şi-a pus încrederea în lucruri, când s-a bazat doar pe lucruri, când şi-a irosit timpul cu nenumăratele clădiri pe care le-a desenat şi pictat, străzile goale, lipsite de oameni, garajele şi benzinăriile şi fabricile, podurile şi autostrăzile suspendate, cărămizile roşii ale depozitelor vechi strălucind în lumina crepusculară a New Yorkului. Sunt percepute ca o evadare timidă, un exercițiu steril de stil, în vreme ce tot ceea ce şi-a dorit vreodată a fost să deseneze şi să picteze reprezentări ale propriilor ei sentimente. Nu va exita speranță pentru ea dacă nu o ia de la început. Gata cu subiectele neînsuflețite, îşi zice în sinea ei, gata cu naturile moarte. Se va întoarce la figura umană şi îşi va forța tuşele să devină mai îndrăznețe şi mai expresive, mai

gestuale, mai nebuneşti dacă trebuie, la fel de nebuneşti ca cele mai nebuneşti gânduri din mintea ei.

O va ruga pe Alice să-i pozeze. Este duminică, o duminică liniştită, fără obligaţii, şi chiar dacă Alice va lucra azi la disertaţia ei, ar putea să-i acorde câteva ore între momentul de faţă şi ora de culcare. Se întoarce în casă şi urcă scările spre camera ei. Bing şi Alice mai dorm încă, iar ea se mişcă încet ca să nu-i trezească, îşi scoate pardesiul şi cămaşa de noapte din flanelă de dedesubt şi apoi îşi trage pe ea o pereche de blugi vechi şi un pulover gros din bumbac, fără să se mai sinchisească să-şi ia chiloţi sau sutien, doar în pielea goală pe sub ţesăturile moi, dorind să se simtă cât mai comod şi mai flexibil în dimineaţa aceasta, nestânjenită pentru tot restul zilei. Îşi ia caietul de desen şi un creion Faber-Castell de pe birou, apoi se aşază pe pat şi deschide caietul la prima pagină goală. Ţinând creionul în mâna dreaptă, îşi ridică mâna stângă în aer, o înclină într-un unghi de patruzeci şi cinci de grade şi o ţine suspendată la vreo şase centimetri de faţă, studiind-o până când nu mai pare prinsă de corpul ei. Acum este o mână străină, o mână care aparţine altcuiva, nimănui, o mână de femeie cu degete subţiri şi unghii rotunjite, cu semilunile de deasupra pieliţelor, cu

încheietură îngustă cu micul dâmb de os în partea stângă, cu încheieturile degetelor şi articulaţiile umbrite sidefiu, cu pielea albă, aproape transparentă întinsă pe deasupra reţelelor de vene, vene albastre, care poartă cu ele sângele roşu ce şerpuieşte prin sistemul ei în timp ce inima îi bate, iar aerul intră şi iese din plămâni. Degete, carpiene, metacarpiene, falange, dermă. Apasă vârful creionului pe pagina albă şi începe să-şi deseneze mâna.

La nouă şi jumătate, bate la uşa lui Alice. Harnica Bergstrom deja lucrează, cu degetele roindu-i pe tastatura laptopului, cu ochii fixaţi pe ecranul din faţa ei, iar Ellen îşi cere scuze că o întrerupe. Nu, nu, spune Alice, e în regulă, şi apoi se opreşte din tastat şi se întoarce către prietena ei cu unul din zâmbetele ei calde întipărit pe faţă, nu, e mai mult decât un zâmbet cald, e un zâmbet oarecum matern, poate nu aşa cum îi zâmbeşte mama lui Ellen, ci zâmbetul pe care toate mamele ar trebui să-l ofere copiilor lor, un zâmbet care nu te întâmpină ci mai degrabă îţi oferă o ofrandă, o binecuvântare. Se gândeşte: Alice va fi o mamă grozavă când va veni vremea... o maică superioară, îşi zice în sinea ei, şi apoi, din cauza juxtapunerii celor două lumi, o transformă pe Alice într-o Maică Stareţă, dintr-odată văzând-o într-un strai

călugăresc şi, din cauza acestei digresiuni de moment, îşi pierde şirul gândurilor şi nu mai apucă s-o întrebe pe Alice dacă e dispusă să-i pozeze, Alice o întreabă la rândul ei:

Ai văzut vreodată *Cei mai frumoşi ani ai vieții noastre*?

Normal, spune Ellen. Toată lumea ştie filmul ăsta.

Îți place?

Foarte mult. E unul din filmele mele preferate de la Hollywood.

De ce-ți place?

Nu ştiu. Mă emoționează. Mereu plâng când îl văd.

Nu ți se pare puțin cam prea sentimental?

Bineînțeles că e sentimental. E un film de Hollywood, nu? Toate filmele de la Hollywood sunt un pic cam exagerate, nu crezi?

Bine spus. Dar nu e chiar aşa de exagerat ca altele – asta vrei să spui?

Gândeşte-te la scena în care tatăl îşi duce fiul la culcare.

Harold Russell, soldatul care şi-a pierdut mâinile în război.

Băiatul nu poate să-şi scoată singur cârligele, nu-şi poate închide nasturii de la pijama, nu-şi poate stinge

ţigara. Tatăl lui trebuie să facă toate astea în locul lui. Din câte îmi amintesc, scena nu are un fond muzical, aproape nici o replică, dar e un moment important în film. Întru totul onest. Incredibil de emoţionant.

Trăieşte cineva fericit până la adânci bătrâneţi?

Poate că da, poate că nu. Dana Andrews îi spune fetei...

Teresei Wright...

Îi spune Teresei Wright că o să dea de multe greutăţi. Poate că da, poate că nu. Iar personajul Fredric March este un alcoolic înrăit, veşnic dus cu pluta, aşa că nu te aştepţi să ducă o viaţă prea distractivă peste câţiva ani.

Dar Harold Russell?

Se însoară cu iubita lui la final, dar ce fel de căsnicie o să fie? El e un băiat simplu, bun la suflet, dar al dracului de mut, atât de închistat, nu văd cum o să-şi facă soţia fericită.

Nu mi-am dat seama că ştii filmul atât de bine.

Bunica mea era nebună după el. Avea vreo şaisprezece ani când a izbucnit războiul şi spunea întotdeauna că *Cei mai frumoşi ani ai vieţii noastre* era *filmul ei de suflet.* Probabil că l-am văzut împreună de vreo cinci, şase ori.

Mai vorbesc despre film câteva minute şi apoi îşi aminteşte într-un final să-i pună lui Alice întrebarea care

o făcuse să-i bată la uşă. Alice este ocupată acum, dar va fi încântată să facă pauză o oră după prânz şi să-i pozeze. Ce nu înțelege Alice este că pe Ellen nu o interesează să-i deseneze chipul, ea vrea să facă un desen care să-i arate trupul întreg, nu trupul acela ascuns de haine, ci o schiță nud, poate mai multe schițe, asemenea celor pe care le-a făcut la cursurile de la şcoala de artă. Prin urmare, amândouă sunt stânjenite când urcă la etaj, spre camera lui Ellen, după prânz, iar Ellen îi cere lui Alice să-şi scoată hainele. Alice n-a mai lucrat niciodată ca model, nu este obişnuită să-i fie privit trupul gol şi deşi ea şi Ellen se mai surprind câteodată ieşind sau intrând în baie, nu are nimic de-a face cu chinul de a trebui să stai nemişcată o oră, în timp ce cea mai bună prietenă te priveşte din cap până-n picioare, mai ales acum, când se simte atât de prost din cauza greutății ei, şi chiar dacă Ellen îi spune lui Alice că e frumoasă, că nu are de ce să-şi facă griji, nu e decât un exercițiu artistic, că artiştii sunt obişnuiți să se uite la trupurile altor oameni, Alice e prea stânjenită ca să cedeze în fața rugăminții prietenei ei, îi pare rău, foarte rău, dar nu poate să facă aşa ceva şi trebuie să refuze. Ellen este mâhnită de refuzul lui Alice de a face un lucru atât de simplu de dragul ei, acesta este de fapt primul pas

în reinventarea ei ca artist, nici mai mult, nici mai puțin decât reinventarea ei ca femeie, ca ființă umană, şi deşi înțelege că Alice nu vrea deloc să o jignească, nu poate să nu se simtă jignită, iar atunci când îi cere lui Alice să iasă din cameră, închide uşa, se aşază pe pat şi începe să plângă.

Miles Heller

I se par şase luni de închisoare fără posibilitatea de a fi eliberat pentru bună purtare. Vacanțele de Crăciun şi de Paşti îi vor da lui Pilar dreptul să-l viziteze, dar va rămâne închis în celula lui şase luni de zile. Nu trebuie să viseze la evadare. Nici la săpat tunele în toiul nopții, nici la confruntări cu gardienii, nici la tăiat sârma ghimpată, nici la goane nebuneşti prin păduri, urmărit de câini. Dacă poate să reziste fără să dea de bucluc sau fără să dispere, va fi în autobuz, pe drumul de întoarcere spre Florida, pe douăzeci şi doi mai, şi pe douăzeci şi trei va sărbători ziua de naştere alături de Pilar. Până atunci, va continua să-şi țină răsuflarea.

Să nu se prăbuşească. Asta a fost fraza pe care a tot repetat-o pe durata călătoriei sale, în timpul celor şapte conversații pe care le-a avut cu ea pe parcursul celor treizeci şi patru de ore petrecute pe drum. *Nu trebuie să te*

prăbuşeşti. Când nu hohotea în telefon sau se dezlănţuia împotriva scorpiei maniace de soră-sa, părea să înţeleagă ce încerca el să-i spună. S-a auzit rostind platitudini pe care cu numai două zile înainte nu şi-ar fi putut imagina că-i vor ajunge vreodată pe buze, şi totuşi cumva credea ce spunea. Trebuiau să fie puternici. Era doar o încercare, o probă de trecut, iar dragostea lor nu putea decât să devină mai puternică. Şi apoi au fost sfaturile practice, rugămințile de a învăța bine la şcoală, de a-şi aminti să mănânce destul, de a merge devreme la culcare în fiecare seară, de a schimba uleiul la maşină la intervale regulate, de a citi cărțile pe care i le lăsase el. Vorbea oare ca un bărbat care se adresa viitoarei lui soții sau ca un tată, copilului său? Puțin din ambele, poate. El, Miles, vorbea cu Pilar. Miles făcea tot ce-i stătea în putință ca s-o liniştească pe fată, ca să se liniştească şi el.

Intră în Spitalul Lucrurilor Stricate luni, la trei după-amiaza. Acesta era aranjamentul. Dacă ajungea după ora şase, trebuia să meargă direct la casa din Sunset Park. Dacă ajungea în cursul zilei, trebuia să se întâlnească cu Bing la magazinul lui de pe Fifth Avenue din Brooklyn. Un clopoţel sună în momentul în care deschide şi închide uşa, iar atunci când păşeşte înăuntru, se minunează cât de

mic este locul acela, cu siguranță este cel mai mic spital din lume, crede el, un altar jerpelit, înțesat de străvechi maşini de scris expuse, o statuetă mare de lemn reprezentând un indian aşezată în colțul îndepărtat din stânga, aeromodele şi planoare care atârnă din tavan, iar pereții sunt acoperiți cu afişe şi postere care fac reclamă unor produse care au ieşit de pe scena americană cu decenii în urmă: gumă Black Jack, aparatul pentru coafat O'Dell, Geritol, pilulele pentru ficat Carter's, țigările Old Gold. Auzind clopoțelul, Bing răsare dintr-o cameră din spate, de după tejghea, părând mai mare şi mai păros decât şi-l aminteşte, o matahală care-i zâmbeşte larg şi se năpusteşte asupra lui cu brațele deschise. Bing e numai zâmbet şi râs, numai îmbrățişări ca de urs şi pupături pe obraz, iar Miles, luat pe nepregătite de această întâmpinare îngălată, izbucneşte şi el în râs, zbătându-se să se elibereze din îmbrățişarea zdrobitoare a prietenului său.

Bing închide Spitalul devreme şi, pentru că bănuieşte că lui Miles îi e foame după călătoria cea lungă, îl conduce la câteva străzi mai jos, pe Fifth Avenue, la locul lui preferat pentru prânz, o speluncă prăpădită care serveşte peşte cu cartofi prăjiți, plăcintă cu carne, cârnați şi piure,

un meniu complet de haleală englezească. Nu-i de mirare că Bing s-a umflat atât, se gândeşte Miles, dacă mănâncă porcăria asta grasă de câteva ori pe săptămână, dar chiar e hămesit şi ce poate fi mai bun decât o plăcintă cu carne fierbinte şi sățioasă într-o zi friguroasă? Între timp, Bing îi vorbeşte despre casă, despre formația sa, despre povestea lui de dragoste eşuată cu Millie, punctându-şi remarcile cu câte o frază scurtă despre cât de bine arată Miles şi cât de bucuros este să-l revadă. Miles nu prea răspunde, e ocupat cu mâncatul, dar este impresionat de veselia lui Bing şi de bunăvoința lui sinceră, şi cu cât Bing vorbeşte mai mult, cu atât este mai convins că prietenul cu care a corespondat şapte ani este neschimbat de când s-au văzut ultima dată, un pic mai în vârstă, bineînțeles, puțin mai stăpân pe sine, poate, dar în esență acelaşi, pe când el, Miles, este cu totul altul, o oaie neagră care nu seamănă câtuşi de puțin cu mielul care era în urmă cu şapte ani.

Spre sfârşitul mesei, o expresie de stânjeneală se întipăreşte pe chipul lui Bing. Se opreşte câteva clipe, jucându-se cu furculița, coborându-şi privirile spre masă, să îşi găsească cuvintele, şi când într-un sfârşit vorbeşte din nou, vocea îi este mult mai domoală decât mai devreme, aproape înfundată.

Nu vreau să mă amestec, spune el, dar mă întrebam dacă ai vreun plan.

Ce fel de plan? întreabă Miles.

Să-ți vezi părinții, pentru început.

Te priveşte?

Da, din păcate da. Ți-am fost iscoadă o groază de timp şi cred că vreau să mă retrag.

Deja ai făcut-o. De cum am coborât din autobuz, tu ai primit premiul de pensionare. Pentru toți anii de devotament. Ştii cât îți sunt de recunoscător, da?

Nu vreau recunoştința ta, Miles. Pur şi simplu nu mai vreau să văd cum îți distrugi viața. Nu le-a fost uşor, ştii bine.

Ştiu. Să nu crezi că nu ştiu.

Ei? Ai de gând să-i vezi sau nu?

Vreau, sper s-o fac...

Ăsta nu-i un răspuns. Da sau nu?

Da. Bineînțeles că o să-i văd, spune el, neştiind dacă o va face sau nu, neştiind că Bing a vorbit cu părinții lui de cincizeci şi două de ori în ultimii şapte ani, neştiind că tatăl şi mama lui şi Willa au fost informați că va ajunge astăzi în New York. Bineînțeles că o să-i văd, spune din nou. Lasă-mă doar să mă stabilesc mai întâi.

Casa nu seamănă cu nici o altă casă pe care a văzut-o vreodată în New York. E conştient că oraşul e plin de anomalii structurale care aparent nu au nici o legătură cu viața urbană – casele de cărămidă şi blocurile năpădite de verdeață din anumite zone din Queens, de exemplu, cu aspirațiile lor timide, suburbane, sau puținele case de lemn rămase prin nordul cartierului Brooklyn Heights, relicve istorice de la jumătatea secolului XIX – dar această casă din Sunset Park nu este nici suburbană, nici istorică, este doar o cocioabă, un exemplu răzleț de prostie arhitecturală care nu şi-ar găsi locul niciunde, nici în New York, nici în afara lui. Bing nu a trimis nici o fotografie odată cu scrisoarea, nu i-a dat amănunte despre cum arăta, şi de aceea nu avea idee la ce să se aştepte, cu siguranță nu la asta.

Țigle gri, crăpate, chenar roşu în jurul celor trei ferestre ghilotină de la etaj, o balustradă şubredă pe verandă, cu orificii în formă de carouri, vopsită în alb, cei patru stâlpi care proptesc acoperişul deasupra verandei sunt vopsiți în roşu, aceeaşi cărămidă roşie ca şi în chenarul ferestrelor, dar nici un fel de vopsea pe treptele din față sau pe balustrada scării, prea crăpate pentru a mai fi vopsite şi lăsate cu lemnul gol, decolorat de vreme. Alice şi Ellen

sunt încă la lucru amândouă când el şi Bing urcă cele şase trepte până la verandă şi intră în casă. Bing îi face turul casei, clar mândru de tot ce au realizat, şi în vreme ce lui casa i se pare înțesată (nu numai din cauza dimensiunii sau a numărului camerelor, ci din cauza sumedeniei de lucruri înghesuite în ele – tobele lui Bing, pânzele lui Ellen, cărțile lui Alice), interiorul e uimitor de curat, având un luciu improvizat, de proaspăt vopsit, şi poate tocmai asta îl face locuibil. Bucătăria, baia şi dormitorul din spate, de la parter; cele trei dormitoare de la etaj. Însă nici o cameră de zi sau sufragerie, ceea ce înseamnă că bucătăria este singurul spațiu comun, împreună cu veranda, pe vreme bună. El va moşteni fostul dormitor al lui Millie de la parter, ceea ce este oarecum o uşurare, din moment ce camera aceea oferă cea mai mare intimitate, dacă a locui în camera alăturată bucătăriei poate fi considerat ceva intim. Îşi pune geanta pe pat şi în timp ce priveşte pe ferestrele din ambele părți, cea cu vedere spre maidanul cu maşina părăsită, cealaltă cu priveliştea şantierului abandonat, Bing îi vorbeşte despre diferitele cutume şi ritualuri stabilite de când s-au mutat în casă. Fiecare persoană are o sarcină de îndeplinit, dar dincolo de responsabilitățile acelei sarcini, fiecare este

liber să vină şi să plece după bunul plac. El este administratorul bun la toate, Ellen este femeia de serviciu, iar Alice se ocupă de cumpărături şi în mare parte de gătit. Poate că lui Miles i-ar plăcea să o ajute pe Alice, făcând cu schimbul la cumpărături şi la gătit. Miles nu are nici o obiecție. Îi place să gătească, spune el, a devenit destul de bun cu vremea şi nu va fi o problemă. Bing îi mai spune că iau de obicei micul dejun şi cina împreună pentru că toți sunt strâmtorați şi încearcă să cheltuie cât mai puțin. Faptul că şi-au chivernisit banii i-a ajutat să se descurce, iar acum, că Miles li s-a alăturat, cheltuielile vor scădea corespunzător. Cu toții vor beneficia de pe urma venirii lui şi prin asta nu se referă doar la bani, e vorba despre tot ce Miles va adăuga la spiritul casei, iar Bing îi declară cât de fericit este să-l ştie întors acolo unde îi e locul. Miles ridică din umeri, spunând că speră să se poată integra, dar în secret se întreabă dacă e făcut pentru traiul în comun, dacă nu cumva ar fi mai bine să-şi caute o locuință doar a lui. Singura problemă sunt banii, aceeaşi problemă cu care se confruntă şi ceilalți. Nu mai are slujbă şi cei trei mii de dolari pe care i-a adus cu el sunt mai degrabă mărunțiş. Îi place sau nu, la o adică, pentru moment n-are de ales, şi dacă nu se iveşte ceva

care să-i schimbe dramatic situaţia, va trebui pur şi simplu să se descurce. Aşadar încep lunile de puşcărie. Sora lui Pilar l-a transformat în cel mai nou membru al cvartetului din Sunset Park.

În seara aceea, dau o cină în cinstea lui. E un gest de bun venit şi deşi ar fi preferat să nu fie în centrul atenţiei, încearcă să reziste, fără să arate cât de stânjenit se simte. Ce impresie îi lasă toţi? Alice i se pare cea mai plăcută, cea mai realistă şi este cucerit de felul ei direct, băieţesc, aşezat de a aborda lucrurile. Este un om citit, cu o minte isteaţă, descoperă el, dar fără pretenţii, autoironică, cu talentul de a strecura subtil poante în momente neaşteptate. Ellen este mai degrabă un mister pentru el. E şi atrăgătoare, şi neatrăgătoare, şi deschisă, şi închistată, de la un minut la altul, personalitatea ei pare să se schimbe. Tăceri lungi, stânjenitoare şi apoi, când într-un sfârşit vorbeşte, rareori se întâmplă să nu rostească vreo remarcă spirituală. Îi simte tulburarea interioară, dezordinea, şi totuşi şi o bunătate profundă. Doar dacă nu s-ar mai uita la el atât de insistent, poate ar reuşi să fie mai amabil cu ea, dar nu şi-a luat ochii de la el de când s-au aşezat la masă şi se simte descumpănit de interesul evident, de-a dreptul deranjant, pe care-l arată faţă de el.

Apoi mai este Jake, vizitatorul sporadic al imobilului din Sunset Park, un ins slăbuț, care chelește, cu un nas ascuțit și urechi mari, Jake Baum, scriitorul, iubitul lui Alice. În primele minute pare destul de simpatic, dar apoi Miles începe să-și schimbe părerea despre el, observând că nu prea se sinchisește să asculte pe nimeni în afară de el însuși, în special pe Alice, pe care o întrerupe iar și iar, adesea oprind-o la mijlocul frazei ca să-și continue el vreo părere, și nu după mult timp, Miles trage concluzia că Jake Baum e un plicticos, chiar dacă poate să recite Pound pe de rost și să enumere echipele rivale din fiecare Cupă Mondială din 1932 încoace. Din fericire, Bing pare să fie în mare formă, jucându-și cu exuberanță rolul de maestru de ceremonii și, în ciuda tensiunilor invizibile care plutesc în aer, menține cu măiestrie tonul frivol al serii. De fiecare dată când se deschide câte o sticlă de vin, se ridică în picioare ca să țină un toast în cinstea întoarcerii acasă a lui Miles și a iminentei aniversări a patru luni de când a început mica lor revoluție, în cinstea drepturilor tuturor ocupanților ilegali din lumea întreagă. Singurul aspect negativ în toată această voioșie este faptul că Miles nu bea, iar el știe că atunci când oamenii întâlnesc un abstinent, presupun automat că este alcoolic.

Miles nu a fost niciodată alcoolic, însă la un moment dat a simțit că bea prea mult şi atunci când a renunțat cu totul cu trei ani în urmă, a făcut-o în egală măsură ca să-şi economisească banii şi ca să-şi cruțe sănătatea. Pot gândi ce vor, îşi spune în sinea lui, nu-i pasă câtuşi de puțin, dar de fiecare dată când Bing ridică paharul pentru un alt toast, Jake se întoarce înspre Miles şi îl îndeamnă să li se alăture. O greşeală nevinovată prima dată, poate, dar au mai fost încă alte două toasturi de atunci încoace, iar Jake a tot repetat-o. Dacă ar şti de ce e în stare Miles atunci când e furios, provocarea ar înceta imediat, dar Jake nu ştie şi dacă o mai face data viitoare, ar putea sfârşi cu nasul plin de sânge şi cu falca spartă. Atâția ani s-a străduit să-şi păstreze cumpătul şi acum, în prima zi la New York, Miles fierbe din nou, gata să rupă pe cineva în bucăți.

Lucrurile se înrăutățesc. Înainte de cină, i-a cerut lui Bing să nu spună nimănui cine sunt părinții lui, să nu aducă în discuție numele lui Morris Heller şi Mary-Lee Swann, iar Bing a spus: bineînțeles, se poate?, dar acum, tocmai când cina se apropie în cele din urmă de sfârşit, Jake începe să vorbească despre *Dialogurile de pe munte*, cel mai recent roman al lui Renzo Michaelson, care a apărut

la editura tatălui său în septembrie. Poate că nu e nimic neobişnuit, cartea se bucură de mare succes, fără îndoială că mulți oameni vorbesc despre ea, iar Baum este şi el scriitor, ceea ce înseamnă că e familiarizat cu scrierile lui Renzo, însă Miles nu vrea să-l asculte pălăvrăgind la nesfârşit despre asta, în orice caz, nu despre cartea asta, pe care a citit-o în Florida când a apărut prima dată, a citit-o doar când Pilar nu era în apartament, pentru că era prea mult pentru el, a înțeles de la prima pagină că cei doi bărbați de şaizeci de ani care stau şi vorbesc pe culmea aceea de munte din Berkshires erau de fapt inspirați de Renzo şi de tatăl său, şi îi era imposibil să citească acea carte fără să izbucnească în lacrimi, ştiind că era implicat în acea poveste dureroasă, cei doi bărbați vorbind despre întâmplările prin care trecuseră, ca prieteni vechi, cei mai buni prieteni, tatăl şi naşul lui, şi uite-l pe îngâmfatul Jake Baum cum îşi expune opiniile despre carte, Miles îşi doreşte din toată inima ca acesta să înceteze. Baum spune că i-ar plăcea să-i ia un interviu lui Michaelson. Ştie că vorbeşte rar cu jurnaliştii, dar ar avea să-i pună atâtea întrebări şi nu ar fi *beton* dacă l-ar putea convinge pe Michaelson să-i acorde câteva ore din timpul său? Baum nu se gândeşte decât la micile lui ambiții meschine,

încercând să se arate mai breaz decât este profitând de cineva de zece mii de ori mai bun decât va fi el vreodată şi atunci prostul de Bing se bagă şi el în vorbă, spunând că el îi curăță şi îi repară maşina de scris lui Renzo, dragul de Renzo, unul dintre ultimii scriitori ai unei generații apuse, un romancier care nu a trecut încă la calculator şi da, îl cunoaşte puțin şi ar pune o vorbă bună pentru Jake data următoare când Renzo vine la magazin. Acum, Miles e gata să sară la beregata lui Bing, dar tocmai atunci, din fericire, conversația trece la alt subiect când Alice scoate un strănut sonor, bubuitor şi dintr-odată Bing vorbeşte despre gripă şi răceli de iarnă, şi nu se mai spune nimic despre interviul cu Renzo Michaelson.

După cina aceea, ia hotărârea să apară cât mai puțin când Jake e prin preajmă, ca să evite alte mese luate împreună cu el. Nu vrea să facă ceva ce ar regreta mai târziu, iar Jake este genul care scoate inevitabil tot ce-i mai rău din el. După cum stă treaba, problema nu-i atât de gravă cum i se pare lui. Baum trece pe acolo doar o dată în următoarele două săptămâni şi deşi Alice petrece câteva nopți cu el în Manhattan, Miles simte că au probleme, că se confruntă cu o perioadă mai tulbure sau poate chiar cu o eventuală despărțire. Nu ar trebui să-l

intereseze, dar acum, că a ajuns s-o cunoască pe Alice, speră că e sfârşitul, pentru că Baum nu merită o femeie ca Alice, iar ea merită ceva mult mai bun.

La trei zile după sosirea lui, sună la biroul tatălui său. Secretara îi spune că domnul Heller nu este în ţară şi că nu se va întoarce la muncă până pe cinci ianuarie. Ar dori să lase vreun mesaj? Nu, spune el, voi suna din nou luna viitoare, mulţumesc.

Citeşte în ziar că de pe treisprezece ianuarie vor începe previzionările piesei în care joacă mama lui.

Nu ştie ce să facă. În afara conversaţiilor zilnice cu Pilar, care tind să dureze între una şi două ore, viaţa lui nu mai urmează nici o rutină. Cutreieră străzile, încercând să se familiarizeze cu împrejurimile, dar îşi pierde repede interesul pentru Sunset Park. Locul acesta are ceva mort, i se pare, goliciunea îndurerată a sărăciei şi strădaniilor de imigrant, o zonă fără bănci sau librării, doar bancomate şi o bibliotecă publică prăpădită, o lume mică, izolată de restul, unde timpul se mişcă atât de încet, încât puţini oameni se mai sinchisesc să poarte ceas.

Îşi petrece o după-amiază fotografiind cele câteva fabrici de lângă ţărm, clădiri vechi care adăpostesc ultimele companii supravieţuitoare din cartier, fabricanţi

de ferestre şi uşi, piscine, haine de damă şi halate pentru asistente, dar fotografiile sunt oarecum banale, lipsite de interes, neinspirate. În ziua următoare, se aventurează până în Chinatown, pe Eigth Avenue, cu aglomerările lui de magazine şi birouri, cu trotuarele înțesate de lume, rațe atârnate în vitrinele măcelăriilor, zeci de scene potențiale pe care să le surprindă, culori vii peste tot în jur, dar se simte tot fără chef, fără inspirație, şi pleacă fără să facă nici o fotografie. Va avea nevoie de timp pentru a se acomoda, îşi spune în sinea lui. Poate că trupul îi este acum aici, dar mintea umblă tot alături de Pilar în Florida, şi chiar dacă se află din nou acasă, acest New York nu este New Yorkul său, nu este New Yorkul amintirilor sale. La ce distanță a străbătut, ar putea la fel de bine să fi ajuns într-un oraş străin, un oraş situat oriunde altundeva în America.

Puțin câte puțin, s-a obişnuit cu ochii lui Ellen. Nu se mai simte amenințat de curiozitatea ei față de el şi dacă aceasta vorbeşte mai puțin decât toți ceilalți în timpul micului dejun şi a cinelor pe care le iau împreună la masa din bucătărie, poate fi destul de volubilă când e singur cu ea. Ea comunică în mare parte punând întrebări, nu întrebări personale despre viața şi trecutul lui, ci întrebări

despre ce părere are despre subiecte variind de la vreme până la situația mondială. Îi place iarna? Care crede că este un artist mai bun, Picasso sau Matisse? Îl îngrijorează încălzirea globală? S-a bucurat când Obama a fost ales luna trecută? De ce le place bărbaților atât de mult sportul? Cine este fotograful lui preferat? Fără îndoială, e ceva infantil în felul ei direct de-a fi, dar în același timp întrebările ei provoacă adesea schimburi de replici aprinse şi, călcând pe urmele lui Alice şi ale lui Bing înaintea lui, simte un impuls tot mai puternic de a o ocroti. Înțelege că Ellen este singură şi că nu i-ar plăcea nimic mai mult decât să-şi petreacă fiecare noapte în patul lui, dar el i-a povestit deja destule despre Pilar, cât să-şi dea seama că nu este posibil. Într-una din zilele ei libere, îl invită să meargă cu ea la o plimbare prin Cimitirul Green-Wood, o vizită în Oraşul Morților, cum îl numeşte ea, şi pentru prima dată de când a ajuns în Sunset Park simte că ceva se mişcă înăuntrul lui. În Florida erau lucrurile abandonate, iar acum a dat peste oamenii abandonați din Brooklyn. Bănuieşte că este un teren care merită explorat.

Cu Alice are şansa să vorbească despre cărți, lucru care i s-a întâmplat arareori în anii dintre facultate şi

Pilar. De la început, descoperă că nu prea se pricepe la literatura europeană şi sud-americană, ceea ce îi provoacă o mică dezamăgire, dar ea este unul din acei universitari specializați în lumea lor îngustă anglo-americană, mult mai familiarizată cu *Beowulf* şi Dreiser decât cu Dante şi Borges, dar asta nu e o piedică, încă pot vorbi despre multe şi în câteva zile şi-au dezvoltat deja un mod personal de comunicare eliptică prin care să-şi exprime preferințele şi antipatiile, un limbaj format din mormăieli, încruntări, sprâncene ridicate, clătinări din cap şi palme trase brusc peste genunchi. Nu vorbeşte cu el despre Jake şi de aceea el nu îi pune nici o întrebare. El i-a povestit totuşi despre Pilar, dar nu prea mult, doar numele ei şi că va veni din Florida ca să-l viziteze de *sărbători*. Zice *sărbători*, nu *vacanță*, pentru că *sărbători* sugerează colegiul, iar *vacanță* trimite întotdeauna la şcoală, şi nu vrea să ştie nimeni din casă cât de tânără este Pilar, până când aceasta nu ajunge acolo – moment în care, speră el, nimeni nu se va obosi să întrebe ce vârstă are. Dar chiar dacă se va întâmpla, nu-şi face griji. Singura persoană care-l îngrijorează este Angela, iar Angela nu va şti că Pilar a plecat. A discutat amănuntul acesta cu Pilar de nenumărate ori. Nu trebuie să le spună nici uneia dintre

surorile ei că pleacă, nu numai Angelei, ci nici Teresei sau Mariei, pentru că de cum află una dintre ele, vor şti cu toatele, şi chiar dacă nu prea se aşteaptă să se întâmple aşa ceva, Angela ar putea fi destul de nebună încât să vină după Pilar la New York.

A cumpărat o cărticică ilustrată despre Cimitirul Green-Wood şi acum merge acolo în fiecare zi cu aparatul de fotografiat, cutreierând printre morminte şi monumente şi mausolee, aproape întotdeauna singur în aerul îngheţat de decembrie, studiind cu atenţie arhitectura bogată, adesea bombastică, a unor locuri de veci, coloanele şi obeliscurile din marmură, templele greceşti şi piramidele egiptene, statuile enorme întruchipând femei culcate, plângând. Cimitirul ocupă un teren ceva mai mare decât jumătate din Central Park, destul de mare ca să te rătăceşti în el, ca să uiţi că eşti un puşcăriaş care-şi ispăşeşte sentinţa într-o zonă macabră a Brooklynului, şi când se plimbă printre miile de copaci şi plante, se urcă pe dealuri şi traversează aleile şerpuitoare ale vastei necropole lasă oraşul în urmă şi să se învăluie în liniştea absolută a morţii. Fotografiază morminte de gangsteri şi poeţi, generali şi industriaşi, victime asasinate şi editori de ziare, copii morţi înainte de vreme, al unei femei care a

trăit şaptesprezece ani după aniversarea unui veac de existență, al soției şi al mamei lui Theodore Roosevelt, care au fost îngropate una lângă cealaltă în aceeaşi zi. Mai sunt Elias Howe, inventatorul maşinii de cusut, frații Kampfe, inventatorii aparatului de ras, Henry Steinway, fondatorul Companiei Steinway care fabrică piane, John Underwood, fondatorul Companiei Underwood, care fabrică maşini de scris, Henry Chadwick, inventatorul tabelei de marcaj de la baseball, Elmer Sperry, inventatorul giroscopului. Crematoriul construit la jumătatea secolului XX a incinerat trupurile lui John Steinbeck, Woody Guthrie, Edward R. Murrow, Eubie Blake şi câți alții, cunoscuți şi necunoscuți, câte alte suflete s-au făcut fum în acest loc frumos, nepământean? S-a implicat într-un alt proiect nefolositor, folosindu-şi aparatul de fotografiat ca pe un instrument de înregistrare a propriilor gânduri răzlețe, inutile, dar cel puțin are ceva de făcut, un mod de a-şi petrece timpul până când viața lui va începe din nou, şi unde altundeva dacă nu în Cimitirul Green-Wood ar fi putut afla că de fapt pe Frank Morgan, actorul care l-a interpretat pe Vrăjitorul din Oz, îl chema Wuppermann?

MORRIS HELLER

1

Este ultima zi a anului şi s-a întors din Anglia cu o săptămână mai devreme ca să participe la înmormântarea fiicei de douăzeci şi trei de ani a lui Martin Rothstein, care s-a sinucis la Veneția, în noaptea de dinaintea ajunului Crăciunului. Continuă să publice opera lui Rothstein de când a fondat editura Heller Books. Marty şi Renzo au fost singurii americani din lista primilor autori publicați, doi americani alături de Per Carlsen din Danemarca şi Anette Louverain din Franța, şi după treizeci şi cinci de ani încă îi publică pe toți, ei formează nucleul scriitorilor editurii şi ştie că nu ar fi nimic fără ei. Vestea a primit-o în seara de douăzeci şi patru, un email comun trimis câtorva sute de prieteni şi cunoscuți, pe care l-a citit pe calculatorul Willei în camera lor din Charlotte Street Hotel din Londra, un mesaj acela sumbru, direct, venit din partea lui Marty şi a Ninei, cum că Suki îşi luase viața, mesaj care anunța că vor urma alte informații despre data înmormântării. Willa nu a fost de acord ca el să plece. Se gândea că înmormântarea va fi prea dureroasă pentru el, fuseseră prea multe înmormântări în ultimul an, prea mulți prieteni de-ai lor mureau acum şi ştia cât de sfâşiat era din cauza acestor pierderi, chiar aşa spusese, *sfâşiat*, dar

el a zis că trebuie să fie alături de ei, ar fi imposibil să nu se ducă, prietenia i-o cerea, şi patru zile mai târziu se afla în avion, întorcându-se la New York.

Acum este treizeci şi unu decembrie, dimineaţa târziu, în ultima zi a anului 2008, şi atunci când coboară din trenul nr. 1 şi urcă scările către Broadway şi Seventy-nine Street, aerul este încărcat de zăpadă, o zăpadă umedă, grea care cade din cerul alb-cenuşiu, fulgi mari care se rostogolesc prin vifornița lăptoasă, opacizând culorile semaforului, albind capotele maşinilor în mers, iar atunci când ajunge la centrul comunitar de pe Amsterdam Avenue, arată de parcă ar purta o căciulă de nea. Suki Rothstein, pe numele de botez Susanna, fetiţa pe care a zărit-o prima dată dormind pe braţul drept îndoit al tatălui ei în urmă cu douăzeci şi trei de ani, tânăra care a absolvit Universitatea din Chicago *summa cum laude*, artista în devenire, gânditoarea precoce plină de har, scriitoare, fotografă, care a plecat la Veneţia toamna trecută ca să lucreze ca stagiară la Colecţia Peggy Guggenheim şi tocmai acolo s-a spânzurat, în toaleta pentru femei a muzeului, la doar câteva zile după ce ţinuse un seminar despre propria ei creaţie. Willa a avut dreptate, o ştie, dar cum să nu se simtă sfâşiat de moartea lui Suki, cum să nu se pună în

pielea tatălui ei şi să nu simtă durerea cumplită a acestei morți fără rost?

Îşi aminteşte cum a întâlnit-o întâmplător cu câțiva ani în urmă pe Houston Street, în lumina strălucitoare a unei după-amiezi târzii de la sfârşitul primăverii şi începutul verii. Se ducea la balul de final de liceu, îmbrăcată într-o rochie roşie extravagantă, roşie precum cea mai roşie roşie de Jersey, iar Suki era toată numai zâmbet atunci când a întâlnit-o în acea după-amiază, înconjurată de prieteni, fericită, sărutându-l cu afecțiune când s-au întâlnit şi la despărțire, şi începând din ziua aceea a păstrat în minte acea imagine a ei ca o întruchipare a exuberanței şi promisiunilor tinereții, un exemplu singular de *tinerețe înflăcărată*. Acum se gândeşte la răcoarea umedă a Veneției din toiul iernii, la canalele care se revarsă pe străzi, astfel încât apa ajunge până la genunchi, la singurătatea tremurătoare a camerelor neîncălzite, la o țeastă ce se despică prin forța pură a întunericului dinăuntru, la o viață care se frânge din cauza prea plinului şi prea-puținului acestei lumi.

Intră în clădire alături de alți oameni, o mulțime care se strânge treptat, ajungând la două sau trei sute de inşi, şi vede multe chipuri cunoscute în mulțime, Renzo se află

printre ei, dar şi Sally Fuchs, Don Willingham, Gordon Field, numeroşi prieteni vechi, scriitori, poeţi, artişti, editori, mulţi tineri, zeci şi zeci de tineri şi tinere, prieteni de-ai lui Suki din copilărie, din liceu, din colegiu, şi toţi vorbesc în şoaptă, ca şi când ar fi o ofensă să vorbeşti mai tare, o insultă împotriva tăcerii morţii şi în timp ce priveşte chipurile din jurul lui, fiecare îi pare amorţit şi gol, nu pe de-a-ntregul prezent, *sfâşiat.* Îşi croieşte drum înspre o încăpere mică de la capătul coridorului, unde Marty şi Nina îşi întâmpină vizitatorii, oaspeţii îndoliaţi sau cum li se mai spune oamenilor care vin la o înmormântare, şi atunci când păşeşte înainte ca să-şi îmbrăţişeze vechiul prieten, lacrimile şiroiesc pe chipul lui Marty şi apoi Marty îl cuprinde în braţe şi îşi aşază capul pe umărul lui, spunând Morris, Morris, Morris în timp ce trupul îi este zguduit de spasmele hohotelor înăbuşite.

Martin Rothstein nu este un om croit pentru tragedii de asemenea magnitudine. Este înzestrat cu un spirit ascuţit şi un farmec efervescent, un scriitor comic adept al frazelor baroce, hilar ticluite şi al flerului satiric, spontan, un agitator intelectual cu un apetit imens şi nenumăraţi prieteni şi un simţ al umorului egal cu al celor mai buni comici din teatrele evreieşti. Acum plânge de i se rupe

sufletul, copleşit de durere şi Morris se întreabă cum se poate aştepta cineva ca un om în asemenea hal să se ridice şi să vorbească în fața tuturor acestor oameni atunci când va începe slujba. Şi totuşi, ceva mai târziu, după ce toată mulțimea îşi ocupă locurile în auditoriu, iar Marty se urcă la tribună pentru a-şi rosti cuvântarea, este calm, cu ochii uscați, complet refăcut după căderea nervoasă din camera de primire. Citeşte un text pe care l-a scris, un text pe care fără îndoială l-a făcut posibil lungul răgaz în care trupul neînsuflețit lui Suki a fost adus de la Veneția la New York, astfel încât intervalul dintre moarte şi înmormântare a fost mai lung decât de obicei, aşa că în zilele acelea goale, neliniştite, de aşteptare ca trupul fiicei sale să sosească, Marty s-a aşezat şi a scris acest text. Când cu Bobby, nu au fost cuvinte. Willa nu fusese capabilă să scrie sau să rostească ceva, el nu fusese capabil să scrie sau să rostească ceva, accidentul îi redusese la o stare de buimăceală mută, o durere surdă, sângerândă, care durase luni de zile, dar Marty este scriitor, şi-a petrecut toată viața înşiruind cuvinte şi fraze, paragrafe, cărți, şi singurul fel în care putea reacționa la moartea lui Suki era să scrie despre ea.

Sicriul se află pe scenă, un sicriu alb, înconjurat de flori roşii, dar nu va exista o slujbă religioasă. Nici un rabin nu a venit să oficieze vreo slujbă, nu se rostesc rugăciuni şi nimeni dintre cei care urcă pe scenă nu încearcă să găsească vreun rost sau vreo consolare în moartea lui Suki – nu există decât faptul în sine, în toată grozăvia lui. Cineva cântă un solo la saxofon, altcineva cântă o corală de Bach la pian şi, la un moment dat, fratele mai mic al lui Suki, Anton, dat cu lac roşu pe unghii în onoarea surorii sale, interpretează o variantă fără acompaniament, ca un imn funerar, a unui cântec de Cole Porter (De fiecare dată când ne luăm răms-bun/Mai mor un pic) cântat atât de lent, atât de încărcat de melancolie, atât de dureros, încât mare parte a adunării lăcrimează până să ajungă la final. Scriitori merg la pupitru şi citesc poezii de Shakespeare şi Yeats. Prieteni şi colegi de clasă povestesc întâmplări cu Suki, amintiri, evocă *intensitatea înflăcărată a spiritului ei.* Directorul galeriei care i-a găzduit singura expoziție vorbeşte despre lucrările ei. Morris urmăreşte fiecare cuvânt rostit, ascultă fiecare notă cântată cu vocea sau un instrument, gata să se dezintegreze o oră şi jumătate, cât a durat ceremonia, dar tocmai discursul lui Marty aproape îl termină, un exemplu

curajos şi uimitor de elocvenţă care-l şochează prin candoarea lui, prin precizia brutală a gândirii, prin furia şi durerea şi vinovăţia şi dragostea care răzbat prin fiecare alăturare de cuvinte. Pe tot parcursul celor douăzeci de minute ale discursului lui Marty, Morris se imaginează încercând să vorbească despre Bobby, despre Miles, despre Bobby cel de mult plecat dintre cei vii şi despre Miles cel absent, dar ştie că nu ar avea niciodată curajul să ia cuvântul în public şi să-şi exprime sentimentele cu o sinceritate atât de dezarmantă.

După aceea urmează o pauză. Doar cei din familia Rothstein şi rudele lor cele mai apropiate vor merge la cimitirul din Queens. Sunt cu toţii invitaţi la apartamentul lui Marty şi al Ninei la ora patru, dar în momentul de faţă adunarea trebuie să se împrăştie. Este bucuros că a fost scutit de calvarul de a urmări cum sicriul este coborât în pământ, cum buldozerul împinge ţărâna la loc în groapă, de imaginea lui Marty şi a Ninei prăbuşindu-se din nou potopiţi de lacrimi. Renzo îl găseşte în holul de la intrare şi ies amândoi în ninsoare, ca să caute un loc unde să ia prânzul. Renzo este destul de inteligent să-şi fi adus o umbrelă şi în timp ce Morris se ghemuieşte lângă el, Renzo îşi trece braţul pe după umărul lui. Nici unul nu

spune nimic. Sunt prieteni de cincizeci de ani şi fiecare ştie ce gândeşte celălalt.

Ajung într-un bufet cu delicatese evreieşti de pe Broadway, care le aminteşte de copilăria lor din New York, cu acelaşi meniu încă în vigoare, ce cuprinde ficat mărunțit, supă cu găluşte, saramură de vită şi sendvişuri cu pastramă, friptură, clătite cu brânză, murături. Renzo a călătorit, nu s-au mai văzut de la publicarea *Dialogurilor de pe munte*, din septembrie, iar lui Morris i se pare că Renzo arată obosit, mai slab decât de obicei. Cum de au îmbătrânit atât de tare? se întreabă el. Acum au amândoi şaizeci şi doi de ani şi cu toate că nici unul din ei nu are probleme serioase de sănătate, nici unul nu e gras sau chel sau gata de mers la fabrica de clei, părul le-a încărunțit, linia frunții s-a tot retras şi au ajuns în acel punct al vieților lor în care femeile sub treizeci de ani, poate chiar patruzeci, nici nu-i mai văd. Şi-l aminteşte pe Renzo tânăr, tânăr scriitor proaspăt ieşit de pe băncile colegiului, locuind într-un apartament cu o chirie de patruzeci şi nouă de dolari pe lună în Lower East Side, un apartament cu chirie de pe lângă calea ferată, cu o cadă în bucătărie şi şase mii de gândaci care țin reuniuni politice în fiecare dulap, atât de sărac încât era nevoit să mănânce

doar o dată pe zi, muncind trei ani la primul lui roman, pe care l-a distrus pentru că a simțit că nu era destul de bun, l-a distrus în ciuda protestelor lui Morris, a protestelor prietenei lui, care credeau amândoi că era într-adevăr foarte bun, şi iată-l acum, se gândeşte Morris, la câte cărți după manuscrisul acela ars (şaptesprezece? douăzeci?), publicate în fiecare colț al lumii, chiar în Iran, pentru numele lui Dumnezeu, cu câte premii literare, cu câte medalii, chei ale oraşelor, titluri de doctor *honoris causa*, câte cărți şi disertații scrise despre opera lui, şi nimic din toate astea nu contează pentru el, este bucuros că acum are ceva bani, bucuros că s-a eliberat de greutățile sufocante ale anilor de început, însă faima îl lasă rece, şi-a pierdut orice interes față de sine ca persoană aşa-zis publică. Nu vreau decât să dispar, i-a spus odată lui Morris, murmurând cu vocea joasă, privind în gol cu ochi îndurerați, ca şi când ar fi vorbit cu el însuşi. Vreau doar să dispar.

Îşi comandă supele şi sendvişurile şi atunci când chelnerul hispanic pleacă luându-le meniurile (un chelner hispanic într-un restaurant evreiesc, asta le place amândurora), Morris şi Renzo încep să vorbească despre înmormântare, împărtăşindu-şi impresiile legate de

lucrurile la care tocmai asistaseră în aula centrului comunitar al oraşului. Renzo nu o cunoştea pe Suki, n-a întâlnit-o decât o dată, când era mică, dar e de acord cu Morris că discursul lui Marty a fost o capodoperă impresionantă, aproape de neimaginat când te gândeşti că a fost scrisă în condițiile cele mai îngrozitoare, într-un moment când puțini oameni au puterea de a-şi aduna gândurile şi de a aşterne pe hârtie un singur cuvânt, darămi-te discursul plin de pasiune, complex şi limpede pe care l-au ascultat în dimineața aceasta. Renzo nu are copii, două foste soții, dar nici un copil, şi judecând prin prisma a ceea ce simt acum Marty şi Nina, ce au simțit şi el şi Willa, mai întâi cu Bobby şi apoi cu Miles, Morris simte ceva ce se aseamănă cu invidia, gândindu-se că acum mulți ani, Renzo a luat hotărârea corectă de a se ține la distanță de problema copiilor, de a evita încurcătura inevitabilă şi posibila dezamăgire a profesiei de tată. Aproape că se aşteaptă ca Renzo să înceapă acum să vorbească despre Bobby, paralela este atât de evidentă, şi cu siguranță înțelege cât de grea a fost pentru el această înmormântare, dar tocmai pentru că Renzo chiar înțelege, nu vorbeşte despre asta. Este prea discret ca să facă aşa ceva, prea conştient de ceea ce gândeşte Morris ca să-i

zgândăre durerea, şi la doar câteva clipe după ce Morris înțelege şi el refuzul prietenului său de a-i răscoli durerea, Renzo schimbă vorba, evitând subiectul Bobby şi tărâmul întunecat al copiilor morți, şi îl întreabă cum resimte criza, adică criza economică, şi care este situația editurii Heller Books în toiul acestei furtuni?

Morris îi spune că vasul se află încă pe linia de plutire, dar că se înclină oarecum spre tribord acum, şi că în ultimele luni au aruncat peste bord echipamentul suplimentar. Prima lui grijă este să mențină echipajul intact şi până acum nu a trebuit să renunțe la nimeni, dar lista cărților publicate a fost redusă, micşorată cu douăzeci sau douăzeci şi cinci la sută. Anul trecut au scos patruzeci şi şapte de cărți, anul acesta treizeci şi opt, dar profiturile lor n-au scăzut decât cu unsprezece la sută, în mare parte grație *Dialogurilor de pe munte*, care este la a treia ediție, cu patruzeci şi cinci de mii de volume cartonate vândute. Cifrele vânzărilor de Crăciun vor sosi ceva mai târziu, dar chiar dacă se dovedesc a fi mai mici decât cele sperate, nu prevede un dezastru total. Louverain, Wyatt şi Tomesetti au publicat cu toții cărți foarte bune toamna trecută, iar seria necartonată de romane polițiste pare să fi început cu dreptul, dar e o

vreme tulbure pentru romanele de debut, foarte tulbure, şi a fost obligat să respingă nişte scriitori tineri buni, cărți pe care ar fi riscat să le publice cu un an sau doi în urmă, şi asta i se pare îngrijorător, din moment ce menirea editurii Heller Books este să încurajeze noile talente. Plănuiesc doar treizeci şi trei de cărți pentru 2009, dar Carlsen este pe listă, Davenport este pe listă, şi apoi, se-nțelege de la sine, mai este şi nuvela lui Renzo, cărticica pe care a scris-o după *Dialogurile de pe munte*, bonusul neanticipat pentru care are speranțe atât de mari şi, cine ştie, dacă librăriile independente din America reuşesc să nu dea toate faliment în următoarele douăsprezece luni, s-ar putea să-i aştepte un an bunicel. Ascultându-şi propriile-i cuvinte, aproape începe să se simtă optimist, dar nu-i mărturiseşte lui Renzo decât o parte a situației, lăsând la o parte faptul că atunci când încasările pentru *Dialogurile de pe munte* vor începe să apară, vor scădea cu şapte până la zece mii, lăsând la o parte faptul că 2008 va fi cel mai rău an pentru editură din ultimele trei decenii, lăsând la o parte faptul că are nevoie de un nou investitor care să adauge companiei capital suplimentar sau vaporul se va scufunda în doi ani. Dar nu e nevoie ca Renzo să ştie nimic din toate astea. Renzo scrie cărți, iar el le publică, iar Renzo va

continua să scrie şi să publice cărți chiar dacă el iese din afacere.

După ce vine supa, Renzo întreabă:

Ce se mai aude cu băiatul?

E aici, spune Morris. De vreo două, trei săptămâni.

Aici în New York?

În Brooklyn. Locuieşte într-o casă abandonată din Sunset Park, împreună cu alți oameni.

Prietenul nostru, toboşarul, ți-a spus?

Prietenul nostru, toboşarul, este unul din locatari. El l-a invitat pe Miles să vină din Florida, iar băiatul a acceptat. Nu mă întreba de ce.

Mie mi se par veşti bune.

Poate. Timpul o va dovedi. Bing zice că intenționează să mă sune, dar deocamdată nici un mesaj.

Şi dacă nu sună?

Atunci nu se schimbă nimic.

Gândeşte-te, Morris. Tot ce trebuie să faci e să te urci într-un taxi, să mergi până în Brooklyn şi să bați la uşă. Nu te tentează?

Bineînțeles că mă tentează. Dar nu pot s-o fac. El a plecat şi tot el trebuie să se întoarcă.

Renzo nu mai insistă, iar Morris îi este recunoscător. Ca naş al băiatului şi prieten vechi al tatălui, Renzo ia parte de şapte ani la această saga sumbră, iar acum n-a prea mai rămas nimic de spus. Morris îl întreabă despre recentele lui călătorii, despre drumurile la Praga, Copenhaga şi Paris, despre prezentarea de la Teatrul Max Reinhard din Berlin, despre premiul pe care l-a primit în Spania, iar Renzo spune că totul a fost o diversiune bine-venită, că a fost fără chef în ultimul timp şi că i-a prins bine să se afle în altă parte câteva săptămâni, în altă parte decât în mintea sa. Morris îl tot ascultă pe Renzo vorbind în felul acesta de când se ştie. Renzo e întotdeauna fără chef, fiecare carte pe care o termină este întotdeauna ultima carte pe care o va scrie vreodată şi apoi, cumva, cheful îi apare misterios, iar el se întoarce în camera lui ca să scrie o altă carte. Da, spune Renzo, ştie că a mai vorbit aşa, dar de data asta se simte altfel, nu ştie de ce, de data asta simte că paralizia începe să fie permanentă. *Plimbare-n noapte* a fost terminată la finalul lui iunie, spune el, cu mai bine de şase luni în urmă, şi de atunci nu a mai făcut nimic demn de menţionat. A fost o carte atât de scurtă, doar o sută cincizeci şi ceva de pagini, dar pare să-i fi stors toată vlaga, a scris-o cu un fel de frenezie, în mai

puțin de trei luni de la început până la sfârşit, lucrând mai cu spor şi cu mai multă concentrare decât oricând în toți aceşti ani de când scrie, forțând, forțând, ca un alergător care sprintează cu toată viteza pe ultimii zece kilometri şi, oricât de entuziasmant a fost să lucreze în ritmul acesta, ceva s-a prăbuşit în el atunci când a trecut linia de sosire. De şase luni nu are nici un plan, nici o idee, nici un proiect care să-i ocupe zilele. Atunci când nu călătoreşte, se simte deprimat şi lipsit de motivație, lipsit de dorința de a se întoarce la birou şi a începe iarăşi să scrie. A mai trecut prin astfel de perioade în trecut, da, dar nimic la fel de obstinat şi îndelungat ca acum, şi deşi nu a ajuns încă să se alarmeze, începe să se întrebe dacă nu cumva acesta este sfârşitul, dacă nu cumva vechea flacără s-a stins în cele din urmă. Între timp, îşi petrece zilele nefăcând mai nimic – citind cărți, gândindu-se, mergând la plimbare, văzând filme, urmărind ştirile din lume. Cu alte cuvinte, se odihneşte, dar este un fel ciudat de odihnă, spune el, *o odihnă neliniştită.*

Chelnerul le aduce sendvişurile şi înainte ca Morris să poată spune ceva despre această relatare pe jumătate serioasă, pe jumătate în glumă a unei epuizări mentale, Renzo, schimbând brusc subiectul, contrazicând toate

lucrurile pe care tocmai le spusese, îi spune lui Morris că i-a venit în minte o idee firavă în timp ce zbura spre casă mai alaltăieri venind din Europa, cea mai minusculă sământă a unei idei – pentru un eseu, o lucrare de nonficțiune, ceva. Morris zâmbeşte. Credeam că ai rămas în pană de idei, spune el. Ei bine, răspunde Renzo, dând din umeri defensiv, dar cu o sclipire de umor în privire, mai am câte-o *sclipire* sporadică.

Era în avion, spune el, cu un bilet de clasa întâi plătit de oamenii care i-au decernat premiul, groaza zborului fiindu-i atenuată oarecum de scaunele acoperite cu piele moale, de caviar şi şampanie, de luxul imbecil afişat printre nori, de selecția bogată de filme aflate la dispoziția sa, nu numai filme noi din Europa şi America, dar şi din cele vechi, filme clasice renumite, chestii vechi, uşurele produse de fabricile de vise de pe ambele țărmuri ale Atlanticului. Până la urmă s-a uitat la *Cei mai frumoşi ani ai vieții noastre*, pe care îl mai văzuse o dată cu mult timp în urmă şi, prin urmare, îl uitase cu totul, un film drăguț, i s-a părut, bine jucat, un exemplu fermecător de propagandă menit să-i convingă pe americani că soldații care se întorc din al Doilea Război Mondial se vor acomoda în cele din urmă cu viața în civilie, nu fără câteva

dificultăți pe parcurs, bineînțeles, dar în final totul se va rezolva, pentru că suntem în America şi în America întotdeauna se rezolvă totul. Oricum ar fi, i-a plăcut filmul, şi-a trecut timpul mai uşor, dar cel mai mult l-a interesat nu filmul în sine, ci unul dintre rolurile minore, jucat de unul dintre actori, Steve Cochran. Rolul lui nu prea are nici un fel de importanță, e o confruntare scurtă, răutăcioasă cu eroul principal, a cărui soție are pe ascuns o aventură cu Cochran, dar în final nici asta nu l-a interesat, interpretarea lui Cochran îi este complet indiferentă, ceea ce conta era povestea pe care mama lui i-a spus-o odată despre cum l-a cunoscut pe Cochran în timpul războiului, da, mama lui, Anita Michaelson, născută Cannobio, care a murit cu patru ani în urmă la vârsta de optzeci de ani. Mama lui era o femeie discretă, care nu prea se destăinuia când venea vorba de trecut, dar când Cochran a murit la patruzeci şi opt de ani, în 1965, chiar după ce Renzo împlinise nouăsprezece ani, probabil a fost atât de zguduită, încât a simțit nevoia să se destăinuie şi astfel i-a vorbit de scurta ei pasiune pentru teatru pe la începutul anilor '40, o fată de cincisprezece, şaisprezece, şaptesprezece ani, şi cum l-a întâlnit pe Cochran într-o trupă de teatru din New York şi *i s-au aprins*

călcâiele după el. Era un bărbat atât de chipeş, a spus ea, unul din acei crai irlandezi bruni şi voinici, dar cum au stat concret lucrurile după ce i s-au *aprins călcâiele* nu i-a fost niciodată foarte clar lui Renzo. Oare mama sa îşi pierduse virginitatea cu Steve Cochran în 1942, atunci când ea avea şaptesprezece ani? Chiar au avut o poveste de dragoste – sau a fost doar un foc de paie, o pasiune adolescentină pentru un actor faimos de douăzeci şi cinci de ani? Imposibil de ştiut, dar mama lui i-a povestit că acest Cochran voise ca ea să plece în California cu el, iar ea era pregătită să meargă, dar atunci când părinții ei au aflat ce se punea la cale, au pus imediat capăt lucrurilor. Fata lor n-o să facă aşa ceva, nu vor exista scandaluri în familie, să-ți iei gândul de la asta, Anita. Aşadar, Cochran a plecat, mama lui a rămas şi s-a căsătorit cu tatăl său şi aşa s-a născut el – pentru că mama lui nu fugise cu Steve Cochran. Asta este ideea pe care o tot suceşte în minte, spune Renzo, să scrie un eseu despre lucrurile care nu se întâmplă, despre viețile netrăite, despre războaiele nepurtate, despre umbrele lumilor care se desfăşoară în paralel cu lumea pe care o considerăm a fi lumea reală, despre ceea ce rămâne nerostit şi nefăcut, neamintit. Un teritoriu riscant, poate, dar care ar merita explorat.

După ce s-a întors acasă, spune Renzo, curiozitatea l-a împins să facă nişte cercetări legate de viața şi cariera lui Cochran. În mare parte, roluri de gangster, câteva piese pe Broadway cu Mae West, tocmai cu ea, *Arşița albă* cu James Cagney, rolul principal în filmul lui Antonioni *Il Grido*, şi apariții în diferite filme de televiziune din anii '50: *Bonanza*, *Incoruptibilii*, *Route 66*, *Zona crepusculară*. Şi-a deschis propria casă de producție, care a produs puțin sau mai nimic (informațiile sunt minime şi deşi Renzo este curios, nu e chiar atât de curios încât să cerceteze mai în amănunțime acest aspect), dar Cochran pare să fi dobândit reputația unuia dintre cei mai activi afemeiați ai timpului său. Asta explică probabil de ce mamei lui i s-au aprins călcâiele după el, continuă Renzo, gândindu-se cu tristețe cât de uşor trebuie să-i fi fost unui seducător experimentat să fure inima unei fete de şaptesprezece ani lipsite de experiență. Cum i-ar fi putut rezista bărbatului care mai târziu a avut aventuri cu Joan Crawford, Merle Oberon, Kay Kendall, Ida Lupino şi Jayne Mansfield? A mai fost şi Mamie Van Doren, care se pare că a relatat cu lux de amănunte viața ei sexuală cu Cochran într-o autobiografie publicată în urmă cu douăzeci de ani, însă Renzo nu are de gând să citească acea carte. În final, cel

mai mult îl fascinează cât de tare a reprimat amănuntele morții lui Cochran, despre care trebuie să fi auzit când avea nouăsprezece ani, dar chiar şi după discuția cu mama lui (care, teoretic, ar fi trebui să facă evenimentul de neuitat), a uitat totul. În 1965, sperând să-şi reanimeze casa de producție muribundă, Cochran a inițiat proiectul unui film produs în America Centrală sau de Sud. Alături de trei tinere cu vârstele cuprinse între paisprezece şi douăzeci şi cinci de ani, presupusele lui asistente, a pornit-o spre Costa Rica pe iahtul lui de doisprezece metri lungime, în căutare de locuri pentru filmare. Câteva săptămâni mai târziu, barca a eşuat pe coasta Guatemalei. Cochran murise la bord din cauza unei infecții grave la plămâni, iar cele trei tinere cuprinse de panică, care nu ştiau nimic despre navigație, despre cum navighezi pe un iaht de doisprezece metri lungime, plutiseră în derivă în largul oceanului zece zile, singure cu trupul intrat în putrefacție al lui Cochran. Renzo spune că nu-şi poate şterge imaginea aceasta din minte. Cele trei femei înspăimântate, pierdute pe mare alături de cadavrul în descompunere al starului mort în cabina de sub punte, convinse că nu vor mai ajunge niciodată la țărm.

Asta s-a ales, spune el, de cei mai buni ani ai vieții noastre.

2

A fost invitat la patru petreceri de Revelion în patru părți ale Manhattanului, în East Side şi West Side, la periferia şi în centrul oraşului, dar după înmormântare, după prânzul luat împreună cu Renzo, după cele două ore petrecute acasă la Marty şi Nina, nu mai vrea să vadă pe nimeni. Se duce acasă, în apartamentul de pe Downing Street, incapabil să nu se mai gândească la Suki, incapabil să dea uitării povestea pe care i-a spus-o Renzo despre actorul mort din iahtul în derivă. Câte cadavre a văzut la viața lui? se întreabă. Nu morții îmbălsămați care zac în sicriele lor deschise, figurine de ceară ca de muzeu, golite de sânge, care nu mai par să fi fost umane, ci cadavre adevărate, morți vii, cum s-ar zice, înainte să fie atinşi de bisturiul lucrătorului de la pompe funebre? Tatăl lui, acum treizeci de ani, Bobby, acum doisprezece ani. Mama lui, acum cinci ani. Trei. Doar trei în mai bine de şaizeci de ani.

Intră în bucătărie şi îşi toarnă nişte scotch. Deja a dat gata două pahare acasă la Marty şi Nina, dar nu se simte câtuşi de puțin amețit sau neputincios, capul îi e limpede,

şi după prânzul imens pe care l-a luat la restaurantul de delicatese, pe care încă îl mai simte ca pe un pietroi în stomac, nu are poftă de mâncare. Îşi spune în sinea lui că va sfârşi anul recuperând lucrul la manuscrisele pe care trebuia să le fi citit în Anglia, dar înțelege că nu este decât un şiretlic, o şmecherie pentru a se aşeza în fotoliul confortabil din sufragerie, şi odată ce se aşază în fotoliul acela, nu se va mai întoarce la romanul Samanthei Jewitt, pe care s-a hotărât deja să nu-l publice.

Este şapte şi jumătate, patru ore şi jumătate înainte să înceapă un alt an, înainte de ritualul obosit al uralelor şi focurilor de artificii, tunetul vocilor bete care vor răsuna prin cartier la miezul nopții, întotdeauna aceeaşi erupție în acest miez de noapte anume, dar acum e departe de toate astea, singur cu scotchul şi cu gândurile sale, şi dacă poate pătrunde destul de adânc în gândurile acelea, nici nu va mai auzi vocile şi hărmălaia din momentul acela. Cu cinci ani în urmă, în mai, a primit un telefon de la menajera mamei lui, care tocmai intrase în apartament cu cheia ei. El era la birou, îşi aminteşte, într-o marți dimineața pe la zece, vorbea cu Jill Hertzberg despre ultimul manuscris al lui Renzo şi dacă să folosească o ilustrație pe copertă sau să se limiteze la elemente grafice.

De ce şi-ar aminti un detaliu ca acesta? Fără motiv, fără vreun motiv care să-i treacă prin minte, doar că rațiunea şi memoria sunt aproape întotdeauna în opoziție, şi apoi s-a trezit într-un taxi care se îndrepta dinspre Broadway spre West Eightyfourth Street, încercând să se concentreze asupra faptului că mama lui, cu care glumise la telefon sâmbătă, era acum moartă.

Cadavrul. La asta se gândeşte acum, la trupul mamei sale întins pe pat acum cinci ani şi la groaza pe care a simțit-o când şi-a coborât privirea şi i-a văzut chipul, pielea albastră-cenuşie, ochii pe jumătate deschişi, pe jumătate închişi, *imobilitatea* înspăimântătoare a ceea ce fusese cândva o persoană vie. Zăcuse acolo aproape patruzeci şi opt de ore înainte s-o descopere femeia de serviciu. Era încă îmbrăcată în cămaşă de noapte, mama lui citise numărul din *New York Times* de duminică înainte de a muri – fără îndoială din pricina unui atac de cord brusc, cataclismic. Un picior gol atârna pe marginea patului şi s-a întrebat dacă nu cumva încercase să se ridice atunci când se declanşase atacul (ca să caute o pastilă? să ceară ajutor?) şi, dacă aşa s-a întâmplat, dat fiind că se mişcase doar câțiva centimetri, l-a izbit faptul că probabil murise în câteva clipe.

A privit-o o vreme, nu foarte mult, şi apoi s-a întors şi a intrat în sufragerie. Era prea de tot pentru el; s-o vadă în starea aceea de vulnerabilitate îngheţată i se părea insuportabil. Nu-şi aduce aminte dacă a mai privit-o când a sosit poliţia, dacă a fost necesar să facă o identificare oficială a trupului sau nu, dar e sigur că, atunci când au sosit paramedicii ca să învelească trupul într-o pungă neagră de cauciuc, n-a putut să privească. A rămas în camera de zi cu ochii în covor, studiind norii pe fereastră, ascultându-şi respiraţia. Pur şi simplu era prea mult şi nu putea să se mai uite.

Revelaţia acelei dimineţi, minimul de cunoaştere crudă, incontestabilă, pe care într-un final l-a dobândit când paramedicii o scoteau din apartament, ideea care a continuat să-l bântuie de atunci încolo: nimeni nu poate avea vreo amintire din pântece, nici el, nici altcineva, dar acceptă ca o chestiune de credinţă sau îşi încordează voinţa pentru a înţelege printr-un exerciţiu de imaginaţie că propria lui viaţă ca fiinţă conştientă a început ca parte a acestui trup neînsufleţit pe care îl scoteau acum pe uşă, că viaţa lui a început *înlăuntrul ei.*

Ea a copilărit în vreme de război, ca mama lui Renzo, ca toţi părinţii lor, indiferent dacă taţii lor luptaseră în

război sau nu, indiferent dacă mamele lor avuseseră cincisprezece sau şaptesprezece sau douăzeci şi unu de ani când a început războiul. O generaţie ciudat de optimistă, se gândeşte el acum, dură, de încredere, muncitoare şi totodată un pic prostuţă, poate, dar au crezut cu toţii în mitul măreţiei americane şi au trăit cu mai puţine îndoieli decât copiii lor, generaţia Vietnamului, copiii furioşi ai perioadei postbelice care şi-au văzut ţara transformându-se într-un monstru bolnav, distrugător. Înfigăreaţă. Acesta este cuvântul care-i vine în minte când se gândeşte la mama lui. Înfigăreaţă şi slobodă la gură, încăpăţânată şi iubitoare, imposibilă. S-a recăsătorit de două ori după moartea tatălui lui în '78, şi-a pierdut amândoi soţii din pricina cancerului, unul în '92, celălalt în 2003 şi chiar şi atunci, în ultimul an al vieţii sale, la vârsta de şaptezeci şi nouă, optzeci de ani, mai spera să prindă vreun alt bărbat. M-am născut căsătorită, i-a spus ea odată. Se transformase în Nevasta din Bath şi, oricât de bine i s-ar fi potrivit rolul acela, rolul de fiu al Nevestei din Bath nu fusese chiar plăcut. Surorile lui avuseseră de tras la fel de mult, bineînţeles, dar Cathy locuieşte în Millburn, New Jersey, iar Ann este în Scarsdale, foarte departe, la marginea zonei de luptă, şi pentru că el era cel mai mare,

şi pentru că mama lui avea mai multă încredere în bărbați decât în femei, la el venea ca să-şi spună necazurile, care nu erau niciodată clasificate drept necazuri (toate cuvintele negative fuseseră scoase din vocabularul ei), ci drept *fleacuri,* „am un fleac de discutat cu tine”. Orbire voluntară, o numeşte el, o insistență încăpățânată de a căuta părțile bune în orice situație, victorii morale, o atitudine optimistă în fața celor mai cutremurătoare întâmplări – faptul că-şi îngropase trei soți, dispariția nepotului ei, moartea accidentală a nepotului ei vitreg –, dar aşa era lumea din care venea, un univers etic peticit cu platitudinile morale din filmele hollywoodiene – curaj, tupeu şi nu spune niciodată că mori. Atitudine admirabilă în felul ei, da, dar şi înnebunitoare, şi pe măsură ce treceau anii, a înțeles că o mare parte din atitudinea asta era de fațadă, că înlăuntrul spiritului ei aparent de neîmblânzit, existau şi teamă, şi panică, şi o tristețe zdrobitoare. Cine o putea învinovăți? După ce trăise experiențele maladiilor celor trei soți, cum să nu se transforme într-o ipohondră de mare clasă? Dacă experiența te-a învățat că toate trupurile trebuie să trădeze şi vor trăda mai devreme sau mai puțin persoana căreia îi aparțin, de ce nu te-ai gândi că o mică durere de

stomac este preludiul unui cancer la stomac, că o durere de cap înseamnă tumoare pe creier, că un cuvânt sau nume uitat prevesteşte demenţa? Şi-a petrecut ultimii ani vizitând doctori, zeci de specialişti, pentru vreo afecţiune sau vreun sindrom, şi este adevărat că avea probleme cu inima (două angioplastii), dar nimeni nu s-a gândit că era în real pericol. El şi-a imaginat că va continua să se plângă de bolile ei imaginare până la vârsta de nouăzeci de ani, c-o să-l îngroape şi-o săi îngroape pe toţi, şi apoi, fără de veste, la mai puţin de douăzeci şi patru de ore după ce-i spusese glume la telefon, a murit. Şi odată ce s-a obişnuit cu ideea, un lucru înspăimântător legat de moartea ei a fost faptul că s-a simţit uşurat cel puţin în parte, şi se urăşte că are cinismul s-o recunoască, dar se consideră norocos că a fost cruţat de chinul de a o vedea îmbătrânind tot mai mult. A părăsit lumea la momentul potrivit. Fără vreo suferinţă prelungită, fără să alunece înspre decrepitudine sau senilitate, fără şolduri rupte sau scutece pentru adulţi, fără priviri pierdute în gol. O lumină se aprinde, alta se stinge. Îi e dor de ea, dar poate trăi cu ideea că s-a prăpădit.

Îi e mai dor de tatăl lui. Are cinismul să recunoască şi asta, dar tatăl lui a murit acum treizeci de ani, iar el a

mers jumătate din viață alături de stafia aceea. Şaizeci şi trei, doar cu un an mai în vârstă decât este el acum, în formă, încă juca tenis de patru ori pe săptămână, era destul de puternic încât să-l facă praf pe fiul lui de treizeci şi doi de ani în trei seturi, probabil destul de puternic încât să-l bată şi la scandenberg, nefumător convins, cu un consum de alcool aproape de zero, niciodată bolnav, nici măcar răceli sau gripe, un bărbat de un metru şaptezeci, lat în spate, fără burtă sau guşă sau cocoaşă, un om care arăta cu zece ani mai tânăr, şi apoi o problemă minoră, un atac de bursită la cotul stâng, o neplăcere tipică jucătorilor de tenis, extrem de dureroasă, da, dar nicidecum ceva care să-i amenințe viața, aşa că a mers la doctor pentru prima oară în cine ştie cîți ani, un şarlatan care i-a prescris pastile cu cortizon în locul unui analgezic uşor, iar tatăl său, neobişnuit cu pastilele, purta peste tot cu el cortizonul în buzunar ca pe un flacon de aspirină, aruncând pe gât câte-o pastilă de câte ori începea să-l deranjeze cotul, dându-şi astfel peste cap inima, periclitându-şi iremediabil sistemul cardiovascular fără să bănuiască măcar, şi într-o noapte, în timp ce făcea dragoste cu soția lui (îl consola să ştie că părinții lui încă aveau o viață sexuală activă în acel punct al căsniciei), în

noaptea de 26 noiembrie 1978, în timp ce Alvin Heller se apropia de orgasm în brațele soției sale, Constance, cunoscută drept Connie, inima i-a cedat, rupându-i-se-n piept, explodându-i în piept, şi totul s-a sfârşit.

N-au existat niciodată nici un fel de conflicte de genul celor la care fusese atât de des martor între prietenii lui şi tații acestora, între băieți şi tați care pălmuiesc, care urlă, tați agresivi care-şi împing în piscine fiii de şase ani înspăimântați, tați disprețuitori care rânjesc batjocoritori la fiii lor adolescenți pentru că le place muzica nepotrivită, pentru că poartă haine nepotrivite, pentru că nu le convine cum îi privesc, tați veterani de război care-şi pocneau fiii de douăzeci de ani pentru că se împotriveau înrolării, tați nevolnici care se temeau de fiii lor adulți, tații închistați care nu-şi aminteau numele nepoților lor. De la început până la sfârşit, nu au existat astfel de conflicte sau drame între ei, doar unele diferențe acute de opinie, mici pedepse aplicate mecanic pentru mici încălcări ale regulilor, vreun cuvânt, două mai aspre atunci când nu se purta frumos cu surorile sale sau uita ziua de naştere a mamei lui, însă nimic important, fără palme sau urlete sau insulte furioase, şi spre deosebire de majoritatea prietenilor lui, nu s-a simțit niciodată ruşinat

din pricina tatălui său sau furios pe el. Totodată, ar fi greşit să presupună că erau deosebit de apropiați. Tatăl lui nu era genul prieten la cataramă, crezând că fiul lui ar trebui să-i fie cel mai bun amic, era pur şi simplu un om care se simțea responsabil pentru soția şi copiii lui, un om liniştit, calm, priceput la făcut bani, talent pe care fiul nu a reuşit să-l aprecieze decât în ultimii ani de viață ai tatălui său, atunci când tatăl său a devenit finanțatorul principal şi partenerul fondator al editurii Heller Books, dar chiar dacă nu au fost apropiați aşa cum sunt unii tați şi fii, chiar dacă singurul lucru despre care vorbeau vreodată cu oarecare pasiune era sportul, ştia că tatăl lui îl respectă şi faptul că s-a bucurat de respectul lui de la început până la sfârşit a fost mai important decât orice declarație fățişă de iubire.

Când era foarte mic, pe la cinci, şase ani, a fost dezamăgit că tatăl său nu luptase în război, spre deosebire de tații celor mai mulți prieteni ai lui şi că, în vreme ce acei tați se aflaseră în colțuri îndepărtate ale lumii ucigând japonezi şi nazişti şi devenind eroi, al lui fusese la New York, cufundat în amănuntele meschine ale afacerii sale imobiliare, cumpărând clădiri, administrând clădiri, veşnic reparând clădiri, şi i se părea curios că tatăl său,

care părea atât de puternic şi în formă, fusese respins atunci când încercase să se înroleze. Dar era încă prea tânăr ca să înțeleagă că tatăl lui fusese rănit grav la ochi, ca să i se spună că tatăl său îşi pierduse vederea la ochiul stâng de la vârsta de şaptesprezece ani, era un fapt declarat, şi pentru că tatăl său reuşise atât de bine să trăiască şi să compenseze handicapul său, el nu a reuşit să-şi dea seama că tatăl lui atotputernic avea un beteşug. Mai târziu, pe la opt, nouă ani, mama lui i-a spus într-un sfârşit povestea accidentului (tatăl lui nu vorbea niciodată despre asta) şi şi-a dat seama că rana tatălui său nu era deloc diferită de o rană de război, că o parte a vieții lui se sfârşise pe acel teren de baseball din Bronx în 1932, aşa cum brațul unui soldat poate fi retezat pe un câmp de luptă din Europa. Era aruncătorul de bază al echipei de baseball al liceului lui, un stângaci care arunca zdravăn, începuse deja să atragă atenția impresarilor din ligile importante, şi atunci când şi-a ocupat poziția de aruncător pentru echipa Monroe în acea zi de început de iunie, avea un record de neegalat şi un braț ce părea de neînvins. La prima aruncare a jocului, tocmai când apărătorii îşi preluau pozițiile în spatele lui, a trimis mingea, jos şi rapid, către Tommy DeLuca, apărătorul de

la a doua bază a echipei Clinton, iar mingea a zburat spre el în linie dreaptă, a lost lovită atât de puternic, cu o putere şi o viteză atât de feroce, încât nu a avut timp să-şi ridice mănuşa şi să-şi protejeze fața. A fost acelaşi tip de rană care a distrus cariera lui Herb Score în 1957, o lovitură nimicitoare, care schimbă traiectoria unei vieți. Şi dacă mingea aceea nu l-ar fi nimerit în ochi pe tatăl său, cine ştie dacă n-ar fi fost ucis în război – înainte de căsătorie, înainte de naşterea copiilor săi? Acum a murit şi Herb Score, se gândeşte Morris, cam cu şase, şapte săptămâni în urmă, Herb Score, cu numele mijlociu profetic de Jude, şi îşi aminteşte cât de mişcat a fost tatăl lui atunci când a citit despre accidentul lui Score în ziarul de dimineață şi cum, ani de-a rândul după aceea, până la sfârşitul vieții, îl pomenea mereu pe Score, spunând că accidentul acela a fost unul dintre cele mai triste din istoria baseballului. Nici un cuvânt despre sine, nici cea mai mică aluzie la persoana lui. Doar Score, bietul Herb Score.

Fără ajutorul tatălui său, editura nu s-ar fi născut niciodată. Ştia că nu avea talent ca să devină scriitor, căci avea exemplul tânărului Renzo cu care să se compare, colegul lui de cameră de la cămin în cei patru ani la

Amherst, chinul imens, istovitor, orele lungi şi singuratice, veşnica nesiguranță şi nevoia urgentă, aşa că a optat pentru ceva cât de cât apropiat, să predea literatură în loc s-o scrie, dar după un an la Columbia, s-a retras de la doctorat, înțelegând că nu era făcut nici pentru viața academică. În loc de asta a rătăcit pe la edituri, şi-a petrecut patru ani avansând în ierarhia a două companii diferite, într-un final găsindu-şi un loc al lui, o misiune, o chemare, oricare ar fi cuvântul potrivit să exprime acest simț al răspunderii şi destinului, dar existau prea multe frustrări şi compromisuri la nivelele înalte ale editurilor comerciale şi atunci când, în decursul a două luni scurte, redactorul-şef i-a nesocotit recomandarea de a publica primul roman al lui Renzo (cel care a urmat manuscrisului transformat în scrum) şi tot aşa i-a respins propunerea de a publica primul roman al lui Marty, a mers la tatăl său şi i-a spus că voia să plece din augusta companie pentru care lucra şi să-şi fondeze propria editură. Tatăl lui nu ştia nimic despre cărți şi industria editorială, dar trebuie să fi văzut ceva în ochii fiului său care l-a convins să investească o sumă care putea fi teoretic pierdută din banii săi într-o aventură care avea toate şansele să eşueze. Sau poate că a simțit că acest

eşec sigur îi va da o lecție fiului său, îl va ajuta să-şi scoată gărgăunii din cap şi nu peste mult timp să se întoarcă la siguranța unei slujbe normale. Dar nu au eşuat, sau cel puțin pierderile nu au fost destul de mari încât să pună punct, şi după lista inaugurală cu doar patru cărți, tatăl său a mai scos nişte bani din buzunar, acordându-i o nouă investiție de zece ori mai mare decât aceea inițială, şi dintr-odată Heller Books a luat avânt, ca o entitate mică, dar viabilă, o editură adevărată cu un birou în West Broadway (cu o chirie ieftină ca braga pe vremea aceea, în Tribeca, zonă care încă nu se numea Tribeca), cu un personal de patru oameni, un distribuitor, cataloage bine gândite şi un număr în creştere de autori fideli. Tatăl său nu s-a amestecat niciodată. Se numea *partenerul din umbră* şi în ultimii patru ani ai vieții sale aşa se recomanda de fiecare dată când vorbeau la telefon. Gata cu *Tatăl tău* sau *Taică-tău* ci, de fiecare dată, negreşit, *Bună, Morris, partenerul tău din umbră la telefon.* Cum să nu-i fie dor de el? Cum să nu simtă că fiecare carte pe care a publicat-o în ultimii treizeci şi cinci de ani este produsul mâinii invizibile a tatălui său?

E nouă şi jumătate. A avut intenția să o sune pe Willa să-i zică la mulți ani, dar în Anglia e două şi jumătate

acum şi, fără îndoială, ea doarme de ore bune. Se întoarce în bucătărie ca să-şi mai toarne un pahar de scotch, al treilea de când s-a întors în apartament, şi de-abia acum, pentru prima oară în seara aceasta, îşi aminteşte să verifice căsuța vocală a telefonului, gândindu-se dintr-odată că Willa ar fi putut să-l sune în timp ce el era la Marty şi Nina sau în drum spre casă dinspre Upper West Side. Sunt douăsprezece mesaje. Le ascultă pe toate, unul după altul – dar nici o veste de la Willa.

Îl pedepseşte. De-asta a acceptat ea slujba de la Exeter pentru un an şi de-asta nu sună niciodată – îl pedepseşte pentru indiscreția fără sens pe care a comis-o cu optsprezece luni în urmă, un gest stupid de slăbiciune sexuală pe care îl regreta chiar în momentul când se urca în pat cu complicea lui. În condiții normale (dar când oare e vreodată ceva normal?), Willa n-ar fi aflat niciodată, dar la scurt timp după ce a făcut ceea ce a făcut, ea a mers la ginecolog pentru controlul semianual şi i s-a spus că are ceva ce se numea chlamydia, o afecțiune uşoară, dar neplăcută care poate fi contractată doar pe cale sexuală. Doctorul a întrebat-o dacă în ultimul timp se mai culcase cu altcineva în afară de soțul ei, şi pentru că răspunsul a fost nu, vinovatul nu putea să fi fost decât sus-numitul

soț, iar când Willa i-a dat vestea în seara aceea, nu a avut de ales şi a mărturisit. Nu a dat nici un nume şi nici amănunte, dar a recunoscut că atunci când ea se afla la Chicago prezentând o lucrare despre George Eliot, el se culcase cu cineva. Nu, nu avea o amantă, nu s-a întâmplat decât o dată şi nu avea intenția să repete experiența. Îi părea rău, a spus el, regreta sincer şi profund, băuse prea mult, a fost o greşeală groaznică, dar chiar dacă ea l-a crezut, cum să nu fie furioasă, nu numai pentru că-i fusese infidel pentru prima dată în decursul căsniciei lor, nu, asta era şi-aşa rău, dar a mai şi infectat-o. O boală venerică! a strigat ea. E dezgustător! Îți bagi penisul ăla tâmpit în vaginul altei femei şi ajungi să mă infectezi pe mine! Nu ți-e ruşine, Morris? Ba da, a spus el, îi era groaznic de ruşine, mai ruşine decât îi fusese vreodată în viață.

Îl doare acum când se gândeşte la seara aceea stupidă, la împreunarea aceea frenetică şi neînsemnată ce a condus la un asemenea haos. O invitație la cină de la Nancy Greenwald, o agentă literară de vreo patruzeci de ani, cu care făcea afaceri de şase, şapte ani, divorțată, deloc neatrăgătoare, dar până în acea seară nu se gândise niciodată prea mult la ea. O cină în şase în apartamentul

lui Nancy din Chelsea, acceptase doar pentru că Willa nu era în oraş, o cină destul de plictisitoare, după cum s-a dovedit, iar atunci când cei patru oaspeţi şi-au strâns lucrurile şi au plecat, el a acceptat să mai rămână la un pahar înainte de a pleca spre casă pe jos, până în Village. Chiar atunci s-a întâmplat, cam la douăzeci de minute după ce au plecat ceilalţi, o tăvăleală scurtă şi nebunească fără absolut nici un fel de importanţă pentru niciunul. După anunţul Willei legat de chlamydia, s-a întrebat câte alte penisuri tâmpite îşi mai găsiseră alinare în vaginul lui Nancy, deşi de fapt nu fusese cine ştie ce alinare şi chiar în timp ce şi-o trăgeau, se simţise prea nefericit c-o trăda pe Willa ca să se lase în voia presupusei plăceri de moment.

După mărturisirea lui, după runda de antibiotice care au curăţat microbii venerici din sistemul Willei, a crezut că povestea se sfârşise. Ştia că l-a crezut când i-a spus că nu se întâmplase decât o dată, dar această mică lipsă de atenţie, această încălcare a solidarităţii după aproape douăzeci şi patru de ani de căsnicie zdruncinase încrederea Willei în el. Ea nu mai are încredere în el. Îl crede la pândă, în căutare de femei mai tinere şi mai frumoase, şi chiar dacă nu are nimic în gând în acest

moment, ea e convinsă că mai devreme sau mai târziu tot o să se repete. El face tot ce poate ca s-o liniştească, dar argumentele lui par să nu aibă nici un efect. E prea bătrân pentru aventuri, spune el, vrea să-şi trăiască restul zilelor alături de ea şi să moară în brațele ei. Iar ea spune: Un bărbat de şaizeci şi doi de ani e încă tânăr, o femeie de şaizeci de ani e bătrână. El spune: După toate câte le-au trăit împreună, toate coşmarurile şi durerile, după toate loviturile pe care le-au primit, toate nefericirile cărora le-au supraviețuit, cum poate un lucru neînsemnat ca acesta să schimbe ceva? Iar ea răspunde: Poate a fost prea mult pentru tine, Morris. Poate vrei s-o iei de la capăt cu altcineva.

Călătoria în Anglia nu-i ajutase. Stătuseră despărțiți trei luni şi jumătate când el a plecat într-un final într-acolo de Crăciun şi a înțeles că pentru ea această despărțire forțată era o încercare, ca să vadă dacă putea să trăiască fără el o perioadă mai lungă de timp. Până acum, experimentul pare să meargă destul de bine. Furia ei față de el s-a schimbat într-un fel de detaşare voită, o înstrăinare care l-a făcut să se simtă stânjenit în preajma ei pe tot parcursul vizitei, niciodată sigur ce să spună sau cum să se poarte. În prima noapte, nu a vrut să facă

dragoste cu el, dar apoi, când el se îndepărta, s-a întins după el în pat şi a început să-l sărute ca-n vremurile vechi, abandonându-se vechilor intimităţi ca şi când n-ar fi existat nici o problemă între ei. Asta l-a încurcat foarte tare – tovărăşia tăcută din pat noaptea, urmată de zile incoerente, pline de toane, de tandreţe şi iritare care alternau în tipare cu totul imprevizibile, sentimentul că ea îl respingea şi încerca să-l reţină totodată. N-a existat decât o singură izbucnire urâtă, o ceartă în toată regula. S-a întâmplat în a treia sau a patra zi, când se aflau încă în apartamentul ei din Exeter, îşi scoteau valizele ca să se pregătească pentru călătoria la Londra şi cearta a început aşa cum începuseră multe altele în anii care trecuseră, Willa l-a atacat pentru că nu voise să aibă copiii lor, pentru că se mulţumise doar cu fiul ei şi fiul lui drept unica lor familie, fără să aibă o familie a lor, doar ei doi şi fiul sau fiica lor, fără spectrele lui Karl sau Mary-Lee plutind în fundal, iar acum că Bobby murise şi Miles dispăruse, uite cum au ajuns, a spus ea, nu erau nimic, nu aveau nimic şi era vina lui că a convins-o cu atâţia ani în urmă să nu mai aibă încă un copil, iar ea a fost o proastă afurisită că-l ascultase. În principiu, era de acord cu ea, fusese întotdeauna de acord cu ea, dar de unde ar fi

putut să ştie ce avea să se întâmple, şi atunci când Miles a dispărut, erau prea bătrâni ca să mai aibă copii. Nu-i purta pică pentru că deschisese iarăşi subiectul, era întru totul normal să resimtă această mâhnire, această pierdere, istoria ultimilor doisprezece ani nu ar fi putut avea alte urmări, dar apoi ea a spus ceva care l-a şocat, care l-a durut atât de rău, că nu şi-a mai revenit. Dar Miles s-a întors în New York, a spus el. Ar putea lua legătura cu ei în orice zi, în orice săptămână, şi în curând tot acest capitol nefericit va lua sfârşit. În loc să-i răspundă, Willa şi-a ridicat valiza şi a aruncat-o furioasă pe podea – un gest plin de furie, mai violent decât orice răspuns pe care-l primise vreodată din partea ei. E prea târziu, a strigat ea. Miles e bolnav. Miles e rău. Miles i-a nenorocit şi din ziua aceea ea şi-l scoate din suflet. Nu vrea să-l vadă. Chiar dacă sună, nu vrea să-l vadă. Niciodată. S-a terminat, a spus ea, s-a terminat şi în fiecare noapte va cădea în genunchi şi se va ruga ca el să nu sune.

La Londra a fost oarecum mai bine. Hotelul a fost un teritoriu neutru, un tărâm al nimănui, lipsit de orice asocieri cu trecutul, şi s-au bucurat câteva zile de plimbări prin muzee şi momente petrecute prin puburi, de

întâlniri cu vechi prieteni la cină, de căutări prin librării, lăsând la o parte răsfățul sublim de a nu face absolut nimic, ceea ce părea să aibă un efect benefic asupra Willei. Într-o după-amiază, i-a citit cu voce tare din cel mai recent capitol al cărții pe care o scria despre ultimele romane ale lui Dickens. În dimineața următoare, la micul dejun, s-a interesat de încercarea lui de a găsi un nou investitor, iar el i-a povestit despre întâlnirea cu neamțul de la Târgul de Carte din Frankfurt, din octombrie, despre discuția avută cu israelianul din New York cu o lună în urmă, de măsurile pe care le luase ca să facă rost de suma necesară. Câteva zile bune, sau cel puțin nu proaste, după care a venit emailul de la Marty cu vestea morții lui Suki. Willa n-a fost de acord ca el să se întoarcă la New York, a argumentat cu patimă şi convingere de ce credea că înmormântarea va fi prea mult pentru el, dar atunci când el i-a cerut să-l însoțească, chipul ei s-a crispat, a părut descumpănită de sugestie, care după părerea lui fusese întru totul rezonabilă, şi apoi a spus că nu, nu putea. A întrebat-o de ce. Pentru că nu putea, a spus ea, repetând răspunsul în timp ce căuta cuvintele potrivite, clar luptându-se cu sine, nepregătită să ia o hotărâre definitivă în acel moment, pentru că nu era pregătită să se întoarcă,

a spus ea, pentru că avea nevoie de mai mult timp. Din nou ea i-a cerut să stea, să rămână la Londra până pe trei ianuarie, aşa cum plănuiseră inițial, iar el a înțeles că îl testa, forțându-l să aleagă între ea şi prietenii lui, şi că dacă nu o alegea pe ea, avea să se simtă trădată. Dar trebuia să se întoarcă, a spus el, nici nu se punea problema să nu se întoarcă.

O săptămână mai târziu, în timp ce stă în apartamentul lui din New York în ajun de Anul Nou, sorbind nişte scotch în sufrageria cea întunecată şi gândindu-se la soție, îşi spune în sinea lui că o căsnicie nu se salvează sau eşuează din cauza unei simple hotărâri de a pleca din Londra cu câteva zile mai devreme pentru a merge la o înmormântare. Iar dacă se salvează sau dacă eşuează din pricina aceasta, poate că îi era dat să eşueze de la bun început.

Se confruntă cu pericolul de a-şi pierde soția. Se confruntă cu pericolul de a-şi pierde afacerea. Atâta vreme cât mai are un strop de viață în el, îşi zice, amintindu-şi această frază banală, des folosită, care i-a plăcut dintotdeauna, atâta vreme cât mai are un strop de viață în el nu va permite să se întâmple vreunul din lucrurile acestea.

Unde se află acum? La granița dintre finalul inevitabil şi posibilitatea de a-şi continua viața. Una peste alta, situația e sumbră, dar există unele semne încurajatoare care-i dau motiv să spere – sau, dacă nu chiar să spere, să simtă că e încă prea devreme să cadă pradă resemnării şi disperării. Cât de mult i se pare că seamănă cu mama lui de câte ori începe să gândească în felul acesta, cu câtă încăpățânare continuă ea să trăiască înăuntrul lui. Chiar de-ar fi ca editura să se năruie la picioarele lui, chiar de-ar fi ca mariajul să i se mistuie în flăcări, fiul lui Connie Heller va găsi o cale de a reconstrui editura şi de a stinge focul. Precum Lohrke Norocosul care trece calm printr-o salvă de gloanțe. Sau ca dansul fantomatic al indienilor Oglala Sioux – şi convingerea că gloanțele omului alb se vor evapora înainte să-i atingă.

Mai bea un scotch şi apoi o porneşte clătinându-se către pat. Epuizat, atât de epuizat, încât doarme dus când încep chiotele şi focurile de artificii.

3

Ştie de ce a plecat Miles. Chiar înainte să primească scrisoarea, a fost absolut sigur că băiatul îşi petrecuse noaptea în apartament, noaptea de dinaintea dimineții în care el şi Willa vorbiseră atât de dur despre el la bucătărie.

După micul dejun, întredeschisese uşa camerei lui Miles ca să vadă dacă băiatul a venit acasă la sfârşit de săptămână, şi când a văzut că patul era gol, a intrat şi a descoperit o scrumieră plină cu mucuri de ţigări, o antologie de teatru englezesc din secolul XV uitată pe podea şi o pernă turtită, nearanjată, pe patul făcut la repezeală – semne sigure că băiatul îşi petrecuse noaptea acolo, şi dacă plecase pe furiş în acea dimineaţă fără să se mai sinchisească să-i salute, fără bună ziua sau la revedere, nu putea decât să însemne că auzise răutăţile care fuseseră spuse pe socoteala lui şi era prea supărat pentru a mai da ochii cu părinţii. Morris nu i-a zis nimic Willei despre descoperirea sa, dar atunci n-avea de ce să-şi închipuie că acea discuţie avea să conducă la un răspuns atât de drastic din partea lui Miles. Se simţea groaznic că putuse să spună aşa ceva, furios pe sine însuşi că nu luase mai hotărât apărarea băiatului împotriva atacurilor dure ale Willei, dar şi-a imaginat că va avea şansa de a-şi cere scuze data următoare când aveau să se întâlnească, de a clarifica oarecum lucrurile şi de a lăsa totul în urmă. Apoi a venit scrisoarea, scrisoarea nebunească, prefăcut veselă, cu vestea tulburătoare că Miles renunţase la facultate. *Sătul de şcoală.* Băiatul nu era

sătul de şcoală. Îi plăcea şcoala, obţinea cu uşurinţă rezultate remarcabile şi chiar cu două săptămâni în urmă, atunci când se întâlniseră la micul dejun de duminică, la Joe Junior, Miles îi vorbise despre cursurile la care intenţiona să se înscrie în ultimul an. Nu, renunţarea fusese un gest ostil de răzbunare şi de autosabotare, o sinucidere simbolică, şi în mintea lui Morris nu exista nici urmă de îndoială că totul era rezultatul direct al acelei conversaţii auzite întâmplător în apartament, cu câteva zile înainte.

Totuşi, încă nu exista nici un motiv de panică. Miles se ducea la Los Angeles să stea câteva săptămâni cu mama sa şi Morris nu trebuia decât să pună mâna pe telefon şi să-l sune. O să facă tot ce-i stătea în puteri ca să-i bage băiatului minţile-n cap şi dacă asta nu dădea rezultate, o să zboare în California şi o să discute cu el faţă-n faţă. Dar nu numai că Miles nu era acasă la Mary-Lee, dar nici Mary-Lee nu era acasă. Se afla în San Francisco, ca să filmeze episodul pilot al unui serial de televiziune, a vorbit cu Korngold, cel care i-a spus că nu mai ştia nimic de Miles de mai bine de o lună şi că acesta nu avea în plan să viziteze California deloc în vara aceea.

Începând din acel moment, s-au trezit cu toții implicați, toți patru, cei doi părinți naturali şi cei doi părinți vitregi, şi când au angajat un detectiv particular să-l caute pe băiatul dispărut, fiecare cuplu a suportat jumătate din cheltuieli, trăind opt luni negre de rapoarte care nu spuneau nimic, nici o pistă, nici un motiv de speranță, nici o fărâmă de informație. Morris era adeptul convins al teoriei că Miles dispăruse intenționat, dar după trei, patru luni şi Willa şi Korngold începuseră să se îndoiască, ajungând treptat la concluzia că Miles era mort. Vreun accident oarecare, credeau ei, poate vreo crimă, poate chiar sinucidere, era imposibil de spus. Mary-Lee adoptase o poziție agnostică în această privință – pur şi simplu nu ştia. Ar fi putut fi mort, da, dar pe de altă parte, puştiul avea *probleme*, tragedia lui Bobby fusese o lovitură puternică, de atunci Miles se închisese în sine şi era clar că avea *multe de lămurit.* Fuga era un lucru prostesc, bineînțeles, dar poate că în final avea să iasă ceva bun din asta, poate că trăind pe cont propriu o vreme o să-şi revină. Morris nu respingea această analiză. De fapt, atitudinea lui Mary-Lee i s-a părut chiar impresionantă – calmă, înțelegătoare şi înțeleaptă, fără să-l judece pe Miles, ci încercând mai degrabă să-l înțeleagă –, iar acum

că erau cu toții prizonieri ai acestei situații de criză, şi-a dat seama că mama cea indiferentă, iresponsabilă, era mult mai ataşată de fiul ei decât îşi imaginase el. Dacă a existat ceva pozitiv în dispariția lui Miles, acesta a fost schimbarea de percepție în ceea ce o privea pe Mary-Lee. Nu mai erau duşmani. Acum deveniseră aliați, poate chiar prieteni.

Apoi a sunat Bing Nathan şi totul s-a răsturnat din nou. Miles lucra ca ajutor de bucătar în Chicago şi primul impuls al lui Morris a fost să meargă să vorbească cu el – nu ca să ducă muncă de convingere, ci doar ca să vadă ce se petrecea – dar Willa s-a împotrivit şi după ce a sunat în California ca să le dea vestea cea bună lui Mary-Lee şi Korngold, aceştia i-au luat partea Willei. Argumentul lor a fost următorul: băiatul împlinise douăzeci şi unu de ani şi era capabil să ia propriile hotărâri; atâta vreme cât era sănătos, atâta vreme cât nu avea probleme cu legea, atâta vreme cât nu era într-un spital de boli nervoase, atâta vreme cât nu le cerea bani, nu aveau nici un drept să-l forțeze să facă ceva împotriva voinței lui – nici măcar să-l oblige să vorbească cu ei, ceea ce, evident, el nu dorea să facă. Dă-i un pic de timp, au spus ei. Îşi va reveni.

Dar Morris nu i-a ascultat. În dimineața următoare a luat avionul până la Chicago şi pe la ora trei îşi parca maşina închiriată peste drum de Duke's, un bufet prăpădit, foarte aglomerat, dintr-un cartier dubios din South Side. Două ore mai târziu, Miles a ieşit din restaurant îmbrăcat în jacheta lui de piele (cea pe care Morris i-o cumpărase când împlinise nouăsprezece ani); arăta bine, foarte bine de fapt, un pic mai înalt şi mai împlinit decât la acel mic dejun de duminică, în urmă cu opt luni şi jumătate, şi lângă el se afla o negresă înaltă, atrăgătoare, care părea să aibă vreo douăzeci şi ceva de ani şi când au ieşit amândoi pe uşă, Miles şi-a trecut brațul în jurul umerilor femeii, a tras-o înspre el şi a sărutat-o pe gură. A fost un sărut vesel, sărutul unui bărbat care tocmai şi-a terminat cele opt ore de muncă şi s-a întors la femeia pe care o iubeşte, iar femeia a râs la această izbucnire bruscă de afecțiune, l-a cuprins cu brațele şi i-a întors sărutul. O clipă mai târziu, mergeau pe stradă amândoi, ținându-se de mână şi vorbind în felul acela intens, intim posibil doar într-o prietenie foarte strânsă, în iubirile cele mai fierbinți, şi Morris a rămas locului, încremenit pe scaunul maşinii sale închiriate, neîndrăznind să lase geamul în jos şi să-l strige pe Miles,

neîndrăznind să coboare din maşină şi să fugă după el, iar zece secunde mai târziu Miles şi femeia aceea au luat-o la stânga, la primul colț de stradă şi au dispărut.

A mai făcut-o de trei ori de atunci, o dată în Arizona, o dată în New Hampshire şi o dată în Florida, întotdeauna pândind dintr-un loc de unde nu putea fi văzut, din parcarea depozitului în care Miles încărca lăzi în remorca unui camion, în holul hotelului unde băiatul a trecut pe lângă el în viteză într-o uniformă de hamal, în micul parc în care a stat într-o zi în timp ce fiul lui citea *Marele Gatsby* şi apoi a vorbit cu liceana drăguță care se întâmpla să citească aceeaşi carte, întotdeauna tentat să facă un pas înainte şi să rostească ceva, întotdeauna tentat să işte o ceartă, să-l lovească, să-l ia în brațe, să-şi ia băiatul în brațe şi să-l sărute, dar niciodată nu făcea nimic, niciodată nu zicea nimic, rămânând ascuns, urmărindu-l pe Miles cum se maturizează, urmărindu-şi fiul transformându-se într-un bărbat în timp ce propria lui viață se preface în ceva mărunt, prea mărunt ca să-i mai pese de ceva, ascultând tirada Willei în Exeter, cât rău i se făcuse ei, Willei lui cea curajoasă, cea chinuită, Bobby dus dintre cei vii, Miles dispărut, şi totuşi el perseverează cu îndârjire, niciodată nu poate să renunțe, tot gândindu-se

că povestea nu a ajuns la final, şi atunci când gândul la această poveste devine de nesuportat, se mai înveseleşte uneori cu reverii copilăreşti despre costumații diverse, despre o deghizare atât de bună, încât nici măcar propriul său fiu să nu-l recunoască, un demon al deghizării în maniera lui Sherlock Holmes, nu doar în ce priveşte hainele şi pantofii, dar şi un chip cu totul diferit, un păr cu totul diferit, o voce cu totul diferită, o transformare totală dintr-o ființă într-alta, şi câți bătrânei n-a inventat de când i-a venit această idee, pensionari ridați şchiopătând cu bastoanele lor şi cu cadrele ajutătoare de aluminiu, bătrâni cu coame albe, cu bărbi albe, înfoiate, ca Walt Whitman la bătrânețe, un moşulică prietenos care s-a rătăcit şi îl opreşte pe tinerel pentru a-i cere indicații şi apoi ar începe să vorbească, bătrânelul l-ar invita pe tânăr la un pahar şi încetul cu încetul cei doi s-ar împrieteni, iar acum că Miles locuieşte în Brooklyn, acolo, în Sunset Park, lângă Cimitirul Green-Wood, inventează un alt personaj, un personaj newyorkez pe care-l numeşte Omul Conservă, unul din acei bătrâni jerpeliți care scotocesc prin coşuri de gunoaie şi tomberoane după sticle şi conserve, cinci cenți sticla, cinci cenți conserva, un mod anevoios de a-ți câştiga existența, dar vremurile sunt grele

şi nu trebuie să te plângi, iar în mintea lui, Omul Conservă este un indian Mohawk, un descendent al indienilor Mohawk care s-au stabilit în Brooklyn în prima parte a secolului trecut, membru al comunității indienilor Mohawk care au venit aici ca să devină muncitori în construcții pe şantierele clădirilor înalte care se ridicau în Manhattan, indieni Mohawk pentru că din cine ştie care motiv, indienii Mohawk nu se tem de înălțime, se simt în largul lor în aer şi sunt în stare să danseze de-a lungul bârnelor şi a grinzilor metalice fără cea mai mică teamă sau de şovăială provocată de amețeală, iar Omul Conservă este un descendent al acelor oameni neînfricați care au construit zgârie-norii din Manhattan, un ins țăcănit, din păcate, nu prea zdravăn la cap, un nebun bătrân şi prostănac care-şi duce zilele împingând căruciorul de cumpărături prin cartier, adunând sticle şi conserve care îi vor aduce fiecare câte cinci bani, iar atunci când Omul Conservă vorbeşte, îşi punctează adesea remarcile cu sloganuri comerciale absurde, aiurea precum: *Aş merge o milă pentru un Camel* sau: *Nu pleca de-acasă fără ea*, sau: *Întinde mâna şi atinge pe cineva*, şi poate că Miles îl va găsi amuzant pe bărbatul care ar merge o milă pentru un Camel şi când Omul Conservă se plictiseşte de sloganurile

comerciale, va începe să citeze din Biblie, rostind lucruri ca: *Vântul bate înspre sud şi se întoarce către nord, se-nvârteşte continuu* sau *Şi ceea ce se întâmplă este ceea ce trebuie să se-ntâmple*[2], şi tocmai când Miles e pe punctul să se întoarcă şi să plece, Omul Conservă îşi va apropia fața de a lui şi va striga: *Aminteşte-ți, băiete! Falimentul nu e sfârşitul! E doar un nou început!*

E ora zece dimineața, prima dimineață a noului an, iar el stă într-un separeu de la Joe Junior's, cantina de la intersecția lui Sixth Avenue cu Twelfth Street, acolo unde a vorbit ultima dată cu Miles cu mai bine de două mii şapte sute de zile în urmă, stând, din întâmplare, în acelaşi separeu în care au stat ei doi în acea dimineață, şi îşi mănâncă ochiurile şi pâinea prăjită, cochetând cu ideea de a se transforma în Omul Conservă. Joe Junior's este un local mic, o speluncă dintr-un cartier simplu, sărăcăcios, cu tejghea din plastic laminat curbată, cu bordură cromată, cu opt taburele rotative, trei mese lângă fereastra din față şi patru separeuri de-a lungul peretelui dinspre nord. Mâncarea este mediocră, în cel mai bun caz, meniul standard al unui bufet specializat în mâncare

---

[2] Ecleziast 1.6 şi 1.9.

prăjită, cu vreo douăzeci de combinații de mic dejun, sendvişuri cu şuncă la grătar şi brânză, salate cu ton, hamburgeri, sendvişuri calde cu carne de curcan şi inele de ceapă prăjite. N-a gustat niciodată inelele de ceapă, dar legenda spune că unul dintre foştii clienți fideli ai localului, Carlton Rabb, acum decedat, era atât de îndrăgostit de ele, încât a adăugat o clauză testamentului lui prin care se stipula ca o porție din inelele de ceapă prăjite de la Joe Junior să-i fie furişată în sicriu înainte ca trupul să-i fie aşezat pentru odihna veşnică. Morris este perfect conştient de defectele unui bufet precum Joe Junior's, dar printre avantajele acestuia se numără absența totală a muzicii, şansa de a trage cu urechea la conversații interesante, adesea hilare, spectrul larg al clientelei (de la cerşetori fără adăpost până la proprietari înstăriți) şi, cel mai important, rolul pe care îl joacă în amintirea lui. Joe Junior's era locul micului dejun ritualic de sâmbăta, locul unde îi aducea pe băieți la fiecare sfârşit de săptămână când erau mici, diminețile liniştite de sâmbătă când toți trei plecau în vârful picioarelor din apartament în timp ce Willa mai prindea o oră sau două de somn, când stătea în locul acesta, în acest mic restaurant prăpădit de la intersecția lui Sixth Avenue cu

Twelfth Street, se întorcea în vremea acelor nenumărate sâmbete de demult şi-şi reamintea raiul în care a trăit odinioară.

Bobby şi-a pierdut interesul pentru localul acela când a împlinit treisprezece ani (băiatului îi plăcea să doarmă), dar Miles a continuat tradiția până la terminarea liceului. Nu în fiecare sâmbătă dimineața, bineînțeles, cel puțin nu după ce a împlinit şapte ani şi a început să joace în liga locală de baseball a copiilor, dar destul de des cât să simtă că încăperea aceea era încă saturată de prezența lui. Un băiețel atât de deştept, un băiețel atât de serios, cu atât de puțină voioşie pe chipul lui sobru, dar dincolo de suprafață avea un fel de veselie jucăuşă interioară şi cât îi plăcea când îşi imaginau diferite echipe pe care le creau folosind nume reale de jucători, de pildă, o echipă încropită din părți ale corpului, cu o linie de câmp formată din Bill Hands, Barry Foote, Rollie Fingers, Elroy Face, Ed Head[3] şi Walt „Fără gât" Williams, alături de rezerve ca Tony Amas (Braț) şi Jerry Hairston (Păr), sau echipa financiară formată din Dave Cash, Don Money, Bobby Bonds, Barry Bonds, Ernie Banks, Elmer Pence, Bill

---

[3] Nume reprezentând părți ale corpului: *hand* – mână, *foot* – picior, *finger* – deget, *face* – față, *head* – cap (în engl., în orig.) (n. t.).

Pounds şi Wes Stock[4]. Da, lui Miles îi plăceau asemenea absurdităţi când era copil şi atunci când izbucnea în râs, era un râs puternic şi de nestăvilit, care-l aprindea la faţă, îl lăsa fără suflare, ca şi când vreo fantomă nevăzută îl gâdila pe tot trupul. Dar cel mai adesea micul dejun trecea pe planul doi, în urma conversaţiilor despre colegi de clasă, despre aversiunea lui pentru lecţiile de pian (în cele din urmă a renunţat), certurile lui cu Bobby, temele, cărţile pe care le citea, şansele celor de la Mets şi ale fotbaliştilor de la Giants, cum să arunci cel mai bine la baseball. Dintre toate regretele pe care le-a acumulat Morris de-a lungul vieţii sale, cea mai puternică e tristeţea persistentă că tatăl său nu a apucat să-şi cunoască nepotul, dar dacă ar fi trăit şi dacă prin vreun miracol ar fi dus-o până la adolescenţa băiatului, ar fi avut fericirea de a-l vedea pe Miles aruncând, semănând aidoma cu el la tinereţe, dreptaci, dovada vie că toate orele pe care le petrecuse învăţându-şi fiul să arunce cum trebuie nu fuseseră în zadar şi chiar dacă Morris nu fusese niciodată bun la aruncări, transmisese fiului lecţiile primite de la

---

[4] *Cash* – bani gheaţă, *money* – bani, *bonds* – obligaţiuni, *bank* – bancă, *pence* – penny, *pounds* – lire sterline, *stock* – acţiuni (în engl., în orig.) (n. t.).

tatăl său şi până ca Miles să renunțe în anul întâi, rezultatele fuseseră promițătoare, nu, mai mult decât promițătoare – excelente. Poziția de aruncător era ideală pentru el. Singurătate şi putere, concentrare şi voință, lupul singuratic care stă în mijlocul terenului, ducând tot jocul pe umerii săi. Pe vremea aceea totul se reducea la mingi rapide şi mingi lente, aruncări şi o muncă nesfârşită de rafinare a tehnicii, mişcarea fluidă, brațul care zvâcnea înainte în acelaşi unghi de fiecare dată, piciorul drept îndoit şi proptit în cauciuc până în momentul degajării, însă nu erau aruncări cu boltă sau laterale, la şaisprezece ani era încă în creştere şi brațele tinere pot fi distruse de elanul nefiresc cerut pentru a arunca o minge bună. A fost dezamăgit, da, dar niciodată nu l-a învinovățit pe Miles că a renunțat. Autoflagelarea de a-i fi supraviețuit lui Bobby ceruse un sacrificiu anume, aşa că a renunțat la lucrul care-i plăcea cel mai mult. Dar a te forța să renunți la ceva nu este acelaşi lucru cu a renunța în adâncul sufletului. Cu patru ani în urmă, atunci când Bing a sunat ca să raporteze primirea unei alte scrisori – din Albany, California, chiar lângă Berkeley – a spus că Miles era aruncătorul unei echipe din Liga de Amatori din Bay Area, care juca cu studenți care nu fuseseră destul de buni sau

destul de interesați pentru a deveni jucători profesioniști, totuşi era o competiție serioasă, iar el făcea figură bună, a spus Miles, câştigând de două ori mai multe meciuri decât pierduse, şi într-un final învățase cum să arunce cu boltă. A povestit că cei de la San Francisco Giants sponsorizau o competiție preliminară în aer liber în luna aceea, iar coechipierii lui îl îndemnau să participe, recomandându-i să mintă în privința vârstei şi să le spună că avea nouăsprezece ani şi nu douăzeci şi patru, dar el nu voia. Cum să semneze el un contract pentru a juca în liga juniorilor, a spus el. Absurd.

Omul Conservă se gândeşte, îşi aminteşte, alege din nenumăratele dimineți de sâmbătă în care a luat micul dejun aici împreună cu băiatul şi acum, în timp ce ridică mâna şi cere nota de plată, chiar cu un minut sau două înainte să iasă din nou în aerul rece, îşi aminteşte ceva ce nu i-a mai trecut prin minte de ani de zile, un ciob dezgropat, o bucățică strălucitoare de sticlă pe care să şi-o pună în buzunar şi s-o ia acasă cu el. Miles avea zece, unsprezece ani. Era una din primele dăți când veneau aici fără Bobby, doar ei doi stând unul în fața celuilalt într-un separeu, poate chiar acest separeu, poate altul, nu-şi aduce aminte care anume, iar băiatul adusese cu el un

referat pe care-l scrisese (era în clasa a cincea sau a şasea), nu, nu chiar un referat, o lucrare scurtă de şase, şapte sute de cuvinte, o analiză a cărții pe are profesorul le-o dăduse ca temă, cartea pe care o citiseră şi o tot discutau în ultimele săptămâni, şi acum fiecare elev trebuia să scrie o lucrare, o interpretare a romanului pe care-l terminaseră cu toții, *Să ucizi o pasăre cântătoare*, o carte dulce, simțea Morris, o carte bună pentru copiii de vârsta aceea, iar băiatul voia ca tatăl său să citească ce scrisese. Omul Conservă îşi aminteşte cât de încordat părea băiatul în timp ce scotea cele trei coli de hârtie, cele patru coli de hârtie din rucsac, aşteptând judecata tatălui său asupra a ceea ce scrisese, prima lui încercare de critică literară, prima lui temă serioasă, şi din privirea băiatului, tatăl lui a înțeles cât muncise şi gândise lucrând la această mică lucrare. Lucrarea era despre răni. Tatăl celor doi copii, avocatul, nu vede cu un ochi, a scris băiatul, şi negrul pe care-l apără de acuzația falsă de viol are un braț beteag şi, mai târziu în carte, atunci când fiul avocatului cade din copac, îşi rupe brațul, acelaşi braț ca acela beteag al negrului nevinovat, stângul sau dreptul, Omul Conservă nu-şi mai aduce aminte, şi rostul tuturor acestor lucruri, scria micuțul Miles, este că rănile sunt o

parte esențială a vieții şi până nu eşti rănit într-un fel sau altul, nu poți deveni bărbat. Tatăl său s-a întrebat cum de un copil de zece, unsprezece ani să citească o carte cu atâta atenție, să pună cap la cap atâtea elemente disparate, neevidențiate ale unei poveşti şi să vadă tiparul care se formează pe parcursul sutelor de pagini, să audă notele care se repetă, note care se pot pierde atât de uşor în vârtejul fugilor şi cadențelor care formează întregul unei cărți, şi nu doar că era impresionat de mintea care acordase o atât de mare atenție celor mai mici amănunte ale romanului, dar era impresionat şi de inima care ajunsese la o concluzie atât de profundă. Până când nu te rănești, nu poți deveni bărbat. I-a spus băiatului că făcuse o treabă excelentă, că mulți cititori de două sau trei ori mai în vârstă decât el nu ar fi putut niciodată să scrie ceva nici pe jumătate atât de frumos ca lucrarea lui şi că doar cineva cu un suflet mare ar fi putut analiza cartea în felul acela. Era foarte emoționat, i-a spus el fiului său în acea dimineață în urmă cu şaptesprezece, optsprezece ani, şi de fapt încă e emoționat de ideile din acea lucrare scurtă, şi în timp ce-şi ia restul de la casă şi iese în frig, aceste gânduri continuă să-l preocupe şi chiar înainte de a

ajunge acasă, Omul Conservă se opreşte şi se întreabă: Când?

4

A venit la New York ca să joace în *Zile fericite* a lui Beckett. Va fi Winnie, femeia îngropată până la brâu în Actul I şi apoi îngropată până la gât în Actul II, iar provocarea care o aşteaptă, formidabila provocare va fi să reziste în cadrul acesta constrictiv o oră şi jumătate, recitând un monolog care se ridică la şaizeci de pagini, cu întreruperi sporadice din partea nevolnicului Willie, în mare parte invizibil, şi nu se poate gândi la nici un rol dramatic pe care l-a jucat în trecut, nici Nora, nici Miss Julie, nici Blanche, nici Desdemona, care să fi fost mai solicitant decât acesta. Dar o iubeşte pe Winnie, răspunde profund la combinația de patos, comedie şi groază din piesă, şi chiar dacă Beckett este deosebit de dificil, cerebral, câteodată obscur, limbajul este atât de curat şi precis, atât de minunat în simplitatea lui, încât chiar şi senzația pe care i-o dau cuvintele care-i ies din gură îi produce o plăcere fizică. Limbă, palat, buze şi gât sunt toate în armonie în timp ce rosteşte tiradele lungi, sacadate ale lui Winnie, iar acum că a înțeles şi a memorat într-un final textul, repetițiile merg vizibil din ce

în ce mai bine, iar atunci când vor începe reprezentațiile preliminare, de-acum în zece zile, speră că va fi pregătită să ofere interpretarea sperată. Tony Gilbert a fost dur cu ea şi de fiecare dată când tânărul regizor o întrerupe pentru că a făcut un gest greşit sau nu a făcut o pauză destul de lungă între fraze, se consolează cu gândul că a implorat-o să vină la New York ca s-o joace pe Winnie, că i-a spus în repetate rânduri că nici o actriță în viață nu putea juca mai bine rolul acesta. A fost dur cu ea, da, dar piesa este dură, iar ea a muncit din greu, chiar neglijându-şi corpul pentru a lua cele zece kilograme în greutate de care simțea că are nevoie ca să devină Winnie, ca să intre în pielea lui Winnie (*În jur de cincizeci de ani, bine conservată, blondă de preferință, plinuță, brațe şi umeri goi, bluză decoltată, piept voluminos...*), şi şi-a făcut conştiincioasă temele ca să se pregătească, citind cărți despre Beckett, studiindu-i corespondența cu Alan Schneider, regizorul inițial al piesei, iar acum ştie că o *scafă* este un pahar plin ochi, că o *şpargă* este o sfoară din fibre folosită de grădinari, că vorbele pe care la rosteşte Winnie la începutul Actului II, *Salutare, lumină sfântă*, sunt un citat din Cartea a III-a a *Paradisului pierdut*, că *fagii verzi* vine din *Odă unei privighetori*, şi că *pasărea zorilor* vine din

Hamlet. Care este lumea în care se desfăşoară piesa nu i-a fost niciodată prea limpede, o lume fără întuneric, o lume a luminii fierbinţi, nesfârşite, un fel de purgatoriu, poate, un pustiu post-uman al posibilităţilor tot mai limitate, al mişcării tot mai limitate, dar totodată bănuieşte că această lume ar putea fi tocmai scena pe care va juca ea şi chiar dacă Winnie este practic singură, vorbind cu sine şi cu Willie, este de asemenea conştientă că se află în prezenţa altora, că publicul este undeva acolo, în întuneric. *Cineva încă mă mai priveşte. Încă ţine la mine. Tocmai asta mi se pare minunat. Ochi aţintiţi în ochii mei.* Asta poate înţelege. Toată viaţa ei asta a însemnat, doar asta.

Este a treia zi a anului, seara de sâmbătă, trei ianuarie, şi Morris ia cina cu Mary-Lee şi Korngold la Odeon, nu departe de mansarda din Tribeca pe care au închiriat-o pentru cele patru luni cât vor sta în New York. Au sosit în oraş tocmai când el se pregătea să plece în Anglia şi deşi au vorbit la telefon de câteva ori în ultimele luni, nu s-au mai văzut de mult, din 2007, crede, poate chiar din 2006. Mary-Lee tocmai a împlinit cincizeci şi patru de ani şi scurta lor căsnicie plină de certuri acum nu mai este decât o amintire palidă. Nu-i poartă nici un fel de pică sau de ranchiună, de fapt îi e chiar dragă, dar încă e un

mister, un amestec bizar de căldură şi respingere, de inteligență ascuțită ascunsă în spatele unor maniere obraznice, grosolane, pe rând inimoasă şi egoistă, amuzantă şi plictisitoare (are tendința de a bate câmpii câteodată), vanitoasă şi cu totul indiferentă față de persoana ei. Dovadă este cât a luat în greutate pentru noul rol. Întotdeauna a fost mândră de silueta ei zveltă, bine întreținută, şi-a făcut griji pentru conținutul de grăsimi din fiecare îmbucătură pe care o băga în gură, şi-a făcut o religie din a mânca *sănătos,* dar acum, de dragul profesiei, şi-a azvârlit liniştită dieta pe apa sâmbetei. Morris este descumpănit de această versiune mai plinuță, mai amplă a fostei sale soții, şi îi spune că e frumoasă la care ea răspunde, râzând şi apoi umflându-şi obrajii: un hipopotam mare şi frumos. Dar chiar *este* frumoasă, gândeşte el, tot frumoasă, chiar şi acum, şi spre deosebire de cele mai multe actrițe din generația ei, nu şi-a mutilat fața cu chirurgii plastice sau cu injecții pentru îndepărtarea ridurilor, pentru simplul motiv că intenționează să muncească cât mai mult, până la adânci bătrâneți, dacă se poate şi, după cum i-a spus odată în glumă, „Dacă toate actrițele de şaizeci de ani arată ca

nişte ciudățenii de treizeci de ani, cine mai rămâne să joace rolurile de mame şi bunici?”.

Joacă de mult timp, de când avea douăzeci de ani, şi nu-i om în restaurantul aglomerat care să nu ştie cine este, ocheade după ocheade sunt aruncate înspre masa lor, *ochii ațintiți în ochii ei*, dar ea se preface că nu le dă atenție, este obişnuită cu astfel de lucruri, dar Morris simte că pe ascuns îi fac plăcere, că adulația aceasta tăcută este un dar ce nu-şi pierde farmecul niciodată. Nu mulți actori reuşesc să o mențină treizeci de ani, mai ales femei, mai ales femei care joacă în filme, dar Mary-Lee a fost deşteaptă şi flexibilă, dispusă să se reinventeze la fiecare pas al carierei. Chiar în timpul primei serii de filme de succes care au lansat-o, făcea pauze pentru a juca în piese, întotdeauna piese bune, cele mai bune, de-ale Bardului şi moştenitorilor săi moderni, Ibsen, Cehov, Williams, Albee, şi apoi, când a ajuns pe la treizeci şi cinci de ani şi marile studiouri au încetat să mai facă filme serioase, nu a ezitat să accepte roluri în mici filme independente, cu buget redus (multe dintre ele produse de Korngold), şi apoi, după mulți ani, când a ajuns să joace roluri de mame, a trecut la televiziune, jucând într-un serial intitulat *Martha Kane*, *avocatul apărării*, un serial pe

care Morris şi Willa chiar îl urmăreau din când în când, şi în cei cinci ani cât a rulat acel serial, ea a atras un public de milioane de telespectatori şi a devenit şi mai îndrăgită, adică foarte îndrăgită. Dramă şi comedie, fete bune şi fete rele, secretare conştiincioase şi curve drogate, neveste, iubite şi amante, o cântăreaţă şi o pictoriţă, o poliţistă sub acoperire şi primăriţa unui oraş mare, a jucat tot soiul de roluri în tot soiul de filme, multe dintre ele chiar bunicele, câteva slabe şi stângace, dar Morris nu-şi poate aminti nici o interpretare mediocră, ba chiar câteva interpretări memorabile, care l-au emoţionat aşa cum l-a emoţionat s-o vadă jucând-o pe Cordelia, în 1978. E bucuros că joacă Beckett, i se pare înţelept că a acceptat un rol atât de dificil şi în timp ce o priveşte acum peste masă, se întreabă de unde vine puterea acestei femei atrăgătoare, dar întru totul obişnuite, această femeie cu toanele ei şi pasiunea vulgară pentru glume deocheate, puterea de a se transforma în personaje atât de diverse, distincte şi total diferite, de a te face să simţi că poartă înăuntrul ei toată umanitatea. Oare e nevoie de un act de curaj să stea şi să-şi pună sufletul pe tavă în faţa unor străini din public sau de vreun impuls, vreo nevoie de a fi privită, o lipsă nesăbuită de inhibiţie care o împinge să facă aşa ceva?

Niciodată nu a putut localiza granița care separă viața de artă. Renzo este la fel ca Mary-Lee, amândoi sunt prizonierii carierei lor, de ani de zile amândoi se tot lansează dintr-un proiect într-altul, amândoi au creat opere de artă nepieritoare, şi totuşi viețile lor au fost o harababură, ambii au divorțat de două ori, ambii cu un talent nemaivăzut de a-şi plânge de milă, ambii sunt total inaccesibili celorlalți – nu neapărat ființe umane eşuate, dar nici învingătoare. Suflete rănite. Umblând cu rănile căscate, deschizându-şi venele şi sângerând în public.

I se pare ciudat să se afle acum alături de ea, aşezat în fața fostei soții şi a soțului ei, aşezat într-un alt separeu dintr-un alt restaurant newyorkez, ciudat pentru că dragostea pe care a simțit-o odinioară pentru ea acum a dispărut cu totul şi ştie că Korngold este un soț mult mai bun decât ar fi putut fi el vreodată şi că e norocoasă că un asemenea bărbat are grijă de ea, o sprijină atunci când începe să se clatine, îi dă sfaturile pe care ea le ascultă şi le urmează de ani de zile, o iubeşte într-un fel care îi domoleşte neliniştile şi furiile dezlănțuite, în timp ce el, Morris, nu a reuşit niciodată s-o iubească aşa avea nevoie să fie iubită, nu a putut niciodată să-i dea sfaturi legate de carieră, nu a putut niciodată s-o sprijine sau să înțeleagă

ce gânduri îi treceau prin capul ei frumos. Îi e mult mai bine decât acum treizeci de ani şi recunoaşte meritul lui Korngold, îl admiră că a salvat-o după două căsnicii ratate, că a aruncat sticlele de vodcă şi flacoanele de pastile pe care începuse să le colecționeze după cel de-al doilea divorț, a fost lângă ea în momentele probabil chinuitoare şi, în afară de ce a făcut pentru Mary-Lee, Morris îl admiră pur şi simplu, pentru ceea ce e şi cum e, nu numai pentru că s-a purtat frumos cu fiul său în anii când băiatul se mai lăsa văzut, nu numai pentru că s-a frământat din cauza dispariției lui Miles ca un adevărat membru al familiei, ci şi pentru că a descoperit cu mulți ani în urmă că Simon Korngold este un om întru totul plăcut şi lui Morris îi place cel mai mult la el faptul că nu se plânge niciodată. Toată lumea suferă din cauza crizei, a recesiunii, sau cum îi spun oamenii când vorbesc despre noua depresiune economică, editorii nu fac excepție, bineînțeles, dar Simon stă şi mai rău decât el, industria filmelor independente este distrusă, casele de producție şi distribuitorii îşi strâng lucrurile ca pe nişte scaune pliante şi dispar pe zi ce trece, sunt deja doi ani de când a făcut ultimul film, ceea ce înseamnă că, neoficial, s-a retras în toamna aceasta, acceptând să predea cursuri de film la

UCLA în loc să facă filme, dar nu regretă, sau cel puțin nu arată nici un fel de regret, şi drept explicație pentru ceea ce i s-a întâmplat spune doar că are cincizeci şi opt de ani şi că filmele independente sunt treabă de tineri. Căutarea istovitoare de fonduri îți poate zdrobi moralul dacă nu eşti din oțel, spune el, şi chestia e că el nu mai este din oțel.

Dar asta vine mai târziu. Discuția despre Winnie şi *Salutare, lumină sfântă* şi despre oameni de oțel nu începe până când nu atacă motivul care a făcut-o pe Mary-Lee să-l sune pe Morris în urmă cu trei ore şi să-l invite la cină. Are veşti. E primul subiect din program, şi la câteva clipe după ce intră în restaurant şi îşi ocupă locurile la masă, Mary-Lee îi spune despre mesajul pe care l-a găsit pe telefon la patru în acea dupăamiază.

Era Miles, spune ea. I-am recunoscut vocea.

Vocea, spune Morris. Vrei să spui că nu şi-a lăsat numele?

Nu. Doar mesajul – un mesaj scurt, buimac. După cum urmează, citat integral. *Ăăă.* Pauză lungă. *Scuze.* Pauză lungă. *O să revin.*

Eşti sigură că era Miles?

Absolut.

Korngold spune:

Încă încerc să-mi dau seama ce înseamnă *scuze*. Scuze c-am sunat? Scuze că e prea agitat ca să lase un mesaj ca lumea? Scuze pentru tot ce-a făcut?

Imposibil de spus, răspunde Morris, dar sunt tentat să merg pe varianta cu agitația.

Ni se pregăteşte ceva, spune Mary-Lee. Foarte curând. Într-una din zile.

Am vorbit cu Bing azi-dimineață, spune Morris, doar ca să văd dacă totul e în ordine. Mi-a spus că Miles are o prietenă, o tânără cubaneză din Florida, a stat la New York vreo săptămână, în vizită la el. Cred că a plecat astăzi. După spusele lui Bing, plănuia să ia legătura cu noi imediat cum pleca ea. Asta ar explica mesajul.

Dar de ce să mă sune pe mine şi nu pe tine? întreabă Mary-Lee.

Pentru că Miles crede că sunt încă în Anglia şi n-are cum să dea de mine până luni.

Şi de unde ştie asta? întreabă Korngold.

Se pare c-a sunat la biroul meu acum două, trei săptămâni şi i s-a spus că mă voi întoarce la muncă pe cinci. În orice caz, asta a raportat Bing şi nu văd de ce l-ar fi mințit băiatul.

Îi datorăm multe lui Bing Nathan, spune Korngold.

Îi datorăm totul, spune Morris. Încearcă numai să-ți imaginezi ultimii şapte ani fără el.

Ar trebui să facem ceva pentru el, spune Mary-Lee. Să-i scriem un cec, să-l trimitem într-o croazieră în jurul lumii, ceva.

Am încercat, spune Morris, dar nu acceptă nici un ban de la mine. A fost foarte jignit prima dată şi încă şi mai jignit a doua oară când m-am oferit să-l plătesc. Spune: Nu se face să iei bani pentru că te porți omeneşte. Un tânăr cu principii. Respect asta.

Ce altceva? întreabă Mary-Lee. Vreo vorbă despre cum îi merge lui Miles?

Nu mare lucru, răspunde Morris. Bing zice că e mai degrabă retras, dar că ceilalți oameni din casă îl plac şi că se înțelege bine cu ei. Tăcut, ca de obicei. Puțin deprimat, ca de obicei, dar că apoi s-a mai înviorat când a venit fata.

Şi acum a plecat, spune Mary-Lee, iar el a lăsat un mesaj pe telefonul meu spunând că va suna din nou. Nu ştiu ce-o să fac când o să-l văd. Să-l pălmuiesc, sau să-l iau în brațe şi să-l sărut?

Fă-le pe amândouă, spune Morris. Palma la început, apoi sărutul.

Discuția despre Miles se întrerupe după asta şi trec la *Zile fericite*, la viitorul filmelor independente, la strania moarte a lui Steve Cochran, la avantajele şi dezavantajele traiului la New York, la noile rotunjimi ale lui Mary-Lee (care inspiră faza cu umflatul obrajilor şi comentariul despre hipopotamul cel frumos), următoarele romane de la Heller Books şi Willa, să nu uităm de Willa, este întrebarea politicoasă care trebuie adresată, dar Morris nu are nici un chef să le spună adevărul, nici un chef să se despovăreze şi să vorbească despre teama că ar putea s-o piardă, că deja a pierdut-o, şi prin urmare spune că Willei îi merge bine, e în formă optimă, că excursia în Anglia a fost ca o a doua lună de miere şi că nu-şi poate aminti când a fost mai fericit. Răspunsul lui ia doar câteva secunde şi apoi trec la alte lucruri, alte digresiuni, alte discuții uşoare despre subiecte relevante sau irelevante, dar Willa îi rămâne acum în minte, nu se poate elibera de ea, şi privindu-i pe Korngold şi pe fosta lui soție peste masă, urmărind intimitatea şi amabilitatea interacțiunilor lor, complicitatea furişă, nerostită care există între ei, înțelege cât de singur este, cât de singur a devenit, iar acum, că cina se apropie de sfârşit, îi e groază să se întoarcă în apartamentul gol de pe Downing Street. Mary-

Lee a băut destul, iar acum e într-una din dispozițiile ei expansive, vesele, şi atunci când ies toți trei ca să se despartă, ea îşi deschide brațele şi îi spune: Dă-mi o îmbrățişare, Morris. O îmbrățişare lungă pentru femeia grăsană şi bătrână. El îmbrățişează apăsat paltonul cel gros de iarnă, cât să simtă carnea de dedesubt, trupul mamei fiului său, iar atunci ea îl cuprinde la fel de strâns şi apoi, cu mâna stângă, începe să-l bată uşurel pe ceafă, ca pentru a-i spune să nu-şi mai facă griji, că vremurile întunecate se vor sfârşi în curând şi totul va fi dat uitării.

Se întoarce pe jos până în Downing Street în aerul rece, cu fularul roşu înfăşurat în jurul gâtului, cu mâinile vârâte adânc în buzunarele hainei, iar vântul care bate dinspre Hudson este neobişnuit de puternic în seara aceasta, în vreme ce se îndreaptă dinspre Varick spre West Village, dar nu se opreşte să cheme un taxi, vrea să meargă pe jos în seara asta, ritmul paşilor săi îl linişteşte, aşa cum îl linişteşte muzica uneori, aşa cum liniştesc copiii atunci când părinții lor îi leagănă ca să adoarmă. Este ora zece, nu e târziu, mai sunt câteva ore bune până când va fi gata de culcare, iar în timp ce descuie uşa apartamentului, îşi imaginează cum se va instala în fotoliul confortabil din sufragerie şi îşi va petrece ultimele

ore ale zilei citind o carte, dar ce carte, se întreabă, ce carte din miile îngrămădite pe rafturile celor două etaje ale duplexului, poate piesa lui Beckett, dacă reuşeşte s-o găsească, îşi zice, cea în care joacă acum Mary-Lee, despre care au vorbit în seara asta sau dacă nu piesa aceea poate o altă piesă de Shakespeare, micul proiect de care s-a apucat în absența Willei, recitind toate piesele lui Shakespeare, cuvintele care au umplut orele dintre muncă şi somn în aceste ultime luni, acum a ajuns la *Furtuna*, crede el, sau poate la *Poveste de iarnă*, şi dacă lectura e prea grea în seara asta, dacă gândurile îi sunt prea pline de Miles şi Mary-Lee şi Willa pentru a se putea concentra asupra cuvintelor, se va uita la un film la televizor, singurul sedativ pe care poate întotdeauna să conteze, tranchilizantul transmițător de imagini, voci, muzică, atracția poveştilor, întotdeauna poveştile, miile de poveşti, milioanele de poveşti, şi totuşi nu te plictiseşti niciodată de ele, întotdeauna mai e loc în creier pentru încă o poveste, încă o carte, alt film, şi după ce-şi toarnă un scotch la bucătărie, intră în sufragerie gândindu-se la un film, va opta pentru un film dacă e ceva ce merită văzut în seara asta.

Înainte să se aşeze în fotoliul confortabil şi să dea drumul la televizor, începe să sune telefonul în bucătărie, aşa că se întoarce şi intră din nou în bucătărie ca să răspundă, mirat de ora târzie a apelului, întrebându-se cine ar putea dori să vorbească cu el la zece şi jumătate sâmbătă seara. Primul lui gând este Miles, Miles care după telefonul dat mamei sale îl sună pe tatăl său, dar nu, nu are cum, Miles nu-l va suna până luni, cel mai devreme, doar dacă nu presupune că tatăl său s-a întors deja din Anglia şi îşi petrece sfârşitul de săptămână acasă, sau, dacă nu asta, poate pur şi simplu vrea să lase un mesaj, aşa cum a lăsat un mesaj pe telefonul mamei lui în după-amiaza aceasta.

Este Willa, care îl sună de la Exeter la trei şi jumătate dimineața, Willa care suspină cu disperare, spunând că se prăbuşeşte, că lumea ei este în ruine, că nu mai vrea să trăiască. Lacrimile ei sunt de neostoit, iar vocea care îi vorbeşte printre aceste lacrimi poate fi cu greu auzită, subțirică, o voce de copil, şi este o cădere adevărată, îşi spune în sinea lui, o persoană care a trecut dincolo de furie, dincolo de speranță, o persoană cu totul epuizată, nefericită, nefericită, nimicită sub povara lumii, sub o tristețe la fel de grea ca o lume întreagă. Nu ştie ce să

facă, decât să-i vorbească cu cea mai liniştitoare voce de care e în stare, de a-i spune că o iubeşte, că va lua avionul spre Londra, a doua zi dimineața devreme, că trebuie să reziste până ajunge el, în mai puțin de douăzeci şi patru de ore, încă o zi doar, şi îi aminteşte de căderea nervoasă survenită la aproape un an de la moartea lui Bobby, aceleaşi lacrimi, aceeaşi voce pierită, aceleaşi cuvinte, a depăşit criza atunci şi va depăşi criza şi acum, să aibă încredere în el, ştie ce spune, va avea grijă de ea, va avea mereu grijă de ea, nu trebuie să se învinovățească pentru lucruri care nu se petrec din vina ei. Vorbesc o oră, două ore, şi în cele din urmă lacrimile se potolesc, în cele din urmă începe să se liniştească, dar tocmai când începe să simtă că e nu mai e nici un pericol dacă închide telefonul, lacrimile încep din nou. Are atâta nevoie de el, spune ea, nu poate să trăiască fără el, s-a purtat atât de oribil cu el, a fost atât de rea şi răzbunătoare şi crudă, a devenit oribilă, un monstru, iar acum se urăşte, nu se poate ierta, şi el iarăşi încearcă s-o liniştească, spunându-i că acum trebuie să se culce, că e epuizată şi trebuie să doarmă, că mâine va fi acolo, alături de ea, şi într-un final, într-un final, ea îi promite că va merge la culcare şi chiar dacă nu poate să doarmă, promite să nu facă nimic prostesc, va fi

cuminte, promite ea. Închid telefonul în cele din urmă şi înainte ca noaptea să se lase din nou asupra New Yorkului, Morris Heller se întoarce în Anglia, călătorind între Londra şi Exeter ca să-şi vadă soția.

TOȚI

Miles Heller

A fost cel mai bun lucru care i se putuse întâmpla, cel mai rău lucru care i se putuse întâmpla. Unsprezece zile alături de Pilar la New York şi apoi agonia de a o urca într-un autobuz şi a o trimite înapoi în Florida.

Un lucru e sigur, totuşi. O iubeşte mai mult decât pe oricine altcineva de pe pământ şi va continua s-o iubească până când îşi va da ultima suflare.

Bucuria de a-i vedea chipul din nou, bucuria de a o ține din nou în brațe, bucuria de a-i asculta din nou râsetul, bucuria de a-i asculta din nou vocea, bucuria de a o privi din nou cum mănâncă, bucuria de a-i privi din nou mâinile, bucuria de a-i privi din nou trupul gol, bucuria de a-i atinge din nou trupul gol, bucuria de a-i săruta din nou trupul gol, bucuria de a o privi din nou cum se încruntă, bucuria de a o vedea din nou cum îşi perie părul, bucuria de a o privi din nou cum îşi dă cu ojă pe

unghii, bucuria de a sta din nou alături de ea la duş, bucuria de a vorbi din nou cu ea despre cărți, bucuria de a vedea din nou cum ochii i se umplu de lacrimi, bucuria de a o privi din nou mergând, bucuria de a o asculta din nou insultând-o pe Angela, bucuria de a-i citi din nou cu voce tare, bucuria de a o auzi din nou cum râgâie, bucuria de a o vedea din nou cum se spală pe dinți, bucuria de a o dezbrăca din nou, bucuria de a-şi lipi din nou gura de gura ei, bucuria de a-i privi din nou gâtul, bucuria de a merge din nou pe stradă alături de ea, bucuria de a-şi trece din nou brațul în jurul umerilor ei, bucuria de a-i linge sânii din nou, bucuria de a intra din nou în trupul ei, bucuria de a se trezi din nou lângă ea, bucuria de a discuta din nou matematică cu ea, bucuria de a-i cumpăra din nou haine, bucuria de a-şi masa din nou spinările unul altuia, bucuria de a vorbi din nou despre viitor cu ea, bucuria de a trăi din nou alături de ea în prezent, bucuria de a afla din nou că îl iubeşte, bucuria de a-i spune din nou că o iubeşte, bucuria de a trăi din nou sub privirea ochilor ei negri şi înflăcărați, şi apoi agonia de a o vedea urcându-se în autobuz la Terminalul Autorității Portuare în dupăamiaza de trei ianuarie ştiind sigur că de-

abia în aprilie, peste trei luni, va mai avea şansa de a fi din nou împreună cu ea.

A fost prima ei călătorie la New York, singura dată când a pus vreodată piciorul în afara statului Florida, prima ei excursie pe tărâmul iernii. Miami este singurul oraş mare pe care îl ştie, dar Miami nu este mare în comparaţie cu New Yorkul, iar el a sperat ca ea să nu se simtă intimidată de vacarmul şi imensitatea oraşului, să nu fie dezgustată de zgomot şi de mizerie, de vagoanele aglomerate ale metroului, de vremea rea. Şi-a imaginat că va trebui s-o iniţieze cu grijă în toate aceste lucruri, ca şi cum ar fi intrat într-un lac rece împreună cu o înotătoare tânără, dându-i timp ca să se acomodeze cu apa îngheţată, lăsând-o să-i spună când era pregătită să intre până la brâu, până la gât, şi dacă şi când voia să se bage cu capul sub apă. Acum că a plecat, nu-şi poate închipui de ce şi-a făcut atâtea griji pentru ea, de ce şi cum a putut să-i subestimeze curajul. Pilar a intrat în lac fugind cu braţele deschise, chiuind încântată atunci când apa rece i-a lovit pieptul gol, şi la câteva secunde după asta, a plonjat, scufundându-şi capul sub apă şi plutind la fel de lin ca o profesionistă cu vechime. Micuţa îşi făcuse temele. Pe tot parcursul călătoriei de-a lungul coastei Atlanticului, a

digerat trei ghiduri de călătorie şi o istorie a New Yorkului, iar atunci când autobuzul a oprit la terminal, îşi făcuse deja o listă a locurilor pe care voia să le vadă, a lucrurilor pe care voia să le facă. Nu-i neglijase nici sfatul de a se pregăti pentru temperaturi scăzute şi posibile furtuni. Ieşise în oraş şi îşi cumpărase o pereche de bocanci pentru zăpadă, câteva pulovere călduroase, un fular, mănuşi de lână şi o geacă verde din puf cu o glugă mărginită cu blăniță. Era Nanook a Nordului, a spus el, eschimosa lui descurcăreață, înarmată ca pentru a rezista asaltului vremurilor celor mai aprige şi, da, arăta adorabil în haina aceea şi îi spunea iar şi iar că look-ul ei cubano-americano-eschimos urma să rămână la modă mulți ani de-atunci încolo.

Au urcat pe Empire State Building, s-au plimbat pe coridoarele de marmură ale Bibliotecii Publice de pe Fifth Avenue colț cu Forty-second Street, au vizitat Punctul Zero, au petrecut o zi mergând de la Muzeul Metropolitan până la Frick, apoi la MoMa, i-a cumpărat o rochie şi o pereche de pantofi de la Macy’s, au traversat podul Brooklyn, au mâncat stridii la Barul cu Stridii din Gara Centrală, au admirat patinatorii la Centrul Rockfeller şi apoi, în a şaptea zi a vizitei ei, au mers cu metroul până

pe 116th Street şi Broadway şi au aruncat o privire prin campusul Colegiului Barnard, campusul de la Columbia de peste drum, diversele colegii şi academii de muzică răspândite prin Morningside Heights, iar el i-a spus: Uite, toate astea sunt acum posibile, eşti la fel de bună ca oricare student de aici şi când îți vor trimite scrisoarea de acceptare în primăvara asta, ceea ce sunt sigur că se va întâmpla, ai cel puțin optzeci la sută şanse să intri, gândeşte-te bine şi serios înainte de a te hotărî să rămâi în Florida, da? Nu îi spunea ce să facă, îi cerea doar să cumpănească totul cu grijă, să cântărească consecințele acceptării sau respingerii a ceea ce avea să i se ofere cel mai probabil, şi pentru prima dată Pilar a rămas tăcută, nevrând să-i destăinuiască gândurile ei, iar el nu a insistat ca ea să-i spună, pentru că era limpede din privirea ei că se gândea deja la problema aceasta, încercând să se proiecteze în viitor, încercând să-şi imagineze ce va însemna sau nu pentru ea să meargă la colegiu în New York, şi în timp ce se plimbau printre terenurile pustii şi studiau fațadele clădirilor, el a simțit cum ea se schimbă în fața lui, se maturizează în fața lui, şi a înțeles dintr-odată cum va fi ea peste zece ani de-atunci încolo, peste douăzeci de ani de atunci încolo, Pilar

în toată splendoarea feminității ei în devenire, Pilar maturizată pe deplin şi totuşi încă purtând în ea umbra fetei gânditoare care mergea acum alături de el, a tinerei care mergea acum alături de el.

Îşi doreşte să fi putut fi singur cu ea în toate cele unsprezece zile, să trăiască şi să doarmă într-o cameră sau într-un apartament pe care să nu-l împartă cu nimeni, dar n-aveau nici un alt loc în afară de casa din Sunset Park. Un hotel ar fi fost perfect, dar nu avea bani de hotel şi, în afară de asta, mai era problema vârstei lui Pilar, şi chiar dacă şi-ar fi permis să trăiască pe picior mare, se confruntau cu acelaşi risc în New York ca şi în Florida, iar el nu era dispus să şi-l asume. Cam cu o săptămână înainte de Crăciun, el şi Ellen au discutat posibilitatea de a împrumuta cheile unui apartament liber de pe listele agenției ei imobiliare, dar treptat s-au convins de absurdul acelei idei. Nu doar că Ellen putea să dea de necaz, riscând să fie concediată imediat, acesta fiind doar unul din multele lucruri groaznice care i se puteau întâmpla, dar când şi-au imaginat cum ar fi să trăiască într-un loc fără mobilă, fără jaluzele sau perdele, fără electricitate, fără un pat în care să doarmă, şi-au dat

seama amândoi că era mult mai bine să rămână în căsuța dărăpănată de peste drum de Cimitirul Green-Wood.

Pilar ştie că stau acolo ilegal şi nu este de acord. Nu numai că e greşit să încalci legea, spune ea, dar se teme că i se va întâmpla ceva, ceva rău, ceva ireversibil, şi ce ironic ar fi, spune ea (au purtat această discuție la telefon, în repetate rânduri), ca el să fi plecat din Florida ca să evite puşcăria doar ca să aterizeze în altă puşcărie, aici în nord. Dar nu va intra la puşcărie pentru ocuparea abuzivă de spațiu locativ, îi spune el, în cel mai rău caz, o să fie evacuați forțat, iar ea nu trebuie să uite că locuieşte acolo doar ca un aranjament temporar şi că odată ce se va întoarce în Florida pe douăzeci şi trei mai, mica lui aventură ilegală se va încheia. În acel punct al conversației, Pilar invariabil începea să vorbească despre Angela, dezlănțuindu-se într-un potop de insulte, ca soră afurisită ce le făcuse una ca asta, câtă nedreptate, câtă răutate bolnavă, iar acum trăieşte cu frica că lui i se va întâmpla ceva rău şi doar Angela e vinovată.

Pentru că acea casă o înspăimânta, voia să petreacă acolo cât mai puțin timp. Din motive cu totul diferite, şi el simțea la fel, ceea ce a însemnat că au stat prin oraş în cea mai mare parte a vizitei ei, mai ales prin Manhattan,

mai ales luând cina prin restaurante, restaurante ieftine, astfel încât să nu-şi irosească banii, prin cantine şi pizzerii şi birturi chinezeşti, şi nouăzeci la sută din timpul pe care l-au petrecut în casă, au stat în camera lui, fie făcând dragoste, fie dormind. Totuşi, au existat întâlnirile de neevitat cu ceilalţi, micul dejun dimineaţa, întâlnirile întâmplătoare din faţa uşii de la baie, seara când s-au întors acasă pe la zece, iar Alice i-a invitat în camera ei la un film, pe care l-a descris ca *obsesia ei din acel moment*, un film numit *Cei mai frumoşi ani ai vieţii noastre*, pentru că voia să ştie ce părere aveau despre el (el i-a dat un 9 plus în general şi un 10 pentru imagine, Pilar i-a dat un 10 pentru tot), dar obiectivul lui a fost acela de a menţine contactele ei cu ceilalţi din casă la minimum. Nu că nu ar fi fost prietenoşi cu ea, dar le urmărise chipurile atunci când le-a prezentat-o în prima seară şi, unul câte unul, la fiecare a observat clipa scurtă de şoc când au înţeles cât de tânără e, iar el nu voia să o pună în situaţii în care ar fi putut fi privită de sus de ceilalţi, dominată, jignită. Lucrurile ar fi putut sta altfel dacă ar fi fost mai înaltă de un metru şaizeci, dacă ar fi avut sânii mai mari, dacă ar fi avut şoldurile mai late, dar Pilar trebuie să le fi părut micuţă, o copilă, aşa cum i se păruse şi lui prima dată

când o văzuse, şi nu avea rost să încerce să le schimbe impresia legată de ea. Vizita urma să fie prea scurtă şi, oricum, o voia doar pentru el. Ce-i drept, nu s-a întâmplat nimic neplăcut. Alice fusese de acord să pregătească toate cinele atâta timp cât Pilar era în oraş şi, prin urmare, lui îi revenea sarcina să facă cumpărăturile, lucru de care se îngrijea la prima oră, în fiecare dimineață, şi cât timp el era la magazin, Alice şi Pilar aveau câte o discuție între patru ochi la masa din bucătărie. Lui Alice nu i-a luat mult să-şi dea seama cât de inteligentă era Pilar şi, ceva mai târziu, după ce aveau să plece din casă, Pilar îi va spune cât de impresionată a fost de Alice, cât a admirat munca pe care o făcea, cât de mult i-a plăcut de ea. Dar Alice a fost singura care chiar s-a apropiat cu adevărat de Pilar. Bing părea descumpănit, un pic uluit, intrigat de prezența ei, şi din a doua zi adoptase un ton şugubăț ca să comunice cu ea (Bing încerca să facă pe amuzantul), vorbind ca un cowboy din filme, adresându-i-se cu „coniță Pilar” şi venind cu replici originale precum: Hei, bună să-ți fie inima, Coniță Pilar, ce mai face domnița noastră în dimineața aista? Ellen a fost politicoasă, dar distantă şi singura dată când Jake a fost pe-acolo, a ignorat-o.

Face față noii situații din Florida, dar e prima dată când locuiește singură și au fost și zile mai grele, zile întunecate când a trebuit să lupte să nu cedeze și să plângă ore în șir. Încă e în relații buni cu Teresa și Maria, dar ruptura de Angela este absolută și definitivă și evită să meargă acasă atunci când sora ei mai mare se află acolo, Maria continuă să se vadă cu Eddie Martinez iar soțul Teresei, Carlos, se apropie de sfârșitul serviciului și e programat să plece din Irak în martie. S-a plictisit de școală, urăște să se ducă în fiecare dimineață și îi trebuie un efort enorm de voință să nu chiulească de la ore, să nu lipsească zile întregi, dar merge mai departe pentru că nu vrea să-l dezamăgească. Ceilalți elevi i se par idioți, mai ales băieții, și nu are decât două, trei prietene, doar două, trei fete de la ora de engleză care par să merite să vorbești cu ele. E foarte atentă cu banii, cheltuind cât mai puțin, și singura cheltuială neprevăzută s-a ivit chiar înainte de călătoria la New York, când a trebuit să înlocuiască carburatorul și bujiile de la Toyotă. Încă este o bucătăreasă jalnică, dar un pic mai puțin jalnică decât înainte, și nici nu a slăbit, nici nu s-a îngrășat deloc, ceea ce trebuie să însemne că se descurcă bine, în ciuda dificultăților. Multe fructe și legume, orez și fasole, câte un

copan de pui sau un hamburger sporadic (ambele sunt uşor de gătit), şi un mic dejun adevărat în fiecare dimineață – pepene, iaurt simplu şi fructe de pădure, cereale Special K. A fost o perioadă ciudată, i-a spus ea în ultima dimineață la New York, cea mai ciudată perioadă din viața ei, şi îşi doreşte ca zilele să treacă mai repede, să nu mai treneze atât, dar limbile ceasului se mişcă atât de încet, ca un grăsan obosit care urcă o sută de scări, iar acum că trebuie să se întoarcă, o să fie chiar mai rău, pentru că după ce plecarea lui aşteptase cu nerăbdare călătoria la New York, asta i-a dat putere să meargă mai departe, dar acum au în față trei luni, nici nu-şi poate închipui, trei luni înainte de revedere, o să fie un infern, o să fie o vacanță în iad, şi toate astea din cauza unei date idioate din certificatul de naştere, un număr arbitrar, un număr irațional, care nu înseamnă nimic pentru nimeni.

Pe toată durata vizitei, el a fost tentat să-i spună adevărul, să se deschidă în fața ei şi să-i spună întreaga povestea – a părinților lui şi a lui Bobby, a copilăriei lui la New York, a celor trei ani la Brown, a celor şapte ani şi jumătate de exil nebunesc, autoimpus, totul. În dimineața în care s-au plimbat prin Village, au trecut pe lângă Saint Vincent's, spitalul în care s-a născut el, au trecut pe lângă

Şcoala Generală 41, şcoala pe care a frecventat-o când era mic, au trecut pe lângă casa din Downing Street, unde încă locuiesc tatăl şi mama lui vitregă, şi apoi au luat prânzul la Joe Junior's, cantina familiei douăzeci de ani din viața lui, o dimineață întreagă şi o parte din după-amiază petrecute chiar în inima zonei lui preferate, atunci puțin a lipsit să n-o facă, dar oricât de disperat ar fi fost să-i spună toate aceste lucruri despre el însuşi, s-a abținut şi nu i-a spus nimic. Nu că s-ar fi temut. Ar fi putut să-i spună atunci, dar nu a vrut să strice momentul plăcut pe care-l trăiau împreună. Pilar se chinuia din greu în Florida, călătoria la New York o însuflețise şi o preschimbase iar în fata plină de speranță, de viață de pe vremuri şi pur şi simplu nu era momentul să-i mărturisească minciunile pe care i le spusese, s-o tragă în bezna cronicii neamului Heller. O va face la momentul potrivit, iar acel moment va sosi doar după ce va vorbi cu tatăl şi mama lui, doar după ce le va cere să-l reprimească în viețile lor. Acum e pregătit să dea ochii cu ei, pregătit să se confrunte cu grozăvia pe care le-a provocat-o, iar Pilar este singura care i-a dat curajul de a face pasul acesta – pentru că trebuie să aibă acest curaj ca să fie demn de Pilar.

A plecat spre Florida pe trei, acum două zile. Urări chinuite de rămas-bun, agonia de a-i privi chipul la fereastră, şi apoi autobuzul a ieşit de pe rampă şi a dispărut. El a luat metroul înapoi către Sunset Park şi de cum a intrat în cameră, s-a aşezat pe pat, şi-a scos mobilul şi a sunat-o pe mama lui. Nu va putea vorbi cu tatăl său până luni, dar acum trebuia să facă ceva, după ce privise cum pleacă autobuzul de pe rampă nu putea să nu facă ceva, iar dacă tatăl lui nu era disponibil, atunci va începe cu mama lui. Era gata să sune mai întâi la teatru, gândindu-se că aşa avea mai multe şanse s-o găsească, dar apoi i-a trecut prin minte că poate avea acelaşi număr de mobil ca în urmă cu şapte ani. A sunat ca să se convingă şi a auzit o voce care spunea lumii că ea se va afla la New York în următoarele patru luni şi că putea să ia legătura cu ea la acest număr. Era o după-amiază de sâmbătă, o după-amiază răcoroasă de sâmbătă de la început de ianuarie, şi a presupus că ea se afla acasă într-o zi urâtă ca aceasta, încălzindu-şi degetele de la picioare şi rezolvând cuvinte încrucişate pe canapea, şi atunci când a sunat la numărul din New York, a fost foarte sigur că va ridica receptorul la al doilea sau al treilea apel. Dar nu a făcut-o. Telefonul a sunat de patru ori şi apoi s-a

auzit un mesaj, un alt mesaj cu vocea ei, spunându-i celui care apela că nu era acasă şi că îl ruga să aştepte semnalul sonor. A fost atât de descumpănit de această întorsătură neaşteptată, încât dintr-odată mintea i s-a golit şi nu i-a trecut prin cap să zică decât: *Hm.* Pauză lungă. *Scuze.* Pauză lungă. *Voi reveni.*

A hotărât să schimbe tactica, să se întoarcă la planul original şi să vorbească cu tatăl său mai întâi.

Acum este luni dimineața, cinci ianuarie, şi tocmai a sunat la biroul tatălui său, doar ca să i se spună că a luat avionul înapoi către Anglia cu o zi în urmă pentru nişte chestiuni urgente. A întrebat când se va întoarce domnul Heller la New York. Nu e sigur, i-a răspuns vocea. Sunați la sfârşitul săptămânii. S-ar putea să primească ceva veşti până atunci.

Nouă ore mai târziu o sună iarăşi pe mama lui la numărul de telefon din New York. De data aceasta este acasă. De data aceasta ridică telefonul şi răspunde.

Ellen Brice

Doi îl bate pe unu. Unu este mai bun ca patru. Trei poate fi prea mult sau doar suficient. Cinci e exagerat. Şase e delir.

Acum progresează, afundându-se tot mai mult în propria nimicnicie, locul dinăuntrul ei care coincide cu tot ceea ce nu este ea. Cerul de deasupra ei este gri sau albastru sau alb, câteodată galben sau roşu, câteodată mov. Pământul de sub ea este verde sau maro. Trupul ei stă la intersecţia dintre pământ şi cer şi îi aparţine ei şi nimănui altcuiva. Gândurile îi aparțin. Dorințele îi aparțin. Imobilizată pe tărâmul lui unu, îi invocă pe doi şi pe trei şi patru şi cinci. Câteodată pe şase. Câteodată chiar şi pe şaizeci.

După scena nefericită cu Alice de luna trecută, a înțeles că trebuie să continue de una singură. Din pricina slujbei, e prea ocupată ca să se înscrie la un curs, să risipească nişte ore prețioase călătorind cu metroul dinspre şi înspre Institutul de Artă Pratt sau Cooper Union sau Şcoala de Arte Vizuale. Munca ei contează cel mai mult şi dacă vrea să progreseze vreun pic, trebuie să lucreze încontinuu, cu sau fără profesor, cu sau fără modele vii, pentru că esența muncii stă în mâna ei, şi ori de câte ori reuşeşte să se ridice mai presus de sine şi să-şi pună mintea pe pauză, poate să-şi forțeze mâna să vadă. Experiența a învățat-o că vinul ajută. Vreo două pahare de

vin ca s-o facă să uite cine este şi apoi poate să-i dea bătaie ore în şir, adesea până noaptea târziu.

Corpul uman este ciudat, imperfect şi imprevizibil. Corpul uman are multe secrete şi nu le divulgă nimănui, cu excepția acelora care au învățat să aştepte. Corpul uman are urechi. Corpul uman are mâini. Corpul uman este creat înăuntrul altui corp uman, iar ființa umană care iese din celălalt corp uman este neapărat mică şi slabă şi neajutorată. Corpul uman e creat după chipul lui Dumnezeu. Corpul uman are picioare. Corpul uman are ochi. Corpul uman este proteic în formele, în manifestările lui, în gradele de mărime şi formă şi culoare, şi să priveşti un corp uman înseamnă să înțelegi doar acel corp uman şi nu altul. Corpul uman poate fi înțeles, dar nu poate fi înțeles în esența lui. Corpul uman are umeri. Corpul uman are genunchi. Corpul uman este obiect şi subiect, exteriorul unui interior care nu poate fi văzut. Corpul uman creşte din fragedă pruncie până la maturitate şi apoi începe să moară. Corpul uman are şolduri. Corpul uman are coate. Corpul uman trăieşte în mintea celui care posedă un corp uman şi să trăieşti înăuntrul corpului uman posedat de mintea care percepe un alt corp uman înseamnă să trăieşti într-o lume a celorlalți. Corpul uman

are păr. Corpul uman are gură. Corpul uman are organe genitale. Corpul uman este creat din țărână şi atunci când corpul uman nu mai este, se întoarce în țărâna din care a venit.

Acum lucrează cu mai multe surse de inspirație diferite: reproduceri ale picturilor şi desenelor altor artişti, fotografii alb-negru reprezentând nuduri de bărbați şi de femei, fotografii medicale cu bebeluşi, copii şi bătrâni, oglinda lungă cât un stat de om pe care a fixat-o în peretele opus patului ei ca să se vadă în întregime, reviste porno destinate unor gusturi şi înclinații diferite (de la fotografii vechi, un pic decoltate, până la copulații între cele două sexe, copulații între bărbați, copulații între femei, copulații între trei, patru şi cinci parteneri în toate permutările lor matematice), şi oglinda de buzunar pe care o foloseşte ca să-şi studieze propriul organ genital. O uşă s-a deschis înăuntrul ei, iar ea i-a trecut pragul, păşind într-un nou mod de a gândi. Corpul uman este un instrument al cunoaşterii.

Acum nu mai are timp pentru pictat. Desenul este mai rapid şi mai tactil, mai potrivit proiectului ei urgent, şi a umplut un caiet de schițe după altul în luna care a trecut, cu încercările ei de a se elibera de vechile metode. În

prima oră după ce se apucă de lucru, se încălzeşte concentrându-se asupra detaliilor, asupra unor porțiuni ale corpului extrase din colecția ei de imagini sau descoperite într-una din oglinzile ei. O pagină de mâini. O pagină de ochi. O pagină de fese. O pagină de brațe. Apoi trece la trupuri întregi, portrete ale unor siluete solitare aşezate în diverse posturi: o femeie goală stând cu spatele către privitor, un bărbat gol aşezat pe podea, un bărbat gol întins pe un pat, o fată goală ghemuită pe jos şi urinând, o femeie goală care stă pe un scaun cu capul dat pe spate în timp ce-şi cuprinde în căuşul palmei drepte sânul drept şi-şi ciupeşte sfârcul sânului stâng cu mâna stângă. Acestea sunt portrete intime, îşi spune ea, nu desene erotice, trupuri umane care fac ceea ce fac trupurile umane atunci când nimeni nu le priveşte, şi dacă mulți dintre bărbații din aceste portrete au erecții, aceasta se întâmplă pentru că bărbatul obişnuit are cincizeci de erecții şi semierecții pe zi – sau aşa i s-a spus. Apoi, în ultima parte a exercițiului, strânge toate aceste siluete laolaltă. O femeie goală care ține un prunc gol în brațe. Un bărbat gol care sărută gâtul unei femei goale. Un bătrân gol şi o bătrână goală care stau pe un pat îmbrățişați. O femeie goală care sărută penisul unui

bărbat gol. Doi îl bate pe unu, urmat de misterul lui trei: trei femei goale; două femei goale şi un bărbat gol; o femeie goală şi doi bărbaţi goi; trei bărbaţi goi. Revistele porno sunt chiar foarte explicite în legătură cu ceea ce se întâmplă în situaţiile acestea şi franchețea lor o inspiră să lucreze fără frică sau inhibiţie. Degete intră în vagine. Guri se închid în jurul unor penisuri în erecţie. Penisurile intră în vagine. Anusuri sunt străpunse. E important să observi totuşi diferenţa dintre fotografie şi desen. Dacă prima nu lasă nimic imaginaţiei, celălalt aparţine doar tărâmului imaginaţiei şi de aceea întreaga ei fiinţă este în flăcări atunci când lucrează la aceste desene, din moment ce niciodată nu copiază pur şi simplu fotografia la care se uită, ci o foloseşte pentru a-şi imagina o scenă nouă din închipuirea ei. Câteodată o excită lucrurile pe care creionul le desenează pe pagina din faţa ei, o excită din cauza imaginilor care îi trec prin cap în timp ce desenează, care sunt asemănătoare cu imaginile care îi trec prin cap când se masturbează noaptea, dar excitarea este doar un produs secundar al efortului, iar de cele mai multe ori simte imperativele lucrului în sine, dorinţa continuă, tot mai presantă, de a face totul cum trebuie. Desenele sunt schiţate şi adesea lăsate nefinisate. Vrea ca trupurile ei

umane să transmită ciudățenia miraculoasă a vieții – nu mai mult de atât, doar atât. Nu o preocupă ideea frumuseții. Frumusețea își poate purta singură de grijă.

Acum două săptămâni, a existat o evoluție încurajatoare, ceva neașteptat încă în curs de desfășurare. Cu câteva zile înainte ca fata din Florida să vină în Brooklyn și să-i distrugă speranțele de a-l cuceri vreodată pe Miles, Bing i-a cerut să-i vadă lucrările. Ea l-a dus la etaj, în dormitorul ei, după cină, emoția crescând în ea cu fiecare treaptă pe care o urcau, sigură că va râde de ea când îi va răsfoi într-o doară caietul de schițe și apoi o va desființa cu un zâmbet politicos și o bătaie pe umăr, dar a simțit că trebuia să riște această potențială umilință, ardea pe dinăuntru, desenele o mistuiau acum și trebuia să le mai vadă cineva în afară de ea. În mod normal, i-ar fi cerut asta lui Alice, dar Alice o dezamăgise în ziua aceea de decembrie când ceața se lăsase peste cimitir, și chiar dacă se iertaseră de mult timp pentru acea neînțelegere caraghioasă, îi era frică să-i ceară așa ceva lui Alice pentru că se gândea că Alice ar fi stânjenită de imagini, șocată, chiar dezgustată, pentru că, oricât de bună și loială i-ar fi fost Alice în calitate de prietenă, întotdeauna a fost cam închistată. Bing este mai deschis la minte, mai direct

(chiar dacă adesea grosolan) atunci când discută chestiuni sexuale, şi în timp ce urcă alături de el şi deschide uşa, şi-a dat seama că erau o mulţime de lucruri sexy în acele desene, chestii destul de deocheate dacă voiai să le priveşti în felul acela, şi poate că această obsesie pentru corpurile umane începea să-i scape puţin de sub control, poate începea s-o ia razna – primul semn al unei alte prăbuşiri nervoase. Dar lui Bing i-au plăcut imaginile, i s-au părut *nemaipomenite*, o realizare îndrăzneaţă, extraordinară, şi pentru că a sărit din pat spontan şi a sărutat-o după ce a privit ultimul desen, a ştiut că nu o minţea.

Opinia lui Bing nu înseamnă nimic, bineînţeles. Nu înţelege deloc arta vizuală, n-are cunoştinţe de istoria artei, nici capacitatea de a judeca ceea ce vede. Atunci când i-a arătat reproducerea *Originii lumii* a lui Courbet, a făcut ochii mari, dar atunci când i-a arătat imaginea similară a organelor genitale ale unei femei dintr-o revistă porno, a făcut iar ochii mari, iar ea s-a întristat să fie în compania cuiva cu handicapul ăsta estetic, un bărbat incapabil să facă diferenţa între o operă de artă curajoasă şi revoluţionară şi o porcărie jalnică, banală. Totuşi, a fost încurajată de entuziasmul lui, uimită de cât de fericită se

simțea ascultându-l cum o lăuda. Neavizat sau nu, răspunsul lui Bing la desenele ei era visceral şi sincer, era mişcat de ceea ce realizase ea, vorbea întruna despre cât de sinceră şi puternică era creația ei şi, în toți anii de când picta şi desena, nimeni nu-i vorbise vreodată în felul acesta, nici măcar o dată.

Bunăvoința pe care o emana Bing în seara aceea i-a insuflat curajul de a-i adresa o întrebare, *acea* întrebare, singura întrebare pe care nu mai îndrăznise s-o adreseze nimănui de când Alice o refuzase cu o lună în urmă. Ar fi dispus să-i pozeze? Lucrul cu oglinzi şi cu imagini bidimensionale nu o putea duce mai departe de-atât, a spus ea, dar dacă voia să realizeze ceva cu această investigare a corpului uman, va trebui să înceapă să lucreze cu modele vii la un moment dat, cu oameni tridimensionali, cu oameni care trăiesc şi respiră. Bing a părut flatat de rugămintea ei, dar şi puțin încurcat. Aici nu vorbim despre corpul frumos, a spus el. Prostii, a răspuns ea. Tu te întruchipezi pe tine şi pentru că nu vrei să fii altcineva decât tu însuți, nu trebuie să te temi.

Au băut fiecare câte două pahare cu vin, ceea ce vrea să spună că au terminat o sticlă amândoi, şi apoi Bing si-a scos hainele şi s-a aşezat pe scaunul de lângă birou în

timp ce ea s-a instalat pe pat, aşezată în stil indian, cu caietul de schițe în poală. Extraordinar este că lui nu pare să-i fie teamă. Cu tot trupul lui burduhănos, cu stomacul umflat, coapsele groase şi pieptul păros şi lat, cu fese fleşcăite, a rămas calm în timp ce ea l-a desenat, fără să dea nici un semn de stânjeneală sau de timiditate, şi după zece minute de lucru la primul crochiu, atunci când ea l-a întrebat cum se simte, el i-a răspuns că bine, că avea încredere în ea, că nici nu ştiuse cât de mult îi plăcea să fie privit în felul acela. Încăperea era mică, nu-i despărțeau decât doi metri, iar atunci când ea a început să-i deseneze penisul pentru prima dată, i-a trecut prin minte că nu mai privea un penis, ci o pulă, că penis era cuvântul pentru acel lucru din desen, dar pulă era cuvântul pentru lucrul care se afla la doar doi metri în fața ei şi, la drept vorbind, Bing avea o pulă pe cinste, nici mai lungă, nici mai scurtă decât cele mai multe pe care le văzuse la viața ei, dar mai groasă, bine făcută şi lipsită de semne sau de pete, un exemplar clasa întâi de echipament bărbătesc, nu un pix, cum se zice (oare unde auzise cuvântul ăsta?) ci un ditamai stiloul, un cep substanțial pentru orice fel de orificiu. Pe la al treilea desen, l-a întrebat dacă l-ar deranja să se joace puțin ca să vadă ce

se întâmplă atunci când i se scula, iar el a spus că n-are nimic împotrivă, îl excita de fapt foarte tare să-i pozeze, şi că nu-l deranja deloc. La al patrulea desen, i-a cerut să se masturbeze, şi din nou el i-a făcut pe plac, dar, doar ca să se asigure, a întrebat-o dacă nu ar prefera să-şi scoată hainele şi să-l lase şi pe el să i se alăture pe pat, dar ea a spus că nu, ar prefera să-şi păstreze hainele pe ea şi să continue să deseneze, dar dacă, în ultimul moment, ar vrea să se ridice de pe scaun, să vină până lângă pat şi să termine în gura ei ceea ce făcea, n-ar avea nici o obiecție.

Au mai fost alte cinci şedințe de atunci încolo. Acelaşi lucru s-a întâmplat în toate cele cinci dăți, dar nu sunt decât scurte întreruperi, mici daruri pe care şi le oferă unul celuilalt în decursul a câtorva minute şi apoi lucrul continuă ca şi până atunci. E un aranjament perfect convenabil, i se pare ei. Desenele deja s-au îmbunătățit datorită lui Bing, iar ea este sigură că perspectiva de a termina în gura ei îi va păstra interesul de a poza pentru ea, cel puțin pentru moment, cel puțin în viitorul previzibil, şi chiar dacă nu simte nici o dorință să-şi scoată hainele, contactul cu el îi aduce alinare şi îi face şi ei plăcere. Ar prefera să-l deseneze pe Miles, bineînțeles, şi dacă Miles i-ar poza, şi nu Bing, nu ar ezita să-şi scoată

hainele şi să-l lase să-i facă tot ce dorea, dar asta nu se va întâmpla niciodată, acum ştie, şi nu trebuie să se lase copleşită de dezamăgire. Miles o sperie. Puterea pe care o are asupra ei o sperie cum n-a mai speriat-o nimic de ani de zile, şi totuşi nu se poate abține să îl dorească. Dar Miles o vrea pe fata din Florida, o adoră pe fata din Florida, şi când fata aceea a venit în Brooklyn şi a văzut cum o privea Miles, a ştiut că totul s-a terminat. Sărmană Ellen, a murmurat ea, vorbind singură în încăperea goală, sărmană Ellen Brice care pierzi mereu în fața cuiva, nu-ți plânge de milă, continuă să desenezi, continuă să-l laşi pe Bing să se descarce în gura ta, şi mai devreme sau mai târziu veți pleca cu toții din Sunset Park, căsuța asta şubredă va fi demolată şi dată uitării, iar viața pe care o duci acum se va cufunda în uitare, nimeni nu-şi va mai aminti că ai fost vreodată aici, nici măcar tu, Ellen Brice, iar Miles Heller va dispărea din inima ta, aşa cum şi tu ai dispărut deja din inima lui, nu ai fost niciodată în inima lui, n-ai fost niciodată în inima nimănui, nici măcar în a ta.

Doi este singurul număr care contează. Unul defineşte realul, poate, dar toți ceilalți sunt pură fantezie, linii trase cu creionul pe o pagină albă.

Duminică, pe patru ianuarie, merge să-şi viziteze sora în Upper West Side şi ia în braţe pe rând trupuşoarele goale ale nepoţeilor ei gemeni, Nicholas şi Bruno. Aşa nişte nume bărbăteşti pentru nişte omuleţi atât de micuţi, gândeşte ea, doar două luni de viaţă şi în faţa lor se întinde această lume care se destramă pe la cusături şi, în timp ce-l ţine în braţe întâi pe unul, apoi pe celălalt, este uimită de fineţea pielii lor, de moliciunea corpurilor lor atunci când îi lipeşte de gâtul şi obrajii ei, simte carnea fragedă în palmele mâinilor şi de-a lungul braţelor ei goale, şi îşi aminteşte din nou fraza care îi tot revine în minte de când i-a trecut prima dată prin minte în urmă cu o lună: ciudăţenia vieţii. Ia gândeşte-te, îi spune ea surorii ei, Larry îşi bagă scula în tine într-o noapte şi nouă luni mai târziu apar doi omuleţi. Nu are nici o noimă, nu? Sora ei râde. Asta-i schema, scumpo, răspunde ea. Câteva minute de plăcere urmate de o viaţă de muncă grea. Apoi, după o scurtă pauză, o priveşte pe Ellen şi spune: Dar nu, nu are nici o noimă – absolut nici o noimă.

În metrou, în drum spre casă în seara aceea, se gândeşte la propriul ei copil, copilul care nu s-a născut niciodată, şi se întreabă dacă atunci a fost singura ei

şansă sau dacă va veni o vreme când un copil va începe iarăşi să crească înăuntrul ei. Îşi scoate carnetul şi scrie:

Corpul uman nu poate exista fără alte corpuri umane.

Corpul uman are nevoie să fie atins – nu numai corpurile umane mici, ci şi corpurile umane mari.

Corpul uman are piele.

Alice Bergstrom

În fiecare luni, miercuri şi joi ia metroul până în Manhattan şi merge la slujba ei cu jumătate de normă la PEN Clubul de pe Broadway 588, chiar la sud de Houston Street. A început să lucreze acolo vara trecută, abandonându-şi postul de suplinitoare la Colegiul Queens pentru că slujba aceea îi înghițea prea multe ore şi o lăsa aproape fără timp pentru disertația sa. Preda engleza pentru studenții cu probleme şi cei din anul întâi, doar două cursuri, dar cincizeci de studenți care scriau fiecare câte o lucrare pe săptămână şi apoi cele trei ore obligatorii de întâlniri particulare cu fiecare student în fiecare semestru, o sută cincizeci de întrevederi în total, şapte sute de lucrări de citit şi de corectat şi de notat, pregătirea pentru curs, redactarea bibliografiilor, inventarea unor teme bune, provocarea de a menține atenția studenților, nevoia de a se îmbrăca bine, naveta lungă până în

Flushing şi înapoi, şi toate pentru un salariu jignitor de mic, fără beneficii, un salariu sub cel minim (a făcut odată calculul şi a socotit cât câştiga pe oră), ceea ce însemna că plata pe care o primea pentru a face o muncă ce o împiedica să-şi facă propria ei muncă era mai mică decât ar fi câştigat ca ajutor la o spălătorie de maşini sau la făcut hamburgeri. Nici PEN n-o plăteşte mult, dar le oferă doar cincisprezece ore pe săptămână, disertația ei avansează iarăşi, iar ea crede în scopul organizației, singurul grup pentru drepturile omului din lume dedicat exclusiv apărării scriitorilor – scriitorii închişi din cauza guvernelor nedrepte, scriitorii care trăiesc sub amenințarea morții, scriitorii cărora li se interzice să-şi publica opera, scriitorii în exil. P-E-N. Poeți şi editori, eseişti şi redactori, romancieri. Nu pot să-i ofere decât douăsprezece mii şapte sute de dolari pe an pentru slujba ei cu jumătate de normă, dar de câte ori intră în clădirea de pe Broadway, nr. 588 şi ia liftul până la etajul al treilea, cel puțin ştie că nu-şi iroseşte timpul.

Avea zece ani când s-a declarat *fatwa* împotriva lui Salman Rushdie. Era deja o cititoare pătimaşă pe vremea aceea, o fată care locuia pe tărâmul cărților, în acel moment cufundată în cele opt romane ale seriei Arne de la

Green Gables, visând să devină şi ea scriitoare într-o zi, şi apoi a venit vestea despre omul care trăia în Anglia şi care publicase o carte ce mâniase atât de mulți oameni din colțuri îndepărtate ale lumii, încât conducătorul bărbos al unei țări chiar luase poziție şi declarase că omul din Anglia trebuia să fie ucis pentru ceea ce scrisese. Era ceva de neînțeles pentru ea. Cărțile nu erau periculoase, şi-a spus în sinea ei, ele aduceau numai plăcere şi fericire oamenilor care le citeau, îi făceau pe oameni să se simtă mai vii şi mai legați unii de ceilalți, şi dacă bărbosul conducător al acelei țări din partea cealaltă a lumii era împotriva cărții englezului, nu-i rămânea decât să n-o mai citească, s-o pună undeva şi să uite de ea. Să ameninți pe cineva cu moartea pentru că scrisese un roman, o poveste imaginară plasată într-o lume imaginară, era cel mai prostesc lucru de care auzise vreodată. Cuvintele erau inofensive, fără puterea de a răni pe cineva, şi chiar dacă unele cuvinte li se păreau jignitoare unor oameni, cuvintele nu erau cuțite sau gloanțe, erau pur şi simplu nişte semne negre pe bucăți de hârtie şi nu ar putea să omoare sau să rănească sau să provoace vreun rău cu adevărat. Aceasta a fost reacția ei față de *fatwa* la vârsta de zece ani, reacția ei naivă, dar sinceră la nedreptatea

absurdă care fusese comisă, iar furia ei era cu atât mai intensă, cu cât era combinată cu teamă, pentru că era prima dată când fusese expusă hidoşeniei urii crude, iraționale, prima dată când ochii ei tineri priviseră în întunericul acestei lumi. Povestea a continuat, bineînțeles, a continuat vreme de mulți ani după condamnarea din ziua de Sfântul Valentin, 1989, iar ea a crescut cu povestea lui Salman Rushdie – bombele din librărie, cuțitul împlântat în inima traducătorului japonez, gloanțele trase în spinarea editorului norvegian – povestea s-a cuibărit înăuntrul ei în vreme ce a trecut de la copilărie la adolescență, şi pe măsură ce creştea, înțelegea tot mai bine în ce consta pericolul cuvintelor, amenințarea la adresa puterii pe care o pot reprezenta ele, iar în statele conduse de tirani şi de polițişti, fiecare scriitor care îndrăzneşte să se exprime liber e în pericol.

Programul Libertatea de a Scrie promovat de PEN Club este condus de un bărbat pe nume Paul Fowler, poet în timpul liber, activist pentru drepturile omului prin profesie, şi când acesta i-a oferit lui Alice slujba în vara trecută, i-a spus că filozofia din spatele muncii lor era destul de simplă: să facă mult zgomot, cât mai mult zgomot. Paul are o adjunctă, Linda Nicholson, o femeie

născută în aceeaşi zi cu Alice, şi toţi trei reprezintă personalul micului departament dedicat producerii zgomotului. Aproape jumătate din ceea ce fac ei se concentrează asupra problemelor internaţionale, a campaniei de reformare a Articolului 301 al codului penal turcesc, de exemplu, legea insultei care a ameninţat vieţile şi siguranţa a zeci de scriitori şi jurnalişti din pricina remarcilor critice făcute la adresa ţării lor, la fel ca şi asupra încercărilor de a câştiga eliberarea scriitorilor întemniţaţi în diferite locuri din lume, scriitori birmanezi, scriitori chinezi, scriitori cubanezi, mulţi dintre ei confruntându-se cu grave probleme medicale din cauza tratamentului aspru şi/sau neglijenţei, de asemenea, fac presiuni asupra diverselor guverne responsabile pentru violarea legii internaţionale, expun aceste poveşti în presa internaţională, pun în circulaţie petiţii semnate de sute de scriitori celebri şi astfel PEN a reuşit adesea să forţeze mâna unor guverne să-şi elibereze prizonierii, nu pe cât de des ar fi dorit, dar destul de des cât să ştie că aceste metode pot da roade, destul de des cât să continue să încerce, în multe cazuri să continue să încerce ani de zile. În rest, se axează pe probleme domestice: interzicerea unor cărţi în şcoli şi biblioteci, de exemplu, sau Campania

în plină desfăşurare pentru Libertăţile Fundamentale, iniţiată de PEN în 2004 ca răspuns la *Patriot Act*, legea lui Bush care acordă guvernului Statelor Unite dreptul fără precedent de a monitoriza activităţile cetăţenilor americani şi de a strânge informaţii despre relaţiile lor personale, despre lecturile particulare şi opiniile acestora. În raportul pe care Alice l-a ajutat pe Paul să-l formuleze nu la mult timp după ce şi-a început munca, PEN solicită acum luarea următoarelor măsuri: extinderea sistemelor de protecţie ale librăriilor şi inventariilor bibliotecilor vulnerabilizate prin *Patriot Act*; îngrădirea dreptului de a solicita organizaţiilor să divulge informaţii personale în numele Actului Securităţii Naţionale; limitarea programelor de supraveghere secretă; închiderea închisorii Guantánamo şi a tuturor puşcăriilor secrete; abolirea torturii, a detenţiilor arbitrare şi a transferului ilegal de persoane; extinderea programelor de relocare a refugiaţilor în cazul scriitorilor irakieni aflaţi în pericol. În ziua în care a fost angajată, Paul şi Linda i-au spus să nu se neliniştească din pricina păcănitului pe care-l va auzi în receptor atunci când va folosi telefonul. Liniile telefonice de la PEN erau ascultate şi atât guvernul american, cât şi cel chinez le intraseră în servere.

Este prima zi de luni a noului an, cinci ianuarie, şi tocmai a ajuns în Manhattan ca să înceapă o altă rundă de cinci ore la sediul central PEN. Astăzi va munci de la nouă dimineața până la două, moment în care se va întoarce în Sunset Park şi va lucra alte vreo câteva ore la disertația ei, forțându-se să stea la birou până la şase şi jumătate, încercând să mai stoarcă încă vreun paragraf sau două pe tema *Celor mai frumoşi ani ai vieții noastre*. Şase şi jumătate este ora la care ea şi Miles au hotărât să se întâlnească în bucătărie ca să înceapă să pregătească cina. Vor găti împreună pentru prima oară de când Pilar s-a întors în Florida şi de-abia aşteaptă, de-abia aşteaptă să mai fie iarăşi singură cu *Señor* Heller pentru puțin timp, pentru că *Señor* Heller s-a arătat a fi tot atât de interesant pe cât l-a descris Bing şi îi face plăcere să fie aproape de el, să discute cu el, să-l privească mişcându-se. Nu s-a îndrăgostit de el ca sărmana Ellen, nu şi-a pierdut capul, nici n-a blestemat-o pe nevinovata Pilar Sanchez pentru că i-a furat inima, însă impenetrabilul Miles Heller cel cu vorbă blândă, plină de melancolie i s-a lipit de suflet şi îi este greu să-şi amintească cum se desfăşurau lucrurile în casă înainte de venirea lui. Pentru a patra noapte la rând, Jake nu va veni şi o doare să-şi dea seama că se bucură.

Încă se gândeşte la Jake atunci când iese din lift la al treilea etaj, întrebându-se dacă a venit în cele din urmă momentul unei scene definitive sau dacă ar trebui s-o mai amâne puțin, să aştepte până cele două kilograme pe care le-a dat jos în decembrie să devină patru kilograme, şase kilograme, oricâte kilograme sunt necesare ca să înceteze să le mai numere. Paul e deja aşezat la birou, vorbind cu cineva la telefon, şi îi face cu mâna de pe partea cealaltă a geamului care desparte biroul lui de încăperea unde se află biroul ei, biroul ei mic şi ticsit, la care se aşază acum şi îşi deschide calculatorul. Linda vine câteva minute mai târziu, cu obrajii îmbujorați din cauza aerului rece al dimineții, şi înainte să-şi scoată haina şi să se apuce de treabă, se duce la Alice, o sărută zgomotos pe obrazul stâng şi îi urează An Nou fericit.

Paul scoate un mormăit din biroul său, un sunet care ar putea exprima surpriza sau dezamăgirea sau supărarea, nu e clar, Paul scoate des astfel de sunete ambigue după ce închide telefonul, şi în timp ce Alice şi Linda se întorc să privească prin panoul de sticlă, Paul este deja în picioare şi vine la ele. Lucrurile iau o nouă întorsătură. Pe treizeci şi unu decembrie, autoritățile

chineze i-au permis lui Liu Xiaobo să fie vizitat de soția lui.

Acesta este noul lor caz, cazul cel mai urgent pe agenda de lucru, şi de când Liu Xiaobo a fost reținut, la începutul lui decembrie, nu prea au mai lucrat la altceva. Şi Paul, şi Linda sunt pesimişti în privința viitorului imediat, ambii sunt siguri că Biroul de Securitate Publică din Beijing îl va ține închis pe Liu până se vor aduna suficiente probe împotriva lui pentru a-l aresta oficial sub acuzația de *incitare la subminarea puterii de stat*, ceea ce i-ar putea aduce o condamnare de cincisprezece ani. Crima lui: este coautorul unui document intitulat Carta 08, o declarație ce solicită reformă politică, mai multe drepturi ale omului şi sfârşitul guvernării unui singur partid în China.

Liu Xiaobo şi-a început cariera în calitate de critic literar şi profesor la Universitatea de Stat din Beijing, o figură destul de importantă care a lucrat ca profesor asociat invitat să predea într-un număr mare de instituții străine, mai ales la Universitatea din Oslo şi la Universitatea Columbia din New York, Columbia unde a studiat şi Alice, unde intenționează să-şi facă doctoratul, iar activismul lui Liu datează încă din 1989, anul de grație, anul în care a căzut Zidul Berlinului, anul acelei

fatwa, anul demonstrației din Piața Tiananmen, şi chiar atunci, în primăvara lui 1989, Liu şi-a dat demisia din postul de la Columbia şi s-a întors la Beijing, unde a început greva foamei în Piața Tiananmen în semn de solidaritate cu studenții şi a pledat pentru metode nonviolente de protest pentru a preveni alte vărsări de sânge. A petrecut doi ani în puşcărie pentru asta şi apoi, în 1996, a fost condamnat la trei ani de *reeducare prin muncă* pentru că sugerase ca guvernul chinez să înceapă discuțiile cu Dalai Lama, liderul Tibetului. Au urmat alte neplăceri şi de atunci încolo trăieşte sub supravegherea poliției. Ultimul arest a survenit pe opt decembrie 2008, printr-o coincidență sau nu, cu o zi înainte de aniversarea Declarației Universale a Drepturilor Omului. Este ținut într-un loc secret, fără să aibă dreptul la un avocat, la materiale de scris, la vreun mijloc de comunicare cu cineva. Oare vizita soției sale în ajunul Anului Nou înseamnă o răsturnare semnificativă a situației sau pur şi simplu a fost un act neînsemnat de îndurare care nu va avea nici o însemnătate pentru deznodământul cazului?

Alice îşi petrece diminețile şi începutul dupăamiezelor scriind e-mailuri către PEN Cluburile din toate colțurile lumii, strângând adeziuni pentru protestul masiv pe care

Paul vrea să-l organizeze în apărarea lui Liu. Lucrează cu un avânt justițiar, conştientă că oamenii precum Liu Xiaobo sunt fundamentul umanității, că prea puțini oameni, bărbați sau femei, sunt destul de curajoşi ca să să se ridice şi să-şi rişte viețile pentru ceilalți, şi că pe lângă el, noi ceilalți nu suntem nimic, umblăm târând după noi lanțurile slăbiciunii, indiferenței şi delăsării noastre, iar atunci când un asemenea bărbat este pe punctul de a fi sacrificat pentru credința lui în ceilalți, ceilalți trebuie să facă tot ce pot ca să-l salveze; şi totuşi, chiar dacă Alice lucrează plină de furie, lucrează şi cu un fel de disperare, simțind lipsa de speranță a efortului pe care sunt pe cale să-l inițieze, simțind că nici cea mai puternică indignare nu va schimba planurile autorităților chineze şi chiar dacă PEN poate să strângă un milion de oameni care să bată tobele pe tot întinsul globului, sunt prea puține şanse ca tobele să fie auzite.

Sare peste prânz şi lucrează încontinuu până e timpul să plece, iar atunci când iese din clădire şi se îndreaptă spre metrou, se află încă sub vraja cazului lui Liu Xiaobo, încercând încă să-şi dea seama cum să interpreteze vizita soției lui în ajun de Anul Nou, acelaşi ajun de Anul Nou pe care ea l-a petrecut alături de Jake şi de un grup de

prieteni de-ai lor din Upper West Side, toți sărutându-se la miezul nopții, un obicei prostesc, dar ei îi place oricum, îi place să fie sărutată de toți, iar acum se întreabă, în timp ce coboară scările spre metrou, dacă poliția chineză i-a permis soției lui Liu să rămână cu el până la miezul nopții şi dacă da, oare ea şi soțul ei s-au sărutat când a bătut miezul nopții, presupunând că aveau voie să se sărute, şi dacă da, cum ar fi să-ți săruți soțul în condițiile acelea, cu polițişti care te supraveghează şi fără nici o garanție că-ți vei mai vedea soțul vreodată.

În mod normal, are cu ea o carte din care să citească în metrou, dar a depăşit cu jumătate de oră timpul de sculare în dimineața asta şi în graba de a pleca de acasă la vreme ca să ajungă la slujbă, a uitat să-şi ia una şi pentru că metroul este aproape gol la două şi un sfert, nu sunt destui oameni în vagon ca să-şi petreacă cele patruzeci de minute ale călătoriei studiindu-şi tovarăşii de drum, un obicei preferat la New York, mai ales pentru cineva care a venit în New York din *midwest*, şi cum n-are nimic de citit şi n-are destule chipuri în preajmă, scotoceşte prin geantă, scoate un carnețel şi notează câteva idei despre fragmentul pe care intenționează să-l scrie când va ajunge acasă. Nu doar că soldații întorşi de

pe front sunt înstrăinați de soțiile lor, va susține ea, dar nici nu mai ştiu să le vorbească fiilor lor. Există o scenă pe la începutul filmului care stabileşte tonul acestei divergențe între generații, pe aceasta o va aborda astăzi, scena în care Fredric March îi arată băiatului său licean trofeele lui din război, o sabie de samurai şi un steag japonez, iar ei i se pare neaşteptat, dar foarte normal ca băiatul să nu manifeste nici un fel de interes pentru aceste lucruri, ca acesta să prefere mai degrabă să vorbească despre Hiroshima şi despre perspectiva dezarmării nucleare decât despre darurile pe care i le oferă tatăl său. Mintea lui este deja fixată asupra viitorului, asupra războiului *următor*, ca şi când războiul care tocmai s-a încheiat se află deja în trecutul îndepărtat şi, prin urmare, nu-i pune tatălui său nici o întrebare, nu este curios să afle cum a obținut aceste suveniruri, şi la sfârşitul acelei scene în care ți-ai fi imaginat că băiatul ar vrea să-l audă pe tatăl său povestindu-şi aventurile de pe câmpul de luptă, băiatul uită să-şi ia sabia şi steagul atunci când iese din încăpere. Tatăl nu este un erou în ochii fiului – este o figură ştearsă dintr-o vreme apusă. Puțin mai târziu, când March şi Myrna Loy sunt singuri în cameră, el se întoarce către ea şi-i spune: E

înspăimântătoare. Loy: Ce anume? March: Tinerețea! Loy: Nu ai dat peste nici un tânăr în armată? March: Nu. Cu toții erau bătrâni – ca mine.

Miles Heller e bătrân. Gândul îi vine din senin, dar imediat ce i se fixează în minte ştie că a descoperit un adevăr esențial, lucrul care-l distinge de Jake Baum şi de Bing Nathan şi de toți ceilalți tineri pe care-i cunoaşte, generația băieților vorbăreți, promoția cu logoree a anului 2009, în timp ce *Señor* Heller nu spune mai nimic, este incapabil să trăncănească şi refuză să-şi destăinuie secretele cuiva. Miles a fost la război şi toți soldații sunt bătrâni când ajung acasă, oameni închişi în ei care nu vorbesc niciodată despre luptele pe care le-au purtat. În ce război a mărşăluit oare Miles Heller, se întreabă ea, ce grozăvii a văzut, cât timp a fost plecat? E imposibil de aflat, dar nu e nici o îndoială că a fost rănit, că umblă cu o rană lăuntrică ce nu se va vindeca niciodată şi poate că de aceea îl respectă atât de mult – pentru că suferă şi niciodată nu spune nimic despre asta. Bing bate câmpii şi Jake se vaietă, însă Miles îşi ține gura. Nici măcar nu îi e clar ce face în Sunset Park. Într-o zi, pe la începutul lunii trecute, imediat după ce s-a mutat, l-a întrebat de ce plecase din Florida, dar răspunsul lui a fost atât de vag –

Am o treabă neterminată de care trebuie să mă ocup –, ar fi putut să însemne orice. Ce treabă neterminată? Şi de ce să plece de lângă Pilar? E atât de evident îndrăgostit de fata aceea, de ce dracu' să vină în Brooklyn?

Dacă nu ar fi Pilar, chiar şi-ar face griji în privinţa lui Miles. Da, a fost puţin cam ciudat să fie prezentată cuiva atât de tânăr, o *liceană* în geaca ei verde caraghioasă şi mânuşile roşii de lână, dar senzaţia dispărea repede când înţelegeai cât de deşteaptă şi pe picioarele ei era şi cel mai bun lucru la fata asta e simplul fapt că Miles îi este devotat, iar din câte a observat Alice în timpul vizitei lui Pilar, crede că a fost, probabil, martora unei iubiri excepţionale iar dacă Miles poate iubi pe cineva aşa cum o iubeşte pe fata aceea, trebuie să însemne că rana dinăuntrul lui nu este structurală, rănile lui sunt răni izolate în diverse zone ale sufletului şi nu sângerează în alte părţi, şi prin urmare întunericul din lăuntrul lui Miles nu o mai preocupă aşa cum se întâmpla înainte ca Pilar să locuiască printre ei în acele zece sau unsprezece zile. A fost dificil să nu simtă o oarecare invidie, bineînţeles, privindu-l pe Miles cum îşi privea iubita, cum îi vorbea iubitei, cum îşi atingea iubita, nu pentru că îşi doreşte s-o privească pe ea în felul acela, ci pentru că Jake nu mai

face asta şi, oricât de prosteşte ar fi să-l compare pe Jake cu *Señor* Heller, uneori nu se poate abţine. Jake are creier, talent şi ambiţie, în timp ce Miles, în ciuda virtuţilor lui mentale şi fizice, este complet lipsit de ambiţii, pare mulţumit să-şi ducă zilele la întâmplare, fără pasiune sau un scop anume, şi totuşi Miles este bărbat, iar Jake e încă un puştan, pentru că Miles a fost la război şi a îmbătrânit. Poate asta explică de ce ambii par să se antipatizeze atât de tare. Chiar la prima cină, când Jake a început să vorbească despre interviul cu Renzo Michaelson, a simţit că Miles era gata să-l lovească sau să-i toarne băutura în cap. Cine ştie de ce a provocat Michaelson reacţia aceea, dar animozitatea continuă – Miles este rareori acasă atunci când Jake vine la cină. Jake continuă să-l bată la cap pe Bing să-l ajute să stabilească o întâlnire cu Michaelson, dar Bing îl tot amână, spunând că Michaelson este o persoană ciudată, retrasă, şi cel mai bine aşteaptă până când acesta va veni din nou la magazin ca să-şi curețe maşina de scris. Probabil că Alice ar putea să-i aranjeze chiar ea întâlnirea dacă ar vrea. Michaelson este un membru vechi al asociaţiei PEN, un fost vice-preşedinte cu o legătură specială cu Programul Libertăţii de a Scrie, şi a vorbit cu el la telefon chiar cu o

săptămână în urmă despre cazul lui Liu Xiaobo. L-ar putea suna şi mâine să-l întrebe dacă are un pic de timp liber să discute cu prietenul ei, dar nu vrea. Jake a împlântat un cuțit în inima ei şi nu are chef să-i facă favoruri.

Se întoarce în casa goală puțin după ora trei. Pe la trei şi jumătate, este aşezată la birou, bătându-şi la maşină notițele despre conversația tată-fiu din *Cei mai frumoşi ani ai vieții noastre*. La patru fără zece, cineva bate la uşa din față. Alice se ridică şi coboară la parter să vadă cine este. Atunci când deschide uşa, un bărbat înalt, îndesat, într-o uniformă kaki ciudată îi rânjeşte şi îşi înclină chipiul. Are un nas borcănat, multifațetat, urme de vărsat pe obraji şi o gură mare, cu buze pline, o îmbinare curioasă de trăsături care-i amintesc întrucâtva de o farfurie cu piure. Mai observă, cu o oarecare tristețe, că are o armă. Când îl întreabă cine este, acesta răspunde că este Nestor Gonzalez, ofițer de poliție din New York, şi apoi îi înmânează o bucată de hârtie împăturită, un fel de document. Ce e asta? întreabă Alice. O citație, spune Gonzalez. Pentru ce? întreabă Alice, prefăcându-se că nu ştie. Încălcați legea, doamnă, răspunde funcționarul.

Dumneavoastră şi prietenii dumneavoastră trebuie să plecați.

Bing Nathan

Miles îşi face griji în legătură cu banii. Nu avea prea mulți de la bun început, iar acum a tot alergat prin oraş cu Pilar două săptămâni, mâncând de două ori pe zi la restaurant, cumpărându-i haine şi parfumuri, aruncând banii pe bilete scumpe la teatru, rezerva i s-a topit chiar mai repede decât şi-ar fi imaginat. Au vorbit despre asta pe trei ianuarie, la câteva ore după ce Pilar s-a urcat în autobuz şi a pornit-o spre Florida, la câteva minute după ce Miles a lăsat mesajul acela confuz pe telefonul mamei sale, iar Bing spune că problema are o soluție simplă dacă Miles e dispus să-i accepte oferta. Are nevoie de un ajutor la Spitalul Lucrurilor Stricate. Mob Rule şi-a găsit într-un final un impresar şi vor pleca din oraş pentru două săptămâni la sfârşitul lui ianuarie şi încă alte două săptămâni în februarie, ca să cânte prin universitățile din statul New York şi Pennsylvania, şi nu-şi permite să-şi închidă afacerea cât timp este plecat. Îl poate învăța pe Miles cum să înrămeze fotografii, cum să curețe şi să repare maşini de scris, să repare orice vrea clientul să repare, şi dacă Miles e de acord să muncească cu

normăntreagă pe o sumă de dolari pe oră, vor putea să recupereze treburile neterminate care s-au tot strâns în ultimele luni, Bing poate s-o taie devreme la repetiţii cu formaţia de câte ori are chef şi de câte ori formaţia călătoreşte, Miles va rămâne şeful. Bing poate acum să acopere un salariu în plus datorită banilor pe care i-a economisit trăind fără chirie în Sunset Park în ultimele cinci luni – şi apoi, dincolo de toate astea, se pare că Mob Rule vor câştiga mai mulţi bani decât în oricare alt moment al istoriei lor. Miles ce crede? Miles îşi coboară privirea înspre pantofi, întoarce o vreme propunerea pe toate părţile, apoi ridică ochii şi spune că este de acord. I se pare mai bine să lucreze la Spital decât să-şi petreacă zilele bântuind prin cimitir ca să facă fotografii, şi înainte să plece la cumpărături pentru cină, îi mulţumeşte lui Bing că l-a salvat din nou.

Ceea ce nu înţelege Miles este că Charles Bingham Nathan ar face orice pentru el şi chiar dacă Miles i-ar fi refuzat oferta de a lucra pe câţiva dolari pe oră la Spitalul Lucrurilor Stricate, prietenul lui ar fi fost fericit să-i ofere banii de care avea nevoie, fără obligaţia de a-i înapoia împrumutul înainte de finalul secolului XXII. Ştie că Miles e doar pe jumătate om, că viaţa i-a fost distrusă şi nu va

mai fi niciodată întreagă, dar jumătatea rămasă din Miles i se pare mai importantă decât două jumătăți din oricare altcineva. Totul a început când s-au întâlnit cu doisprezece ani în urmă, în toamna ce a urmat morții fratelui lui Miles, Miles tocmai împlinise şaisprezece ani, iar Bing era cu un an mai mare, unul urma calea deşteaptă la Stuyvesant şi celălalt cursurile de muzică de la LaGuardia, doi băieți furioşi care şi-au găsit o cauză comună în dispreţul faţă de ipocrizia stilului de viaţă american, iar cel tânăr l-a învăţat pe celălalt valoarea rezistenţei, cum putea să refuze să ia parte la jocurile fără sens pe care societatea le cerea să-l joace, iar Bing ştie că îi datorează în mare parte transformările prin care a trecut în anii care au trecut de atunci. A fost ceva mai mult decât cuvintele lui Miles, sutele de observaţii tăioase pe care le-a făcut despre politică şi economie, claritatea cu care a desfiinţat *sistemul*, a contat tot ce a spus Miles în combinaţie cu ceea ce era Miles şi felul în care părea să întruchipeze ideile în care credea, gravitatea atitudinii sale, băiatul copleşit de durere, lipsit de iluzii, de false speranţe, şi chiar dacă nu au devenit niciodată prieteni intimi, se îndoieşte că admiră pe cineva mai mult în generaţia lor.

Nu doar el gândea aşa. Din câte îşi aminteşte, Miles părea altfel decât oricine altcineva, poseda un fel de forţă magnetică, animalică ce schimba atmosfera de câte ori intra într-o încăpere. Oare puterea tăcerilor lui atrăgea atât de mult atenţia, natura misterioasă, închisă în sine a personalităţii sale îl transforma într-un fel de oglindă în care să se reflecte ceilalţi, sentimentul ciudat că era în acelaşi timp acolo, şi totuşi altundeva? Era inteligent şi chipeş, da, dar nu toţi oamenii inteligenţi şi chipeşi iradiază acea vrajă, şi dacă puneai la socoteală şi faptul că toată lumea ştia că era fiul lui Mary-Lee Swann, singurul copil al lui Mary-Lee Swann, poate că aura faimei ei sporea sentimentul că Miles se număra printre cei aleşi. Unii îl urau, bineînţeles, băieţii în special, băieţii, dar niciodată fetele, însă cum să nu-l urască băieţii pentru norocul lui la fete, pentru faptul că pe el îl doreau fetele? Chiar şi acum, după atâţia ani, farmecul lui Heller pare să fi supravieţuit lungii odisee către tărâmul de nicăieri şi înapoi. Iată-le de exemplu pe Alice şi Ellen. Alice îl găseşte *întru totul admirabil* (citat direct), iar Ellen, drăguţa de Ellen, e obsedată de el.

Miles locuieşte deja de o lună în Sunset Park, iar Bing se bucură că se află aici, că Trioul Jalnic s-a transformat

iar în Cvartetul cel Solid, deşi încă este nedumerit de ce a hotărât Miles din senin să vină în Brooklyn. La început a tot spus nu, şi a venit lunga scrisoare care explica de ce voia să stea în Florida, apoi apelul telefonic urgent primit la Spital, într-o vineri târziu, tocmai când Bing se pregătea să închidă şi să se întoarcă la casa din Sunset Park, iar Miles i-a spus că *intervenise ceva* şi dacă mai avea vreun loc disponibil pentru el, avea să ia un autobuz către New York chiar în weekendul acela. Miles nu-i va explica niciodată motivele sale, bineînțeles, şi n-ar avea nici un rost să întrebe, dar acum că se află aici, Bing prinde curaj la gândul că Morocănilă e în sfârşit pregătit să facă pace cu părinții lui şi să pună punct idioțeniei care durează de atâta timp, de prea mult timp, şi că propriul lui rol de agent dublu şi de mincinos va lua în curând sfârşit. Nu se simte deloc vinovat că l-a înşelat pe Miles. Ba mai mult, e mândru de ceea ce a făcut şi atunci când Morris Heller a sunat la Spital în această dimineață pentru a cere ultimele noutăți, a simțit un sentiment de victorie când a putut să-i raporteze că Miles sunase la birou în timp ce acesta era în Anglia şi că va suna din nou luni, iar acum că Miles tocmai i-a spus că-şi sunase şi mama, victoria era aproape completă. Miles şi-a venit în fire, în cele din urmă, şi

probabil e bine că e îndrăgostit de Pilar, chiar dacă iubirea aceea pare un pic ciudată, de fapt mai mult decât un pic deranjantă, o fată atât de tânără, ultima persoană cu care te-ai fi aşteptat să se încurce Miles, dar fără îndoială fermecătoare şi drăguță, probabil foarte matură pentru vârsta ei, aşa că hai să-l lăsăm pe Miles în pace cu Pilar a lui şi să nu ne mai gândim la asta. Veşti bune de pretutindeni, lucruri bune se întâmplă pe tot atâtea fronturi, şi totuşi a fost o lună grea pentru el, una dintre cele mai neliniştitoare luni din viața lui, şi atunci când nu se bălăcea în confuzie şi deznădejde, se simțea în pragul disperării. A început când Miles s-a întors la New York, de cum l-a văzut pe Miles în magazin şi l-a cuprins în brațe şi l-a sărutat, din ziua aceea, i s-a părut aproape imposibil să nu-l atingă pe Miles, să nu-şi dorească să-l atingă pe Miles. Ştie că lui Miles nu-i place, că e descumpănit de îmbrățişările lui spontane, de bătăile lui pe spate, de ciupiturile lui de gât sau de umeri, însă Bing nu se poate abține, ştie că ar trebui să înceteze, dar nu poate, şi pentru că îi e teamă că s-a îndrăgostit de Miles, pentru că îi este teamă că a fost dintotdeauna îndrăgostit de Miles, trăieşte într-o stare de disperare.

Îşi aminteşte o excursie într-o vară, acum unsprezece ani, în vara de după ce terminase liceul, trei băieți şi două fete înghesuiți într-o maşină mică, îndreptându-se spre nord, spre Munții Catskill. Părinții cuiva aveau o cabană acolo sus, un loc izolat în pădure cu un iaz şi un teren de tenis, iar Miles era în maşină cu iubita lui din acea vreme, o fată pe nume Annie, şi mai era Geoff Taylor cu noua lui cucerire, cineva al cărui nume l-a uitat, şi ultimul, dar nu cel din urmă, el însuşi, cel fără iubită, cel singur, ca de obicei. Au ajuns târziu, cândva între miezul nopții şi unu dimineața, şi pentru că erau încinşi şi înțepeniți după călătoria lungă cu maşina, cineva a sugerat să se răcorească în iaz, şi dintr-odată s-au trezit alergând spre apă, aruncându-şi hainele şi plonjând. Îşi aminteşte cât de plăcut a fost să se bălăcească în locul acela îndepărtat, cu luna şi stelele deasupra, cu greierii cântând în pădure, cu vânticelul călduț mângâindu-i spatele, laolaltă cu plăcerea de a vedea trupurile fetelor, pe Annie cea cu picioare lungi, cu stomac plat şi posterior cu curbe încântătoare, şi iubita lui Geoff, scundă şi rotunjoară, cu sâni mari şi şuvițe de păr negru şi creț răsucite pe umeri. Dar nu era o plăcere sexuală, nu era nimic erotic în ce făceau, era pur şi simplu o uşurare trupească, plăcerea de

a simți apa şi aerul pe piele, de a se relaxa în aer liber într-o noapte fierbinte de vară, de a te afla alături de prieteni. El a ieşit primul şi, în timp ce stătea la marginea iazului, a văzut că ceilalți îşi luaseră fiecare perechea, că cele două cupluri stăteau în apă până la piept şi fiecare cuplu se îmbrățişa şi, în timp ce-i privea pe Miles şi Annie înlănțuiți, cu gurile încleştate într-un sărut prelung, i-a trecut prin minte cel mai ciudat gând, ceva care l-a luat cu totul prin surprindere. Annie era incontestabil o fată frumoasă, una din cele mai drăguțe fete pe care le întâlnise vreodată, şi logica situației impunea ca el să fie gelos pe Miles pentru c-o ținea în brațe pe această fată frumoasă, pentru că era destul de atrăgător încât să fi cucerit afecțiunea unei ființe atât de minunate, dar pe măsură ce-i urmărea pe cei doi sărutându-se în apă, a înțeles că invidia pe care o simțea se îndrepta împotriva lui Annie, nu a lui Miles, că voia să fie în locul lui Annie şi să-l sărute el pe Miles. O clipă mai târziu, cei doi au început să se îndrepte spre marginea iazului, mergând drept spre el, iar atunci când trupul lui Miles a ieşit din apă, Bing a văzut că avea erecție, o erecție zdravănă, în toată puterea cuvântului, şi vederea acelui penis țeapăn l-a stârnit, l-a excitat într-un fel pe care nu l-ar fi crezut

posibil, şi înainte ca Miles să atingă uscatul, Bing a avut şi el o erecție, o turnură a evenimentelor care l-a tulburat atât de tare, încât a fugit înapoi în iaz şi s-a scufundat sub apă ca să-şi ascundă stânjeneala.

Mulți ani a reprimat amintirea acelei nopți, nu s-a mai întors la ea nici măcar în cotloanele cele mai întunecate, cele mai tainice ale imaginației lui, dar apoi Miles s-a întors şi odată cu Miles s-a întors şi amintirea aceea, şi în ultima lună, Bing şi-a derulat acea scenă în minte de cinci ori pe zi, de zece ori pe zi, iar acum deja nu mai ştie cine sau ce anume este. Oare reacția lui la acel falus zărit la lumina lunii acum unsprezece ani înseamnă că preferă bărbații femeilor, că este mai atras de trupurile bărbăteşti decât de trupurile femeieşti, şi dacă aşa stau lucrurile, ar putea asta explica ciudatul şir de eşecuri cu femeile pe care le-a curtat de-a lungul anilor? Nu ştie. Nu poate spune cu certitudine decât că e atras de Miles, că se gândeşte la trupul lui Miles şi la acel falus ori de câte ori se află în preajma lui Miles, ceea ce se întâmplă des, şi că se gândeşte să atingă trupul lui Miles şi acel falus ori de câte ori nu se află în preajma lui, ceea ce se întâmplă şi mai des, şi totuşi să dea curs acestor dorințe ar fi o gravă eroare, o eroare care avea cele mai înfiorătoare consecințe,

pentru că Miles nu este deloc interesat să se cupleze cu alți bărbați şi dacă Bing ar propune măcar o asemenea posibilitate, dacă ar sufla un singur cuvânt despre ce se petrece în mintea lui, ar pierde prietenia lui Miles pentru totdeauna, ceea ce îşi doreşte din tot sufletul să nu se întâmple.

Miles e un teritoriu tabu, cedat permanent lumii femeilor. Dar puterea chinuitoare a acelui falus l-a mânat pe Bing să se gândească la alte opțiuni, să ia în calcul posibilitatea de a căuta altundeva satisfacerea curiozității lui, pentru că în ciuda faptului că Miles este singurul bărbat după care tânjeşte, se întreabă dacă nu cumva a sosit timpul să experimenteze cu un alt bărbat, acesta fiind singurul mod prin care va afla vreodată cine şi ce anume este – un bărbat făcut pentru bărbați, un bărbat făcut pentru femei, un bărbat făcut şi pentru bărbați, şi pentru femei sau un bărbat făcut doar pentru el însuşi. Întrebarea e unde anume să caute. Toți membrii formației lui sunt căsătoriți sau trăiesc cu iubitele lor, nu are prieteni gay, din câte ştie, şi ideea de a hoinări la agățat printr-un bar de homosexuali îl lasă rece. S-a gândit la Jake Baum de câteva ori, ticluind diferite strategii de abordare fără să forțeze lucrurile şi să se umilească în

eventualitatea unei respingeri, însă bănuieşte că e ceva ambiguu la iubitul lui Alice şi chiar dacă acesta este acum cu o femeie, e posibil să fi fost şi cu bărbați în trecut şi să nu fie imun la farmecele iubirii falice. Bing regretă că nu se simte mai atras de Jake, dar în interesul autodescoperirii ştiințifice ar fi dispus să se culce cu el ca să vadă dacă are vreo aplecare înspre iubirea falică. Încă nu a făcut nimic în privința asta totuşi, pentru că tocmai când avea de gând să-l ademenească pe Baum să facă sex cu el promițându-i să-i aranjeze interviul cu Renzo Michaelson (poate că nu e cea mai bună idee, dar e în pană de idei), Ellen i-a cerut să-i pozeze, iar progresul în căutarea cunoaşterii i-a fost temporar dat peste cap.

Nu are habar ce fac. Ceva pervers, simte el, dar în acelaşi timp cu totul nevinovat şi lipsit de pericole. Un fel de pact tăcut, o înțelegere reciprocă ce le permite să-şi împartă singurătatea şi frustrările, însă chiar când se apropie unul de celălalt în acea tăcere, el e tot singur şi frustrat şi simte că nici Ellen nu se simte mai bine. Ea desenează, iar el bate la tobe. Pentru el bătutul tobelor a fost dintotdeauna un mod de a țipa, iar noile desene ale lui Ellen s-au transformat şi ele în țipete. El se dezbracă pentru ea şi face tot ce îi cere ea. Nu ştie de ce se simte

atât de relaxat alături de ea, deloc amenințat de ochii ei, însă la urma urmei nu e mare lucru să-şi pună trupul în slujba artei ei şi intenționează să o facă până când ea îi va cere să se oprească.

Duminică, pe patru ianuarie, îşi petrece opt ore împreună cu Miles la Spitalul Lucrurilor Stricate, dându-i primele lecții în munca delicată, precisă a înrămării fotografiilor, inițiindu-l în mecanismele robuste ale maşinilor de scris, familiarizându-l cu uneltele şi materialele din camera din spate a micului atelier. În dimineața următoare, luni, cinci ianuarie, se întorc pentru acelaşi lucru, dar de data aceasta Miles pare îngrijorat şi, când Bing îl întreabă ce nu e în regulă, Miles îi spune că tocmai sunase la biroul tatălui său şi i s-a spus că tatăl lui s-a întors în Anglia ieri, cu *treburi urgente*, iar el este îngrijorat că ar putea să aibă de-a face cu mama lui vitregă. Bing e şi el îngrijorat şi uimit de veste, dar nu poate să-şi dezvăluie cu totul îngrijorarea fiului lui Morris Heller, nici nu poate să-i spună că a vorbit cu Morris Heller cu doar patruzeci şi opt de ore în urmă şi totul părea în ordine în momentul acela. Lucrează susținut până la cinci şi jumătate, moment în care Miles îl informează pe Bing că vrea să mai încerce o dată s-o sune

pe mama lui, iar Bing se retrage politicos la un bar din capătul străzii, înțelegând că un astfel de telefon are nevoie de intimitate totală. Cincisprezece minute mai târziu, Miles intră în bar şi îi spune lui Bing că el şi mama lui au aranjat să se întâlnească la cină mâine-seară. Bing ar vrea să-i pună o sută de întrebări, dar se rezumă la una singură: Cum a reacționat? Foarte bine, a spus Miles. L-a făcut cap-sec, neisprăvit, imbecil şi laş nenorocit, dar apoi a plâns, au plâns amândoi, şi după aceea vocea ei a devenit caldă şi plină de afecțiune, i-a vorbit mai frumos decât merita, şi s-o audă din nou, după toți aceşti ani, a fost prea mult. Regretă totul, spune. E cel mai prost om din istoria umanității. Dacă ar fi dreptate pe lume ar trebui pus la zid şi împuşcat.

Bing nu l-a mai văzut niciodată pe Miles atât de distrus. O vreme, Miles pare pe punctul să izbucnească în lacrimi. Uitându-şi jurământul de a nu-l mai atinge niciodată, îşi trece brațele în jurul prietenului său şi îl ține strâns. Revino-ți, cretinule, spune el. Cel puțin tu ştii că eşti cel mai prost om din istoria umanității. Câți oameni sunt destul de deştepți cât să recunoască asta? Iau amândoi autobuzul spre Sunset Park şi intră în casă cu câteva minute înainte de şase şi jumătate, cu câteva

minute înainte de întâlnirea lui Miles cu Alice la bucătărie. Cum era de aşteptat, Alice este deja acolo, la fel şi Ellen, şi amândouă stau la masă, fără să pregătească mâncarea, fără să facă nimic, ci doar stau la masă privindu-se în ochi. Alice mângâie dosul palmei drepte a lui Ellen, Ellen mângâie chipul lui Alice cu mâna stângă şi amândouă par nefericite.

Ce s-a întâmplat? întreabă Bing.

Asta, spune Alice şi apoi ridică o bucată de hârtie şi le-o întinde.

Bing aştepta această bucată de hârtie din ziua în care s-au mutat în casă, în luna august. Ştia că o să vină şi ştia ce o să facă atunci când va veni, adică tocmai ce face acum. Fără să se mai sinchisească să citească textul integral al citației, care le impune să evacueze casa, rupe hârtia o dată, de două ori şi apoi a treia oară şi pe urmă aruncă cele opt bucăți de hârtie pe podea.

Nu vă faceți griji, spune el. Nu înseamnă nimic. Au aflat că suntem aici, dar ca să ne facă să plecăm le trebuie mai mult decât o bucată tâmpită de hârtie. Ştiu cum funcționează chestiile astea. Ne-au înştiințat, iar acum vor uita de noi o vreme. Cam peste o lună se vor întoarce cu o altă bucată de hârtie, pe care noi o vom rupe şi-o vom

arunca din nou pe jos. Şi încă o dată, şi încă o dată, şi poate chiar încă o dată după asta. Ofițerii poliției locale nu ne vor face nimic. Nu vor scandal. Slujba lor este să livreze hârtii şi atât. Nu trebuie să ne facem griji până când nu vor veni cu poliția judiciară. Atunci se-ngroaşă gluma, dar nu vom vedea polițişti pe aici mult timp – dacă-i vom vedea vreodată. Suntem neînsemnați şi polițaii au alte griji pe cap decât patru oameni care trăiesc liniştiți într-o casă liniştită dintr-un cartier liniştit, mic şi neînsemnat. Nu intrați în panică. Poate va trebui să plecăm într-o bună zi, dar ziua aceea nu este astăzi şi până când nu vor apărea polițaii, nu cedez nici un centimetru. Şi chiar dacă vor veni, vor trebui să-mi dea în cap şi să mă târască de aici în cătuşe. Asta e casa noastră. Ne aparține nouă acum şi mai bine merg la puşcărie decât să cedez dreptul de a locui aici.

Aşa te vreau, spune Miles.

Deci eşti de partea mea? întreabă Bing.

Sigur că da, spune Miles, ridicându-şi dreapta în aer ca şi când ar fi făcut un jurământ. Şefu' de trib Miles nu părăseşte cort.

Dar tu, Ellen? Vrei să pleci sau să rămâi?

Rămân, zice Eleln.

Şi tu, Alice?

Rămân.

Mary-Lee Swann

Simon a plecat noaptea trecută, s-a întors la L.A. ca să-şi predea cursul de istoria filmului şi astfel începe epopeea plecărilor şi întoarcerilor, bietul om o să se vânture dintr-o parte în cealaltă a țării în fiecare săptămână în următoarele trei luni, măcinat de diabolicul nesomn, de decalajul de fus orar, hainele lipicioase şi picioarele umflate, de aerul groaznic din avion, aerul pompat artificial, trei zile în L.A, patru zile în New York, şi toate astea pentru salariul de nimic care i se oferă, însă el spune că-i place să predea şi sigur, e mai bine să aibă de lucru, să facă ceva în loc să stea degeaba, dar nici că putea să-şi aleagă un moment mai prost, cât de mult îl vrea acum aproape, cât urăşte să doarmă singură, se teme că nu va putea face față acestui rol, Winnie, atât de epuizant şi de greu, e îngrozită că va da greş şi se va face de râsul lumii, emoții, emoții, vechiul nod în stomac de dinaintea ridicării cortinei, şi de unde putea ea să ştie că o furnighişcă este o furnică, un arhaism pentru furnică, a trebuit să-l caute în dicționar, şi de ce ar spune Winnie o furnighişcă în loc de furnică, este mai amuzant să zici

furnighişcă în loc de furnică, da, fără îndoială este mai amuzant sau cel puțin neaşteptat şi, prin urmare, ciudat, *O furnighişcă!,* ceea ce duce la replica de un cuvânt a lui Willie, *Furnicare*, foarte nostim, ai impresia că pronunță greşit fornicare, dar a trebuit să caute şi cuvântul ăsta în dicționar ca să priceapă gluma, *o senzație semănând cu aceea produsă de mersul unor furnici pe piele*, iar Fred rosteşte cuvântul fermecător de bine, e un Willie pe cinste, un tip inimos cu care-ți e drag să lucrezi, şi cât de frumos citeşte ziarul pe la începutul primului act, *Se preferă tinerii deştepți, Se caută băiat isteț*, a izbucnit în râs la prima repetiție, când el şi-a rostit replicile, Fred Derry, îl cheamă ca pe personajul din filmul ăla pe care l-a văzut împreună cu Simon mai serile trecute, cel pe care îl va arăta la curs astăzi, *Cei mai buni ani ai vieții noastre*, un film vechi nemaipomenit, n-a mai rezistat la final şi a plâns, şi când a mers la repetiții a doua zi şi l-a întrebat pe Fred dacă părinții lui l-au botezat după personajul din acel film, soțul ei de pe scenă a zâmbit larg şi a spus: Vai, dragă, nu, sunt un bătrân băşinos care a văzut lumina lumii cu cinci ani înainte de filmul ăsta.

Vai, dragă. Se îndoieşte c-a fost vreodată dragă. Multe alte lucruri din prima zi şi până azi, însă nu dragă, nu,

niciodată. Sporadic bună, sporadic iubitoare, sporadic altruistă, dar nu destul de des cât să se califice drept dragă.

Îi este dor de Simon, casa pare înnebunitor de pustie fără el, dar poate e mai bine că nu se află aici astă-seară, doar astă-seară, o seară de marți de la începutul lui ianuarie, a şasea noapte a anului, pentru că peste o oră Miles va suna la uşă, peste o oră va intra în mansarda aceasta de la etajul trei de pe Franklin Street, şi după şapte ani şi jumătate în care nu şi-a mai văzut deloc fiul (*şapte ani şi jumătate*), probabil e cel mai bine să fie singură când îl va vedea, să vorbească singură cu el. Nu are idee ce se va întâmpla, habar n-are la ce să se aştepte de la seara aceasta, şi pentru că îi e atât de frică să zăbovească cu gândul asupra acestor chestiuni imponderabile, îşi concentrează atenția asupra cinei, asupra mâncării în sine, ce să servească şi ce să nu servească, şi pentru că repetițiile vor dura prea mult ca să mai poată găti cina, a sunat la două restaurante, solicitând să-i fie livrată mâncarea fix la opt şi jumătate la mansardă, două restaurante pentru că după ce a comandat fripturi la primul, gândindu-se că friptura era o alegere bună, oricui îi place friptura, mai ales bărbaților cu o poftă de mâncare

sănătoasă, a început să-şi facă griji că luase o hotărâre greşită, că poate fiul ei devenise vegetarian sau avea vreo aversiune pentru friptură şi nu a vrut ca totul să pornească pe picior greşit, punându-l pe Miles în situația de a fi forțat să mănânce ceva ce nu-i place sau, chiar mai rău, să-i servească vreun fel de mâncare pe care el să nu poată sau să nu vrea să-l mănânce, şi de aceea, doar ca să fie sigură, a sunat un al doilea restaurant şi a comandat o altă porție dublă la cină – lasagna fără carne, salate şi legume la grătar. Cum a fost cu mâncarea, tot aşa şi cu băutura. Îşi aduce aminte că odată îi plăcea scotchul şi vinul roşu, dar preferințele lui puteau să se fi schimbat de când îl văzuse, şi prin urmare, a cumpărat pentru fiecare câte-o sticlă de vin roşu şi vin alb şi a umplut compartimentul barului cu o gamă variată de băuturi: scotch, bourbon, vodcă, gin, tequilla, rachiu de secară şi trei mărci diferite de cognac.

Presupune că Miles şi-a văzut deja tatăl, că a sunat la biroul acestuia ieri, dis-de-dimineață, aşa cum a spus Bing că va face, şi că amândoi au luat cina împreună seara trecută. S-a aşteptat ca Morris s-o sune astăzi şi să-i povestească cu de-amănuntul ce s-a întâmplat, dar încă n-a dat nici un semn, nici un mesaj pe telefonul fix sau pe

mobil, chiar dacă Miles trebuie să-i fi spus că urma să vină aici diseară, din moment ce ea şi Miles au vorbit ieri înainte de ora cinei, cu alte cuvinte înainte ca Miles să-şi vadă tatăl, şi e greu de imaginat că subiectul acesta nu a fost abordat la un moment dat în timpul conversației. Cine ştie de ce n-a primit nici un semn de la Morris? Poate că lucrurile n-au mers bine aseară şi e încă prea supărat ca să vorbească despre asta. Sau a fost prea ocupat azi, în a doua lui zi de muncă după călătoria în Anglia, şi poate a fost prins cu treburi pe la birou, editura trece prin vremuri grele acum, şi chiar e posibil să se mai afle încă la birou la ora şapte, mâncând mâncare chinezească la pachet şi pregătindu-se pentru un program de muncă prelungit. Apoi, mai era posibil şi ca Miles să-şi fi pierdut curajul şi să nu fi sunat. Puțin probabil, din moment ce nu i-a fost prea frică s-o sune pe ea, şi dacă sunt în săptămâna în care se face pace, tatăl său este, logic, persoana cu care trebuie să înceapă, primul la care ar merge, din moment ce Morris a fost mult mai implicat în creşterea lui decât ea, se poate să fie şi asta şi, deşi nu trebuie să-i spună lui Miles ce a făcut Bing Nathan în toți aceşti ani, îl poate întreba diseară dacă a luat sau nu legătura cu tatăl său.

Din cauza asta a țipat ieri la Miles la telefon – din solidaritate cu Morris. El şi Willa au purtat povara acestei situații lungi şi nefericite, şi când l-a văzut la cina de sâmbătă seara, i s-a părut atât de îmbătrânit, cu părul atât de cărunt acum, atât de tras la față, cu ochii atât de umbriți de tristețe, şi a înțeles cât de tare l-a marcat toată această poveste, iar acum, că e mai bătrână şi pasămite mai înțeleaptă (deşi această chestiune e cam discutabilă, crede ea), a fost mişcată de valul de afecțiune pe care l-a simțit pentru el în acea seară, la restaurant, pentru umbra tot mai îmbătrânită a bărbatului cu care s-a măritat cu atâta amar de timp în urmă, tatăl singurului ei copil, şi de dragul lui Morris a țipat la Miles, prefăcându-se că împărtăşeşte furia lui Morris împotriva lui pentru ceea ce a făcut, încercând să se poarte ca un părinte normal, ca o mamă rănită, care ceartă, dar în mare parte nu a fost decât joc actoricesc, aproape fiecare cuvânt a fost prefăcut, insultele, jignirile, pentru că de fapt nu-i poartă pică lui Miles la fel de mult ca lui Morris şi toți anii care au trecut nu i-au sporit deloc ura pentru ceea ce s-a întâmplat – a fost dezamăgită, da, confuză, da, dar nu înrăită.

Nu are nici un drept să-l învinovăţească pe Miles pentru nimic din ceea ce a făcut, ea l-a dezamăgit prin faptul că a fost o mamă atât de imprevizibilă, incompetentă, şi ştie că în privinţa aceasta a dat greş mult mai rău decât în oricare alt domeniu al vieţii ei, inclusiv în cele două căsnicii eşuate, inclusiv greşelile şi răutăţile ei, dar când s-a născut Miles nu era pregătită să fie mamă, avea douăzeci şi şase de ani, dar încă nu era pregătită, era prea aiurită ca să se concentreze, prea preocupată de saltul de la teatru la film, indignată că Morris o convinsese să facă una ca asta, şi oricât s-a chinuit să-şi îndeplinească datoria în acele prime şase luni, s-a trezit plictisită de copil, nu găsea nici cea mai mică plăcere în a avea grijă de el şi nici măcar plăcerea de a-l alăpta nu era de-ajuns, nici măcar plăcerea de a-l privi în ochi şi a-l urmări cum îi întoarce zâmbetul nu putea compensa toată plictiseala cruntă a întregii situaţii, a plânsetului fără sfârşit, a rahatului umed şi galben din scutece, a laptelui recurgitat, a urletelor din toiul nopţii, a lipsei de somn, a rutinei mecanice, şi apoi a apărut *Visătorul inocent* şi a fugit. Privind acum în urmă la faptele de atunci, le găseşte de neiertat şi chiar dacă mai târziu a prins drag de băiat, după divorţ, după ce a început să crească, nu se pricepea

deloc, a continuat să-l dezamăgească, nici măcar nu a putut să-şi amintească să meargă la afurisita aia de ceremonie de absolvire a liceului, pentru Dumnezeu, a fost punctul critic, păcatul de neiertat că nu s-a aflat acolo când ar fi trebuit să fie acolo, şi de atunci încolo a devenit mai conştiincioasă, a încercat să-şi răscumpere toate păcatele pe care le comisese de-a lungul anilor (prin frumosul weekend petrecut în Providence împreună cu Simon, ei trei împreună, ca şi când ar fi fost o familie, a fost atât de fericită acolo, atât de mândră de băiat), şi apoi, şase luni după asta, a fugit. Mama fuge, fuge şi fiul. Aşa se explică lacrimile ei de ieri, la telefon. A țipat la el de dragul lui Morris, dar lacrimile au fost pentru sine, iar lacrimile mărturiseau adevărul. Miles are acum douăzeci şi opt de ani, e mai în vârstă decât ea când l-a născut, dar e încă fiul ei şi îl vrea înapoi, vrea s-o ia de la început.

Păcat de bietul hipopotam, se gândeşte ea. Prea grasă, draga mea, prea multe kilograme în plus pe oasele astea bătrâne. De ce a trebuit să fie acum Winnie şi nu o femeie puțin mai grațioasă, puțin mai *sveltă*? Svelta Salomeea, de pildă. Pentru că este prea bătrână ca s-o joace pe Salomeea iar Tony Gilbert i-a cerut s-o joace pe Winnie. *Asta mi se pare atât de minunat. (Pauză) Ochi ațintiți în ochii mei.*

S-a schimbat de trei ori de când s-a întors la mansardă, dar încă nu e mulțumită de rezultat. Momentul se apropie cu repeziciune totuşi şi e prea târziu să mai ia în calcul o a patra opțiune. Pantaloni de mătase albastru deschis, bluză albă de mătase şi o jachetă de voal, fluturândă, semitransparentă, până la genunchi, ca să mascheze grăsimea. Brățări la încheieturi, dar nu şi cercei. Papuci chinezeşti. Părul scurt al lui Winnie, aici n-avea ce face. Prea mult machiaj sau prea puțin machiaj? Roşul de buze, puțin cam prea aspru, poate, să mai şteargă puțin. Să-şi dea sau nu cu parfum? Fără parfum. Iar mâinile, mâinile care-o dau de gol, cu degetele lor prea plinuțe, nu se poate face nimic nici în privința lor. Un colier ar fi probabil prea mult şi, în plus, nimeni nu l-ar zări sub camuflajul din voal. Ce altceva? Oja. Oja lui Winnie, nu se mai poate face nimic nici în privința asta. Emoții, emoții, vechiul nod în stomac de dinainte ca furnighişcile să iasă şi să furnice. *Ochii tăi ațintiți în ochii mei.* Intră în baie pentru o ultimă privire în oglindă. Muma Pădurii sau Alice în Țara Mămicilor? Undeva la mijloc, probabil. *Se caută băiat isteț.* Intră în bucătărie şi-şi toarnă un pahar de vin. Are timp să ia o înghițitură, are timp să ia o a doua înghițitură şi apoi sună soneria.

Sunt atât de multe amănunte pe care trebuie să le absoarbă dintr-odată, atât de multe detalii care o bombardează în momentul în care se deschide uşa, tânărul înalt cu sprâncenele şi părul brun al tatălui său, cu ochii albaştri-cenuşii şi gura mamei sale, atât de desăvârşit acum, când opera maturizării este într-un sfârşit terminată, la chip e mai întunecat decât înainte, crede ea, dar mai blând, ochi mai dulci, ochi care privesc în ochii ei, şi îmbrăţişarea strânsă pe care i-o oferă înainte ca vreunul din ei să poată rosti vreun cuvânt, îi simţea forţa braţelor şi a umerilor prin jacheta de piele şi iar se înmoaie în faţa lui fără să vrea, cedând şi izbucnind în lacrimi în timp ce-l strânge în braţe ca o disperată, bâiguind cât de rău îi pare pentru toate neînţelegerile şi suferinţele care l-au făcut să plece, dar el spune că nu are de-a face cu ea, că ea nu are absolut nici o vină, totul este din vina lui şi lui îi pare rău.

Nu mai bea. E primul lucru nou pe care-l află despre el după ce-şi şterge ochii şi îl conduce în sufragerie. Nu bea, dar nu este mofturos la mâncare, s-ar mulţumi şi cu friptura, şi cu lasagna fără carne, orice preferă ea. De ce se simte atât de emoţionată în preajma lui, atât de dornică să-şi ceară scuze? Deja şi-a cerut scuze, el şi-a cerut deja

scuze, e timpul să treacă la lucruri mai substanțiale, e timpul să înceapă să vorbească, dar apoi face singurul lucru pe care şi-a promis că nu-l va face, menționează piesa, spune că din cauza asta e atât de mare acum, o are-n fața ochilor pe Winnie, nu pe Mary-Lee, o iluzie, un personaj imaginar, iar băiatul care nu mai este băiat îi zâmbeşte şi spune că arată impozant, *impozant* îşi zice în sinea ei, ce cuvânt curios, ce exprimare învechită, nimeni nu mai spune *impozant*, doar dacă nu cumva se referă la mărimea ei, bineînțeles, la proaspăta rotunjime, dar nu, el pare să-i facă un compliment şi da, adaugă el, a citit despre piesă şi e nerăbdător să o vadă. Observă că se joacă cu brățara, plămânii şi-i simte tensionați, nu poate să se stea liniştită. Mă duc să aduc vinul, spune ea, tu ce vrei, Miles? Apă, suc, bere? În timp ce străbate spațiul întins al mansardei, Miles se ridică şi o urmează, spunând că s-a răzgândit, la urma urmei va bea şi el puțin vin, vrea să sărbătorească, şi cine ştie dacă e sincer sau pur şi simplu are nevoie de băutură pentru că e la fel de agitat ca ea?

Ciocnesc şi ea îşi spune în sinea ei să fie atentă, să-şi amintească că Bing Nathan nu trebuie pomenit, că Miles nu trebuie să descopere cât de-aproape au fost pe urmele

lui, urmărindu-i diferitele slujbe în toate locurile pe unde a ajuns în toți aceşti ani, Chicago, New Hampshire, Arizona, California, Florida, restaurantele, hotelurile, depozitele, poziția de aruncător în echipa de baseball, femeile care au venit şi au plecat, fata cubaneză care tocmai a stat la el în New York, toate lucrurile pe care ei le cunosc despre el trebuie reprimate, iar ea trebuie să simuleze ignoranța ori de câte ori el divulgă câte ceva, dar e în stare, din asta trăieşte, o poate face chiar şi când a băut prea mult şi, din felul în care Miles a dat pe gât prima gură de Pouillly-Fumé, se pare că se va consuma mult vin în seara asta.

Dar tatăl tău? întreabă ea. Ai luat legătura cu el?

L-am sunat de două ori, spune el. Prima dată era în Anglia. Mi-au spus să sun din nou pe cinci, dar când am încercat ieri să dau de el, mi-au spus că a zburat înapoi în Anglia. Ceva urgent.

Ciudat, spune ea. Am luat cina cu Morris sâmbătă seara şi nu a zis că se va întoarce. Trebuie să fi plecat duminică. Foarte ciudat.

Sper că Willa e bine.

Willa. Ce te face să crezi că e în Anglia?

Ştiu că e în Anglia. Oamenii îmi mai spun câte ceva, am sursele mele.

Credeam că ne-ai întors spatele. Nici un semn în tot acest timp, iar acum îmi spui că ştii ce-am făcut?

Mai mult sau mai puțin.

Dacă încă îți păsa, de ce ai fugit, la o adică?

Asta e marea întrebare, nu? (*Pauză. O altă gură de vin.*) Pentru că am crezut că o să vă fie mai bine fără mine – tuturor.

Sau că ție îți va fi mai bine fără noi.

Poate.

Atunci de ce te-ai întors acum?

Pentru că împrejurările m-au adus la New York şi, din moment ce eram aici, am înțeles că jocul s-a sfârşit. Mi-a fost de-ajuns.

Dar de ce-a durat atât? La început, când ai dispărut, am crezut că o să dureze doar câteva săptămâni, câteva luni. Ştii tu: tânărul debusolat care-şi ia zborul către noi meleaguri, se luptă cu propriii demoni în pustie şi se întoarce mai puternic, mai bun. Dar şapte ani, Miles, un sfert din viața ta. Înțelegi ce nebunie pare totul, nu?

Chiar am vrut să devin un om mai bun. Asta a fost tot. Să devin mai bun, mai puternic – toate astea sunt lucruri

meritorii, presupun, dar şi puţin cam vagi. Cum ştii când ai devenit mai bun? Nu e ca atunci când mergi la facultate patru ani şi ţi se înmânează o diplomă drept dovadă că ai trecut la toate materiile. N-ai cum să-ţi măsori progresul. Aşa că am continuat, neştiind dacă eram mai bun sau nu, neştiind dacă eram mai puternic sau nu, şi după o vreme am încetat să mă mai gândesc la ţelul meu şi m-am concentrat asupra efortului. (*Pauză. O altă gură de vin.*) Are vreun sens ce spun? Am devenit dependent de luptă. Am uitat de mine. Am continuat s-o fac, dar nu mai ştiam de ce o făceam.

Tatăl tău crede c-ai fugit din cauza unei discuţii pe care ai auzit-o.

Şi-a dat seama? Sunt impresionat. Dar discuţia aceea a fost doar începutul, primul impuls. N-o să neg cât de groaznic a fost să-i aud vorbind aşa despre mine, dar după ce am plecat, am înţeles că aveau dreptate, aveau dreptate să fie îngrijoraţi din pricina mea, au avut dreptate în analiza psihicului meu dărâmat, şi din cauza asta am stat la distanţă – pentru că nu am mai vrut să fiu acea persoană şi ştiam că o să-mi ia mult timp să mă fac bine.

Acum eşti bine?

(*Râsete.*) Mă îndoiesc. (*Pauză.*) Dar nu mai sunt atât de dus cum eram atunci. S-au schimbat o mulțime de lucruri, în special în ultimele şase luni.

Încă un pahar, Miles?

Da, te rog. (*Pauză.*) N-ar trebui. Nu mai am exercițiu, înțelegi. Dar vinul e al naibii de bun, iar eu sunt al naibii de nervos.

(*Umplând ambele pahare.*) Şi eu, scumpule.

Niciodată nu a fost vina ta, sper că înțelegi. Dar odată ce m-am rupt de tata şi de Willa, a trebuit să mă rup şi de tine şi Simon.

Totul are legătură cu Bobby, nu-i aşa?

(*Încuviințează din cap.*)

Trebuie să treci peste asta.

Nu pot.

Trebuie.

(*Clatină din cap.*) Prea multe amintiri urâte.

Nu tu ai dat peste el cu maşina. A fost un accident.

Ne certam. Eu l-am împins în stradă şi atunci a apărut maşina – care mergea prea repede, a apărut dintr-odată.

Treci peste asta, Miles. A fost un accident.

(*Ochii i se umplu de lacrimi. Patru secunde de tăcere. Apoi sună soneria la parter.*)

Trebuie să fie mâncarea. (*Se ridică, vine la Miles, îl sărută pe frunte şi apoi merge să-i deschidă băiatului de la restaurant. Peste umăr, i se adresează lui Miles:*) Care crezi că sunt? Vegetarienii sau carnivorii?

(*Pauză lungă. Forţându-se să zâmbească:*) Ambii!

Morris Heller

Omul Conservă a fost în Anglia şi s-a întors, iar după experienţele de-acolo vede lumea într-o altă culoare. De când s-a întors la New York, pe douăzeci şi cinci ianuarie, a renunţat la conserve şi sticle pentru a se dedica unei vieţi de pură contemplaţie. Omul Conservă era să moară în Anglia. Omul Conservă a făcut pneumonie şi a stat două săptămâni în spital, iar femeia pe care s-a dus s-o salveze de la o cădere psihică şi de la o potenţială sinucidere a sfârşit prin a-l salva de la o moarte aproape sigură şi prin asta, s-a salvat singură de căderea psihică şi probabil că şi-a salvat şi căsnicia. Omul Conservă se bucură că e în viaţă. Omul Conservă ştie că zilele îi sunt numărate şi de aceea a lăsat deoparte căutarea conservelor şi a sticlelor pentru a studia felul în care zilele alunecă pe lângă el, una după cealaltă, fiecare mai repede decât cea de dinaintea ei. Printre numeroasele lucruri pe

care şi le-a notat în carnetul lui de observaţii se află următoarele:

25 ianuarie. Nu devenim mai puternici pe măsură ce trec anii. Acumularea de suferinţe şi tristeţi ne slăbeşte capacitatea de a îndura alte suferinţe şi tristeţi şi, din moment ce suferinţele şi tristeţile sunt inevitabile, chiar şi un mic eşec, survenit târziu în viaţă, ne poate dărâma cu aceeaşi forţă ca o tragedie majoră pe când eram tineri. *Picătura care a umplut paharul.* Penisul tău tâmpit în vaginul altei femei, de pildă. Willa era gata să se prăbuşească dinainte să aibă loc acea întâmplare umilitoare. A trecut prin prea multe în viaţă, a avut partea de prea multă durere, şi deşi a trebuit să fie tare, nu este nici pe jumătate atât de tare cum se crede. Un soţ mort, un fiu mort, un fiu vitreg fugar şi un al doilea soţ infidel – un al doilea soţ aproape pe moarte. Dacă ai fi luat iniţiativa atunci, cu ani în urmă, când ai văzut-o prima dată la acel seminar în Aula de Filozofie de la Columbia, pe fata cea deşteaptă de la Barnard căreia i s-a permis accesul la un curs pentru masteranzi, cu chip dulce şi delicat şi cu mâini subţiri? A existat atunci o puternică atracţie, cu mulţi ani în urmă, înainte de Karl şi de Mary-Lee şi, aşa tineri cum eraţi amândoi la vremea aceea, douăzeci şi doi

de ani şi douăzeci, ce-ar fi fost dacă ai fi curtat-o puțin mai insistent, ce-ar fi fost dacă micul tău flirt ar fi dus la căsătorie? Rezultat: nici soț mort, nici fiu mort, nici fiu vitreg fugar. Ar fi fost alte suferințe şi tristeți, bineînțeles, dar nu acelea. Acum te-a readus la viață dintre morți, evitând eclipsa finală a oricărei speranțe, iar trupul tău care mai respiră încă trebuie să fie socotit cel mai mare triumf al ei. Aşadar, speranța dăinuie, dar nu şi certitudinea. A fost un armistițiu, declarația unei dorințe de pace, dar nu e clar dacă a fost o înțelegere sinceră a celor două cugete. Băiatul rămâne un obstacol. Ea nu poate să uite şi să ierte. Nici măcar după ce el şi mama lui au sunat de la New York ca să afle cum te simțeai, nici măcar după ce băiatul a continuat să sune în fiecare zi, două săptămâni, ca să afle ultimele noutăți legate de starea ta. Ea va rămâne în Anglia pentru vacanța de Paşti, iar tu nu te vei mai duce acolo. Deja s-a irosit prea mult timp şi e nevoie de tine la birou, căpitanul unei nave care se scufundă nu trebuie să-şi abandoneze echipajul. Poate se va răzgândi pe măsură ce vor trece lunile. Poate se va îndupleca. Dar nu poți să renunți la băiat de dragul ei. Nici la ea nu poți să renunți de dragul băiatului. Îi vrei pe amândoi, trebuie să-i ai pe amândoi şi, într-un fel sau

altul, îi vei avea, chiar dacă ei nu vor să ştie unul de celălalt.

26 ianuarie. Acum, că tu şi băiatul ați petrecut o seară împreună, te simți ciudat de dezamăgit. Prea mulți ani în care ai anticipat, poate, prea mulți ani în care ți-ai imaginat cum se va desfăşura revederea şi de aici sentimentul de dezamăgire atunci când în sfârşit s-a întâmplat, pentru că imaginația este o armă puternică, iar revederile imaginare pe care ți le-ai derulat în minte de atâtea ori de-a lungul anilor trebuiau să fie mai bogate, mai pline şi mai satisfăcătoare din punct de vedere emoțional decât ce s-a întâmplat în realitate. Mai eşti tulburat şi de faptul că nu te poți abține să îi porți pică. Dacă e să existe vreo speranță de viitor, atunci şi tu trebuie să înveți să uiți şi să ierți. Dar băiatul s-a vârât deja între tine şi soția ta şi dacă soția nu se răzgândeşte şi nu-l lasă din nou în lumea ei, băiatul va fi în continuare hăul care s-a căscat între voi doi. Cu toate astea, a fost o ocazie minunată, iar băiatul este atât de sincer în căința lui, încât ar trebui să fii de piatră ca să nu-ți doreşti să înceapă un nou capitol. Dar va trece un timp până ca voi doi să vă simțiți în largul vostru împreună, să aveți din nou încredere unul în celălalt. Fizic, arată bine. Puternic

şi bine făcut, cu o strălucire încurajatoare în ochi. Ochii lui Mary-Lee, amprenta de netăgăduit a mamei lui. Povesteşte că a fost la două reprezentații ale *Zilelor fericite* şi crede că este o Winnie splendidă, iar atunci când ai propus să mergeți împreună să o vedeți – dacă poate rezista să mai vadă piesa a treia oară – a acceptat bucuros. A vorbit pe îndelete despre tânăra de care s-a îndrăgostit, Pilar, Pilar Hernandez, Sanchez, Gomez, numele de familie îți scapă acum, şi de-abia aşteaptă să ți-o prezinte când se va întoarce la New York, în aprilie. Nu are nici un plan clar pentru viitor. Pentru moment, lucrează la magazinul lui Bing Nathan, dar dacă poate să strângă destui bani, îl tentează ideea de a se întoarce la facultate anul următor şi a-şi da licența. Probabil, posibil, depinde. Nu ai curajul să-i pui în față întrebări dificile legate de trecut. De ce a fugit, de exemplu, sau de ce a stat ascuns atâta timp. Să lăsăm la o parte motivul pentru care şi-a lăsat iubita în Florida şi a venit singur la New York. Mai târziu va fi destul timp pentru întrebări. Noaptea trecută a fost pur şi simplu prima rundă, doi boxeri care se tatonează înainte de a trece la treabă. Îl iubeşti, bineînțeles, îl iubeşti din toată inima, dar nu mai

ştii ce să crezi despre el. Lasă-l să dovedească că e un fiu destoinic.

27 ianuarie. Dacă editura dispare, vei scrie o carte numită *Patruzeci de ani în deşert: Cum să publici literatură într-o țară în care oamenii urăsc cărțile.* Cifrele vânzărilor de Crăciun au fost chiar mai proaste decât te-ai temut că vor fi, cele mai rele de până acum. La birou, toți par îngrijorați – cei în vârstă, cei tineri, fiecare, de la redactori cu vechime până la stagiarii cu fețe copilăreşti. Şi nici imaginea trupului tău vlăguit, slăbit nu inspiră prea multă încredere în viitor. Totuşi, te bucuri că te-ai întors, te bucuri că te afli în acest loc căruia simți că-i aparții, şi chiar dacă şi neamțul, şi israelitul te-au refuzat amândoi, te simți mai puțin disperat decât te simțeai înainte să te îmbolnăveşti. Nimic nu-i mai bun decât o mică discuție cu moartea pentru a pune lucrurile în perspectivă, şi îți imaginezi că dacă ai reuşit să eviți o moarte timpurie în acel spital britanic, vei găsi o cale de a scoate editura la liman cârmind-o prin acest taifun urât. Furtunile nu sunt veşnice, iar acum, că te-ai întors la timonă, îți dai seama cât savurezi poziția de şef, câte satisfacții ți-a adus această mică afacere în toți aceşti ani. Şi probabil că eşti un şef bun sau, cel puțin un şef apreciat, pentru că atunci

când te-ai întors ieri la muncă, Jill Hertzberg te-a luat în brațe şi a spus: Doamne Dumnezeule, Morris, să nu mai faci aşa ceva niciodată, te rog, te implor, şi apoi, unul câte unul, fiecare membru al personalului, toți nouă, bărbați şi femei laolaltă, au intrat în biroul tău şi te-au îmbrățişat, urându-ți bun venit după lunga şi tumultuosa ta absență. Deşi propria-ți familie e în impas, şi aceasta este familia ta, ai datoria să-i protejezi şi să-i faci să înțeleagă că în ciuda culturii cretine care-i înconjoară, cărțile contează încă, iar munca pe care o fac este o muncă importantă, esențială. Fără îndoială că eşti un bătrân prost şi sentimental, un bărbat al altor timpuri, dar îți place să înoți împotriva curentului, acesta a fost principiul fondator al companiei acum treizeci şi cinci de ani şi nu ai de gând acum să-ți schimbi felul de-a gândi. Sunt cu toții îngrijorați că-şi vor pierde slujbele. Asta vezi pe chipurile lor când îi urmăreşti cum vorbesc între ei, aşa că ai anunțat o şedință de redacție în după-amiaza aceasta şi le-ai spus să uite anul 2008, 2008 este istorie, şi chiar dacă 2009 nu e nici el mai bun, nu vor exista disponibilizări la Heller Books. Gândiți-vă la liga de softball a editorilor, ai spus tu. Orice reducere de personal va face imposibil să trimiți o echipă pe teren primăvara

următoare şi strălucitul record al editurii Heller Books de douăzeci şi şapte de sezoane pierdute consecutiv va lua sfârşit. Să nu existe o echipă de softball anul acesta? De neimaginat.

6 februarie. Scriitorii n-ar trebui să vorbească niciodată cu ziariştii. Interviul este o formă literară decăzută, care nu serveşte nici unui scop în afară de a simplifica ceea ce nu ar trebui niciodată simplificat. Renzo ştie asta şi pentru că este un om care acționează pe baza a ceea ce ştie, şi-a ținut gura ani de zile, dar în seara asta, la cina încheiată doar cu o oră în urmă, te-a informat că a petrecut o bună parte a după-amiezii vorbind într-un reportofon, răspunzând la întrebările unui tânăr scriitor de nuvele care intenționează să publice textul rezultat imediat ce va fi redactat, iar Renzo îşi va fi dat acordul. Circumstanțe speciale, a spus el, atunci când l-ai întrebat de ce o făcuse. Cererea îi venise din partea lui Bing Nathan, care se întâmplă să fie prieten cu tânărul scriitor de nuvele şi, pentru că Renzo ştie cât de îndatorat îi eşti lui Bing Nathan, a simțit că ar fi fost nepoliticos să-l refuze, ar fi fost de neiertat. Cu alte cuvinte, Renzo a rupt tăcerea din prietenie pentru tine şi tu i-ai spus cât de emoționat ai fost de gestul acesta, recunoscător, bucuros

că a înțeles cât de mult a însemnat pentru tine că i-a făcut o favoare lui Bing. Un interviu de dragul lui Bing, carevasăzică, de dragul tău, dar cu câteva restricții pe care tânărul scriitor a trebuit să le accepte înainte ca Renzo să fie de acord să vorbească cu el. Fără întrebări legate de viața sau munca lui, fără întrebări legate de politică, fără întrebări despre nimic altceva decât opera altor scriitori, scriitori decedați, scriitori de curând decedați pe care Renzo îi cunoscuse, pe unii bine, pe alții în treacăt, şi pe care voia să-i laude. Fără atacuri, a spus el, doar laude. I-a furnizat dinainte realizatorului interviului o listă de nume şi l-a sfătuit să aleagă unele dintre ele, doar cinci sau şase, pentru că lista era mult prea lungă ca să vorbească despre toți. William Gaddis, Joseph Heller, George Plimpton, Leonard Michaels, John Gregory Dunne, Alain Robbe-Grillet, Susan Sontag, Arthur Miller, Robert Creeley, Kenneth Koch, William Styron, Ryszard KapuĹ›ciĹ„ski, Kurt Vonnegut, Grace Paley, Norman Mailer, Harold Pinter şi John Updike, care tocmai a murit săptămâna trecută, o întreagă generație apusă în decurs de câțiva ani. Şi tu i-ai cunoscut pe scriitorii aceia, ai vorbit cu ei, i-ai tot întâlnit, i-ai admirat, şi pe măsură ce Renzo le înşira numele, ai fost uimit cât de mulți erau şi o

tristețe teribilă v-a cuprins pe amândoi când ați închinat în amintirea lor. Ca să mai înveselească atmosfera, Renzo s-a lansat într-o poveste despre William Styron, o mică anecdotă amuzantă întâmplată cu mulți ani în urmă, care se referea la o revistă franțuzească, *Le Nouvel Observateur*, ce plănuia un număr întreg dedicat Americii şi printre articolele pe care sperau să le includă era o lungă conversație între un romancier american mai în vârstă şi un romancier american mai tânăr. Revista luase deja legătura cu Styron, iar acesta l-a propus pe Renzo drept scriitorul mai tânăr cu care i-ar fi plăcut să discute. O editoare l-a sunat pe Renzo, care era prins cu un roman în momentul acela (ca de obicei), şi atunci când el i-a spus că era prea ocupat ca să accepte – foarte măgulit de oferta lui Styron, dar prea ocupat –, femeia a fost atât de şocată de refuzul lui, încât l-a amenințat cu sinuciderea, *Je me suicide!*, dar Renzo a râs doar, spunându-i că nimeni nu comite o sinucidere dintr-un motiv atât de banal şi că o să se simtă mai bine dimineața. El nu prea îl cunoştea pe Styron, nu-l întâlnise decât o dată sau de două ori, dar îi avea numărul de telefon şi după discuția cu editoarea sinucigaşă l-a sunat pe Styron să-i mulțumească pentru că sugerase numele lui, dar voia să-l anunțe că muncea

din greu la un roman şi îi refuzase invitația. Spera ca Styron să înțeleagă. Perfect, a spus Styron. De fapt, tocmai de aceea sugerase numele lui Renzo. Nici el nu voia să participe la discuție şi era foarte sigur, mai mult sau mai puțin convins, că Renzo o să le spună nu şi o să-l salveze şi pe el. Mulțam, Renzo, a spus el, mi-ai făcut un mare serviciu. Râsete. Şi tu, şi Renzo v-ați amuzat copios pe seama remarcei lui Styron şi apoi Renzo a spus: „Ce om politicos, ce manierat. Pur şi simplu nu a fost în stare s-o refuze pe editoare, aşa că m-a pus pe mine s-o fac. Pe de altă parte, ce s-ar fi întâmplat dacă aş fi spus da? Bănuiesc că s-ar fi prefăcut entuziasmat, încântat că noi doi vom avea şansa de a sta împreună şi a ne răci gurile de pomană despre starea lumii. Aşa era el. Un om bun. Nu voia în ruptul capului să jignească pe cineva.” De la bunătatea lui Styron, ați trecut la campania inițiată de PEN în sprijinul lui Liu Xiaobo. O petiție lungă, semnată de scriitori din toate colțurile lumii, a fost publicată pe 20 ianuarie, iar PEN plănuieşte să-l onoreze *in absentia* la cina lor anuală de strângere de fonduri din aprilie. Te vei afla acolo, bineînțeles, pentru că nu lipseşti niciodată de la cina aceea, dar situația pare disperată şi nu prea speri că acordarea unui premiu lui Liu Xiaobo la New York va avea

vreun efect asupra statutului lui la Beijing – în prezent e reținut, fără îndoială în curând va fi în pușcărie. Potrivit spuselor lui Renzo, o tânără care lucrează la PEN trăiește în aceeași casă din Brooklyn în care stă și băiatul. Ce mică e lumea, nu? Da, Renzo, într-adevăr mică.

7 februarie. L-ai întâlnit pe băiat de încă două ori de la revederea de pe douăzeci și șase ianuarie. Prima dată, ați mers să vedeți *Zile fericite* împreună (prin amabilitatea lui Mary-Lee, care vă lăsase două bilete la casa de bilete), ați urmărit piesa cu un fel de uimire plină de încântare (Mary-Lee a fost nemaipomenită) și apoi ați mers la cabina ei după spectacol, unde v-a copleșit pe amândoi cu sărutări sălbatice, exuberante. Extazul jocului în fața unui public adevărat, o superabundență de adrenalină care-i străbătea trupul, focul din priviri. Băiatul părea neobișnuit de mulțumit, mai ales când tu și mama lui v-ați îmbrățișat. Mai târziu, ți-ai dat seama că vedea așa ceva probabil pentru prima dată în viața lui. Înțelege că acum războiul s-a sfârșit, că luptătorii și-au predat de mult armele și și-au preschimbat spadele în lame de pluguri. După aceea, a urmat cina împreună cu Korngold și Lady Swann în micul restaurant din Union Square. Băiatul a vorbit puțin, dar a fost extrem de atent. Câteva

remarci pertinente despre piesă, analizând prima replică a actului doi, *Salutare, lumină sfântă*, şi motivul pentru care Beckett a ales să-l citeze pe Milton în punctul acela, ironia acelor cuvinte în contextul unei lumi a luminii nesfârşite, din moment ce lumina nu poate fi sfântă decât ca antidot al întunericului. Ochii mamei lui îl priveau în timp ce vorbea, scânteind de adorație, Mary-Lee, regina exceselor, madona sentimentelor fruste, şi totuşi, iată-te acolo, privind-o cu un fior de invidie – oarecum amuzat, da, dar şi întrebându-te de ce continui să fii rezervat. Te-ai simțit mai în largul tău în prezența băiatului a doua oară. Te reobişnuiai cu el, probabil, dar încă nu erai gata să cedezi. Următoarea întâlnire a fost mai intimă. În seara asta ați cinat la Joe Junior's, de dragul vremurilor de altădată, doar voi doi, mestecând nişte hamburgeri unsuroşi şi cartofi prăjiți năclăiți în ulei, şi ați vorbit mai ales despre baseball, reamintindu-ți numeroasele conversații pe care le-ai avut cu tatăl tău, acel subiect pasionant, dar întru totul neutru, un teren sigur, cum s-ar zice, dar apoi a pomenit de moartea lui Herb Score şi ți-a povestit cât de tare a vrut să te sune în ziua aceea şi să vorbească cu tine despre asta, despre aruncătorul a cărui carieră a fost distrusă de acelaşi tip de accident care l-a doborât şi pe

tatăl tău, bunicul pe care nu l-a cunoscut niciodată, dar apoi a hotărât că un apel interurban era nepotrivit şi cât de ciudat că primul lui contact cu tine a sfârşit prin a fi oricum telefonic, apelurile dintre Brooklyn şi Exeter când te aflai în spital şi cât s-a temut că n-o să te mai vadă niciodată. L-ai condus înapoi pe Downing Street după cină, şi acolo, în sufrageria vechiului apartament, a cedat şi a izbucnit în lacrimi. El şi Bobby se certau în ziua aceea, a spus el, pe drumul acela încins cu mulți ani în urmă, şi chiar înainte să apară maşina, el l-a împins pe Bobby, l-a împins pe Bobby cel pirpiriu, încât a câzut, şi de aceea a fost călcat de maşină şi omorât. Tu ai ascultat în tăcere. Nu ai ştiut ce să spui. Toți anii de neştiință, şi acum întreaga banalitate a faptului în sine, o ceartă adolescentină între frați vitregi şi toată suferința care a urmat îmbrâncelii ăleia. Atâtea lucruri ți s-au limpezit după mărturisirea băiatului. Retragerea lui sălbatică în sine, evadarea din propria lui viață, slujbele de muncitor ca formă de penitență, mai bine de un deceniu în iad din cauza unui singur moment de mânie. Poate fi iertat? N-ai putut să rosteşti nici un cuvânt în seara aceasta, dar cel puțin ai avut prezența de spirit să-l iei în brațe. Şi mai la

subiect: e ceva ce trebuie iertat? Probabil că nu. Şi totuşi, trebuie iertat.

8 februarie. Discuția la telefon de duminică cu Willa. Ea îşi face griji pentru sănătatea ta, se miră cum de rezişti, te întreabă dacă n-ar fi mai bine să renunțe la slujbă şi să se întoarcă acasă să aibă grijă de tine. Tu râzi imaginându-ți-o pe soția ta silitoare, harnică spunându-le celor din conducerea universității: „La revedere, domnilor, pe bărbatu-meu îl doare burtica, tre' să plec şi, apropo, la dracu' cu studenții cărora le predau, pot la fel de bine să-şi predea dracului singuri." Willa chicoteşte când tu îi prezinți scena şi e primul râs sincer pe care îl auzi din partea ei de ceva timp, de luni de zile n-a mai râs cu atâta poftă. Îi povesteşti că l-ai văzut pe băiat la cină cu o seară înainte, dar ea nu răspunde, nu pune întrebări, un mormăit scurt care să-ți dea de înțeles că te ascultă, dar nimic mai mult, şi totuşi insişti oricum, spunând că băiatului pare să-i fi venit mintea la cap. Un alt mormăit. E de la sine înțeles că nu pomeneşti de mărturisire. O pauză scurtă şi apoi ea îți spune că în sfârşit se simte destul de puternică să se întoarcă la cartea ei, ceea ce e un alt semn bun, după părerea ta, şi apoi îi spui că Renzo îi trimite dragostea lui, că şi tu îi trimiți dragostea ta şi că

îi acoperi trupul cu o mie de sărutări. Discuția ia sfârşit. Una peste alta, nu a fost o discuție rea, dar după ce închizi, te plimbi prin apartament cu sentimentul că te-ai rătăcit în țara nimănui. Băiatul a pus multe întrebări despre Willa, dar încă nu ai avut curajul să-i spui că ea şi *l-a scos din inimă*. Omul Conservă se îmbracă acum într-un costum cu cravată. Omul Conservă pleacă la muncă, îşi plăteşte facturile şi devine cetățean model. Dar Omul Conservă are încă mintea dusă şi în nopțile în care se simte strivit de lume, tot mai coboară în patru labe şi urlă la lună.

15 martie. L-ai văzut pe băiat de încă şase ori de la ultima însemnare despre el, făcută pe şapte februarie. O vizită la Spitalul Lucrurilor Stricate într-o sâmbătă după-amiaza, unde l-ai privit cum înrăma fotografii şi te-ai întrebat dacă acesta este singurul lucru la care aspiră, dacă va fi mulțumit să treacă de la o slujbă la alta până va îmbătrâni. Totuşi nu îl forțezi să ia hotărâri. Îl laşi în pace şi aştepți să vezi ce urmează să se întâmple, deşi în sinea ta speri că se va întoarce la facultate la toamnă şi-şi va lua diploma, lucru pe care îl mai aminteşte din când în când. O altă cină în patru alături de Korngold şi La Swann într-o luni seara, când la teatru era pauză. O seară în oraş, la

film, împreună, ca să vedeți vechea capodoperă a lui Bresson, *Un condamnat la moarte a evadat.* Un prânz în mijlocul săptămânii, precedat de o vizită la birou, unde i-ai arătat totul şi l-ai prezentat micii tale găşti de suporteri loiali, şi gândul nebunesc care ți-a trecut prin minte în după-amiaza aceea, când te-ai întrebat dacă un băiat cu inteligența şi interesul lui față de cărți nu şi-ar putea găsi un loc în industria editorială, ca angajat al editurii Heller Books, de exemplu, unde ar putea fi instruit ca succesor al tatălui, dar nu trebuie să viseze prea mult, asemenea gânduri îți pot otrăvi mintea şi cel mai bine te abții să croieşti viitorul altei persoane, mai ales dacă acea persoană este fiul tău. O cină în compania lui Renzo în apropierea casei lui Park Slope, naşul a fost în toane bune în seara aceea, absorbit de conceperea unui nou roman, şi nu s-a mai vorbit despre crize şi inspirații pierdute şi vremi apuse. Şi apoi vizita la casa unde locuieşte, şansa de a vedea Cvartetul din Sunset Park în acțiune. Un loc trist, înghesuit şi prăpădit, dar ți-a plăcut să-i vezi prietenii, pe Bing mai ales, bineînțeles, căruia pare să-i meargă foarte bine, la fel ca şi pe cele două fete, Alice, cea care lucrează la PEN, care a vorbit cu mare pasiune despre cazul lui Liu Xiaobo şi apoi ți-a pus câteva

întrebări iscoditoare despre generația părinților tăi, despre tinerii şi tinerele celui de-al Doilea Război Mondial, şi Ellen, atât de blândă şi drăguță, care seara târziu ți-a arătat un caiet de schițe plin cu unele din cele mai explicite desene erotice pe care le-ai văzut vreodată, ceea ce te-a făcut să te întrebi – doar o secundă – dacă nu cumva ți-ai putea salva editura introducând o nouă colecție de cărți de artă pornografice. Deja li s-au înmânat două ordine de evacuare, iar tu ți-ai exprimat îngrijorarea că întindeau prea mult coarda şi puteau ajunge în pericol, dar Bing a izbit cu pumnul în masă şi a spus că o să reziste până la sfârşit, iar tu nu ai mai insistat, din moment ce nu este treaba ta să le spui ce să facă, sunt cu toții adulți (mai mult sau mai puțin) şi sunt perfect capabili să ia propriile hotărâri chiar dacă unele sunt greşite. Alte şase întâlniri şi încetul cu încetul tu şi băiatul ați devenit mai apropiați. Acum începe să se deschidă în fața ta şi într-una din serile în care erai singur cu el, după filmul lui Bresson, cel mai probabil, ți-a povestit întreaga istorie cu fata, Pilar Sanchez, şi de ce a trebuit să fugă din Florida. Sincer, ai fost îngrozit când ți-a spus cât de tânără este, dar după ce te-ai gândit un moment, ți-ai dat seama că e perfect normal să fie îndrăgostit de cineva de

vârsta aceea, pentru că viața băiatului a fost oprită locului, întreruptă din creşterea ei logică şi naturală, şi deşi arată ca un adult, sinele lui s-a rătăcit undeva pe la optsprezece, nouăsprezece ani. A existat un moment în ianuarie când i-a fost frică că o va pierde, a spus, a fost o confruntare teribilă, prima lor ceartă serioasă, iar el a susținut că a fost în mare parte din vina lui, cu totul vina lui, pentru că atunci când s-au cunoscut, iar el încă nu avea idee cât de importantă va deveni pentru el, o mințise în legătură cu familia lui, spunându-i că părinții îi muriseră, că nu avea nici un frate, nu avusese niciodată frați, şi acum, că se întorsese la părinții lui, a vrut ca ea să ştie adevărul şi atunci când chiar i-a spus adevărul, ea a fost atât de furioasă pe el că o mințise, încât i-a închis telefonul. A urmat o săptămână de certuri, iar ea avea dreptate să se simtă ofensată, a spus el, o dezamăgise, îşi pierduse încrederea în el, şi doar când a cerut-o în căsătorie a început să se mai înmoaie, să înțeleagă că nu ar mai dezamăgi-o niciodată. Căsătorie! Logodit cu o fată care nu a terminat încă liceul! O s-o întâlneşti luna viitoare, a spus băiatul. Iar tu ai răspuns, cât de calm ai putut, că de-abia aştepți.

29 martie. Discuția telefonică de duminică cu Willa. Într-un sfârşit, îi povesteşti mărturisirea băiatului, neştiind dacă va îmbunătăți sau va înrăutăți totul. E prea mult, ea nu poate să înțeleagă totul dintr-odată şi din cauza asta reacția ei trece prin mai multe faze distincte în minutele care urmează. Mai întâi: linişte deplină, o linişte care se prelungeşte atât de mult, că simți nevoia să repeți ce i-ai povestit. Mai apoi: o voce moale care spune „E oribil, e prea de tot, cum se poate aşa ceva?”. Apoi: hohote, îşi aminteşte drumul acela şi pune cap la cap bucățelele lipsă din imagine, îşi imaginează cearta dintre băieți, vede cum Bobby e din nou strivit. Apoi: cu o furie care creşte. „Ne-a mințit”, spune ea, „ne-a trădat cu minciunile lui”, iar tu îi răspunzi că nu a mințit, pur şi simplu nu a spus nimic, a fost prea traumatizat din pricina vinovăției ca să mai vorbească şi faptul că a trăit cu acea vinovăție aproape l-a distrus. „Mi-a ucis fiul”, spune ea, iar tu îi răspunzi că i-a îmbrâncit fiul pe şosea şi că moartea fiului ei a fost un accident. Continuați să vorbiți mai mult de o oră şi îi spui iar şi iar că o iubeşti, că, indiferent ce hotărăşte sau cum alege să se poarte cu băiatul, tu o vei iubi mereu. Îşi pierde din nou cumpătul, într-un sfârşit punându-se în situația băiatului, într-un

sfârşit spunându-ţi că înţelege cât de mult a suferit, dar nu ştie dacă înţelegerea este de-ajuns, nu ştie clar ce vrea să facă, nu e sigură dacă va mai avea puterea de a da ochii cu el. Are nevoie de timp, spune ea, de mai mult timp ca să cumpănească totul, iar tu îi spui că nu-i nici un zor, tu nu o vei forţa niciodată să facă ce nu vrea. Discuţia ia sfârşit şi încă o dată ai senzaţia că eşti pierdut în ţara nimănui. Până după-amiaza târziu, te-ai resemnat cu gândul că tărâmul acela îţi este acum casă şi că acolo îţi vei petrece ultimii ani ai vieţii.

12 aprilie. Îţi aminteşte de cineva pe care-l ştii, dar nu poţi spune exact cine şi apoi, la cinci sau şase minute după ce îi eşti prezentat, ea râde pentru prima dată şi ştii fără umbră de îndoială că acea persoană este Suki Rothstein. Suki Rothstein în lumina soarelui incandescent din acea după-amiază târzie pe Houston Street, în urmă cu aproape şapte ani, râzând cu prietenii ei, îmbrăcată într-o rochie de un roşu aprins, promisiunea tinereţii în floare, în cea mai mândră întruchipare a ei. Pilar Sanchez este geamăna lui Suki Rothstein, o mică fiinţă luminoasă, care poartă în ea flacăra vieţii şi fie ca zeii să-i fie mai binevoitori decât i-au fost copilei prietenilor tăi. A sosit din Florida sâmbătă seara devreme, iar a doua zi, în duminica

Paştelui, ea şi băiatul au venit la apartamentul din Downing Street. Băiatului îi venea greu să se desprindă de ea, şi chiar şi când stăteau unul lângă celălalt pe canapea vorbind cu tine, aşezat pe scaunul tău confortabil, el o săruta pe gât, îi mângâia genunchiul gol, îşi petrecea braţul în jurul umerilor ei. O văzuse şi deja, bineînţeles, cu aproape un an în urmă, în acel părculeţ din sudul Floridei, ai fost un martor clandestin al primei lor întâlniri, al primei lor conversaţii, dar erai prea departe de ea ca s-o priveşti în ochi şi să vezi puterea care zace în ei, ochii întunecaţi şi fermi care absorb totul din jurul ei, care emană lumina care l-a făcut pe băiat să se îndrăgostească de ea. Ţi-au adus veşti bune, spune băiatul, veşti foarte bune, şi o clipă mai târziu ţi se spune că Pilar a fost acceptată la Barnard cu bursă întreagă şi că va veni să locuiască la New York, imediat după bacalaureat, în iunie. Tu îi spui că şi soţia ta a studiat la Barnard, că ai văzut-o prima dată când era studentă la Barnard şi că a preluat acum ştafeta de la mama vitregă a băiatului. Şi apoi (aproape că ai căzut de pe scaun când ai auzit) băiatul a anunţat că s-a înscris la Şcoala de Studii Generale de la Columbia şi va încerca să-şi ia licenţa în toamnă. L-ai întrebat cum o să-şi plătească studiile, iar el a spus că are

ceva bani la bancă şi că va acoperi restul cu un împrumut studențesc. Ai fost impresionat că nu ți-a cerut ajutorul, chiar dacă ai fi dispus să i-l acorzi, dar ştii că i-ar face mai bine la moral dacă-şi duce singur povara. Pe măsură ce discuția avansează, ți-ai dai seama că eşti din ce în ce mai fericit, că azi ai fost mai fericit decât oricând în ultimii treisprezece ani şi că vrei să bei pentru fericirea aceasta, să te îmbeți de fericire, şi ți-a trecut prin minte că, indiferent ce va hotărî Willa în privința băiatului, vei putea să-ți împarți viața între cei doi oameni la care ții cel mai mult pe lume, că vei savura momentele fericite oriunde şi oricând le vei găsi. Ai rezervat o masă pentru cină la Waverly Inn, acel local venerabil din vechiul New York, acel New York care nu mai există, gândindu-te că lui Pilar îi va plăcea să meargă într-un astfel de loc, iar ei chiar i-a plăcut, de fapt, a spus că se simțea ca în rai şi în timp ce voi trei vă luați cina de Paşte la pachet, fata punea o mulțime de întrebări, voia să ştie totul despre cum se conduce o editură, cum l-ai întâlnit pe Renzo Michaelson, cum hotărăşti dacă accepți o carte sau nu şi în timp ce-i răspunzi la întrebări înțelegi că te-a ascultat cu o concentrare intensă, că nu va uita nici un cuvânt din ce ai spus. La un moment dat, conversația s-a mutat înspre

matematică şi ştiinţe şi te-ai trezit ascultând o discuţie despre fizica cuantică, un subiect despre care recunoşti de bunăvoie că te depăşeşte cu totul şi apoi Pilar se întoarce spre tine şi-ţi spune: „Gândiţi-vă aşa, domnule Heller. În fizica veche, trei ori doi fac şase şi doi ori trei fac şase sunt propoziţii reversibile. Nu şi în fizica cuantică. Trei ori doi şi doi ori trei sunt două lucruri diferite, două propoziţii distincte şi separate”. Sunt multe lucruri îngrijorătoare pe lumea asta, dar dragostea băiatului pentru fata acesta nu este unul dintre ele.

13 aprilie. Te trezeşti în dimineaţa asta cu vestea că Mark Fidrych a murit. Doar cincizeci şi patru de ani, ucis la ferma sa din Northborough, Massachusetts, când camionul pe care-l repara s-a prăbuşit peste el. Mai întâi Herb Score, iar acum Mark Fidrych, cele două genii blestemate care au uimit ţara câteva zile, câteva luni şi apoi au dispărut. Îţi aminteşti vechiul refren al tatălui tău: Sărmanul Herb Score. Acum adaugi o altă victimă pe lista celor răpuşi: Mark Findrych. Fie-i ţărâna uşoară.

Alice Bergstrom şi Ellen Brice

E joi, treisprezece aprilie, iar Alice tocmai şi-a încheiat o altă tură de cinci ore la PEN. Abătându-se de la rutina ei bine stabilită din ultimele luni, nu se va mai grăbi să

ajungă acasă în Sunset Park, ca să lucreze la disertație. În schimb, merge s-o întâlnească pe Ellen, care e liberă joia, şi amândouă vor lua un prânz târziu la Balthazar, braseria franțuzească de pe Spring Street, din SoHo, la mai puțin de două minute pe jos de birourile PEN de pe Broadway, nr. 588. Ieri, un alt ordin de evacuare le-a fost adus acasă de un alt ofițer al poliției locale, urcând la patru numărul total de ordine de evacuare pe care le-au primit şi, mai devreme în luna aceea, când a sosit cea de-a treia înştiințare, ea şi Ellen au hotărât că următorul ordin va fi ultimul, că în momentul acela îşi vor preda insignele de locatari ilegali şi se vor muta, vor merge mai departe, oricât de greu le va fi. De aceea au aranjat să se întâlnească în după-amiaza aceasta în Manhattan – ca să discute şi să se gândească care va fi pasul următor, calm şi chibzuit, undeva cât mai departe de Bing şi declarațiile lui agresive, pătimaşe, şi ce loc mai bun pentru o discuție calmă şi chibzuită decât acest restaurant scump şi elegant în timpul interludiului liniştit dintre prânz şi cină?

Jake a ieşit acum din schemă. Cearta finală pentru care se pregătea atunci când am întâlnit-o ultima dată, pe cinci ianuarie, a avut loc până la urmă pe la mijlocul lui februarie şi cel mai dureros a fost felul cum s-a grăbit el

să încuviinţeze cum a interpretat ea situaţia actuală, cât de puţină rezistenţă a arătat ideii de a o lua fiecare pe drumul lui, de a-şi vedea fiecare de viaţă. Păţise el ceva, a spus el, dar era adevărat că nu se mai simţea excitat când era cu ea, că nu mai ardea de nerăbdare s-o vadă şi se învinovăţea pentru schimbarea aceasta de sentimente şi, sincer, nu înţelegea ce i se întâmplase. El i-a spus că era un om deosebit, cu numeroase calităţi impresionante – inteligenţă, compasiune, înţelepciune – şi că el era un suflet pierdut, incapabil s-o iubească aşa cum merita să fie iubită. Nu a cercetat mai profund, nu a zăbovit, de pildă, asupra motivelor pentru care îşi pierduse interesul sexual faţă de ea, dar ar fi însemnat să spere prea mult, şi-a dat ea seama, din moment ce el a recunoscut pe faţă că aceste schimbări îl nedumereau şi pe el la fel de mult. Ea l-a întrebat dacă s-a gândit vreodată să meargă la psiholog, iar el a spus că da, se gândea, viaţa îi era la pământ şi nu încăpea îndoială că avea nevoie de ajutor. Alice a simţit că îi spunea adevărul, dar nu era pe deplin sigură de asta şi de câte ori îşi derulează acum acea conversaţie în minte, se întreabă dacă nu cumva poziţia ei pasivă, autoacuzatoare a fost cumva scăparea cea mai simplă pentru el, o minciună care să mascheze faptul că

se îndrăgostise de altcineva. Dar de cine? Nu ştie şi în cele două luni şi jumătate de când nu l-a mai văzut, nici unul dintre prietenii lor comuni nu i-a zis că Jake se întâlneşte cu altcineva. Ar putea să nu fie nimeni – sau ca viața lui amoroasă să fi devenit un secret bine păzit. Şi într-un caz, şi în altul, îi e dor de el. Acum că a plecat, are tendința să-şi amintească momentele bune pe care le-au trăit împreună şi să le ignore pe cele dificile, şi, destul de ciudat, cel mai mult îi e dor de sporadicele accese de umor care-l năpădeau în momente imprevizibile, momente în care Jake Baum cel lipsit de umor renunța la atitudinea sa defensivă şi începea să dea viață unor personaje comice, în special unele care vorbeau cu puternice accente străine, ruşi, indieni, coreeni, şi se pricepea surprinzător de bine, întotdeauna nimerea vocile la fix, dar acela era vechiul Jake, bineînțeles, Jake de acum un an, şi adevărul e că a trecut mult timp de când a mai făcut-o să râdă transformându-se într-unul din aceste personaje caraghioase. *Donsoara Aliiis. Sălută-măă, donsoara Aliiis.* Se îndoieşte că va mai apărea vreun bărbat în viitorul apropiat şi asta o îngrijorează, pentru că acum are treizeci de ani şi perspectiva unui viitor lipsit de copii o umple de groază.

A scăzut în greutate, totuşi, mai degrabă din pricina lipsa poftei de mâncare decât datorită unei diete scrupuloase, dar i se pare că şaizeci şi nouă este o greutate în regulă şi a încetat să se mai considere o vacă respingătoare – asta când se gândeşte la corpul ei, ceea ce pare să se întâmple mai rar acum că Jake a plecat şi nu mai e nimeni care să o atingă. Disertația ei s-a împotmolit aproape două săptămâni după plecarea lui, dar apoi s-a mobilizat şi a tras tare, de fapt a tras atât de tare, încât acum e pe la jumătatea capitolului final şi crede că o să termine prima variantă în vreo zece zile. În ultimii trei ani, disertația a fost un scop în sine, muntele pe care a pornit să-l cucerească, dar arareori s-a gândit la ceea ce urmează să se întâmple după ce atinge vârful. Când şi dacă s-a gândit la asta, a presupus logic că următorul pas va fi să candideze pentru un post de profesor pe undeva. De asta îți petreci toți aceşti ani luptându-te să-ți iei doctoratul, nu-i aşa? Îți iei doctoratul şi apoi mergi să predai. Dar acum că se întrevede finalul, a reevaluat întrebarea şi nu mai e deloc sigură că răspunsul este munca la catedră. Încă este tentată să încerce, dar după experiența mai puțin fericită de anul trecut ca suplinitoare, se întreabă dacă truda în vreo catedră de engleză în următoarele

patru decenii i se va părea destul de mulțumitoare. Alte posibilități s-au ivit în ultima lună. O altă slujbă mai importantă, mai solicitantă la PEN, de exemplu. Munca aceea a prins-o mult mai mult decât ar fi crezut şi nu vrea să renunțe la ea, ceea ce până la urmă ar fi nevoită să facă dacă ar obține vreun post într-o catedră de engleză – care, după toate aparențele, va fi cel mai probabil la un colegiu situat la vreo mie şi ceva de kilometri sud sau vest de New York. Asta e problema, îşi spune în sinea ei, în timp ce deschide uşa restaurantului şi păşeşte înăuntru, nu slujba, ci locul. Nu vrea să plece din New York. Vrea să trăiască în acest oraş imens, de nelocuit, atâta timp cât va putea, şi după toți aceşti ani, gândul de a locui în altă parte i se pare nebunesc.

Ellen este deja acolo, aşezată la una din mesele înşirate de-a lungul peretelui dinspre răsărit al restaurantului, ținând strâns în mână un pahar de vin alb în timp ce aşteaptă să apară prietena ei. Ellen ştie mai multe despre ce a făcut fostul iubit al lui Alice în ultimele luni decât Alice, dar Ellen nu i-a spus nimic lui Alice despre peripețiile acestuia, pentru că i-a promis lui Bing să le țină secret, iar Ellen nu e persoana care să-şi încalce cuvântul. Bing a continuat să-i pozeze o dată sau de două ori pe

săptămână în primele patru luni ale anului şi multe ziduri s-au prăbuşit între ei în tot acel răstimp, de fapt toate zidurile, şi-au făcut confidențe pe care nici unul nu ar fi fost dispus să le facă altcuiva. Ellen ştie de atracția lui Bing față de Miles, de exemplu, şi ştie de neliniştile acestuia în privința relației bărbat-femeie şi a relației bărbat-bărbat, şi de îndoielile sale legate de cine şi ce anume este. Ştie că undeva pe la sfârşitul lui ianuarie Bing s-a aventurat în micul apartament al lui Jake din Manhattan şi, cu ajutorul unor cantități abundente de alcool şi garanția că-l va contacta pe Renzo Michaelson în legătură cu interviul pe care Jake şi-a dorit atât de sincer să-l ia acestuia, a reuşit să-l seducă pe fostul iubit al lui Alice, împingându-l într-o aventură sexuală. A fost primul şi ultimul experiment de autocunoaştere al lui Bing, pentru că nu a găsit cine ştie ce plăcere în brațele, gura sau organele genitale ale lui Jake Baum şi a trebuit să recunoască că deşi era încă profund atras de Miles, nu avea nici un interes să facă dragoste cu bărbați, nici măcar cu Miles. Jake, în schimb, după cum bănuise Bing, trecuse în adolescență prin câteva experiențe cu bărbați şi, după ce aventura cu Bing i-a produs multă plăcere, şi-a dat seama că interesul lui față de bărbați nu pălise în

toți aceşti ani aşa cum crezuse. Două săptămâni mai târziu, când Alice a forțat scena finală, s-a retras tăcut din poveste ca să-şi urmărească celălalt interes. Ellen ştie asta pentru că Jake şi Bing păstrează încă legătura. Jake i-a povestit lui Bing ce a mai făcut, Bing i-a pasat informația lui Ellen, iar Ellen a păstrat tăcerea. Alice nu ştie, dar îi e mult mai bine fără Jake şi dacă Ellen cunoaşte sau înțelege cât de cât lumea asta, e sigură că nu peste mult timp Alice o să-şi găsească alt bărbat.

Aceasta este noua Ellen, Ellen Brice care luna trecută a spart capcanele în care era prinsă pentru a-şi exprima noua relație cu trupul ei, care este produsul noii relații cu inima ei, care la rândul ei este produsul noii relații cu sinele ei. Într-o săptămână plină de curaj, hotărâtoare, de la mijlocul lui martie, şi-a tăiat părul lung şi sârmos, adoptând o tunsoare bob ca din anii ‘20, a aruncat toate articolele de îmbrăcăminte din dulap şi şifonier şi a început să-şi împodobească fața cu ruj, luciu, dermatograf, fard şi rimel de fiecare dată când ieşea din casă, astfel încât femeia *blândă* din jurnalul lui Morris Heller, femeia care ani de zile a inspirat sentimente de compasiune şi nevoie de protecție în cei care o cunoşteau, nu mai proiectează o aură de victimă şi nesiguranță

bolnăvicioasă şi, în vreme ce stă pe bancheta aşezată lângă zidul de răsărit al restaurantului Balthazar, îmbrăcată într-un minijup din piele neagră şi un pulover de caşmir pe talie, sorbind din vinul alb şi urmărind-o pe Alice cum intră pe uşă, oamenii care trec pe lângă ea întorc capetele, iar ea savurează atenția pe care o primeşte, savurează siguranța că este cea mai dorită femeie din încăpere. Această revoluționare a *look*-ului ei a fost inspirată de un eveniment neaşteptat care s-a petrecut în februarie, la doar o săptămână după ce Alice şi Jake au pus capăt legăturii lor cu năbădăi, când nimeni altul decât Benjamin Samuels, liceanul care a lăsat-o gravidă pe Ellen cu aproape nouă ani în urmă în pavilionul casei de vară a părinților lui din sudul Vermontului, a păşit în biroul agenției imobiliare în care lucrează Ellen, căutând un apartament de închiriat în Park Slope sau într-unul din cartierele învecinate, un Benjamin Samuels de douăzeci şi cinci de ani, pe deplin maturizat acum şi angajat ca agent de vânzări de telefoane mobile într-un magazin T-Mobile de pe Seventh Avenue, după ce renunțase la colegiu, un tânăr lipsit de capacitățile intelectuale necesare pentru a urma o profesie de marcă, dreptul sau medicina, să zicem, aşa cum

speraseră odinioară părinții lui, dar era frumos ca întotdeauna, mai frumos ca niciodată, un băiat chipeş, cu trup frumos de jucător de fotbal, acum transformat într-un bărbat mare şi frumos. La început nu a recunoscut-o pe Ellen şi deşi ea bănuia că individul lat în umeri care stătea în fața ei era întruchiparea băiatului căruia i se dăruise cu atâția ani în urmă, a aşteptat până acesta a completat spațiile libere de pe formularul de închiriere înainte să spună cine era. A vorbit liniştit şi ezitant, neştiind dacă el va fi încântat sau iritat, neştiind dacă îşi va aminti măcar de ea, dar Ben Samuels chiar şi-a amintit de ea şi a fost încântat s-o regăsească, atât de încântat, încât s-a ridicat de pe scaun, a înconjurat biroul lui Ellen şi a luat-o în brațe într-un gest cald de bun găsit. Şi-au petrecut după-amiaza plimbându-se dintr-un apartament gol într-altul, sărutându-se în primul apartament, făcând dragoste în al doilea apartament, iar acum, că Ben Samuels s-a mutat în apropiere, el şi Ellen au continuat să facă dragoste aproape în fiecare zi. De aceea Ellen şi-a tăiat părul – pentru că pe Ben îl excită ceafa ei – şi odată ce şi-a tăiat părul, a înțeles că acesta ar fi încă şi mai excitat dacă ar începe să poarte nişte haine diferite, mai cu vino-ncoa'. Până acum, l-a ținut secret pe Ben față de

Alice, Bing şi Miles, dar cu atât de multe schimbări, cu al patrulea ordin de evacuare predat de poliție, cu împrăştierea iminentă a găştii, a hotărât că azi îi va vorbi lui Alice despre ce lucru extraordinar i s-a întâmplat.

Alice o sărută acum pe obraz şi îi adresează zâmbetul ei aparte, şi în timp ce Ellen o urmăreşte pe prietena ei cum se aşază pe scaunul din fața banchetei, se întreabă dacă va reuşi vreodată să facă un desen care să surprindă pe de-a-ntregul zâmbetul acela, zâmbetul cel mai cald, cel mai luminos de pe pământ, un zâmbet care o distinge pe Alice de oricare altă persoană pe care o cunoaşte, a cunoscut-o sau o va cunoaşte vreodată până la sfârşitul vieții ei.

Ei bine, puştoaico, spune Alice, bănuiesc că marele experiment s-a încheiat.

Pentru noi, poate, spune Ellen, dar nu şi pentru Bing şi Miles.

Miles se întoarce în Florida peste trei săptămâni.

Am uitat. Atunci doar pentru Bing. Ce trist.

Mă gândesc să mai stau zece zile. Dacă trag tare, o să termin ultimul capitol până atunci. Ție-ți convine aşa sau ai prefera să pleci acum?

Nici măcar nu vreau să plec. Doar că sunt speriată. Dacă apar poliţiştii, ne vor arunca catrafusele în stradă, ar putea ieşi cu scandal, Bing ar putea s-o ia razna, îmi trec prin minte tot felul de posibilităţi neplăcute. Zece zile e prea mult, Alice. Cred că ar trebui să începi să-ţi cauţi o locuinţă de mâine.

Câte apartamente de închiriat ai?

O mulţime în Slope, nu prea multe în Sunset Park.

Dar Sunset Park e mai ieftin, ceea ce înseamnă că Sunset Park e mai bun.

Cât îţi permiţi să plăteşti?

Cel mai mic preţ de pe piaţă.

O să verific listele după prânz şi o să te anunţ ce avem.

Dar poate te-ai săturat de Sunset Park. Dacă vrei să mergi în altă parte, nu e nici o problemă. Atâta vreme cât îmi pot plăti jumătate de chirie, e bine oriunde.

Dragă Alice...

Ce?

Nu mi-am dat seama că vrei să stăm împreună.

Tu nu vrei?

Teoretic da, dar a intervenit ceva şi mă gândesc la alte variante.

Variante?

O variantă.

Da?

Se numeşte Benjamin Samuels şi mi-a propus să mă mut cu el.

Drăcoaică mică. De când te vezi cu el?

De câteva luni.

De câteva luni? Ce te-a apucat? De câteva luni şi nici măcar mie nu mi-ai zis nimic.

Nu m-am simțit destul de sigură. Am crezut că va fi doar o chestie sexuală care se va stinge înainte să merite să afle cineva. Dar pare ceva serios. Destul de serios încât să vreau să încerc, bănuiesc.

Eşti îndrăgostită de el?

Nu ştiu. Dar sunt nebună după el, măcar atâta lucru ştiu. Iar sexul e senzațional.

Cine e?

Tipul ăla.

Care tip?

Cel din vara lui două mii.

Bărbatul care te-a lăsat gravidă?

Băiatul care m-a lăsat gravidă.

Aşadar, povestea iese la lumină...

El avea şaisprezece, iar eu aveam douăzeci. Acum el are douăzeci şi cinci, iar eu am douăzeci şi nouă. Acei patru ani nu mai contează aşa de mult acum.

Doamne. Am crezut că a fost tatăl, nici nu m-am gândit la fiu.

De-asta n-am putut să spun nimic. Era prea tânăr şi nu voiam să-i creez probleme.

A aflat vreodată ce s-a întâmplat?

Nu, nici atunci şi nici măcar acum. N-are nici un rost să-i spun, nu?

Douăzeci şi cinci de ani. Şi ce s-a ales de viața lui?

Nu mare lucru. Are o slujbuliță cumplită şi nu e nemaipomenit de deştept. Dar mă adoră, Alice, şi nimeni nu s-a purtat vreodată mai frumos cu mine. Ne-o tragem în pauza de prânz în fiecare după-amiază, în apartamentul lui de pe Fifth Street. Mă înnebuneşte. Leşin când mă atinge. Nu mă mai satur de corpul lui. Îmi vine să înnebunesc şi apoi mă trezesc dimineața şi îmi dau seama că sunt fericită, n-am mai fost atât de fericită de mult, mult timp.

Bravo ție, El.

Da, bravo mie. Cine ar fi crezut?

Miles Heller

Sâmbătă, pe doi mai, citeşte în ziarul de dimineaţă că Jack Lohrke a murit la optzeci şi cinci de ani. Scurtul necrolog aminteşte cele trei evadări miraculoase din faţa unei morţi sigure – tovarăşii doborâţi în Ofensiva din Ardeni, avionul prăbuşit după război, autobuzul căzut într-o prăpastie –, dar e un articol superficial, un articol slăbuţ, care menţionează cariera mediocră a Norocosului în liga întâi, alături de cei de la Giants şi Phillies, şi nu menţionează decât un singur amănunt pe care Miles nu-l ştia: în meciul cel mai faimos al secolului XX, runda finală a Campionatului Ligii Naţionale jucat între Giants şi Dodgers în 1951, Don Mueller, apărătorul de extremă dreaptă al celor de la Giants, şi-a rupt glezna în timp ce aluneca spre baza a treia în ultima repriză şi dacă cei de la Giants ar fi egalat mai degrabă decât să câştige meciul cu o alergare către bază, Lohrke ar fi preluat locul lui Mueller în repriza următoare, dar Branca a executat aruncarea, Thomson a lovit şi meciul s-a sfârşit înainte ca Lohrke să-şi poată vedea numele pe tabela de marcaj. Tânărul Willie Mays se pregătea să lovească, Lohrke Norocosul se încălzea pentru a-l înlocui pe Mueller pe partea dreaptă şi apoi Thomson a lovit ultima minge a sezonului, iar Giants au câştigat trofeul, *Giants au câştigat trofeul*. Nu scrie nimic

despre viaţa particulară a lui Jack Lohrke „Norocosul”, nici un cuvânt despre căsnicia sau copiii sau nepoţii lui, nici o informaţie despre oamenii pe care i-ar fi putut iubi sau despre oamenii care l-ar fi putut iubi, doar amănuntul banal şi nesemnificativ că sfântul ocrotitor al norocoşilor a lucrat într-o firmă de pază la Lockheed după ce s-a retras din baseball.

De cum termină de citit necrologul, dă telefon la apartamentul din Downing Street să-şi destăinuie tatălui său cât de trist e că a murit bărbatul despre care au discutat atât de des în vremurile cu noroc, înainte să ajungă vreunul din ei pe drumurile din Berkshires, înainte să fie îngropat cineva sau altcineva să fugă de-acasă, iar tatăl său a citit, bineînţeles, ziarul la cafeaua de dimineaţă şi ştie de plecarea Norocosului dintre noi. O perioadă proastă, spune tatăl lui. Mai întâi Herb Score în noiembrie, apoi Mark Fidrych în aprilie şi acum asta. Miles spune că regretă că nu i-au scris niciodată lui Jack Lohrke ca să-i spună ce important a fost pentru familia lor, iar tatăl său spune: da, a fost o neglijenţă stupidă, de ce nu s-au gândit la asta cu ani în urmă? Miles răspunde că poate au presupus că omul va trăi veşnic, iar tatăl lui râde, spunând că Jack Lohrke nu era nemuritor, doar

norocos, şi chiar dacă l-au considerat sfântul lor ocrotitor, nu trebuie să uite că şi sfinții mor.

Partea cea mai rea a trecut. Mai sunt doar douăzeci de zile până e eliberat din puşcărie, apoi se va întoarce în Florida până când Pilar termină şcoala şi, după aceea, din nou la New York, unde îşi vor petrece începutul verii căutând o locuință, la periferie. Printr-un gest uimitor de generozitate, tatăl său i-a invitat să locuiască alături de el pe Downing Street, până îşi vor găsi propriul lor apartament, ceea ce înseamnă că Pilar nu va mai trebui să petreacă nici o noapte în casa din Sunset Park, lucru care o speria, chiar înainte ca înştiințările de evacuare să înceapă să sosească, iar care acum îi provoacă o panică grozavă. Cât va mai dura până vin polițaii să-i dea afară? Alice şi Ellen s-au hotărât deja să plece şi chiar dacă Bing a fost furios atunci când şi-au anunțat hotărârea la cina de acum două seri, amândouă s-au ținut tare, iar Miles crede că decizia lor e singura rațională. Se vor muta în clipa în care Ellen reuşeşte să-i găsească lui Alice o locuință pe care să şi-o permită, ceea ce pare că se va întâmpla pe la mijlocul săptămânii viitoare, şi dacă ar fi în situația lor, şi el şi-ar vedea de drum. Doar douăzeci de zile, totuşi, şi între timp nu trebuie să-l abandoneze pe

Bing, căci acum întreaga aventură eşuează, când Bing are nevoie disperată ca el să se afle acolo şi de aceea intenţionează să rămână până pe douăzeci şi doi şi se roagă ca poliţaii să nu apară până atunci.

Vrea cele douăzeci de zile, dar nu le primeşte. Primeşte ziua şi noaptea de doi, ziua şi noaptea de trei şi dimineaţa devreme, în ziua de patru, se aude un ciocănit puternic la uşa din faţă. Miles doarme tun în dormitorul lui de la parter, din spatele bucătăriei, şi când se trezeşte şi-şi trage hainele pe el, casa este deja invadată. Aude paşi grei care tropăie urcând scările, îl aude pe Bing strigând furios cât îl ţin plămânii (*Luaţi-vă mâinile împuţite de pe mine!*), o aude pe Alice ţipând la cineva să se dea la o parte şi să-i lase calculatorul în pace şi aude poliţiştii urlând (*Afară! Afară!*), nu ştie câţi poliţişti sunt, crede că doi, dar ar putea fi trei, şi atunci când deschide uşa camerei sale, străbate bucătăria şi ajunge în holul de la intrare, hărmălaia de la etaj se transformă în vacarm. Priveşte în dreapta lui, vede că uşa din faţă este deschisă şi Ellen stă pe verandă cu mâna la gură, cu ochii mari de frică, de groază, şi apoi priveşte la stânga, fixându-şi privirea asupra scărilor, la capătul cărora o vede pe Alice, pe Alice cea voinică cum încearcă să se smulgă din braţele unui

polițist enorm, şi chiar atunci, în vreme ce continuă să privească în sus, îl vede şi pe Bing în capătul scărilor, cu cătuşe la mâini, în timp ce un al doilea polițist enorm îl ține de păr cu o mână şi îl împunge cu un baston de cauciuc în spinare cu cealaltă, şi tocmai când e gata să se întoarcă şi să fugă din casă, îl vede pe primul polițist enorm cum o împinge pe Alice în jos pe scări şi în vreme ce Alice se rostogoleşte spre el, izbindu-se cu tâmpla de o treaptă de lemn, polițistul enorm care a împins-o coboară în fuga scări; Miles nu mai stă să se gândească ce face, îl pocneşte pe polițistul cel masiv în falcă cu pumnul încleştat, iar atunci când polițistul cade, Miles se întoarce, iese în goană din casă, o găseşte pe Ellen stând pe verandă, o ia de mâna dreaptă cu mâna stângă, o târăşte în jos pe scările din față şi amândoi încep să alerge.

Chiar după colț e o poartă ce dă în Cimitirul Green-Wood şi pe acolo intră, fără să ştie sigur dacă sunt urmăriți sau nu, dar Miles crede că dacă erau doi polițişti în casă şi nu trei, atunci polițistul care nu este rănit îl va îngriji pe polițistul pe care el l-a pocnit în falcă, ceea ce ar însemna că nimeni nu-i urmăreşte. Totuşi, aleargă cât îi țin puterile, iar atunci când Ellen îşi pierde suflul şi nu poate merge mai departe, cad pe iarbă să se odihnească,

rezemându-se cu spatele de piatra funerară a unui om pe nume Charles Everett Brown, 1858-1927. Pe Miles îl doare mâna groaznic şi se teme că ar putea fi luxată. Ellen vrea să-l ducă la urgențe pentru o radiografie, dar Miles spune nu, ar fi prea periculos, trebuie să rămână ascuns. A agresat un ofițer de poliție, e un delict grav, şi chiar dacă speră că i-a rupt falca nenorocitului, chiar dacă nu simte nici un regret că a şifonat mutra cuiva care a îmbrâncit o femeie în jos pe scări, pe Alice Bergstrom nici mai mult, nici mai puțin, cea mai bună femeie din lume, nu încape îndoială că a dat de belea, de cea mai mare belea pe care a cunoscut-o vreodată.

Nu are mobilul la el, nici ea nu are mobilul la ea. Stau pe iarba din cimitir lipsiți de orice mijloc de a lua legătura cu cineva, fără posibilitatea de a şti dacă Bing e arestat sau nu, fără posibilitatea de a şti dacă Alice e rănită sau nu, şi pentru moment Miles e prea buimac ca să-şi facă vreun plan legat de pasul următor. Ellen îi spune că s-a trezit ca de obicei, pe la şase şi un sfert, şase şi jumătate, şi că stătea pe verandă cu cafeaua când au sosit polițiştii. Ea a deschis uşa şi i-a lăsat să intre. Ce putea să facă dacă nu să le deschidă uşa şi să-i lase să intre? Au urcat la etaj, erau doi, iar ea a rămas pe verandă şi apoi s-a

dezlănțuit haosul, n-a văzut nimic, încă era pe verandă, dar Bing şi Alice strigau amândoi, cei doi polițişti urlau, toată lumea urla, Bing probabil că opusese rezistență, probabil că începuse să se bată şi Alice era sigur speriată să n-o dea afară înainte de a-şi strânge hârtiile şi filmele şi cărțile şi calculatorul, calculatorul în care era salvată toată disertația ei, trei ani de muncă strânşi într-o maşinărie mică şi fără îndoială din cauza asta se pierduse cu firea şi începuse să se lupte cu polițistul, disertația lui Alice, tobele lui Bing şi toate desenele ei din ultimele cinci luni, sute şi sute de desene, toate astea se aflau încă în casă, în casa acum fără îndoială sigilată, închisă, şi toate sunt pierdute pe vecie. Vrea să plângă, spune ea, dar nu e în stare, e prea furioasă ca să plângă, nu era nevoie să fie îmbrânciți şi bruscați, de ce n-au putut polițiştii să se poarte ca nişte oameni şi nu ca nişte animale, şi nu, nu poate să plângă chiar dacă vrea, dar te rog, Miles, spune ea, ia-mă în brațe, ține-mă strâns, Miles, am nevoie să mă țină cineva în brațe, iar Miles o ia în brațe pe Ellen şi îi mângâie părul.

Trebuie să facă ceva în privința mâinii lui. Acum se umflă, zona din jurul încheieturilor degetelor pare inflamată şi albastră, şi chiar dacă nu sunt oase rupte (a

descoperit că îşi poate mişca degetele puțin fără ca durerea să se intensifice), mâna trebuie ținută la gheață ca să se dezumfle. Hematom. Parc-aşa i se spune – o umflătură localizată plină de sânge, un mic lac de sânge care se acumulează chiar sub piele. Trebuie să țină o pungă cu gheață pe mână şi mai trebuie să mănânce ceva. Stau pe iarba din cimitir de aproape două ore şi le e foame, deşi nu e nici pe departe sigur dacă ar fi în stare să mănânce vreunul dacă ar avea nişte mâncare în față. Se ridică în picioare şi încep să se plimbe, mişcându-se repede pe lângă morminte şi mausolee, înspre Windsor Terrace şi Park Slope, spre poarta dinspre Twenty-fifth Street, ies din cimitir, şi odată ce ajung pe Seventh Avenue, continuă să meargă până pe Sixth Street. Ellen îi spune lui Miles s-o aştepte afară, iar ea intră în magazinul T-Mobile pentru a vorbi cu noul ei iubit, vechiul ei iubit, e o poveste complicată, şi peste câteva minute, deschide uşa apartamentului lui Ben Samuels de pe Fifth Street, între Sixth şi Seventh Avenue.

Nu pot rămâne aici prea mult timp, spune ea, doar câteva ore, nu vrea să-l implice şi pe Ben în povestea asta, dar cel puțin e ceva, o şansă să-şi tragă sufletul până îşi vor da seama ce să facă în continuare. Se spală, Ellen face

sendvişuri cu brânză şi apoi umple o pungă din plastic cu cuburi de gheață şi i-o întinde lui Miles. El vrea s-o sune pe Pilar, dar e prea devreme, e la şcoală acum, şi ea nu-şi deschide telefonul până nu se întoarce la apartament, la ora patru. Ce facem de-acum încolo? întreabă Ellen. Miles se gândeşte o clipă şi apoi îşi aminteşte că naşul lui locuieşte în apropiere, doar la câteva străzi de locul în care se află, dar atunci când sună la numărul lui Renzo, nu răspunde nimeni, îi vorbeşte robotul şi înțelege că Renzo fie lucrează, fie este plecat din oraş şi nu se mai sinchiseşte să lase vreun mesaj. Nu mai are pe nimeni în afară de tatăl său, dar aşa cum Ellen nu vrea să-şi implice prietenul, nici pe el nu-l atrage ideea de a-l târî pe tatăl său în toată mizeria asta, tatăl lui este ultima persoană din lume la care vrea să apeleze acum.

Ca şi când ar putea să-i citească gândurile, Ellen spune:

Trebuie să-l suni pe tatăl tău, Miles.

El clatină din cap.

Imposibil, spune. Omul ăsta deja a trecut prin destule necazuri din cauza mea.

Dacă tu n-o faci, spune Ellen, atunci o voi face eu.

Te rog, Ellen. Lasă-l în pace.

Dar Ellen insistă şi peste câteva clipe formează numărul editurii Heller Books din Manhattan. Pe Miles îl supără atât de tare gestul ei, încât iese din bucătărie şi se încuie în baie. Nu suportă să asculte, refuză să asculte. Mai bine îşi înfige un cuțit în inimă, decât s-o asculte pe Ellen vorbind cu tatăl lui.

Timpul se scurge, nu ştie cât timp trece, trei minute, opt minute, două ore şi apoi Ellen bate la uşă, spunându-i să iasă, spunându-i că tatăl lui ştie tot ce s-a întâmplat în Sunset Park în dimineața aceasta, că tatăl său îl aşteaptă la telefon. El descuie uşa, vede că ochii lui Ellen sunt plini de lacrimi, îi atinge blând fața cu mâna stângă şi intră în bucătărie.

Vocea tatălui lui rosteşte:

Doi ofițeri au trecut pe la birou cam acum o oră. Spun că ai spart falca unui polițist. E adevărat?

A împins-o pe Alice în jos pe scări, răspunde Miles. Mi-am pierdut cumpătul.

Bing e la puşcărie pentru că s-a opus arestării. Alice este în spital cu o contuzie.

Cât de grav e?

E conştientă, o doare capul, dar nu sunt răni grave. Probabil îi dau drumul mâine-dimineață.

Şi unde se duce? Nu mai are locuință. Nu are casă. Cu toții am rămas fără casă.

Vreau să te predai, Miles.

Nici o şansă. O să mă închidă ani buni.

Circumstanțe atenuante. Brutalitatea poliției. Prima abatere. Mă îndoiesc că vei sta vreun pic la puşcărie.

E cuvântul lor împotriva cuvântului nostru. Polițistul va spune că Alice s-a împiedicat şi a căzut, iar jurații îl vor crede. Noi nu suntem decât o şleahtă de locatari ilegali, de vagabonzi, de boschetari.

Doar nu vrei să-ți petreci restul vieții fugind de poliție, nu? Ai fugit destul. E timpul să suporți consecințele, Miles. Iar eu voi fi lângă tine.

Nu poți. Ai o inimă de aur, tată, dar sunt singur în povestea asta.

Nu, nu eşti. Vei avea un avocat. Şi cunosc câțiva al dracului de buni. Totul o să fie bine, crede-mă.

Îmi pare rău. Îmi pare al dracului, al dracului de rău.

Ascultă-mă, Miles. N-are rost să vorbim la telefon. Trebuie să clarificăm totul personal, față-n față. Cum închid, mă duc direct acasă. Urcă-te într-un taxi şi ne vedem acolo cât de repede poți. În regulă?

În regulă.

Promiţi?

Da, promit.

O jumătate de oră mai târziu, stă pe bancheta din spate a unui Dodge, în drum spre Downing Street, în Manhattan. Ellen s-a dus la un bancomat cu cardul lui şi s-a întors cu o mie de dolari în numerar, s-au sărutat şi şi-au spus la revedere, şi în timp ce maşina se mişcă prin traficul aglomerat spre podul Brooklyn, el se întreabă peste cât timp o va revedea pe Ellen Brice. Îşi doreşte să poată merge la spital s-o vadă pe Alice, dar ştie că nu poate. Îşi doreşte să poată merge la închisoarea unde e închis Bing, dar ştie că nu poate. Îşi apasă gheaţa de mâna umflată şi, atunci când îşi priveşte mâna, se gândeşte la soldatul fără mâini din filmul pe care l-a văzut cu Alice şi Pilar iarna trecută, tânărul soldat întors acasă din război, incapabil să se dezbrace singur şi să meargă la culcare fără ajutorul tatălui său, şi simte că acum a devenit acel băiat care nu poate face nimic fără ajutorul tatălui său, un băiat fără mâini, un băiat care ar trebui să nu aibă mâini, un băiat căruia mâinile nu i-au adus decât belele în viaţă, mâinile lui furioase, gata să lovească, mâinile lui furioase, gata să împingă, şi atunci îşi aminteşte numele soldatului din film, Homer, Homer nu

ştiu cum, Homer ca pe poetul Homer, care a scris scena cu Odiseu şi Telemah, tatăl şi fiul care s-au reîntâlnit după amar de ani, aşa cum s-au reîntâlnit el şi tatăl lui, şi numele Homer îl face să se gândească la acasă, ce înseamnă să fii *fără casă*[5], sunt cu toții acum fără casă, aşa i-a spus tatălui său la telefon, Alice şi Bing sunt lipsiți de adăpost, el este lipsit de adăpost, oamenii din Florida care au locuit în casele din care a scos el gunoiul sunt fără adăpost, doar Pilar are un adăpost, el este adăpostul ei acum, şi dintr-o singură lovitură a distrus totul, nu vor mai avea niciodată viața visată împreună în New York, nu mai au nici un viitor, nici o speranță, şi chiar dacă fuge acum în Florida pentru a fi cu ea, nu vor avea nici o speranță, şi chiar dacă rămâne în New York ca să se lupte la tribunal, nu vor avea nici o speranță, şi-a dezamăgit tatăl, a dezamăgit-o pe Pilar, a dezamăgit pe toată lumea şi în timp ce maşina traversează podul Brooklyn, iar el priveşte clădirile imense de dincolo de East River, se gândeşte la clădirile dispărute, la clădirile prăbuşite şi mistuite de foc care nu mai există, la clădirile lipsă şi mâinile lipsă, şi se întreabă dacă merită să spere la un viitor când nu mai există nici un viitor, şi de-acum înainte, îşi spune în sinea lui, va înceta să mai spere în ceva şi va

trăi doar în prezent, doar în clipa de față, această clipă trecătoare, în prezentul care este aici şi apoi dispare, prezentul care dispare pentru totdeauna.

5. Home – „casă” (în engl., în orig.) (n. t.).

Mulțumiri

Calde mulțumiri următorilor:

Lui Charles Bernstein, Susan Bee şi fiului lor, Felix.

Lui Larry Siems şi Sarah Hoffman de la Centrul American PEN.

Fiicei mele, Sophie Auster, pentru analiza ei din clasa a cincea a romanului *Cum să ucizi o pasăre cântătoare* (1997).

Lui Siri Hustvedt, pentru *ciudățenia de a fi pe lumea asta.*